

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Raporti Vjetor 2019

P R I S H T I N Ě , Q E R S H O R 2 0 2 0

Kjo faqe është lënë qëllimisht e zbrazët

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Raporti Vjetor 2019

Kjo faqe është lënë qëllimisht e zbrazët

PËRMBAJTJA

Fjala e Kryetarit të Bordit	13
Fjala hyrëse e Guvernatorit	15
Bordi i Bankës Qendrore dhe Bordi Ekzekutiv	17
Struktura organizative e BQK-së, 31 dhjetor 2019	21
1. Përmbledhje ekzekutive	22
2. Mjedisi i jashtëm ekonomik	27
2.1. Eurozona dhe Ballkani Perëndimor	27
3. Ekonomia e Kosovës.....	30
3.1. Sektori real	30
3.2. Sektori fiskal	33
3.3. Sektori i jashtëm.....	34
3.4. Sektori financiar	36
3.5. Projektionet makroekonomike për vitin 2020	49
4. Licencimi dhe rregullimi i sistemit financiar	51
4.1. Licencimi	51
4.2. Rregullimi	55
4.3. Korniza rregullative për institucione mikrofinanciare dhe institucione financiare jobankare.....	58
4.5. Korniza rregullative për fonde pensionale.....	59
4.6. Korniza tjetër rregullative për shërbimet financiare	60
5. Mbikëqyrja e sistemit financiar	61
6. Shërbimet e siguruar për autoritetet, komunitetin financiar dhe publikun	67
6.1. Operacionet dhe menaxhimi i parave të gatshme	67
6.2. Sistemi i Pagesave.....	73
6.3. Menaxhimi i Mjeteve	81
6.4. Teknologjia Informativë	85
6.5. Regjistri i Kredive të Kosovës	86
6.6. Aktivitetet në fushën e analizave ekonomike dhe stabilitetit financiar	87
6.7. Aktivitetet kryesore në fushën e statistikave gjatë vitit 2019.....	89
6.8. Rishqyrtimi i kërkesave të institucioneve financiare të mbikëqyrura nga BQK-ja.....	91
7. Zhvillimet e Brendshme	92
7.1. Auditimi i Brendshëm	92
7.2. Burimet Njerëzore	93
7.3. Aktiviteti ligjor i BQK-së.....	94
7.4. Funkzioni i Menaxhimit të Rrezikut	95

8. Marrëdhëniet me jashtë dhe bashkëpunimi ndërkombëtar.....	96
8.1. Marrëdhëniet Ndërkombëtare	96
8.2. Komunikimi dhe Edukimi Financiar	97
8.3. Asistenca Teknike.....	98
8.4. Integrimet Evropiane	100
9. Pasqyrat Financiare	103
10. Shtojca Statistikore.....	157

LISTA E SHKURTESAVE

ACH	Sistemi Automatik i Pagesave Individuale (Automated Clearing House)
AJN	Asetet e Jashtme Neto
AKP	Agjencioni Kosovar i Privatizimit
ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
ATK	Administrata Tatimore e Kosovës
ATM	Bankomat (angl. Automated Teller Machine)
ATP	Agjencionet për Transferimin e Parave
BB	Banka Botërore
BE	Bashkimi Evropian
BEC	Kategoritë Kryesore Ekonomike (angl. Broad Economic Categories)
BEEP	Projekti mbi Përmirësimin e Ambientit Biznesor (angl. Business Environment Enhancement Project)
BERZH	Banka Evropiane për Zhvillim dhe Rindërtim
BIC	Business Identifier Code
BIS	Banka për Rregullimin Ndërkombëtar (angl. Bank for International Settlements)
BKS	Byroja Kosovare e Sigurimve
BKT	Banka Kombëtare Tregtare
BPB	Banka për Biznes
BQE	Banka Qendrore Evropiane
BQK	Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
TMK	Treguesit e Mjaftueshmërisë së Kapitalit
CEFTA	Marrëveshja e Tregtisë së Lirë e Vendeve të Evropës Qendrore (angl. Central European Free Trade Agreement)
IÇK	Indeksi i Çmimeve të Konsumit
DJI	Dow Jones Industrial Average
DPP	Departamenti i Punës dhe Punësimit
DST	Drejtat Speciale të Tërheqjes
EFSE	Fondi Evropian për Evropën Juglindore (angl. European Fund for Southeastern Europe)
EJL	Evropa Juglindore
EULEX	Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit
EUROSTAT	Drejtorati Gjeneral për Statistika Evropiane
FMN	Fondi Monetar Ndërkombëtar
FSKP	Fondi Slloveno-Kosovar i Pensioneve

GBP	Great Britain Pound
ICAAP	Procesi i Brendshëm i Vlerësimit të Mjaftueshmërisë së Kapitalit (angl. the Internal Capital Adequacy Assessment Process)
IHH	Indeksi Herfindahl-Hirschman
IAIS	Asociacioni Ndërkombëtar i Mbikëqyrësve të Sigurimeve (angl. International Association for Insurance Supervisors)
IOPS	Organizata Ndërkombëtare për Mbikëqyrje të Pensioneve (angl. International Organisation of Pension Supervisors)
IHD	Investimet e Huaja Direkte
IMF	Institucionet Mikrofinanciare
IÇI	Indeksi i Çmimeve të Importit
KEDS	Kompania Kosovare për Distribuim dhe Furnizim me Energji Elektrike SH.A
KEK	Korporata Energjetike e Kosovës SH.A
KKP	Këshilli Kombëtar i Pagesave
KMB	Komercijalna Banka
KTD	Korporatat Tjera Depozituese
MF	Ministria e Financave
MPMS	Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
MTPL	Sigurimi i Autopërgjegjësisë
NLB	Nova Ljubljanska Banka
KJP	Kreditë Joperformuese
IJSHEF	Institucione Jofitimprurëse në Shërbim të Ekonomive Familjare
BPV	Bruto Produkti Vendor
PCB	Procredit Bank
PNI	Pozicioni Ndërkombëtar i Investimeve
POS	Pikë e Shitjes (angl. Point of Sale)
pp	Pikë Përqindje
IÇP	Indeksi i Çmimeve të Prodhimit
PTK	Posta dhe Telekomit i Kosovës
RBK	Raiffeisen Bank of Kosovo
NREK	Norma Reale Efektive e Këmbimit
RKK	Regjistri i Kredive të Kosovës
KMA	Kthimi Mesatar në Asete
KMK	Kthimi Mesatar në Kapital
RTGS	Shlyerja e Pagesave në Kohë Reale (angl. Real Time Gross Settlement)
APR	Asetet e Peshuara ndaj Riskut

SEBQ	Sistemi Evropian i Bankave Qendrore (angl. European System of Central Banks)
SEKN	Sistemi Elektronik i Kliringut Ndërbankar
SEPA	Zona e Përdorimit të Euros si Njësi e Vetme Pagese (angl. Single Euro Payment Area)
SFR	Swiss Franc
SRK	Sistemi i Regjistrimit të Kontabilitetit
SWIFT	Society for Worldwide International Financial Telecommunication
TEB	Türk Ekonomi Bankası
FKPK	Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës
TPL	Përgjegjësia ndaj Palës së Tretë (angl. Third Party Liability)
TVSH	Tatimi mbi Vlerën e Shtuar
UNMIK	Misioni i Kombeve të Bashkuara në Kosovë (angl. United Nations Mission in Kosovo)
USAID	Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar (angl. United States Agency for International Development)
VPN	Teknologjia e Enkriptimit dhe Lidhjeve Virtuale

LISTA E FIGURAVE

1.	Shkalla e inflacionit në Eurozonë	27
2.	Rritja vjetore e BPV-së në Ballkanin Perëndimor	28
3.	Rritja vjetore e inflacionit në Ballkanin Perëndimor	28
4.	Rritja reale e PBB-së	30
5.	Norma e inflacionit	30
6.	Lëvizja e çmimeve të komponentëve kryesorë	31
7.	Indekset e çmimeve të konsumit, prodhimit dhe importit	31
8.	Indeksi i vëllimit të prodhimit industrial	31
9.	Indeksi i qarkullimit në tregtinë me pakicë	31
10.	Regjistri i bizneseve	32
11.	Struktura e ndërmarrjeve të reja	32
12.	Eksportet, importet dhe bilanci tregtar	34
13.	Struktura e eksporteve sipas kategorive	35
14.	Struktura e importeve sipas kategorive	35
15.	Remitencat	35
16.	Struktura e investimeve të huaja direkte sipas komponenteve	36
17.	Vlera e asetëve të sistemit financiar të Kosovës	36
18.	Asetet e bankave komerciale	37
19.	Norma vjetore e rritjes së kredive	38
20.	Kreditë e ndërmarrjeve dhe ekonomive familjare	38
21.	Kreditë sipas sektorëve të ekonomisë	38
22.	Rritja vjetore e kredive sipas sektorëve ekonomikë	38
23.	Struktura e depozitave	39
24.	Norma mesatare e interesit në kredi dhe depozita	40
25.	Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ekonomive familjare dhe ndërmarrjeve	40
26.	Norma mesatare e interesit në kredi, sipas sektorëve të ekonomisë	40
27.	Norma mesatare e interesit në depozita	40
28.	Norma mesatare e interesit në depozitat për ndërmarrje	41
29.	Norma mesatare e interesit në depozitat për ekonomitë familjare	41
30.	Profiti neto i sektorit bankar	42
31.	Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit bankar	42
32.	Treguesit e profitabilitetit të sektorit bankar	42
33.	Treguesit e kualitetit të portfolios kreditore dhe norma e rritjes së KJP-ve	42
34.	Asetet e sektorit pensional	42
35.	Investimet e FKPK-së	43
36.	Asetet e sektorit të sigurimeve	44
37.	Primet e shkruara dhe dëmet e paguara	46

38.	Asetet e sektorit mikrofinanciar-----	47
39.	Vlera e kredive ndaj ekonomive familjare dhe ndërmarrjeve dhe rritja vjetore e kredive-----	48
40.	Rritja e kredive ndaj ndërmarrjeve, sipas sektorëve ekonomikë-----	48
41.	Lizingjet e sektorit mikrofinanciar-----	48
42.	Norma mesatare e interesit në kreditë e sektorit mikrofinanciar-----	48
43.	Norma mesatare e interesit në kredi, sipas sektorëve ekonomikë-----	48
44.	Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit mikrofinanciar-----	49
45.	Treguesit e profitabilitetit të sektorit mikrofinanciar-----	49
46.	Treguesit e kualitetit të portofolios kreditore-----	49
47.	Struktura e sistemit financiar në Kosovë-----	52
48.	Rrjeti bankar sipas numrit të degëve/zyrave-----	52
49.	Shpërndarja e popullësisë në Kosovë sipas regjioneve-----	52
50.	Rrjeti i siguruesve-----	53
51.	Furnizimi me para të gatshme-----	67
52.	Pranimi i parave të gatshme-----	67
53.	Furnizimi me kartëmonedha euro sipas denominimeve-----	68
54.	Furnizimi me monedha euro sipas denominimeve-----	68
55.	Pranimi i kartëmonedha euro sipas denominimeve-----	68
56.	Pranimi i monedhave euro sipas denominimeve-----	68
57.	Eksporti i parave të gatshme-----	69
58.	Importi i parave të gatshme-----	69
59.	Kartëmonedha të papërshtatshme të tërhequra nga qarkullimi-----	69
60.	Kartëmonedha të papërshtatshme të tërhequra nga qarkullimi nga gjithsej të pranuar-----	69
61.	Kartëmonedha të reja të lëshuara në qarkullim-----	70
62.	Kartëmonedhave të reja të lëshuara në qarkullim në raport me gjithsej të furnizuara-----	70
63.	Kartëmonedha euro të falsifikuara në qarkullim sipas viteve,-----	70
64.	Kartëmonedha euro të falsifikuara të konfiskuara në qarkullim, sipas denominimeve-----	70
65.	Vëllimi i transaksioneve vendore dalëse-----	71
66.	Vlera e transaksioneve vendore dalëse-----	71
67.	Vëllimi i transaksioneve vendore hyrëse-----	72
68.	Vlera e transaksioneve vendore hyrëse-----	72
69.	Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare dalëse-----	72
70.	Vlera e transaksioneve ndërkombëtare dalëse-----	72
71.	Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare hyrëse-----	73
72.	Vlera e transaksioneve ndërkombëtare hyrëse-----	73
73.	Numri i transaksioneve në SPN-----	75
74.	Vlera e transaksioneve në SPN-----	75
75.	Mesatarja ditore e numrit të transaksioneve në SPN-----	75
76.	Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve në SPN-----	75

77.	Vëllimi vjetor i transaksioneve të SPN-së sipas llojeve të tyre -----	75
78.	Vlera vjetore e transaksioneve të SPN-së sipas llojeve të tyre -----	75
79.	Numri i transaksioneve sipas sesioneve në SPN-----	76
80.	Vlera e transaksioneve sipas sesioneve në SPN-----	76
81.	Numri i kartelave të debitit sipas llojit -----	78
82.	Numri i kartelave të kreditit sipas llojit -----	78
83.	Numri i terminaleve ATM-----	78
84.	Numri i terminaleve POS-----	78
85.	Vëllimi vjetor i transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave -----	79
86.	Vlera vjetore e transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave-----	79
87.	Portofolio e rezervave të BQK-së-----	81
88.	Raporti i shpërndarjes së investimeve të portofolit të BQK-së -----	82
89.	Saldo përfundimtare e mjeteve të investuara sipas gjendjes së tyre më 31 dhjetor të viteve përkatëse -----	82
90.	Shpërndarja e portofolios investuese në çdo fundvit -----	83
91.	Struktura e Letrave me Vlerë të Qeverisë sipas afatit të maturimit -----	84
92.	Struktura e pjesmarrësve në ankande -----	84
93.	Normat mesatare vjetore të kthimit për vitin 2018 dhe 2019 -----	85
94.	Ankandet e letrave me vlerë të qeverisë në vitin 2019-----	85
95.	Numri i hulumtimeve në sistemin e RKK-së -----	86
96.	Numri i kredive të aprovuara në sistemin e RKK-së -----	86
97.	Numri i kërkesave për raportet kreditore-----	86
98.	Rangimi i Kosovës në raportin “Doing Business 2020” -----	87
99.	Struktura sipas edukimit-----	93

LISTA E TABELAVE

1.	Rritja reale vjetore e BPV-së reale -----	27
2.	Numri i institucioneve financiare -----	36
3.	Struktura e asetëve të sektorit bankar -----	37
4.	Struktura e detyrimeve të sektorit bankar -----	39
5.	Asetet e sektorit të sigurimeve -----	44
6.	Detyrimet dhe kapitali i sektorit të sigurimeve -----	45
7.	Prime nga sigurimet “jojetë” -----	45
8.	Primet e shkruara bruto sipas klasave të biznesit -----	46
9.	Rezultati financiar -----	47
10.	Shpërndarja gjeografike e degëve dhe zyrave të bankave -----	53
11.	Shpërndarja gjeografike e filialeve të siguruesve -----	53
12.	Rrjeti i IMF-ve sipas shpërndarjes gjeografike -----	54
13.	Rrjeti i IFJB-ve (zyra dhe agjent) sipas shpërndarjes gjeografike -----	54
14.	Struktura e kërkesave të sistemit financiar të miratuara/refuzuara nga BQK -----	54
15.	Numri i ekzaminimeve në banka -----	61
16.	Numri i ekzaminimeve në IMF -----	61
17.	Numri i ekzaminimeve në IFJB -----	61
18.	Numri i ekzaminimeve të sektorit të sigurimeve -----	62
19.	Numri i ekzaminimeve -----	64
20.	Numri i ekzaminimeve -----	64
21.	Numri i ankesave sipas institucioneve -----	65
22.	Numri i ankesave sipas statusit të institucioneve -----	65
23.	Shuma e transaksioneve sipas llojeve kryesore të pagesave -----	71
24.	Niveli i depozitave të klientëve kryesor -----	73
25.	Përqendrimi i pjesëmarrësve në SPN për transaksionet e iniciuara/dërguara -----	76
26.	Vendimet e procesuara në RLLB -----	77
27.	Numri i llogarive -----	79
28.	Tabela krahasuese e instrumenteve dhe terminaleve të pagesave -----	80

Kjo faqe është lënë qëllimisht e zbrazët

Fjala e Kryetarit të Bordit

Mbështetur në Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe me qëllim të përmbushjes në mënyrë efektive të të gjitha detyrave dhe përgjegjësive të saj, gjithnjë në frymën e standardeve më të larta të transparencës dhe llogaridhënies, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK) ka hartuar Raportin Vjetor për vitin 2019. Raporti në fjalë përmban të dhëna të rëndësishme dedikuar zhvillimeve ekonomike globale, rajonale dhe të vendit, si dhe të dhëna të rëndësishme për sistemin financiar të vendit në veçanti. Gjithashtu, ky Raport në fokus ka përfshirjen në detaje të aktivitetit të BQK-së për vitin 2019.

Realizimi i agjendës ligjore të BQK-së ka për qëllim përmbushjen e objektivave dhe detyrave të përcaktuara me Ligjin për BQK-në të bazuar në një proces vendimmarrës të vazhdueshëm që ndjekë standardet dhe parimet e qeverisjes korporative, ligjshmërisë, pavarësisë, llogaridhënies, profesionalizmit dhe transparencës. Ndërlidhur me këtë, Raporti Vjetor për vitin 2019 paraqet pasqyrimin më adekuat dhe gjithëpërfshirës të realizimit të kësaj agjende duke respektuar në tërësi parimet e standardet si më sipër.

Bordi i BQK-së (Bordi) si organi më i lartë vendimmarrës, ka përmbushur në mënyrë efektive detyrat e përcaktuara me Ligjin për BQK-në dhe aktet tjera juridike në fuqi. Në këtë drejtim, Bordi gjatë ushtrimit të aktivitetit të tij ka dhënë kontribut të rëndësishëm në avancimin e legjislacionit sekondar, rritjen e transparencës, llogaridhënies dhe zbatimin e detyrave dhe përgjegjësive nga organet tjera vendimmarrëse në kuadër të BQK-së. Mbështetja nga Bordi dhe bashkëpunimi me organet tjera vendimmarrëse në këtë institucion ka ndikuar pozitivisht në zbatimin efektiv të politikave dhe veprimtarisë operacionale të institucionit.

Njëra ndër aktivitetet më të rëndësishme që ka përcjellë Bordin në vitin 2019 ka qenë avancimi i vazhdueshëm i infrastrukturës juridike, proces ky i ndikuar nga dy rrethana faktike, ku njëra ka të bëjë me zhvillimet e reja në legjislacionin e Unionit Evropian dhe të institucioneve financiare ndërkombëtare, derisa tjetra me vetë progresin e sistemit financiar të vendit. Përveç tjerash, këto dy rrethana ndikuan në rritjen e intensitetit të punës së Bordit në veçanti (harmonizimi i legjislacionit financiar) dhe të institucionit në përgjithësi. Bordi gjithashtu ka luajtur një rol kyç në mbështetje të organeve vendimmarrëse dhe instancave tjera në BQK me fokus përfitimin nga përvojat e vendeve tjera (bashkëpunimi ndërkombëtar dhe zhvillimi i personelit), përmbushjen e Marrëveshjes së Stabilizim Asocimit, realizimin e rekomandimeve nga institucionet financiare ndërkombëtare, etj.

Duke u bazuar në atë që u tha më sipër kemi arritur që të kemi një sektor financiar të qëndrueshëm dhe vazhdimisht në rritje si për nga kapitali, numri i akterëve ashtu edhe për nga shërbimet dhe shfrytëzuesit e tyre. Kjo rrethanë, e shoqëruar me cilësitë si më sipër, ka ndikuar drejtëpërdrejt në rritjen e konkurrencës, uljen e kostos së ndërmjetësimit financiar dhe në mbështetjen ekonomisë së vendit.

Për këto dhe rezultate të tjera të detajuara e të argumentuara në këtë Raport, pa dyshim që resursi më i rëndësishëm janë personeli dhe menaxhmenti i BQK-së, për të cilët shpreh falënderim të veçantë për efikasitet, përkushtim, besueshmëri dhe profesionalizëm në përmbushjen me sukses të detyrave të tyre të cilat pa dyshim përkthehen si sukses dhe arritje për BQK-në.

Flamur MRASORI

**Kryetar i Bordit të Bankës Qendrore
të Republikës së Kosovës**

Kjo faqe është lënë qëllimisht e zbrazët

Fjala hyrëse e Guvernatorit

Viti 2019 ishte një vit i veçantë jo vetëm nga aspekti i zhvillimeve pozitive për ekonominë dhe sistemin financiar të Kosovës por edhe për faktin se shënoi 20 vjetorin e themelimit të BQK-së. BQK-ja për këtë përvjetor organizoi aktivitete të shumta me qëllim të rritjes së bashkëpunimit dhe zgjerimit të audiencës përtej tregjeve financiare, duke inkuadruar dhe afruar edhe palët tjera me interes.

Ekonomia e Kosovës vlerësohet të ketë shënuar rritje prej 4.2 përqind në vitin 2019 që njëkohësisht është më e larta në vendet e Ballkanit Perëndimor. Kjo rritje u mbështet kryesisht nga përmirësimet në eksportet neto. Rritja reale e eksportit të mallrave dhe shërbimeve për 10.0 përqind dhe ngadalësimi i rritjes së importit të mallrave dhe shërbimeve në 4.2 përqind ka rezultuar në përmirësimin e deficitit tregtar (mallra dhe shërbime) për 2.4 përqind në terma real.

Ekonomia e Kosovës edhe gjatë vitit 2019 vazhdon të ketë stabilitet fiskal dhe të çmimeve. Si përqindje e BPV-së, borxhi publik ka arritur në 17.5 përqind në vitin 2019, që paraqet një nivel më të ulët sesa kufiri maksimal i përcaktuar me rregullën fiskale. Niveli i përgjithshëm i çmimeve në Kosovë, shprehur nëpërmjet indeksit të çmimeve të konsumit është karakterizuar me rritje mesatare prej 2.7 përqind në vitin 2019. Lëvizja e çmimeve në Kosovë vazhdon të përcaktohet kryesisht nga lëvizja e çmimeve në tregjet ndërkombëtare, si pasojë e varësisë së lartë të ekonomisë së Kosovës nga importet.

Sistemi financiar në përgjithësi vazhdon të jetë shumë stabil dhe të ketë rol shumë të rëndësishëm në zhvillimin ekonomik të Kosovës. Sektori bankar ka vazhduar me rritjen e kreditimit dhe në të njëjtën kohë të mbajë nivele të larta të likuiditetit dhe mjaftueshmërisë së kapitalit. Kreditë joperformuese shënuan nivelin më të ulët të regjistruar ndonjëherë në Kosovë në vetëm 2 përqind. Sektori i institucioneve mikrofinanciare dhe atyre financiare jobankare gjithashtu ka vazhduar të ketë një ndikim të rëndësishëm në kreditimin e ekonomive familjare dhe bizneseve të vogla. Në këtë sektor rritja vjetore e kredive ishte 20.5 përqind dhe niveli i kredive joperformuese ishte vetëm 2.6 përqind.

Sektori pensional vazhdoi të zgjerojë bazën e kontributeve të arkëtuara, përderisa kthimi në investime në vitin 2019 shënoi rritjen më të lartë, që nga viti 2009 në 8.9 përqind duke rikuperuar kthimin negativ të investimeve në vitin 2018 prej -5.3 përqind.

Sektori i sigurimeve vazhdoi të ketë një përmirësim që evidentohet me rritjen e shfrytëzimit të produkteve të sigurimeve në ekonominë tonë.

Besueshmëria e konsumatorëve të shërbimeve financiare është një parakusht për një sistem financiar të shëndoshë. BQK mbetet e përkushtuar në mbrojtjen e të drejtave të konsumatorëve dhe ka vazhduar që me prioritet të lartë të trajtojë këtë fushë, duke shqyrtuar me kujdes të gjitha ankesat e konsumatorëve dhe të avancojë edukimin financiar të publikut.

BQK-ja ka një rol kyç në sigurimin e stabilitetit financiar dhe ka ndikim në parametrat kyç të zhvillimit ekonomik. Për të arritur këtë BQK me ndihmën e partnerëve ndërkombëtarë ka vazhduar me avancimin dhe zhvillimin e kapaciteteve të saj teknike dhe njerëzore, si dhe harmonizimin e kornizës rregullative me praktikën dhe standardet e vendeve të zhvilluara.

Në vijim, më lejoni të ju prezantoj Raportin Vjetor të BQK-së për vitin 2019, i cili ofron një pasqyrë të detajuar të zhvillimeve ekonomike dhe financiare, si dhe një përshkrim më të detajuar të aktiviteteve sipas funksioneve të ndryshme në BQK. Raporti po ashtu përmban raportin e auditorit të pavarur dhe pasqyrat financiare të audituara, të cilat konfirmojnë qeverisjen e mirë dhe menaxhimin efektiv dhe efikas të pasurive të BQK-së.

Vërejtje: Këto komente kanë të bëjnë me aktivitetet e BQK-së gjatë vitit 2019 dhe janë finalizuar para pandemisë globale të koronavirusit (COVID-19). Situata ekonomike dhe veprimet e BQK-së kanë qenë shumë dinamike që nga ajo kohë. BQK do t'i ndërmarrë të gjitha veprimet e nevojshme brenda mandatit të saj për të ndihmuar ekonominë e Kosovës në tejkalimin e kësaj krize.

Fehmi MEHMETI

Guvernator i Bankës Qendrore
të Republikës së Kosovës

Bordi i Bankës Qendrore dhe Bordi Ekzekutiv

Bordi i Bankës Qendrore

Procesi i vendimmarrjes në Bordin e BQK-së udhëhiqet nga parimet e ligjshmërisë, profesionalizmit, pavarësisë dhe transparencës.

Aktivitetet e Bordit të Bankës Qendrore kanë qenë të orientuara në përmbushjen e kompetencave dhe detyrave të përcaktuara me Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës. Për këtë qëllim, Bordi i Bankës Qendrore ka mbajtur takime të vazhdueshme në të cilat është informuar dhe është diskutuar lidhur me ecuritë e përgjithshme të sistemit financiar në Kosovë.

Gjatë vitit 2019, Bordi i Bankës Qendrore ka mbajtur gjithsej 14 mbledhje në të cilat janë marrë gjithsej 34 vendime.

Bordi i Bankës Qendrore, si një nga organet vendimmarrëse të BQK-së, ka shqyrtuar dhe ka aprovuar nxjerrjen dhe plotësimin e rregulloreve nga fusha e sistemit financiar bazuar në rekomandimet e Bordit Ekzekutiv, si në vazhdim:

1. Rregullore për Normën Efektive të Interesit dhe Kërkesat për Shpalesje për Institucionet Financiare Jobankare;
2. Rregullore për Menaxhimin e Rrezikut Kreditor për Institucionet Financiare Jobankare;
3. Rregullore për Menaxhimin e Rrezikut Kreditor;
4. Rregullore për Kreditë Joperformuese dhe Ristrukturimet;
5. Rregullore për Aplikimin e Standardit Ndërkombëtar të Raportimit Financiar 9;
6. Rregullore për Riblerje të Letrave me Vlerë me Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës;
7. Rregullore për Llogaritjen e Kufirit Minimal të Aftësisë Paguese, Adekuatshmërisë së Kapitalit dhe Fondit Garantues për Siguruesit Jojetë;
8. Rregullore për Licencimin, Rregullimin dhe Mbikëqyrjen e Operatorëve të Sistemit të Pagesave;
9. Rregullore për Drejtorët dhe Menaxherët e Lartë të Bankave;
10. Rregullore për Qeverisjen Korporative të Bankave;
11. Rregullore për Transaksionet me Personat e Ndërlidhur me Bankën dhe Punëtorët e Bankës;
12. Rregullore për Kamatëvonesën e Instrumenteve Kreditorë;
13. Rregullore për Likuidimin e Siguruesve;
14. Rregullore për Përfitime Pensionale nga Pensionet Plotësuese Individuale;
15. Rregullore për Regjistrin e Kredive;
16. Rregullore për Procedurat e Shqiptimit të Ndëshkimeve Administrative;
17. Rregullore për Emetimin e Parasë Elektronike;
18. Rregullore për Agjentët dhe Nënkontraktimin e Aktiviteteve të Ofruesve të Shërbimeve të Pagesave;
19. Rregullore për Regjistrimin e Institucioneve Financiare Jobankare;
20. Rregullore për Kapital Rregullator dhe Ruajtje të Fondeve të Klientëve të Institucioneve Financiare Jobankare;

21. Rregullore për Instrumentet e Pagesave Elektronike.

Bordi i Bankës Qendrore, gjithashtu ka miratuar:

- Raportin Vjetor të BQK-së për vitin 2018;
- Pasqyrat Financiare të BQK-së për vitin 2018 dhe Raportin e Auditorit të Pavarur;
- Buxhetin e BQK-së për vitin 2020;
- Planin Vjetor të Auditimit të Brendshëm për vitin 2020;
- Raportet dhe pasqyrat periodike të gjendjes financiare të BQK-së.
- Auditorin e Jashtëm të BQK-së.

Me qëllim të përmbushjes së kompetencave të përcaktuara me ligj, Bordi i Bankës Qendrore me kohë ka kryer të gjitha detyrat lidhur me:

- Zbatimin e procesit të nominimeve dhe emërimeve në kuadër të kompetencave të përcaktuara me Ligjin e BQK-së;
- Shqyrtimin e të gjitha raporteve dhe rekomandimeve të Bordit Ekzekutiv dhe Guvernatorit, me qëllim të ruajtjes së stabilitetit financiar.

Gjithashtu, Bordi ka ushtruar edhe detyra tjera të cilat kanë qenë në harmoni me Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe legjislacionin tjetër në fuqi.

Më 31 dhjetor 2019, Bordi i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës përbëhej nga anëtarët e mëposhtëm:

Flamur Mrasori, Kryetar i Bordit të Bankës Qendrore;

Fehmi Mehmeti, Guvernator;

Behxhet Brajshori, Anëtar;

Nuhi Ahmeti, Anëtar.

Gjatë vitit 2019 një pozitë e anëtarit joekzekutiv të Bordit të Bankës Qendrore ka qenë vakante.

Komiteti i Auditimit

Në pajtim me nenin 62 të Ligjit nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe Statutin e Komitetit të Auditimit, vepron edhe Komiteti i Auditimit.

Objektivat e Komitetit të Auditimit janë që të ndihmojë Bordin e Bankës Qendrore në lidhje me përmbushjen e përgjegjësisë në relacion me veprimin e auditimit të brendshëm dhe të jashtëm, kontrolleve të brendshme, etikën afariste dhe qeverisjen transparente, si dhe për raportin financiar të BQK-së.

Komiteti Auditimit emërohet nga Bordi i Bankës Qendrore dhe përbëhet prej tre anëtarëve (dy anëtarë joekzekutivë të zgjedhur nga radhët e Bordit të Bankës Qendrore dhe një anëtar – ekspert i jashtëm nga fusha e kontabilitetit dhe auditimit).

Më 31 dhjetor të vitit 2019, Komiteti Auditimit përbëhej nga këta anëtarë:

Prof. Dr. Behxhet Brajshori, Kryetar i Komitetit të Auditimit;

Nuhi Ahmeti, Anëtar; dhe

Prof. Dr. Arben Dermaku, Anëtar i Jashtëm.

Komiteti i Auditimit gjatë vitit 2019 ka mbajtur gjithsej 13 takime. Në takimet e Komitetit janë trajtuar çështje të ndryshme të cilat kanë të bëjnë me fusha të cilat gjenden nën fushëveprimin e tij në kontekst të rishikimit. Komiteti i Auditimit, gjatë vitit 2019 ka zhvilluar një numër aktivitete, ndër të cilat:

- Ka shqyrtuar rezultatet e auditimit të prezantuara në raportet tremujore dhe vjetor të auditimit të brendshëm;
- Ka shqyrtuar Planin Vjetor të Auditimit të Brendshëm për vitin 2020 të propozuar për aprovim në Bord të BQK-së;
- Ka shqyrtuar rezultatet e Auditimit të Jashtëm, siç është shqyrtimi i Raportit të Auditorit të Jashtëm dhe Letër Menaxhmenti për vitin 2018;
- Ka vazhduar të kontribuojë në procesin e zbatimit të rekomandimeve të dhëna nga vlerësues të jashtëm të pavarur dhe ka ndihmuar Menaxhmentin në këtë drejtim;
- Komiteti kontributin e ka dhënë në hartimin e kriterëve dhe rekomandimin për përzgjedhjen e Auditorit të Jashtëm për auditimin e pasqyrave financiare të BQK-së për periudhën 2019-2021;
- Përmes raporteve të Auditimit të Jashtëm dhe Auditimit të Brendshëm ka dhënë siguri të arsyeshme lidhur me:
 - proceset e vlerësimit të rrezikut dhe menaxhimit të tij, kontrollin e brendshëm dhe përgjegjësitë;
 - politikat kontabël dhe pasqyrat financiare;
 - përgjigjet e menaxhmentit sa i përket çështjeve të identifikuar nga Departamenti i AB-së dhe Auditori i Jashtëm, si dhe
- Ka zhvilluar aktivitete të tjera të rëndësishme që kanë të bëjnë me fushëveprimin e tij.

Bordi Ekzekutiv

Bordi Ekzekutiv i BQK-së përbëhet nga Guvernatori, që është kryesues i Bordit Ekzekutiv dhe zëvendësguvernatorët. Më 31 dhjetor 2019, Bordi Ekzekutiv përbëhet nga Fehmi Mehmeti, Guvernator, Lulzim Ismajli, Zëvendësguvernator për Operacione Bankare dhe Sokol Havolli, Zëvendësguvernator për Mbikëqyrje Financiare. Bordi Ekzekutiv është i ngarkuar me administrimin dhe ushtrimin e operacioneve të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës. Kompetencat e Bordit Ekzekutiv janë të bazuara në Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës.

Gjatë vitit 2019, Bordi Ekzekutiv ka mbajtur 34 mbledhje. Në kuadër të kompetencave të tij, Bordi Ekzekutiv gjatë vitit 2019 ka shqyrtuar dhe rekomanduar për miratim në Bordin e Bankës Qendrore mbi 20 rregullore të aplikueshme për sistemin financiar të vendit, Raportin Vjetor të BQK-së për vitin 2018, pasqyrat financiare të audituara për vitin 2018, pasqyrat financiare tremujore, si dhe buxhetin e BQK-së për vitin 2020. Po ashtu gjatë vitit 2019, Bordi Ekzekutiv ka njoftuar rregullisht Bordin e Bankës Qendrore mbi ushtrimin e detyrave dhe kompetencave të dhëna.

Bordi Ekzekutiv në pajtim me legjislacionin në fuqi gjatë vitit 2019 ka miratuar pesë udhëzime dhe tri manuale udhëzuese metodologjike të aplikueshme për sistemin financiar të vendit. Në të njëjtën sferë të kompetencave, Bordi Ekzekutiv në sektorin e sigurimeve ka miratuar licencimin e dy ndërmjetësuesve dhe një trajtuesi të dëmeve, ndërsa në sektorin financiar jobankar ka miratuar regjistrimin e katër institucioneve. Po ashtu, Bordi Ekzekutiv ka dhënë miratimin paraprak të

licencës për një bankë të re. Në anën tjetër, Bordi Ekzekutiv në vitin 2019 ka miratuar revokimin e licencës së një siguruesi, si dhe revokimin e regjistrimit të dy institucioneve mikrofinanciare dhe një institucioni financiar jobankar. Në të njëjtën periudhë, në funksion të arritjes së objektivave dhe duke u bazuar në detyrat mbikëqyrëse të realizuara nga njësitë organizative përgjegjëse, në nëntë raste janë miratuar masa ndëshkimore-administrative ndaj institucioneve financiare dhe palëve të lidhura.

Në vitin 2019, Bordi Ekzekutiv ka miratuar raportimin periodik lidhur me implementimin e planit strategjik të BQK-së për vitin 2018. Po ashtu Bordi Ekzekutiv ka miratuar nxjerrjen/ndryshimin dhe plotësimin e gjashtë akteve juridike të brendshme ku përfshihen politika dhe rregulla të brendshme, si dhe ka mbikëqyrur raportimet e organeve të brendshme relevante për ushtrimin e kompetencave të tij. Bordi Ekzekutiv ka ushtruar edhe detyra të tjera në pajtim me Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe legjislacionin tjetër në fuqi.

Gjatë vitit 2019, BQK-ja ka bashkëpunuar ngushtë me institucione financiare ndërkombëtare, si: Fondin Monetar Ndërkombëtar (FMN), Bankën Botërore (BB), Bankën Qendrore Evropiane (ECB), Autoritetin Bankar Evropian (EBA), Forumin Ekonomik të Crans Montana në Zvicër, Agjencinë e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar (USAID), Komisionin Evropian (EC), Deutsche Bundesbank, Autoritetet e Mbikëqyrjes Federale Gjermane, Autoritetin e Mbikëqyrjes Austriake, Bankën e Turqisë, Korporata Financiare Ndërkombëtare (IFC), pjesë e Bankës Botërore, Eurostat-in dhe institucione tjera.

Kjo faqe është lënë qëllimisht e zbrazët

1. Përmbledhje ekzekutive

Pasigurinë e rritura në mjedisin e jashtëm ekonomik gjatë vitit 2019 rezultuan në rritje më të ngadalshme ekonomike prej 1.2 përqind në Eurozonë, kundrejt rritjes prej 1.9 përqind në vitin 2018. Ndryshimi drastik i dinamikave të rreziqeve në nivel global në fillim të vitit 2020 me përhapjen e shpejtë të epidemisë COVID-19, shpallja e gjendjes pandemike në nivel global dhe ndërmarrja e masave parandaluese për përhapjen e virusit priten të kenë pasoja të rënda socio/ekonomike si në vendet e zhvilluara, ashtu edhe në vendet në zhvillim. Sipas FMN-së, Eurozona do të karakterizohet me një rënie ekonomike prej 7.5 përqind në vitin 2020, megjithëse ky vlerësim shoqërohet me pasiguri të larta rreth dinamikave potenciale të pandemisë në muajt në vijim (evoluimi i virusit dhe/apo vala e dytë e përhapjes potenciale në vjeshtë) dhe mund të jetë subjekt i rishikimit të sërishëm. Aktiviteti i ngadalësuar ekonomik gjatë vitit 2019 është shoqëruar me presione të ulëta inflacioniste në Eurozonë, ku shkalla e inflacionit ishte 1.2 përqind kundrejt inflacionit prej 1.8 përqind të shënuar në vitin paraprak. Edhe shkalla vjetore e inflacionit të pritur në vitin 2020 shoqërohet nga pasiguri të larta, përderisa parashikimet e FMN-së sugjerojnë një shkallë prej rreth 0.2 përqind. Ngjashëm me Eurozonën edhe vendet e Ballkanit Perëndimor janë karakterizuar me rritje të ngadalësuar të aktivitetit ekonomik gjatë vitit 2019, megjithëse me ritëm të ndryshëm ndërmjet vendeve. Shkalla mesatare e rritjes ekonomike në vendet e rajonit vlerësohet të ketë qenë 3.2 përqind gjatë vitit 2019 (3.9 përqind në 2018). Për vitin 2020, parashikimet e FMN-së sugjerojnë se vendet e Ballkanit Perëndimor do të karakterizohen me rënie mesatare ekonomike prej rreth 5.2 përqind.

Në vitin 2019, sipas vlerësimeve tremujore të Agjencisë së Statistikave të Kosovës (ASK), ekonomia e Kosovës ka shënuar rritje reale prej 4.2 përqind. Kjo rritje e aktivitetit ekonomik është gjeneruar si nga kërkesa e brendshme ashtu edhe nga eksportet neto. Rritja e theksuar e eksportit të mallrave dhe shërbimeve, si dhe ngadalësimi i rritjes së importit, ndikuan pozitivisht në rritjen e BPV-së në vitin 2019. Në aspekt sektorial, rritja ekonomike në vitin 2019 ishte kryesisht rezultat i rritjes së aktivitetit në sektorin e aktivitetëve financiarë dhe të sigurimit, pasuar nga sektori i industrisë përpunuese dhe nxjerrëse, si dhe sektori i ndërtimitarisë dhe ai i tregtisë. Ndërsa, rënie e aktivitetit vlerësohet të jetë shënuar në sektorin e bujqësisë, sektorin e furnizimit me energji elektrike dhe sektorin e artit. Vlerësimet për rritjen e vlerës së shtuar në sektorin e industrisë mbështetën edhe nga rritja e evidentuar në indeksin e qarkullimit industrial në vitin 2019. Rritja e rreziqeve nga ekonomia e jashtme dhe rënia potenciale në të hyrat nga jashtë, si dhe ndikimi i masave të ndërmarrja të mbylljes dhe karantinimit nga marsi i vitit 2020 për të parandaluar përhapjen e shpejtë potenciale të epidemisë në vend, sipas BQK-së do të rezultojnë në tkurrje të aktivitetit ekonomik veçanërisht në muajt prill dhe maj. Për vitin 2020, parashikimet e BQK-së sugjerojnë se norma reale e rënies së BPV-së pritet të jetë rreth 5.9 përqind. Në vitin 2019, përshpejtimi i rritjes së çmimeve të importit ka reflektuar edhe në përshpejtimin e rritjes së çmimeve të konsumit në ekonominë e Kosovës. Norma mesatare vjetore e inflacionit, shprehur përmes indeksit të çmimeve të konsumit, ishte 2.7 përqind (1.1 përqind në vitin 2018). Për vitin 2020, parashikimet tona sugjerojnë një shkallë të inflacionit prej rreth 0.8 përqind.

Statistikat e tregut të punës në Kosovë tregojnë për shkallë të lartë të normës së papunësisë, megjithëse krahasuar me vitin paraprak, rezulton të jetë shënuar rënie e shkallës së papunësisë. Shkalla mesatare e papunësisë në vitin 2019 ishte 25.7 përqind apo 3.9 pikë përqindje më e ulët krahasuar me vitin paraprak. Në vitin 2019, shkalla e pjesëmarrjes në fuqinë punëtore në Kosovë ishte 40.5 përqind, që krahasuar me vitin 2018, tregon për një rënie të shkallës së pjesëmarrjes në fuqinë punëtore për 0.4 pikë përqindje.

Sektori fiskal u karakterizua me rritje më të lartë të të hyrave buxhetore krahasuar me shpenzimet. Të hyrat buxhetore arritën vlerën prej 1.89 miliardë euro që paraqet një rritje vjetore

prej 7.5 përqind, përderisa shpenzimet buxhetore arritën vlerën neto prej 2.06 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 7.2 përqind. Buxheti i Kosovës regjistroi deficit primar buxhetor prej 168.4 milionë euro krahasuar me deficitin prej 162.7 milionë euro në vitin 2018. Borxhi publik në vitin 2019 ka arritur në 1.2 miliardë euro, që është për 9.9 përqind më i lartë krahasuar me vitin 2018. Si përqindje e BPV-së, borxhi publik ka arritur në 17.5 përqind nga 16.9 përqind sa ishte në vitin 2018.

Në vitin 2019, sektori i jashtëm i Kosovës u karakterizua me zvogëlim të deficitit të llogarisë rrjedhëse dhe kapitale në 410.2 milionë euro (5.8 përqind e BPV-së), një rënie vjetore prej 19.4 përqind, kryesisht si rezultat i ngadalësimit të rritjes së deficitit të mallrave, si dhe rritjes së bilanceve pozitive të shërbimeve, të ardhurave parësore dhe dytësore. Rritja e eksportit të mallrave si dhe ngadalësimi i rritjes së importit ka ndikuar që deficitin në tregtinë e mallrave të shënojë rritje të ngadalësuar prej 4.5 përqind (11.6 përqind rritje në vitin 2018) dhe të arrijë në rreth 3.1 miliardë euro (43.3 përqind e BPV-së). Remitentat e pranuar në Kosovë, që njëherësh paraqesin edhe kategorinë më të madhe në kuadër të llogarisë së të ardhurave dytësore, arritën vlerën prej 851.7 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 6.4 përqind. Në kuadër të llogarisë financiare, Investimet e Huaja Direkte (IHD) në Kosovë shënuan nivel pothuajse të ngjashëm me vitin paraprak prej 271.8 milionë euro.

Sistemi financiar u karakterizua me rritje të aktivitetit gjatë vitit 2019. Rritja vjetore e gjithsej aseteve të sistemit financiar të Kosovës prej 14.8 përqind iu atribua kryesisht rritjes së aseteve të sektorit bankar dhe sektorit pensional. Përderisa, kontribut pozitiv në rritjen e aseteve të sistemit, por me ndikim më të vogël, kishin sektori mikrofinanciar dhe ai i sigurimeve. Asetet e sektorit bankar në vitin 2019 shënuan rritje vjetore prej 13.6 përqind dhe arritën vlerën prej 4.76 miliardë euro. Rritja e aseteve të sektorit gjatë vitit 2019 i atribuohet dinamikave pozitive me të cilat u karakterizua aktiviteti kreditor, aktivitet që u mbështet si nga përmirësimi i kushteve të financimit nga ana e bankave, ashtu edhe nga rritja e kërkesës për kredi. Ndër tjerash, oferta kreditore u ndikua pozitivisht nga presionet e konkurrencës, pozita e favorshme e likuiditetit dhe përmirësimi i vazhdueshëm i cilësisë së portofolit kreditor. Kreditë e sektorit bankar për të katërtin vit me radhë u karakterizuan me rritje vjetore dyshifrore në vitin 2019. Portofoli kreditor u zgjerua për 10.0 përqind në vitin 2019, përderisa vlera e gjithsej kredive arriti në 3.03 miliardë euro. Në të njëjtën periudhë, depozitat në sektorin bankar të Kosovës arritën vlerën prej 3.91 miliardë euro dhe shënuan rritje vjetore prej 16.2 përqind (8.7 përqind në vitin 2018).

Treguesit e performancës dhe shëndetit financiar të sektorit bankar vazhdojnë të reflektojnë shkallë të lartë të stabilitetit. Profiti i realizuar gjatë vitit 2019 rezultoi në 86.2 milionë euro, një vlerë më e ulët krahasuar me vitin paraprak për 2.0 përqind, që kryesisht i atribuohet rritjes më të shpejtë të shpenzimeve kundrejt të hyrave. Sektori bankar vazhdon të ketë nivel dhe cilësi të lartë të kapitalit. Megjithatë, shpërndarja e dividendës nga disa banka, si dhe rritja e vazhdueshme e kreditimit ndikoi në rritjen më të lartë të mjeteve të peshuara me rrezik, gjë që u reflektua në zvogëlim të treguesit të mjaftueshmërisë së kapitalit në 15.9 përqind nga 17.0 përqind në vitin paraprak, megjithëse vazhdon të mbetet lart mbi nivelin minimal rregullator prej 12 përqind. Gjithashtu, cilësia e portofolit kreditor të sektorit bankar vazhdoi të përmirësohet edhe gjatë vitit 2019, ku raporti i kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive zbriti në 2.0 përqind (2.7 përqind në vitin paraprak). Për më tepër, niveli i mbulueshmërisë së kredive joperformuese me provizione në këtë periudhë arriti në 163.5 përqind si rezultat i përmirësimit të cilësisë së portofolios kreditore. Edhe pozita e likuiditetit të sektorit bankar mbetet e qëndrueshme, ku raporti i mjeteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra qëndroi në 38.7 përqind, lart mbi minimumin e kërkuar rregullator prej 25 përqind.

Sektori pensional në vitin 2019 u karakterizua me rritje të përshpejtuar të aseteve prej 17.0 përqind (2.0 përqind rritje në vitin 2018), përderisa vlera e përgjithshme e tyre arriti në 1.98

miliard euro. Dinamikat në sektorin pensional në vitin 2019 u ndikuan nga rezultatet pozitive financiare nga kthimi në investime, përderisa kontribut pozitiv dhanë dhe kontributet e arkëtuara nga të dy fondet.

Niveli i ndërmjetësimit të sektorit të sigurimeve, më saktësisht primet e shkruara bruto në raport me BPV-në e vendit, qëndron në një nivel të ulët prej 1.4 përqind. Asetet e sektorit të sigurimeve që përfaqësojnë 2.7 përqind të gjithsej aseteve të sistemit financiar arrijnë vlerën prej 193.9 milionë euro, që paraqet rritje vjetore prej 10.3 përqind (rënie prej 0.6 përqind në vitin paraprak). Gjatë vitit 2019, vlera e primeve të shkruara nga siguruesit arriti në 99.2 milionë euro, një rritje vjetore prej 7.7 përqind, përderisa dëmet e paguara nga siguruesit dhe Byroja Kosovare e Sigurimit (BKS) shënuan rritje vjetore prej 14.1 përqind duke arritur në 55.1 milionë euro në vitin 2019. Sektori i sigurimeve mbylli vitin 2019 me rezultat negativ financiar prej 2.8 milionë euro, për dallim nga viti i kaluar ku kishte shënuar rezultat pozitiv financiar prej 1.6 milionë euro. Një ndër faktorët kryesorë në humbjet e realizuara gjatë vitit 2019 është raporti i kombinuar në masë prej 102.6 përqind, i cili paraqet raportin e dëmeve prej 54.6 përqind dhe raportin e shpenzimeve prej 48.0 përqind, pa përfshirë të hyrat nga interesat e investimeve, ku sipas këtij raporti tregu i sigurimeve për 1 euro të fituar ka shpenzuar 1.03 euro.

Sektori mikrofinanciar në vitin 2019 shënoi rritje të aktivitetit kredihënës. Vlera e gjithsej aseteve të IMF-ve dhe IFJB-ve arriti në 306.5 milionë euro, që përbën një rritje vjetore prej 22.6 përqind. Gjatë vitit 2019, aktiviteti kreditor i sektorit mikrofinanciar shënoi rritje vjetore prej 20.5 përqind, me vlerën e gjithsej kredive që arrijnë në 221.6 milionë euro. Si rezultat i rritjes së lartë të të hyrave (kryesisht të hyrave nga interesi), sektori mikrofinanciar realizoi profit në vlerë prej 11.5 milionë euro, që rezulton të jetë për 18.5 përqind më i lartë krahasuar me vitin paraprak.

Gjithashtu gjatë vitit 2019 BQK-ja, ka vazhduar me avancimin e kornizës ligjore dhe rregullative në funksion të mbikëqyrjes sa më efektive të institucioneve financiare. Avancimi i kornizës ligjore është bërë bazuar në nevojat për avancimin e proceseve rregullative dhe me qëllim të përafrimit me standardet ndërkombëtare dhe direktivat e bashkimit evropian si rezultat i pjesëmarrjes aktive të BQK-së në Programin Kombëtar për Zbatimin e MSA për Republikën e Kosovës.

Në funksion të një sistemi bankar stabil, gjatë vitit 2019 janë bërë ekzaminimet e institucioneve financiare konform planit të paraparë, përfshirë këtu edhe ekzaminimet e fokusuara. Në përputhje me praktikën ndërkombëtare në fushën përkatëse, vëmendje e veçantë i është kushtuar rrezikut të likuiditetit, rrezikut kreditor, rrezikut të tregut dhe rrezikut operacional. Në përputhje me objektivat e BQK-së, respektivisht sigurimit të qëndrueshmërisë së tregut të sigurimeve dhe mbrojtjes së policëmbajtësve, BQK-ja edhe gjatë vitit 2019 ka vazhduar aktivitetin e saj duke realizuar në vazhdimësi ekzaminime në vend të siguruesve si ekzaminime të plota dhe të fokusuara, si dhe ekzaminime ad-hoc për siguruesit dhe ndërmjetësuesit e sigurimeve. Në funksion të ruajtjes së qëndrueshmërisë së sektorit financiar, gjatë vitit 2019 BQK-ka ka vazhduar me ekzaminimet e rregullta edhe të fondeve pensionale dhe institucioneve tjera financiare. Si rezultat i monitorimit të vazhdueshëm të institucioneve financiare, konform mandatit ligjor BQK ka ndërmarrë edhe masa ndëshkuese deri në revokim të licencës për një numër të caktuar të institucioneve financiare, kjo me qëllimin kryesor të mbrojtjes së konsumatorëve dhe ruajtjes së stabilitetit në vend.

Sa i përket fushës së parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, pas aprovimit të ligjit dhe rregullores që kanë të bëjnë me këtë fushë, me qëllim të zbatimit sa më efektiv të tyre në praktikë është vlerësuar e nevojshme nxjerrja e akteve udhëzuese. Në vazhden e kësaj, BQK-ja gjatë vitit 2019, ka finalizuar plotësim-ndryshimin e Rregullores për parandalimin e pastrimit të parave, Udhëzimin për formularin e prejardhjes së fondeve dhe ka hartuar draft-Politikën në lidhje me parandalimin e mashtrimit si njëra ndër kërkesat për marrëdhëniet e bankimit korrespondent.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës luan rol kyç në mbrojtjen e shfrytëzuesve të shërbimeve financiare në Kosovë. Në këtë kontekst, në kuadër të procesit të brendshëm të trajtimit të ankesave, gjatë vitit 2019, BQK-ja ka shqyrtuar 1,211 ankesa të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare (persona fizikë e juridikë), ku 706 ankesa kanë qenë të deponuara për banka, IMF, IFJB dhe fonde pensionale, 495 ankesa kanë qenë të deponuara për siguruesit, ndërsa 10 kanë qenë ankesa tjera.

Ngjashëm me vitet paraprake edhe gjatë vitit 2019, BQK-ja siguroi një ofertë kualitative dhe kuantitative të parave të gatshme për sektorin bankar për të mundësuar kryerjen e transaksioneve me para të gatshme në ekonomi. Gjithashtu edhe sistemi i pagesave është karakterizuar me një dinamikë të zhvillimeve gjatë vitit 2019, si nga aspektet rregullative e po ashtu edhe në funksionet operacionale, përderisa progres është shënuar edhe në fushën e mbikëqyrjes dhe analizave të sistemeve të pagesave, përfshirë këtu lehtësirat në transaksione të pagesave në aspektin e kostos.

Në vitin 2019 të gjitha mjetet nën menaxhimin e BQK-së, janë investuar në instrumente financiare që hyjnë në kategorinë e instrumenteve të sigurta dhe likuide. Vazhdimi i politikës së normës negative të interesit në depozita nga Banka Qendrore Evropiane që ka rezultuar me çmime të larta të instrumenteve të borxhit në Eurosistem dhe ka diktuar shpërndarjen e portofolit të investimeve. Karakteristika kryesore e vitit 2019 është plasmani i mjeteve në instrumente borxhi me normë fikse të interesit me afat më të gjatë kohor (në periudha deri në pesë vite), si rrjedhojë e pamundësisë për të investuar me kthime pozitive në periudha më të shkurtra.

Edhe Regjistri i Kredive të Kosovës (RKK) ka shënuar progres gjatë vitit 2019, ku janë regjistruar 407 përdorues të ri, si rrjedhojë e kërkesave të paraqitura nga institucionet anëtare, përderisa hulumtimi mbi obligimet dhe historitë kreditore të aplikantëve kreditorë arriti në 1,207,088 hulumtime.

Në funksion të realizimit të objektivave të saj, BQK-ja ka vazhduar t'i kushtojë vëmendje të veçantë analizave rreth zhvillimeve të përgjithshme ekonomike në vend, si dhe analizave që kanë të bëjnë me vlerësimin e stabilitetit financiar dhe rreziqeve sistematike dhe josistematike. Gjatë vitit 2019, BQK-ja ka vazhduar të monitorojë për së afërmi stabilitetin financiar me theks të veçantë rrezikun sistematik përmes kornizës makroprudenciale. Instrumentet dhe indikatorët e makroprudencës për vlerësimin dhe monitorimin e stabilitetit financiar në nivel sistematik janë monitoruar dhe vlerësuar në baza të rregullta nga Komiteti Këshillëdhënës për Makroprudencë si një trup funksional i mandatuar të shqyrtoj rregullisht stabilitetin e sistemit financiar duke monitoruar rreziqet sistematike, lidhjet, ndërvarësitë, trendet dhe ndikimin e tyre në funksionimin e sistemit financiar si tërësi.

Në kuadër të përgjegjësisë së përpilimit dhe publikimit të statistikave të sektorit monetar e financiar dhe statistikave të sektorit të jashtëm gjatë vitit 2019, përmes asistencës teknike nga Eurostati, janë finalizuar dy projekte që kanë për qëllim përmirësimin e statistikave që janë nën përgjegjësinë e BQK-së: "Macroeconomic Imbalance Procedure (MIP)" dhe "International Trade in Services Statistics (ITSS)". Gjatë vitit 2019, gama me statistika të reja është zgjeruar, duke publikuar disa tabela të reja për asetet rezervë, eksportet dhe importet e mallrave sipas shteteve e llojeve të mallrave. BQK-ja ka vazhduar të përfitojë nga asistenca teknike gjatë vitit 2019, e ofruar nga institucionet financiare ndërkombëtare dhe donatorët e ndryshëm si me projektet ekzistuese, po ashtu edhe me iniciativa të reja. Mbështetje është ofruar kryesisht nga Fondi Monetar Ndërkombëtar (FMN), Thesari Amerikan, Unioni Evropian, Banka Botërore, Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim dhe GIZ-i. Gjatë vitit 2019, BQK-ja ka qenë subjekt i Shqyrtimit të Stabilitetit të Sistemit Financiar (anglisht: Financial System Stability Review-FSSR), shqyrtim i cili ka qenë jashtëzakonisht i dobishëm për BQK-në për diagnostifikimin e gjendjes së sistemit financiar të Republikës së Kosovës.

2. Mjedisi i jashtëm ekonomik

2.1. Eurozona dhe Ballkani Perëndimor

Sipas vlerësimeve të FMN-së dhe BQE-së, ekonomia e Eurozonës është karakterizuar me një rritje më të ngadalëshme prej 1.2 përqind në vitin 2019, ngadalësim që kryesisht iu atribua dobësimit të tregtisë ndërkombëtare dhe performancës së dobësuar të sektorit industrial. Tensionet në tregtinë ndërkombëtare kanë përkeqësuar zhvillimet në sektorin industrial të Eurozonës, në veçanti ekonominë e Italisë, që u përballë me rritjen më të ngadalshme ekonomike nga të gjitha vendet në Eurozonë. Në vitin 2019, Gjermania rezultoi të ketë shënuar rritjen më të ngadalshme ekonomike në gjashtë vitet e fundit, ku luhatjet në tregtinë ndërkombëtare rezultuan në rënie të kërkesës së jashtme me theks të veçantë në industrinë automobilistike. Ekonomia franceze, përveç tjerash, në vitin 2019 është përballur edhe me presionet e protestave të të ashtuquajturëve “jelekët e verdhë”. Dobësimi i ekonomive të Eurozonës i parapriu krizës shëndetësore dhe ekonomike që do të pasonte në vitin 2020, me përhapjen e shpejtë të virusit COVID-19 dhe shpalljen e pandemisë në muajin mars. Projektionet e FMN-së sugjerojnë një rënie ekonomike prej 7.5 përqind në vitin 2020, ku pothuajse të gjitha vendet kryesore të Eurozonës pritet të pësojnë rënie të konsiderueshme të aktivitetit ekonomik (tabela 1).

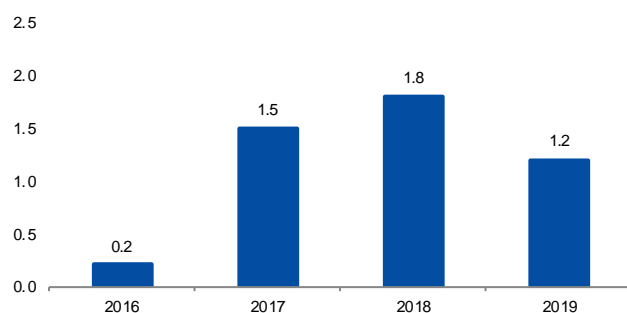
Tabela 1. Rritja vjetore e BPV-së reale

Përshkrimi	2016	2017	2018	2019	2020
Eurozona	1.9	2.5	1.9	1.2	-7.5
Spanja	3.0	2.9	2.4	2.0	-8.0
Greqia	-0.2	1.5	1.9	1.9	-10.0
Austria	2.1	2.5	2.4	1.6	-7.0
Franca	1.1	2.3	1.7	1.3	-7.2
Gjermania	2.2	2.5	1.5	0.6	-7.0
Italia	1.3	1.7	0.8	0.3	-9.1

Burimi: FMN, WEO, Prill 2020

I ndikuar nga aktiviteti i ngadalësuar ekonomik, inflacioni ishte më i ulët në vitin 2019 (1.2 përqind) krahasuar me vitin paraprak (1.8 përqind) (figura 1). Kontribut të rëndësishëm në rënie e shkallës së inflacionit në Eurozonë ka dhënë ngadalësimi i presioneve të çmimeve të jashtme, por edhe kompensimi më i ulët i punonjësve gjatë vitit 2019. Të shqetësuar me gjendjen e inflacionit dhe dyshimet për rikthimin e shkallës së inflacionit afër objektivit prej 2.0 përqind, Këshilli Mbikqyrës i BQE-së, në shtator të vitit 2019, vendosi të zvogëlojë edhe më tej normën e interesit në depozita dhe të rifillojë masat jokonvencionale në kuadër të programit të lehtësimit sasior. Këto masa, të cilat Këshilli Mbikqyrës i BQE-së i kishte ndërprerë në shtator të vitit 2018, synojnë blerjen e aseteve në vlerë prej 20 milionë euro në baza mujore. Po ashtu BQE ka deklaruar se ka për qëllim që të vazhdojë riinvestimin në pagesat e plota të principalit nga asetet që maturojnë (që janë blerë në kuadër të programit), për një periudhë të zgjatur kohore, për aq sa do të vlerësohet si e nevojshme për të siguruar kushte të favorshme të

Figura 1. Shkalla e inflacionit në eurozonë, në përqindje

Burimi: Eurostat (2020)

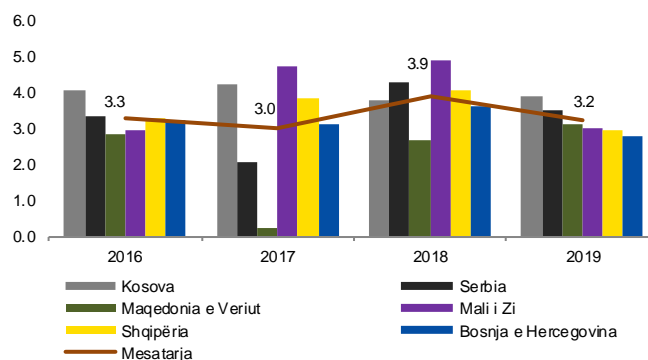
likuiditetit në treg. Pavarësisht këtyre masave dhe në linjë me prospektet për rënie ekonomike, trendi i rënies së inflacionit pritet të vazhdojë edhe në vitin 2020 (0.2 përqind) dhe më pas të rritet në 1.0 përqind në vitin 2021.

Si pasojë e dobësimit të tregtisë ndërkombëtare, vlera e eksportit të mallrave dhe shërbimeve shënoi rritje të ngadalësuar prej 2.2 përqind në vitin 2019 (3.3 përqind në vitin 2018). Në anën tjetër edhe norma e rritjes së importit të mallrave dhe shërbimeve ishte e ulët (2.6 përqind), megjithëse rezultoi të jetë e njëjtë me vitin 2018. Për pasojë, eksportet neto patën ndikim përkeqësues në rritjen e aktivitetin ekonomik gjatë vitit 2019.

Aktiviteti kreditues në Eurozonë vazhdoi rimëkëmbjen graduale, mbështetur nga faktorë të ofertës dhe kërkesës në treg. Politika monetare akomoduese e BQE-së ka stimuluar zgjerimin e aktivitetit kreditues, ndërkohë që kërkesa për kredi është mbështetur nga normat e ulëta të interesit. Rritja vjetore e kreditimit ndaj ekonomive familjare në Eurozonë shënoi rritje prej 3.5 përqind në vitin 2019, një rritje më e lartë krahasuar me rritjen prej 3.0 përqind në vitin paraprak, ndërsa kreditimi ndaj ndërmarrjeve shënoi rritje vjetore prej 2.6 përqind, që është nivel pothuajse i njëjtë me vitin paraprak. Edhe depozitat vazhduan trendin e rritjes, kryesisht të ndikuara nga rritja e depozitave të transferueshme dhe me afat të shkurtër, si rezultat i masave stimuluese monetare të BQE-së, kostos së ulët oportune të mbajtjes së instrumenteve monetare, ku ambienti i normave të ulëta të interesit ka nxitur rritjen e investimeve në instrumente më likuide. Depozitat e ekonomive familjare shënuan rritje vjetore prej 5.9 përqind në vitin 2019 (5.2 përqind në vitin 2018), ndërsa depozitat e ndërmarrjeve shënuan rritje vjetore prej 6.2 përqind (4.1 përqind në vitin 2018).

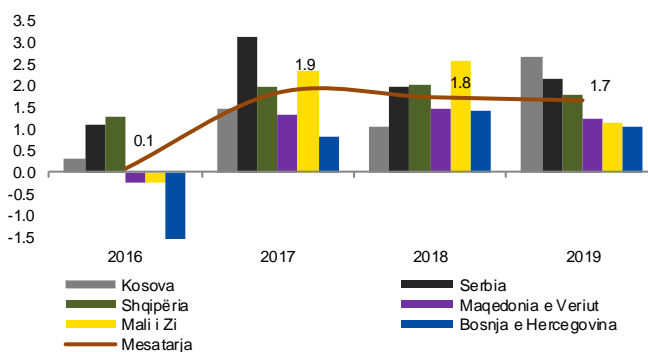
Në vendet e Ballkanit Perëndimor sikurse në Eurozonë, rritja e aktivitetit ekonomik është ngadalësuar gjatë vitit 2019. Ngadalësim i aktivitetit ekonomik ishte si rezultat i kontributit të reduktuar të investimeve dhe eksporteve ndërsa kërkesa e brendshme e situmuluar nga shpenzimet publike si dhe rritja e kreditimit të ekonomive familjare ishte mbështetësi kryesor i aktivitetit ekonomik. Norma mesatare e rritjes ekonomike vlerësohet të ketë qenë 3.2 përqind në vitin 2019 (3.9 përqind në 2018) (figura 2). Normat më të larta se mesatarja e rritjes ekonomike vlerësohet se janë shënuar në Kosovë dhe Serbi, ndërsa në vendet tjera janë shënuar norma më të ulëta të rritjes ekonomike. Sikurse në Eurozonë edhe në vendet e Ballkanit Perëndimor, parashikimet e FMN-së sugjerojnë rënie të konsiderueshme të aktivitetit ekonomik në vitin 2020 si rezultat i pandemisë COVID-19 (5.2 përqind).

Figura 2. Rritja vjetore e BPV-së në Ballkanin Perëndimor

Burimi: FMN, WEO (2020)

Figura 3. Rritja vjetore e inflacionit në Ballkanin Perëndimor

Burimi: FMN, WEO (2020)

Ngadalësimi i rritjes së çmimeve në tregjet ndërkombëtare ka ndikuar në zvogëlimin e presioneve inflacioniste në vendet e Ballkanit Perëndimor, të cilat u karakterizuan me një shkallë mesatare të inflacionit prej 1.7 përqind (1.8 përqind në vitin 2018) (figura 3). Presione më të dobëta inflacioniste krahasuar me vitin paraprak ishin të pranishme sidomos në Mal të Zi dhe Bosnje e Hercegovinë, ndërsa në Kosovë dhe Serbi norma e inflacionit ishte më e lartë.

Deficiti i llogarisë rrjedhëse në vendet e Ballkanit Perëndimor është rritur për 6.8 përqind në vitin 2019 ndërsa si përqindje e BPV-së qëndroi në nivel të njëjtë me vitin paraprak (6.9 përqind). Rritja e deficitit të llogarisë rrjedhëse kryesisht iu atribuua dobësimit të tregtisë ndërkombëtare, por edhe rënies së kërkesës së jashtme, gjë që u përkthye në kontribut më të ulët të eksporteve neto në rritjen e aktivitetit ekonomik. Eksporti i mallrave dhe shërbimeve nga rritja vjetore prej mesatarisht 6.5 përqind në vitin 2018 u reduktua në një rritje prej 4.2 përqind në vitin 2019. Edhe importi i mallrave dhe shërbimeve shënoi rritje të ngadalësuar prej 4.9 përqind në vitin 2019 (7.7 përqind në vitin 2018).

Kreditimi bankar vazhdoi të jetë kontribuues i rëndësishëm i rritjes së ekonomive të rajonit, ndonëse u shënua një ngadalësim i rritjes në shumicën e vendeve. Norma mesatare e rritjes së kreditimit në vitin 2019 ishte 6.3 përqind (6.7 përqind në vitin 2018), ku Kosova dhe Serbia shënuan normat më të larta të rritjes së kredive (10.0 përqind përkatësisht 9.1 përqind). Cilësia e portofolit kreditor ka vazhduar përmirësimin në të gjitha vendet e rajonit. Normën më të lartë të kredive joperformuese e mban sektori bankar i Shqipërisë (10.6 përqind), ndërsa sektori bankar i Kosovës cilësohet me raportin më të ulët të kredive joperformuese (2.0 përqind). Vendet e rajonit raportuan edhe për rritje të depozitave, ku norma mesatare e rritjes ishte e ngjashme me vitin paraprak prej 9.8 përqind. Edhe tek depozitat, normat më të larta të rritjes janë shënuar në Serbi dhe Kosovë (17.0 përqind përkatësisht 16.2 përqind), pasuar nga Maqedonia e Veriut me 14.4 përqind, ndërsa në Mal të Zi dhe Shqipëri janë shënuar norma të ulëta të rritjes së depozitave (0.5 përqind përkatësisht 2.0 përqind).

Valuta euro është zhvlerësuar kundrejt valutave kryesore por edhe ndaj valutave të vendeve të rajonit. Norma mesatare e këmbimit të euros ndaj dollarit amerikan dhe frangut zviceran është zhvlerësuar për 5.2 përqind përkatësisht 3.7 përqind, ndërsa ndaj sterlinës britanike është zhvlerësuar për 0.8 përqind. Kundrejt monedhave të rajonit si lekut shqiptar dhe dinarit serb, euro është zhvlerësuar me 3.6 përqind përkatësisht 0.4 përqind, ndërsa ndaj denarit maqedonas, norma e këmbimit të euros ka mbetur e njëjtë krahasuar me vitin paraprak.

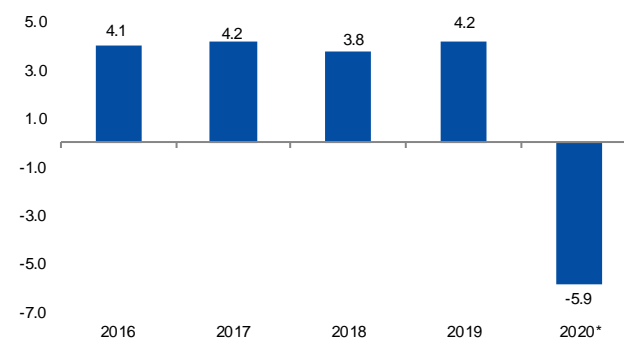
3. Ekonomia e Kosovës

3.1. Sektori real

3.1.1 Bruto prodhimi vendor

Sipas vlerësimeve tremujore të Agjencisë së Statistikave të Kosovës (ASK), në vitin 2019, vlera nominale e BPV-së arriti në 7.1 miliardë euro. Në terma realë, BPV në vitin 2019 rezulton të ketë shënuar rritje prej rreth 4.2 përqind (figura 4). Sipas ASK-së, rritja e aktivitetit ekonomik është mbështetur kryesisht nga sektori i aktiviteteve financiare dhe të sigurimit, sektori i industrisë përpunuese, sektori i industrisë nxjerrëse, sektori i ndërtimtarisë si dhe sektori i tregtisë. Ndërsa, rënie reale është vlerësuar të jetë shënuar tek sektori i bujqësisë, sektori i furnizimit me energji elektrike dhe gaz, sektori i artit, etj.

Figura 4. Norma e rritjes së BPV-së reale

* Parashikim preliminar i BQK-së
Burimi: ASK (2020)

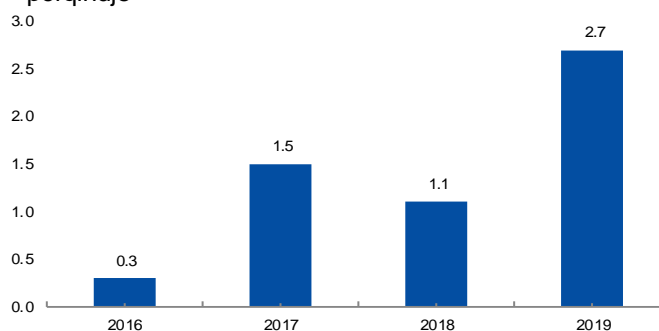
Rritja e aktivitetit ekonomik është gjeneruar kryesisht nga rritja e investimeve prej 5.7 përqind. Kontribut të rëndësishëm në rritjen e investimeve vlerësohet të ketë pasur rritja e kreditimit bankar prej 10 përqind në vitin 2019. Indikacion i rritjes së investimeve gjatë vitit 2019 është edhe rritja e importit të mallrave kapitale prej 3.7 përqind. Në kuadër të investimeve, investimet kapitale të Qeverisë shënuan rritje prej vetëm 0.2 përqind. Konsumi, si komponenta kryesore e kërkesës së brendshme, ka shënuar rritje reale prej 2.3 përqind, mbështetur nga rritja e konsumit privat prej 2.1 përqind dhe konsumit publik prej 3.6 përqind. Remitenat, si një burim i rëndësishëm i financimit të konsumit privat, shënuan rritje prej 6.7 përqind (5.4 përqind në vitin 2018). Përveç konsumit privat edhe konsumi publik ka shënuar rritje, pasi që shpenzimet rrjedhëse të Qeverisë janë rritur për 9.8 përqind.

Dinamikat që e kanë karakterizuar sektorin e jashtëm të ekonomisë, veçanërisht bilancin tregtar të mallrave dhe shërbimeve, kanë ndikuar pozitivisht në rritjen reale të BPV-së, për dallim nga viti 2018 kur komponenta e eksporteve neto kishte kontribuar negativisht në rritjen reale të BPV-së. Rritja reale e eksportit të mallrave dhe shërbimeve për 10.5 përqind dhe ngadalësimi i rritjes së importit të mallrave dhe shërbimeve në 4.6 përqind ka rezultuar në përmirësimin e deficitit tregtar (mallra dhe shërbime) për 0.8 përqind në terma real.

3.1.2 Çmimet

Niveli i përgjithshëm i çmimeve në Kosovë, i shprehur nëpërmjet indeksit të çmimeve të konsumit është karakterizuar me rritje mesatare prej 2.7 përqind në vitin 2019 (figura 5). Sa i përket komponentëve të IÇK-së, me rritje më të lartë u

Figura 5. Norma e inflacionit, ndryshimi vjetor në përqindje

Burimi: ASK (2020)

karakterizuan çmimet e ushqimit dhe pijeve joalkoolike (5.4 përqind), çmimet e pijeve alkoolike dhe duhanit (2.6 përqind), çmimet e restoranteve dhe hoteleve (1.4 përqind), si dhe çmimet e transportit (0.8 përqind). Ndërsa, çmimet e rrymës, gazit dhe lëndët tjera djegëse si dhe çmimet e veshmbathjes shënuan rritje më të ulët (0.1 përqind përkatësisht 0.2 përqind) (figura 6).

Lëvizja e çmimeve në Kosovë vazhdon të përcaktohet kryesisht nga lëvizja e çmimeve në tregjet ndërkombëtare, si pasojë e varësisë së lart të ekonomisë së Kosovës nga importet. Indeksi i çmimeve të importit shënoi rritje mesatare prej 2.3 përqind (figura 7). Çmimet e lëkurës dhe artikujve të saj, si dhe çmimet e produkteve minerale shënuan rritjen më të lartë (12.9 përqind përkatësisht 12.1 përqind), ndërsa çmimet e tekstilit dhe artikujt e tekstilit shënuan rënien më të lartë (12.1 përqind). Indeksi i çmimeve të prodhimit u karakterizua me rritje prej 0.9 përqind. Me rritje më të lartë të çmimeve u karakterizuan prodhimi i produkteve minerale, përpunimi i produkteve ushqimore, prodhimi i mobileve, prodhimi i pijeve, etj. Ndërsa, me rënie të çmimeve u karakterizuan kryesisht nxjerrja e xehes së metalit, prodhimi i pajisjeve elektrike, prodhimi i produkteve kimike, prodhimi i metaleve, etj.

3.1.3 Pozicioni financiar i ndërmarrjeve

Indeksi i qarkullimit industrial është karakterizuar me rritje prej 2.6 përqind, i ndikuar kryesisht nga rritja e indeksit tek industria nxjerrëse dhe përpunuese (figura 8).

Figura 8. Indeksi i vëllimit të prodhimit industrial (2017=100)

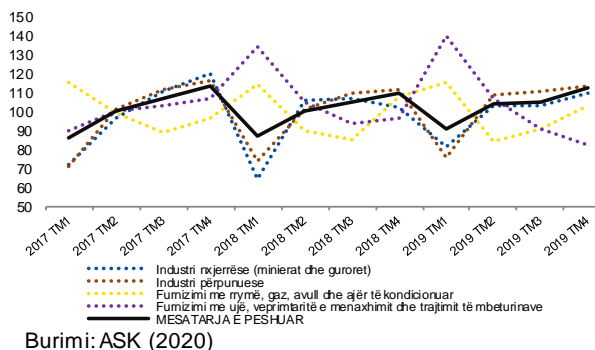

Figura 6. Lëvizja e çmimeve të komponentëve kryesorë, ndryshimi vjetor në përqindje

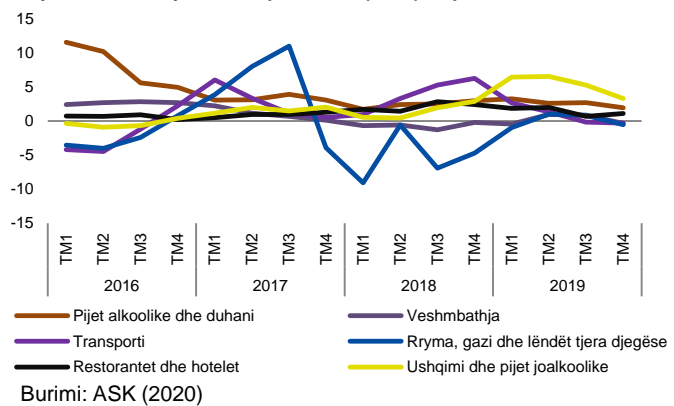

Figura 7. Indekset e çmimeve të konsumit, prodhimit dhe importit

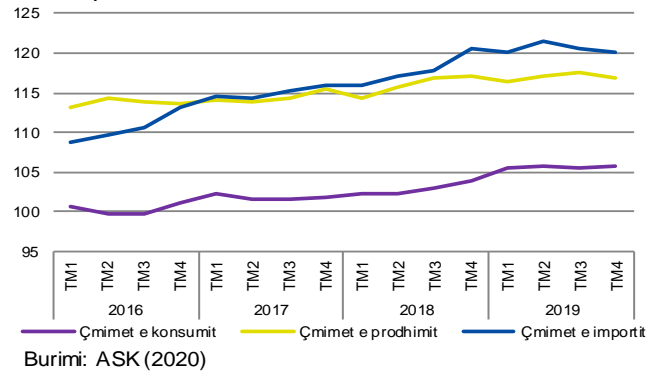
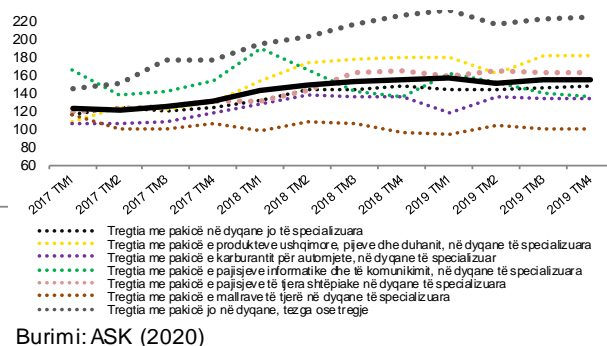

Figura 9. Indeksi i qarkullimit në tregtinë me pakicë (2013=100)

Indeksi i qarkullimit në sektorin e tregtisë me pakicë, që së bashku me sektorin e industrisë përbëjnë dy sektorët ekonomikë me pjesëmarrjen më të lartë në qarkullimin e gjithësej

ndërmarrjeve¹, shënoi rritje vjetore mesatare prej 2.7 përqind. Me rritje janë karakterizuar shumica e komponentëve përbërës (figura 9).

Në vitin 2019 është shënuar rritje e ngadalësuar e ndërmarrjeve të reja të regjistruara dhe rritje më e lartë e ndërmarrjeve të mbyllura. Numri i ndërmarrjeve të reja të regjistruara ishte 10,004 apo 2.0 përqind më shumë sesa në vitin paraprak, ndërsa u mbyllën 1,769 ndërmarrje apo 24.1 përqind më shumë se sa në vitin paraprak (figura 10).

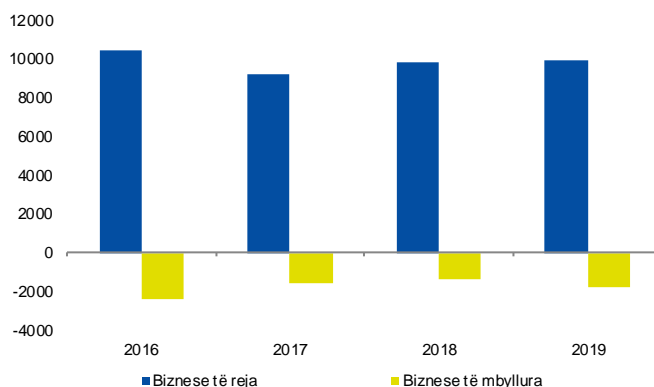
Numri më i madh i ndërmarrjeve të regjistruara vazhdon të jetë i koncentruar në sektorin e tregtisë me 23.6 përqind e gjithsej ndërmarrjeve të reja të regjistruara, pasuar nga sektori i prodhimit me 15.5 përqind, hotelierisë me 11.4 përqind dhe ndërtimitarisë me 9.4 përqind (figura 11). Krahasuar me vitin 2018, në sektorin e prodhimit janë regjistruar 438 ndërmarrje më shumë, në sektorin e hotelierisë 151 ndërmarrje më shumë, aktiviteteve profesionale 150 ndërmarrje më shumë, etj. Ndërsa, sektorët që shënuan numër më të vogël të ndërmarrjeve të regjistruara ishin sektori i bujqësisë (505 ndërmarrje më pak), tregtisë (165 ndërmarrje më pak), etj.

3.1.4 Tregu i punës²

Në vitin 2019, shkalla e pjesëmarrjes në fuqinë punëtore në Kosovë ishte 40.5 përqind, që krahasuar me vitin 2018 tregon për një rënie të shkallës së pjesëmarrjes në fuqinë punëtore për 0.4 pikë përqindje. Shkalla e ulët e pjesëmarrjes në fuqinë punëtore (mesatarja në rajon rreth 50 përqind) i atribuohet deri në një masë popullsisë relativisht të re (nxënës, studentë), si dhe kategorisë së punonjësve të dekurajuar, amviseve dhe personave të tjerë të cilët nuk janë aktivë në kërkim të një pune.

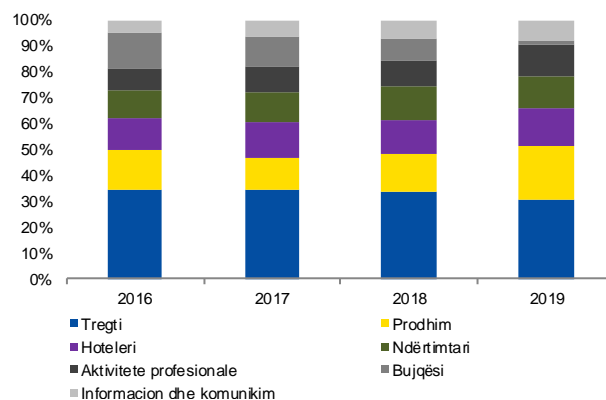
Bazuar në Anketën e Fuqisë Punëtore shkalla mesatare e punësimit³ rezultoi të jetë 30.1 përqind, që paraqet një rritje prej 1.3 pikë përqindje krahasuar me vitin 2018. Shkalla e punësimit, rezultoi të jetë më e lartë te meshkujt kundrejt femrave, ku 46.2 përqind e meshkujve në moshë pune ishin të punësuar kundrejt 13.9 përqind të femrave. Sipas rezultateve të anketës, shkalla e punësimit te gjinia femërore ka shënuar rritje prej 1.6 pikë përqindje krahasuar me vitin 2018, ndërsa te gjinia mashkullore është shënuar rritje e shkallës së punësimit për 0.9 pikë përqindje krahasuar me vitin 2018.

Figura 10. Regjistri i bizneseve

Burimi: ASK (2020)

Figura 11. Struktura e ndërmarrjeve të reja

Burimi: ASK (2020)

¹ Publikim i ASK-së: Raporti 'Struktura e qarkullimit sipas seksioneve ekonomike për vitet 2008-2017', dhe 'Statistikat Afatshkurtra të Industrisë për periudhën TM1 2017-TM4 2019'.

² Seksioni "Tregu i punës" bazohet në të dhënat e Anketës së Fuqisë Punëtore, publikuar nga Agjencia e Statistikave të Kosovës.

³ Shkalla e punësimit paraqet përqindjen e popullsisë në moshë pune që është e punësuar.

Sipas grup-moshave, popullsia e moshës mes 35-44 vjeç ka normën më të lartë të punësimit (39.3 përqind), përderisa grup-mosha 15-24 vjeç ka normën më të ulët të punësimit (13.1 përqind). Sipas nivelit arsimor, shkalla më e lartë e punësimit rezulton të jetë në mesin e fuqisë punëtore me edukim të lartë, pasuar nga arsimi i mesëm profesional dhe gjimnazi. Punëtorët që kishin të përfunduar arsimin e mesëm profesional ishin kryesisht të punësuar në sektorin privat (kompani private, individuale private), përderisa punëtorët që kishin të përfunduar arsimin terciar ishin të punësuar kryesisht në sektorin publik.

Diktuar edhe nga struktura e ekonomisë, shkalla e punësimit rezulton të jetë e koncentruar në sektorin e tregtisë me 17.0 përqind të gjithsej të të punësuarve, pasuar nga sektori i ndërtimtarisë me 12.6 përqind, sektori i prodhimit me 11.9 përqind, sektori i arsimit me 10.0 përqind, etj. Krahasuar me vitin 2018, të dhënat tregojnë se ka rritje të pjesëmarrjes në strukturën e të punësuarve për sektorin e prodhimit, sektorin e ndërtimtarisë, bujqësisë, etj. ndërsa sektori i arsimit ka shënuar rënie.

Statistikat e tregut të punës në Kosovë tregojnë se shkalla mesatare e papunësisë⁴ në vitin 2019 ishte 25.7 përqind dhe krahasuar me vitin 2018, rezulton më e ulët për 3.9 pikë përqindje. Në baza gjinore, tregu i punës në Kosovë vazhdon të karakterizohet me një shkallë më të lartë të papunësisë te femrat. Shkalla e papunësisë te femrat ishte 34.4 përqind (22.6 përqind tek meshkujt), ku grup-mosha e femrave të reja (15-24 vjeç) kanë shkallën më të lartë të papunësisë (rreth 60.3 përqind). Edukimi ka përmirësuar perspektivat në tregun e punës në Kosovë. Sipas ASK-së, shkalla e papunësisë ishte më e larta për personat e pashkolluar (rreth 49.4 përqind), ndërsa më e ulët për personat që kishin të përfunduar arsimin terciar (21.5 përqind).

3.2. Sektori fiskal

Të hyrat buxhetore⁵ në vitin 2019 arritën vlerën neto prej 1.89 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 7.5 përqind ndërsa shpenzimet buxhetore⁶ arritën vlerën prej 2.06 miliardë euro, që paraqet rritje prej 7.2 përqind. Rrjedhimisht, buxheti i Kosovës shënoi deficit primar prej 168.4 milionë euro (162.7 milionë euro ishte deficitit primar në vitin 2018).

Në kuadër të të hyrave tatimore, vërehet rritje më e lartë e të hyrave tatimore direkte të cilat arritën vlerën prej 292.3 milionë euro (9.3 përqind rritje), ndërsa të hyrat tatimore indirekte shënuan rritje prej 5.3 përqind dhe arritën vlerën prej 1.42 miliardë euro. Të hyrat jotatimore shënuan rritje prej 17.5 përqind dhe arritën vlerën prej 226.6 milionë euro.

Rritja e shpenzimeve prej 7.2 përqind ishte më e ngadalësuar krahasuar me vitin 2018 kur ishte shënuar rritje prej 10.3 përqind. Kategoria kryesore që kontribuoi në rritjen më të ngadalësuar të shpenzimeve buxhetore ishte ajo e shpenzimeve kapitale të cilat ishin për vetëm 0.1 përqind më të larta krahasuar me vitin paraprak dhe arritën vlerën prej 530.8 milionë euro. Shpenzimet qeveritare për paga shënuan rritje prej 4.1 përqind dhe arritën vlerën prej 615.9 milionë euro. Shpenzimet qeveritare për mallra dhe shërbime (përfshihen edhe shpenzimet komunale) shënuan rritje për 17.5 përqind dhe arritën vlerën prej 293.9 milionë euro. Subvencionet dhe transferet shënuan rritje për 12.4 përqind dhe arritën vlerën prej 627.3 milionë euro.

Borxhi publik në vitin 2019 ka arritur në 1.2 miliardë euro që është për 9.9 përqind më i lartë krahasuar me vitin 2018. Si përqindje e BPV-së, borxhi publik ka arritur në 17.5 përqind nga 16.9 përqind sa ishte në 2018. Rritja e borxhit publik i atribuohet rritjes së borxhit të brendshëm prej 17.0 përqind (i cili ka arritur në 791.9 milionë euro), ndërsa borxhi i jashtëm publik ka rënë në

⁴ Shkalla e papunësisë është përqindja e fuqisë punëtore, që nuk është e punësuar.

⁵ Në kuadër të të hyrave buxhetore nuk përfshihen të hyrat nga huamarrjet, të hyrat nga privatizimi, pranimet nga grantet e përcaktuara të donatorëve dhe pranimet nga depozitat në mirëbesim.

⁶ Në kuadër të shpenzimeve buxhetore nuk përfshihen pagesat e borxhit dhe kthimet nga fondet e depozitave.

409.1 milionë euro që është për 1.8 përqind më i ulët krahasuar me vitin 2018. Pjesëmarrja e borxhit të jashtëm publik në gjithsej borxhin publik është zvogëluar në 34.1 përqind nga 38.1 përqind sa ishte në 2018.

Në vitin 2019, mbështetur në kalendarin e publikuar nga Ministria e Financave, numri i ankandeve për emetimin e Letrave me Vlerë të Qeverisë së Kosovës arriti në 16, përderisa vlera e shpallur në ankande arriti vlerën prej 360.0 milionë euro.

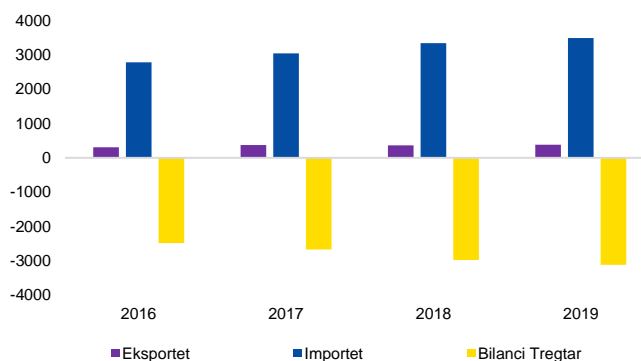
Gjatë vitit 2019, Qeveria e Kosovës ka shpallur numër dhe vlerë më të vogël të bonove të Thesarit krahasuar me vitin paraprak. Vlera e letrave me vlerë të emetuara në vitin 2019 arriti në 360.0 milionë euro që është për 9.9 përqind më e ulët se në vitin paraprak. Sipas afatit të maturimit, struktura e Letrave me Vlerë të Qeverisë së Kosovës vazhdon të tregojë tendencë të zhvendosjes nga letrat me vlerë me maturitet afatshkurtër në letra me vlerë me maturitet afatgjatë. Përderisa në të kaluarën struktura dominohej nga bonot e Thesarit me afat maturimi 364 ditë, në vitin 2019 kategoria kryesore rezultoi të ishte ajo e obligacioneve me afat maturimi prej tri vitesh.

Në anën tjetër, kërkesa për të investuar në bono dhe obligacione qeveritare ishte më e lartë se në vitin paraprak. Kjo u reflektua në raportin e përgjithshëm të kërkesës ndaj ofertës në letrat me vlerë, e cila në vitin 2019 ishte për 1.9 herë më e lartë, krahasuar me 1.4 sa ishte në vitin e kaluar. Në vitin 2019, norma mesatare e interesit në Letrat me Vlerë të Qeverisë së Kosovës mbeti e pandryshuar (1.8 përqind) krahasuar me vitin 2018.

3.3. Sektori i jashtëm

Deficiti i llogarisë rrjedhëse dhe kapitale në vitin 2019 ka shënuar vlerën prej 410.2 milionë euro, që është për 19.4 përqind më i ulët krahasuar me vitin 2018. Në raport me BPV-në, deficiti i llogarisë rrjedhëse ishte 5.8 përqind (7.6 përqind në vitin 2018). Niveli më i ulët i deficitit të llogarisë rrjedhëse dhe kapitale i atribuohet rritjes së bilanceve pozitive të shërbimeve, të ardhurave parësore dhe dytësore por edhe ngadalësimit të rritjes së deficitit të mallrave.

Figura 12. Eksportet, importet dhe bilanci tregtar, në milionë euro

Burimi: ASK (2020)

Rritja e eksportit të mallrave si dhe ngadalësimi i rritjes së importit ka ndikuar që deficiti në tregtinë e mallrave të shënoi rritje të ngadalësuar prej 4.5 përqind (11.6 përqind rritje në vitin 2018) dhe të arrijë në rreth 3.1 miliardë euro. Në raport me BPV-në, deficiti tregtar i mallrave ishte 43.3 përqind (44.3 përqind në vitin 2018). Vlera e eksportit të mallrave arriti në 383.5 milionë euro, që përkon me një rritje vjetore prej 4.4 përqind (rënie prej 2.8 përqind në vitin 2018) (figura 12).⁷ Rritja më e lartë u shënuar te metalet bazë, të cilat kanë pjesëmarrjen më të lartë në strukturën e gjithsej eksporteve të vendit (rreth 35.0 përqind), pasuar nga eksporti i produkteve të plastikës dhe gomës, makinerive dhe pajisjeve mekanike, etj. Në anën tjetër, me rënie u karakterizua eksporti i produkteve minerale, eksporti i lëkurës dhe artikujve të lëkurës, etj. (figura 13).

Gjatë vitit 2019 importi i mallrave është karakterizuar me rritje prej 4.5 përqind (9.8 përqind rritje në vitin 2018) dhe ka arritur në 3.5 miliardë euro.

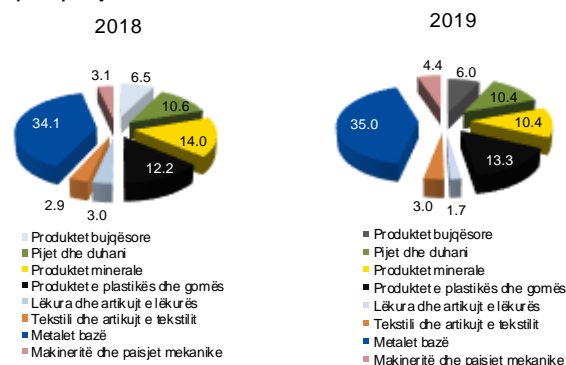
⁷ Burimi i të dhënave për eksportin dhe importin e mallrave në Kosovë është Agjencia e Statistikave të Kosovës.

Në ngadalësimin e rritjes së importit të mallrave ka ndikuar kryesisht importi i makinerive dhe pajisjeve mekanike, si dhe importi i metaleve bazë ndërsa rritje më e lartë është shënuar tek importi i kategorive ushqimore, importi i mjeteve të transportit, importi i tekstilit dhe artikujve të tekstilit, etj. (figura 14).

Bilanci në tregtinë e shërbimeve shënoi vlerën prej 0.93 miliardë euro apo 8.3 përqind më shumë krahasuar me vitin 2018. Vlera e eksportit të shërbimeve shënoi rritje vjetore prej 7.3 përqind, duke arritur në 1.68 miliard euro. Eksporti i shërbimeve të udhëtimit, të cilat përbëjnë rreth 78.8 përqind të gjithëj eksportit, shënoi vlerën prej mbi 1.3 miliard euro apo 7.6 përqind më shumë krahasuar me vitin 2018. Po ashtu edhe eksporti i shërbimeve të transportit, si dhe eksporti i shërbimeve kompjuterike u karakterizuan me rritje vjetore prej 12.8 përqind përkatësisht 22.2 përqind. Në anën tjetër, importi i shërbimeve shënoi rritje prej 6.2 përqind dhe arriti në 749.4 milionë euro. Edhe tek importi i shërbimeve, rritja më e lartë u shënuar tek importi i shërbimeve të transportit dhe shërbimeve të udhëtimit (14.7 përqind përkatësisht 8.4 përqind).

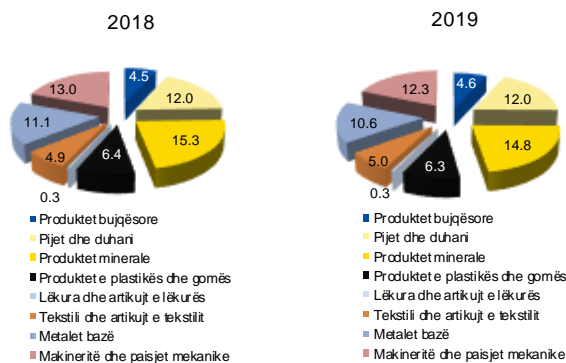
Llogaria e të ardhurave parësore u karakterizua me rritje prej 31.7 përqind. Të ardhurat nga kompensimi i punëtorëve⁸ shënuan rritje për 6.8 përqind. Bilanci i të ardhurave dytësore shënoi rritje për 6.7 përqind, që i atribuohet kryesisht nivelit më të lartë të remitencave. Remitencat e pranuar në Kosovë, që njëherësh paraqesin edhe kategorinë më të madhe në kuadër të llogarisë së të ardhurave dytësore, shënuan vlerën prej 851.7 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 6.4 përqind (figura 15). Remitencat në Kosovë vijnë kryesisht nga Gjermania dhe Zvicra, vende këto nga të cilat dërgohen 40.7 përqind përkatësisht 20.2 përqind të gjithëj remitencave të pranuar në Kosovë. Një pjesë e

Figura 13. Struktura e eksporteve sipas kategorive, në përqindje

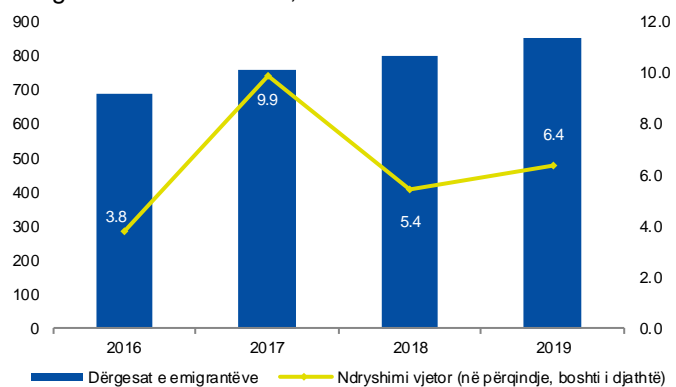
Burimi: ASK (2020)

Figura 14. Struktura e importeve sipas kategorive, në përqindje

Burimi: ASK (2020)

Figura 15. Remitencat, në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

⁸ Kompensimi i punonjësve përfshinë pagat, mëditjet dhe beneficionet e tjera të pranuar nga punëtorët rezidentë jashtë vendit. Në këtë kontekst, përfshin punëtorët sezonalë apo punëtorët tjerë afatshkurtër (më pak se një vit) dhe punëtorët kufitarë të cilët qendrin e interesit ekonomik e kanë në ekonominë e tyre.

konsiderueshme e remitencave është pranuar edhe nga SHBA-të, gjegjësisht 7.1 përqind e gjithsej remitencave.

Investimet e Huaja Direkte (IHD) arritën vlerën prej 271.8 milionë euro, që paraqet nivel pothuajse të ngjashëm me vitin 2018 (272.1 milionë euro). Në kuadër të strukturës së IHD-ve, investimet në instrumente të borxhit u dyfishuan ndërsa kapitali dhe fondi i investimeve në aksione shënoi rënie (figura 16). Kapitali dhe fondi i investimeve në aksione shënoi vlerën prej 251.8 milionë euro, që është për 4.4 përqind më pak krahasuar me vitin 2018. IHD-të në formë të instrumenteve të borxhit shënuan vlerën

prej 20.0 milionë euro (8.8 milionë euro në vitin 2018). Rritje e IHD-ve u evidentua kryesisht në sektorin e patundshmërive, i cili përbënë rreth 87.1 përqind në gjithsej IHD-të dhe sektorin e industrisë, i cili ka një pjesëmarrje prej 3.9 përqind në gjithsej IHD-ve. Në anën tjetër, sektorët që shënuan rënie ishin kryesisht sektori i ndërtimitarisë dhe ai i tregtisë.

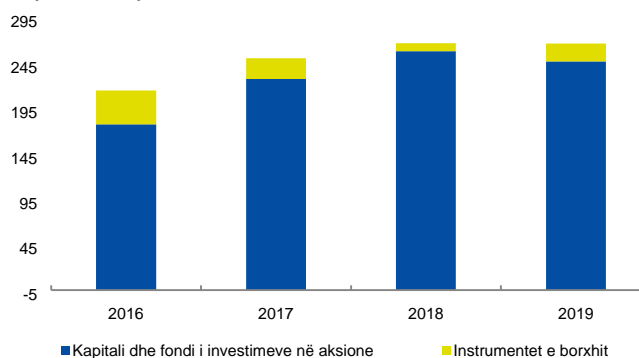
3.4. Sektori financiar⁹

3.4.1 Karakteristikat e përgjithshme

Vlera e gjithsej asetëve të sistemit financiar të Kosovës arriti në 7.25 miliardë euro në vitin 2019, që përkon me një rritje vjetore prej 14.8 përqind (figura 17). Sektori bankar vazhdon të ketë kontributin kryesor në zgjerimin e aktivitetit të sistemit financiar në vend, pasuar nga sektori pensional.

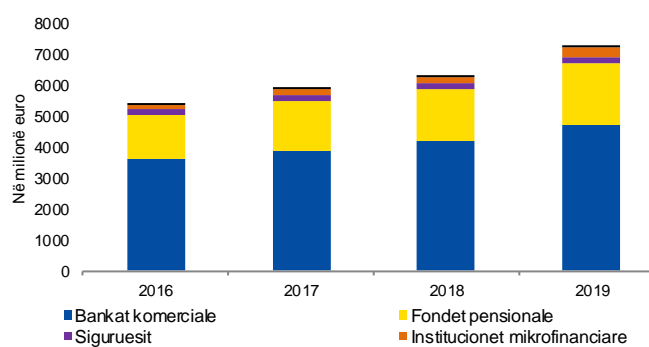
Sa i përket strukturës së sistemit financiar, numri i bankave komerciale dhe fondeve të pensioneve mbeti i pandryshuar nga viti i kaluar.

Figura 16. Struktura e investimeve të huaja direkte sipas komponenteve, në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

Figura 17. Vlera e asetëve të sistemit financiar të Kosovës

Burimi: BQK (2020)

Tabela 2. Numri i institucioneve financiare

Përshkrimi	2015	2016	2017	2018	2019
Bankat komerciale	10	10	10	10	10
Siguruesit	15	15	15	14	13
Fondet pensionale	2	2	2	2	2
Ndërmjetësit financiar	44	48	52	51	51
Institucionet mikrofinanciare dhe financiare jobankare	18	16	18	22	20

Burimi: BQK (2020)

Numri i institucioneve mikrofinanciare gjatë vitit 2019 u zvogëluar në 20 institucione mikrofinanciare dhe institucione financiare jobankare si pasojë e revokimit të regjistrimit të dy institucioneve mikrofinanciare. Gjithashtu, numri i Siguruesve u zvogëluar në 13 për shkak të

⁹ Statistikat janë me të dhëna të pa audituara, për sistemin financiar dhe sektorët përbërës për vitin 2019.

revokimit të licencës së një siguruesi. Ndhmësit financiarë kanë numrin më të madh të institucioneve financiare, megjithëse pjesëmarrja e tyre në gjithsej asetet e sistemit financiar vazhdon të qëndrojë në vetëm 0.2 përqind (tabela 2).

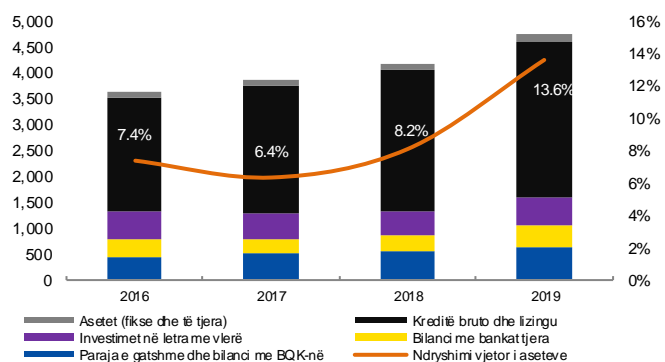
3.4.2 Sektori Bankar

Asetet

Asetet e sektorit bankar në vitin 2019 shënuan rritje vjetore prej 13.6 përqind, duke arritur vlerën prej 4.76 miliardë euro (figura 18). Rritja e aseteve të sektorit bankar gjatë vitit 2019 i atribuohet kryesisht dinamikave pozitive me të cilat u karakterizua aktiviteti kreditor, aktivitet që u mbështetet kryesisht nga depozitat të cilat përbëjnë rreth 82 përqind të detyrimeve dhe shënuan rritje vjetore prej 16.2 përqind.

Stoku i letrave me vlerë shënoi rritje vjetore prej 22.4 përqind krahas rënies në dy vitet paraprake (rënie prej 11.5 përqind në vitin 2018). Strategjia e bankave për t'u fokusuar në kreditim kundrejt investimit në letra me vlerë në dy vitet e fundit, përveç kthimit më të lartë në investim, mund t'i atribuohet deri në një masë rënies së rrezikut kreditor, kur kemi parasysh rritjen e aktivitetit të FKGK-së dhe rënien e vazhdueshme të pjesëmarrjes së kredive joperformuese në gjithsej kreditë. Kategoritë e tjera në kuadër të aseteve si paraja e gatshme dhe bilanci me BQK-në, si dhe mjetet e mbajtura në bankat komerciale shënuan rritje prej 14.9 përkatësisht 29.3 përqind.

Figura 18. Asetet e bankave komerciale, ndryshimet vjetore, në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

Tabela 3. Struktura e aseteve të sektorit bankar

Përshkrimi	2015		2016		2017		2018		2019	
	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK-në	491.0	14.5%	457.3	12.6%	499.4	12.9%	541.8	12.9%	622.5	13.1%
Bilanci me bankat komerciale	316.0	9.3%	342.0	9.4%	296.6	7.7%	340.8	8.1%	440.6	9.3%
Letrat me vlerë	473.3	14.0%	510.3	14.0%	486.4	12.6%	430.2	10.3%	526.5	11.1%
Kreditë bruto	2,019.5	59.7%	2,230.0	61.3%	2,485.5	64.2%	2,755.5	65.8%	3,031.9	63.8%
Asetet Fikse	57.0	1.7%	58.5	1.6%	60.1	1.6%	79.6	1.9%	92.2	1.9%
Asetet Tjera	28.5	0.8%	39.0	1.1%	41.8	1.1%	37.5	0.9%	42.1	0.9%
Gjithsej	3,385.3	100%	3,637.1	100%	3,869.8	100%	4,185.5	100%	4,755.7	100%

Burimi: BQK (2020)

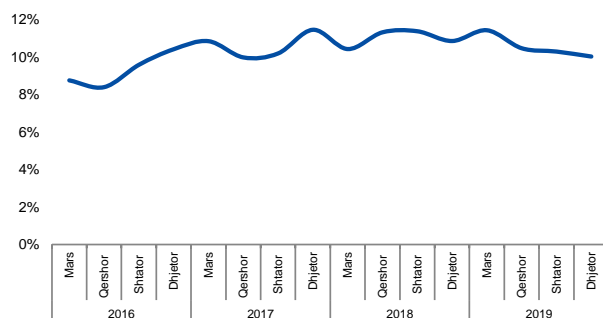
Zhvillim tjetër pozitiv në sektorin bankar është rënia e koncentrimin të aseteve nga tri bankat më të mëdha në 56.9 përqind të peshës së aseteve të sektorit nga 57.3 përqind sa ishte në vitin paraprak. Gjithashtu, indeksi Herfindal-Hirschman për asetet e sektorit bankar zbriti në 1,491 nga 1,499 në vitin e kaluar.

Kreditë

Kreditë e sektorit bankar për të katërtin vit me radhë u karakterizuan me rritje vjetore dyshifrore. Në vitin 2019, portofoli kreditor u zgjerua për 10.0 përqind (figura 19) përderisa vlera e gjithsej kredive arriti në 3.03 miliardë euro. Përmirësimi i ofertës kreditore nga bankat, kryesisht përmes uljes së normës mesatare të interesit në kredi dhe zgjatjes së maturitetit të kredive, kontribuoi në rritjen e kreditimit gjatë viti. Faktorë tjerë me ndikim në dinamikën e kreditimit ishin përmirësimi i vazhdueshëm i cilësisë së portofolit kreditor, likuiditeti i mjaftueshëm dhe konkurrenca bankare që luajtën rol kyç në zgjerimin e aktivitetit kreditor të bankave në këto tri vitet e fundit.

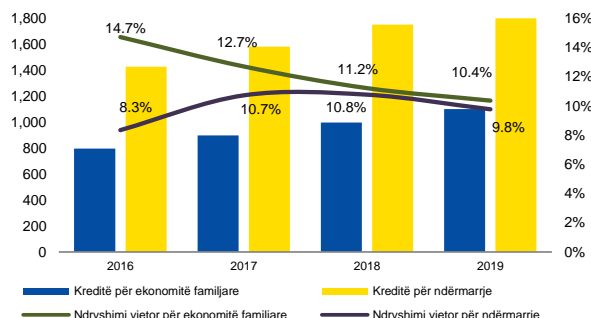
Kreditë ndaj ndërmarrjeve në vitin 2019 shënuan rritje vjetore prej 9.8 përqind (figura 20). Kreditimi ndaj pothuajse të gjithë sektorëve ekonomikë shënoi rritje, me përjashtim të sektorit të tregtisë që shënoi rënie vjetore marginale prej 0.5 përqind. Sektorët që shënuan rritje më të theksuar të kreditimit gjatë vitit 2019 ishin sektori i prodhimit, i shërbimeve financiare dhe i ndërtimit (19.9 përqind, 17.2 përqind, përkatësisht 8.7 përqind) (figura 22).

Figura 19. Norma vjetore e rritjes së kredive

Burimi: BQK (2020)

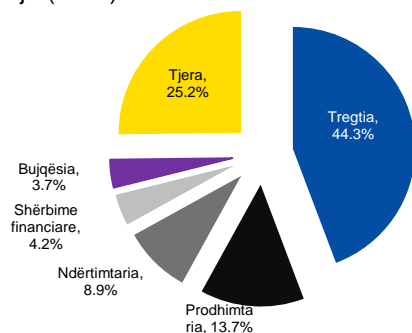
Figura 20. Kreditë e ndërmarrjeve dhe ekonomive familjare

Burimi: BQK (2020)

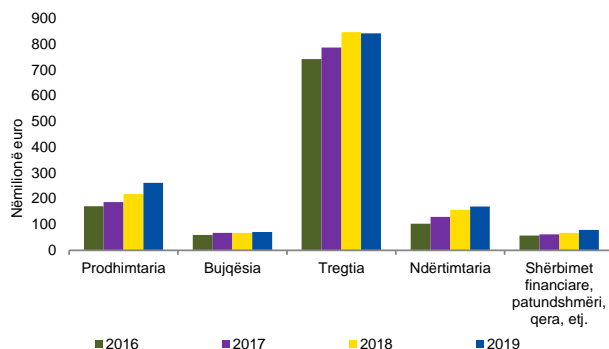
Kreditë e reja ndaj ndërmarrjeve në vitin 2019 shënuan rritje vjetore prej 9.7 përqind, ku të gjitha nënkategoritë e kredive të reja u karakterizuan me rritje. Struktura e kredive të ndërmarrjeve sipas veprimtarive ekonomike vazhdon të mbetet e dominuar nga kreditë e destinuar për sektorin e tregtisë, pasuar nga ato për prodhimtari dhe ndërtimtari (figura 21).

Figura 21. Kreditë sipas sektorëve ekonomik, në përqindje (2019)

Burimi: BQK (2020)

Figura 22. Stoku i kredive, sipas sektorëve ekonomik

Burimi: BQK (2020)

Ndër faktorët që mbështetën kreditimin për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme në vitin 2019 ishte edhe Fondi Kosovar për Garanci Kreditore, shfrytëzimi i të cilit ka shënuar trend të vazhdueshëm të rritjes. Numri kumulativ i kredive të bankave për NVM-të, të garantuara nga FKGK, arriti në 4,052 në fund të vitit 2019 (2,262 në fund të vitit 2018). Shuma totale e kredive të garantuara në vitin 2019 shënoi 156.3 milionë euro, një numër pothuajse i dyfishuar kundrejt vlerës së garantuar prej 87.2 milionë euro në vitin paraprak. Struktura e kredive të garantuara është përfaqësimit i strukturës së përgjithshme të kredive të sektorit bankar, me ç'rast dominojnë kreditë për sektorin e tregtisë me shumicë dhe pakicë, të pasuara nga sektori i shërbimeve dhe ai i prodhimit. Sektorin e bujqësisë, pylltarisë dhe peshkatarisë kishte përfaqësimit prej 10.0 përqind në gjithsej portofolin e kredive të garantuara, që paraqet rritje të peshës krahas përfaqësimit prej 7.0 përqind në vitin paraprak. Prospektet pozitive të rritjes së vlerës së FKGK-së dhe fokusimit në mbështetjen e sektorëve specifikë me qasje më të vështirësuar në financa siç është sektori i bujqësisë, pritet të reflektohen në rritjen e mëtejme të kreditimit për NVM-të në përgjithësi dhe sektorë të caktuar në veçanti. Kreditë për ekonomitë familjare, të cilat në vitet e fundit kanë rritur peshën në strukturën e gjithsej stokut të kredive (36.3 përqind në vitin 2019), për të pestin vit me radhë shënuan rritje

të theksuar dyshifrore. Në vitin 2019, kreditë ndaj ekonomive familjare shënuan rritje vjetore prej 10.4 përqind, që paraqet ngadalësim të rritjes krahasuar me vitin e kaluar (rritje vjetore prej 11.2 përqind) (figura 20). Ritmi i ngadalësuar i rritjes së kredive për këtë kategori mund t'i atribuohet rënies së kredive të reja gjatë kësaj periudhe, të cilat shënuan rënie prej 1.0 përqind në vitin 2019 kundrejt rritjes vjetore prej 7.1 përqind në vitin 2018. Kategoria e kredive të reja konsumuese shënoi rënie vjetore, përderisa ajo e kredive të reja hipotekare shënoi rritje të theksuar gjatë vitit 2019.

Detyrimet dhe burimet vetanake

Struktura e detyrimeve të sektorit bankar dominohet nga depozitat, të cilat në dhjetor 2019 përbënin 82.2 përqind të gjithëj detyrimeve dhe mjeteve vetanake.

Tabela 4. Struktura e detyrimeve të sektorit bankar

Përshkrimi	2015		2016		2017		2018		2019	
	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)
Bilanci nga bankat tjera	43.4	1.3%	59.1	1.6%	67.2	1.7%	108.3	2.6%	67.0	1.4%
Depozitat	2,702.9	79.8%	2,897.8	79.7%	3,094.5	80.0%	3,362.9	80.3%	3,908.1	82.2%
Huatë tjera	17.6	0.5%	17.8	0.5%	16.0	0.4%	14.1	0.3%	42.1	0.9%
Detyrimet tjera	191.8	5.7%	203.4	5.6%	184.0	4.8%	169.1	4.0%	175.0	3.7%
Borxhi i ndërvarur	36.9	1.1%	38.4	1.1%	37.4	1.0%	33.5	0.8%	43.4	0.9%
Mjetet vetanake	392.7	11.6%	420.6	11.6%	470.8	12.2%	497.7	11.9%	520.2	10.9%
Gjithëj detyrimet dhe burimeve vetanake	3,385.3	100%	3,637.1	100%	3,869.8	100%	4,185.5	100%	4,755.7	100%

Burimi: BQK (2020)

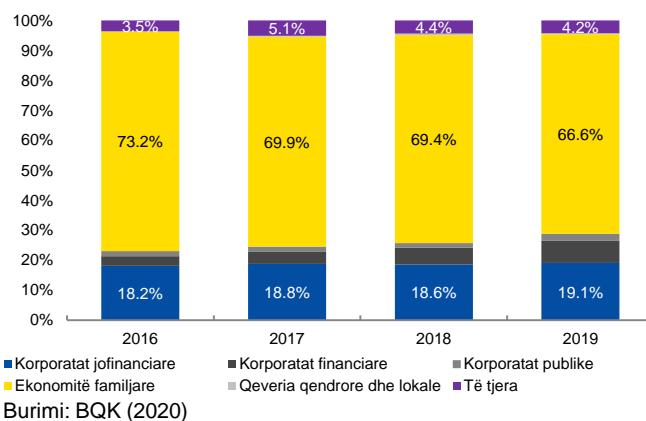
Mjetet vetanake të sektorit bankar u karakterizuan me rritje vjetore prej 4.5 përqind, kryesisht si rezultat i profitabilitetit të lartë të sektorit.

Depozitat

Depozitat në sektorin bankar të Kosovës shënuan rritje vjetore të përshpejtuar prej 16.2 përqind në vitin 2019, krahasuar me rritjen prej 8.7 përqind në vitin 2018. Ritmi i rritjes së gjithëj depozitave diktohet kryesisht nga depozitat e ekonomive familjare, kategori që dominon strukturën e gjithëj depozitave në sektorin bankar, të cilat në vitin 2019 përshpejtuan rritjen në 11.5 përqind nga 7.9 përqind një vit më parë (figura 23).

Në të njëjtën periudhë, depozitat e ndërmarrjeve¹⁰ gjithashtu shënuan rritje të theksuar vjetore prej 19.5 përqind nga 7.5 përqind një vit më parë. Rritja e përshpejtuar e depozitave, në veçanti atyre të ekonomive familjare, mund t'i atribuohet, ndër të tjera, rritjes së të hyrave në ekonomi siç janë remitencat dhe kompensimi i punëtorëve residentë të Kosovës për punët sezonale jashtë vendit. Vlen të theksohet se rritja në normën mesatare të interesit në depozita ka ndikuar në strukturën e depozitave, me ç'rast depozitat e afatizuara zgjeruan pjesëmarrjen në gjithëj depozitat.

Figura 23. Struktura e depozitave, në përqindje

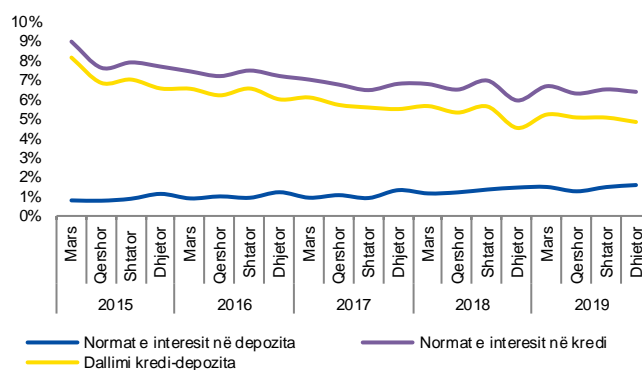
¹⁰ Ndërmarrjet private dhe publike jofinanciare.

Në dhjetor 2019, depozitat e transferueshme rritën pjesëmarrjen për 0.9 pikë përqindje në 60.9 përqind, ndërsa depozitat e afatizuara rritën pjesëmarrjen në 26.2 përqind nga 25.9 përqind një vit më parë.

Normat e interesit

Dallimi në mes të normës mesatare të interesit në kredi dhe asaj në depozita u zgjerua në 4.8 përqind në krahasim me 4.5 përqind sa ishte në periudhën e njëjtë të vitit paraprak. Norma mesatare e interesit në kredi në dhjetor 2019 u ngrit në 6.4 përqind, përderisa norma mesatare e interesit në depozita arriti në 1.6 përqind (figura 24).

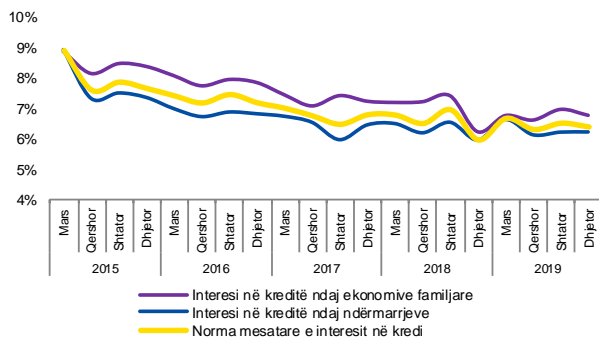
Figura 24. Norma mesatare e interesit në kredi dhe depozita

Burimi: BQK (2020)

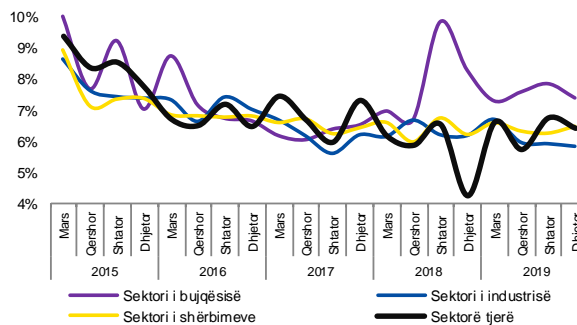
Normat e interesit në kredi

Figura 25. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ekonomive familjare dhe ndërmarrjeve

Burimi: BQK (2020)

Figura 26. Norma mesatare e interesit në kredi, sipas sektorëve ekonomik

Burimi: BQK (2020)

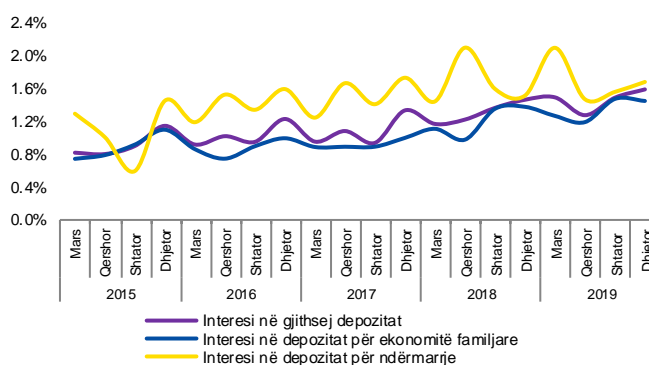
Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve u rrit në 6.2 përqind nga 6.0 përqind sa ishte në dhjetor 2018 (figura 25).

Në kuadër të kësaj kategorie, norma e interesit në kreditë investuese shënoi rritje, përderisa norma e interesit në kreditë jointestuese shënoi rënie në fund të vitit.

Sipas sektorëve të veçantë të ekonomisë, kreditë për sektorin e bujqësisë u karakterizuan me rënie të normës së interesit, pas rritjes në vitin paraprak, po ashtu norma mesatare e interesit për kreditë e sektorit të industrisë vazhdoi trendin rënës. Ndërsa, sektorët tjerë u karakterizuan me rritje të normave të interesit krahasuar me rënie në vitin paraprak (figura 26).

Kreditë për ekonomitë familjare gjithashtu shënuan rritje të normës mesatare të interesit në 6.8 përqind, nga 6.3 përqind sa ishte në dhjetor 2018.

Figura 27. Norma mesatare e interesit në depozita

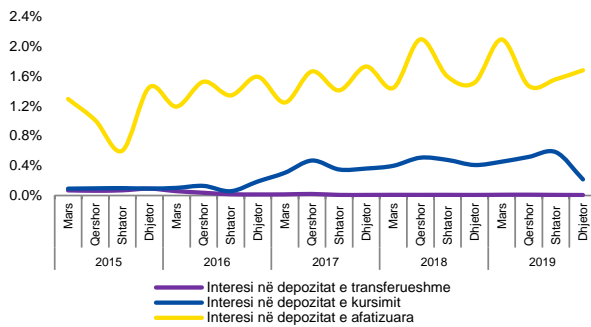

Burimi: BQK (2020)

Normat e interesit në depozita

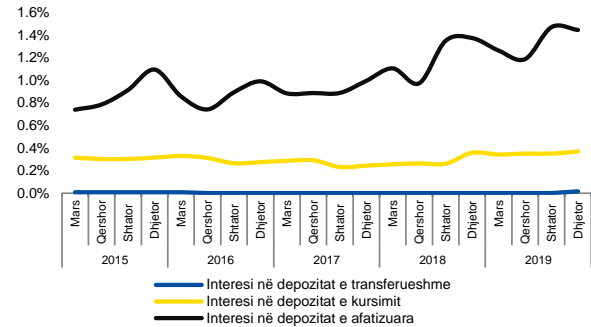
Norma mesatare e interesit në gjithsej depozitat vazhdoi rritjen e lehtë. Në dhjetor 2019, interesi në depozita arriti në 1.6 përqind, për 0.13 pikë përqindje më lart sesa në periudhën e njëjtë të vitit paraprak (figura 27). Norma mesatare e interesit në depozitat e ndërmarrjeve u ngrit për 0.2 pikë përqindje në 1.7 përqind, ndërsa norma mesatare e interesit në depozitat e ekonomive familjare shënoi rritje marginale prej 0.07 pikë përqindje duke qëndruar në rreth 1.4 përqind në dhjetor 2019 (figura 28 dhe 29).

Figura 28. Norma mesatare e interesit në depozitat për ndërmarrje, sipas kategorive

Burimi: BQK (2020)

Figura 29. Norma mesatare e interesit në depozitat për ekonomitë familjare, sipas kategorive

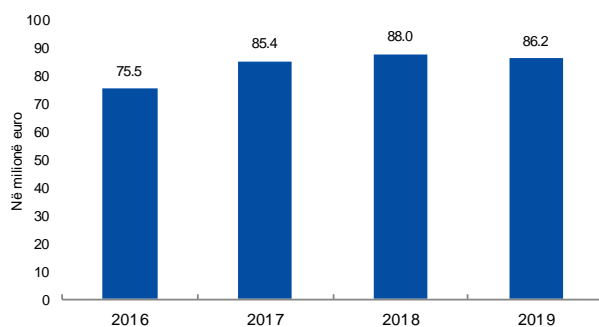
Burimi: BQK (2020)

Performanca e sektorit bankar

Sektori bankar në vitin 2019, ngjashëm me vitet e fundit ka shënuar performancë mjaft të mirë financiare, duke mbajtur nivel të profitabilitetit dukshëm më të lartë se mesatarja historike. Vlera neto e profitit të realizuar në vitin 2019 arriti në 86.2 milionë euro, për 2.0 përqind më e ulët se në vitin paraprak (figura 30).

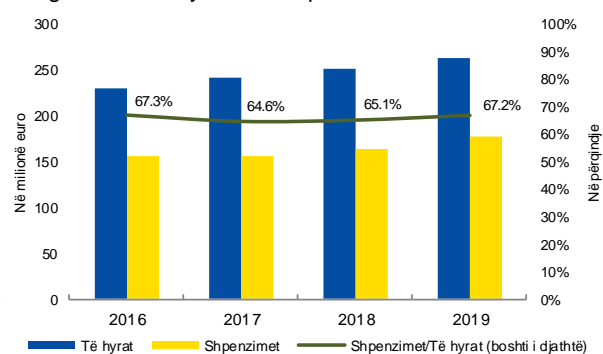
Rënia e lehtë e profitit të sektorit bankar gjatë kësaj periudhe kryesisht i atribuohet rritjes më të lartë të shpenzimeve krahasuar me rritjen më të ngadalshme të hyrave.

Figura 30. Profiti neto i sektorit bankar, në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

Figura 31. Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit bankar

Burimi: BQK (2020)

Të hyrat e sektorit bankar arritën vlerën prej 263.2 milionë euro dhe u karakterizuan me rritje vjetore prej 4.2 përqind (figura 31). Kontributin kryesor në rritjen e të hyrave kishin ato prej interesi, gjegjësisht, të hyrat prej kredive, letrave me vlerë dhe plasmanëve në bankat tjera. Kurse, të hyrat nga jo interesi shënuan rënie krahasuar me vitin e kaluar, gjegjësisht të ardhurat tjera operative dhe tarifat e komisionet.

Shpenzimet e sektorit bankar arritën vlerën në 176.9 milionë euro dhe u karakterizuan me rritje vjetore prej 7.5 përqind (figura 31). Shpenzimet u karakterizuan me rritje në pothuajse të gjitha kategoritë, por atributin kryesor në rritje e kishin shpenzimet për tarifë dhe komisione në kuadër të shpenzimeve të jo interesit; dhe shpenzimeve për depozita në kuadër të shpenzimeve të interesit.

Rritja më e lartë e shpenzimeve krahasuar me rritjen e të hyrave ndikoi që raporti i shpenzimeve ndaj të hyrave të sektorit të rritet në krahasim me periudhën e njëjtë të vitit paraprak (figura 31).

Treguesit e profitabilitetit vazhdojnë të jenë të qëndrueshëm edhe pse me trend rënës në dy vitet e fundit. Kthimi në Mesataren e Aseteve (KMA) dhe Kthimi në Mesataren e Kapitalit (KMK) ishin 2.2 përqind dhe 18.9 përqind, respektivisht (figura 32).

Treguesit e shëndetit financiarë

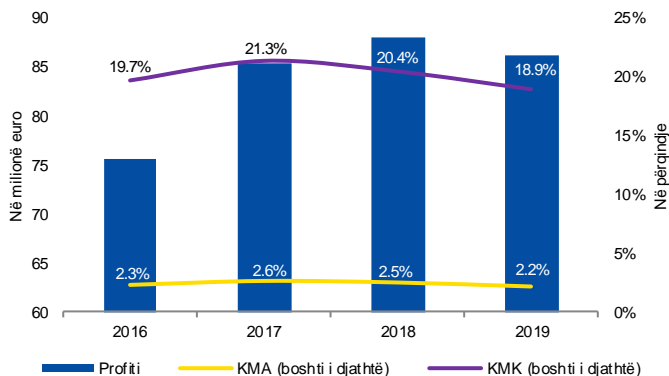
Cilësia e portofolit kreditor të sektorit bankar vazhdoi të përmirësohet. Raporti i kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive zbriti në 2.0 përqind, për 0.6 pikë përqindje më e ulët sesa në vitin paraprak. Ky raport i kredive joperformuese ndaj gjithsej stokut të kredive mbetet më i ulëti në nivel të vendeve të Ballkanit Përendimor. Raporti i mbulueshmërisë së kredive joperformuese me provizione arriti në 163.5 përqind (figura 33).

Sektori bankar vazhdon të ketë nivel dhe cilësi të lartë të kapitalit. Megjithatë, rritja e vazhdueshme e kreditimit ndikoi në rritjen më të lartë të mjeteve të peshuara me rrezik kundrejt rritjes së kapitalit, gjë që u reflektua në rënie të treguesit të mjaftueshmërisë së kapitalit në 15.9 përqind nga 17.0 përqind në vitin paraprak (megjithëse mbetet mbi nivelin minimal rregullativ prej 12.0 përqind). Pozita e likuiditetit të sektorit bankar mbetet në nivel të lartë. Raporti i mjeteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra qëndroi në 38.7 përqind, që është lart mbi minimumin e kërkuar rregullator prej 25.0 përqind.

3.4.3 Sektori pensional

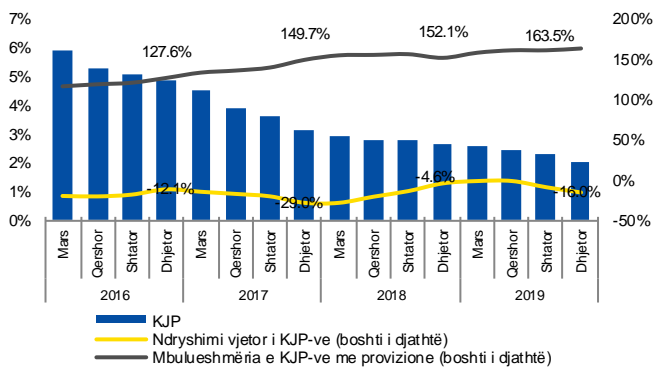
Sektori pensional në vitin 2019 u karakterizua me rritje të përshpejtuar të aseteve krahasuar me vitin e kaluar, ku ishte regjistruar një ngadalësim i theksuar i rritjes së aseteve si rrjedhojë e performancës negative nga investimet në vitin 2018. Vlera e përgjithshme e aseteve të sektorit pensional arriti në 1.98 miliard euro, që përkon me një rritje vjetore prej 17.0 përqind (figura 34).

Figura 32. Treguesit e profitabilitetit të sektorit bankar

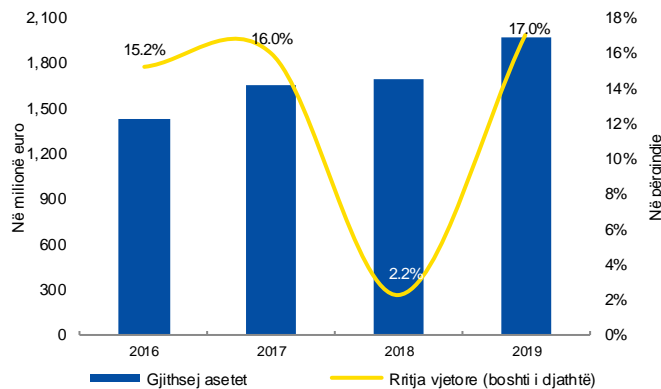
Burimi: BQK (2020)

Figura 33. Treguesit e kualitetit të portofolios kreditore dhe norma e rritjes së KJP-ve

Burimi: BQK (2020)

Figura 34. Asetet e sektorit pensional, në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

Në rritjen e përsheptuar të aseteve gjatë vitit 2019 ndikoi rezultati financiar pozitiv nga investimet, veçanërisht gjatë tremujorit të parë të vitit 2019 (rikuperim i humbjeve, kryesisht të TM4 2018). Ndërsa, kontributet e arkëtuara prej kontributdhënësve vazhdojnë të jenë burimi stabil financimi për sektorin pensional.

Vlera e kontributeve të arkëtuara nga sektori pensional arriti në 187.2 milionë euro (173.2 milionë euro në vitin 2018), që paraqet rritje vjetore prej 8.1 përqind. Vlera e arkëtimeve të FKPK-së arriti në 186.6 milionë euro, ndërsa ajo e FSKP-së arriti në 549.9 mijë euro.

Sektori pensional gjatë vitit 2019 rikuperoi plotësisht humbjet prej investimeve të ndodhura në vitin 2018. Deri në dhjetor 2019, sektori pensional realizoi kthim pozitiv nga investimet në vlerë prej 161.9 milionë euro (humbje prej 84.9 milionë euro në vitin 2018), si rrjedhojë e zhvillimeve pozitive në tregjet financiare ndërkombëtare. Çmimi i njësisë për FKPK-së u rrit në 1.51 euro nga 1.39 euro sa ishte në ditën e fundit të muajit dhjetor 2018, kurse çmimi i njësisë së FSKP-së u rrit në 178.7 euro nga 156.6 euro sa ishte në fund të dhjetorit 2018.

Sektori pensional është mjaft i varur nga luhatjet në tregjet e huaja pasi që rreth 75 përqind e mjeteve janë të investuara në sektorin e jashtëm. Tremujori i parë i vitit 2019 filloi me një rikuperim të humbjeve të realizuara gjatë vitit 2018 (humbje prej 84.9 milionë euro) dhe arriti të shënojë kthimin nga investimet në vlerë rekorde të regjistruar ndonjëherë, prej 161.9 milionë euro.

Kjo rritje e lartë e fitimit u ndikua nga shumë faktorë siç janë një ambient më i favorshëm ekonomik në tregjet e huaja (investime kryesisht të koncentruara në Shtetet e Bashkuara të Amerikës) gjatë vitit 2019, rrezikshmëri më të ulët nga recesionet ekonomike, zbutje të marrëdhënieve tregtare SHBA-Kinë, fitime të kënaqshme të korporatave, etj.

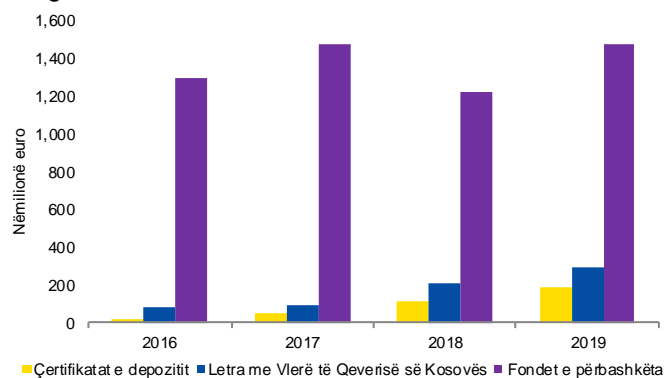
FKPK, e cila dominon asetet e sektorit pensional me pjesëmarrje prej 99.6 përqind, rriti investimin në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës, të cilat arritën vlerën prej 299.2 milionë euro (209.0 milionë euro në vitin 2018), apo e shprehur si pjesëmarrje në gjithsej asetet e sektorit në 15.2 përqind nga 12.4 përqind në vitin 2018. Në të njëjtën kohë, vlera e investimeve në fondet e përbashkëta investive jashtë vendit u rrit në 1.48 miliardë euro, që përfaqëson 75.2 përqind të gjithsej aseteve të sektorit për dallim nga 73.0 përqind në vitin 2018, apo në vlerë prej 1.23 miliardë euro (figura 35). Po ashtu dhe investimet në certifikata të depozitit në sektorin bankar në vitet e fundit ka shënuar rritje, duke arritur vlerën prej 185.7 milionë euro në fund të dhjetorit 2019, apo pjesëmarrje prej 9.4 përqind në gjithsej asetet e sektorit.

3.4.4 Sektori i sigurimeve

Niveli i depërtimit (ndërmjetësimit) të sektorit të sigurimeve, më saktësisht primet e shkruara bruto në raport me BPV-në e vendit, vazhdojnë të qëndrojnë në nivel relativisht të ulët prej 1.4 përqind. Ndërsa, niveli i densitetit, që paraqet primet e shkruara për kokë banori ka shënuar rritje në 55.2 euro në vitin 2019 nga 51.3 euro një vit më parë, por që është në nivel të ulët në krahasim me vendet e rajonit pavarësisht rritjes graduale ndër vite.

Tregu i sigurimeve në Kosovë karakterizohet me një shkallë më të ulët të koncentrimin krahasuar me sektorët tjerë të sistemit financiar të Kosovës. Sidoqoftë, krahasuar me vitin e kaluar, shkalla

Figura 35. Investimet e FKPK-së

Burimi: FKPK (2020)

e koncentrimin të tregut në këtë sektor ka shënuar rritje si rezultat i likuidimit të një siguruesi “jojetë” gjatë vitit 2019. Indeksi i Herfindahl-it¹¹ i kalkuluar për primet e shkruara bruto (PSHB) për vitin 2019 tregon 930 pikë (për vitin 2018 ishte 870 pikë).

Ndërsa, po i njëjti indeks i kalkuluar duke marrë për bazë asetet e tregut të sigurimeve tregon vlera më të ulëta, përkatësisht 854 pikë për vitin 2019 nga 808 pikë në vitin 2018. Në të njëjtën kohë, indeksi CR5¹² për vitin 2019, i llogaritur

në raport me PSHB për sektorin e sigurimeve rezulton 54.7 përqind (në vitin 2018 ishte 52.8 përqind), ndërsa i llogaritur në raport me asetet rezulton me 50.9 përqind (në vitin 2018 ishte 49.8 përqind). Sipas sektorëve, koncentrimi është më i lartë te sektori i sigurimeve “jetë”, si rezultat i numrit më të vogël të siguruesve në këtë sektor.

Tabela 5. Asetet e sektorit të sigurimeve (në milionë euro)

Përshkrimi	2018	2019	Ndryshimi vjetor	Pjesëmarrja 2018	Pjesëmarrja 2019
Paraja dhe depozitat në BQK	4.7	8.8	88.0%	2.7%	4.6%
Depozitat në bankat komerciale	87.1	88.3	1.4%	49.6%	45.6%
Letrat me vlerë	23.2	27.6	19.3%	13.2%	14.2%
Huatë dhe të arkëtueshmet	18.1	21.0	16.0%	10.3%	10.8%
Pjesa e risiguruesit për rezerva teknike	10.8	13.0	20.2%	6.2%	6.7%
Investimet në prona	12.1	12.2	1.4%	6.9%	6.3%
Asetet tjera	19.8	22.8	15.5%	11.2%	11.8%
Gjithsej tregu	175.7	193.9	10.3%	100.0%	100.0%

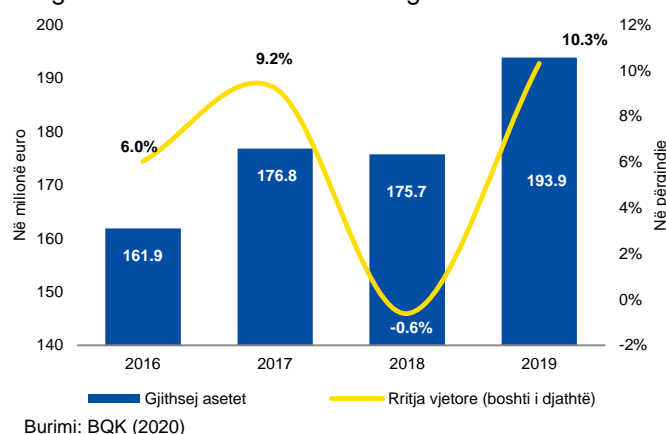
Burimi: BQK (2020)

Asetet e sektorit të sigurimeve, në vitin 2019 përfaqësuan 2.7 përqind të gjithsej aseteve të sistemit financiar. Vlera e gjithsej aseteve arriti në 193.9 milionë euro, që paraqet rritje vjetore prej 10.3 përqind, krahasuar me rënien prej 0.6 përqind të një viti më parë (rezultat i tërheqjes vullnetare nga tregu të një siguruesi ‘jetë’) (figura 36). Në kuadër të aseteve, me rritje më të theksuar u karakterizuan zëri i parasë së gatshme dhe depozitave në Bankën Qendrore, pasuar nga investimet në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës dhe kategorisë huatë dhe të arkëtueshmet (tabela 5).

Sigurimet “jojetë”, që njëherësh kanë edhe pjesëmarrjen më të lartë në gjithsej asetet e sektorit (90.9 përqind), shënuan rritje vjetore prej 10.5 përqind në vitin 2019. Ndërsa, sigurimet “jetë”, që përbëjnë pjesën e mbetur të aseteve, shënuan rritje vjetore prej 8.5 përqind (rënie prej 24.8 përqind një vit më parë si pasojë e likuidimit vullnetar të një prej siguruesve ‘jetë’ gjatë vitit 2018).

Sa i përket detyrimeve të sektorit, rezervat teknike dhe matematike përbëjnë pjesën më të madhe me gjithsej 66.2 përqind, pasuar nga ekuiteti me 24.8 përqind dhe detyrimet e tjera me 9.0 përqind

Figura 36. Asetet e sektorit të sigurimeve

¹¹ Indeksi Herfindahl është llogaritur me formulën në vijim: $HI = \sum_{i=1}^n (s_i)^2$, ku S pjesëmarrjen e kompanisë në gjithsej mjetet (primet e shkruara bruto) e tregut të sigurimeve, n është gjithsej numri i institucioneve në sektorin përkatës. Në qoftë se indeksi shtrihet ndërmjet intervaleve 1,000 – 1,800 njësi, niveli i koncentrimin në sektorin e sigurimeve konsiderohet i pranueshëm.

¹² Indeksi CR5 kombinon pjesëmarrjen në treg të 5 siguruesve me vlerat më të larta të aseteve në raport me gjithsej asetet e sektorit dhe PSHB ndaj gjithsej PSHB të sektorit.

(tabela 6). Vlera e gjithsej kapitalit të siguruesve u rrit për 9.2 përqind, në 48.1 milionë euro për 4.1 milionë euro më shumë në krahasim me vitin paraprak.

Tabela 6. Detyrimet dhe kapitali i sektorit të sigurimeve (në milionë euro)

Përshkrimi	2018	2019	Ndryshimi vjetor	Pjesëmarrja 2018	Pjesëmarrja 2019
Rezervat teknike	118.3	128.4	8.6%	67.3%	66.2%
Kreditë dhe detyrimet nga letrat me vlerë të pavaruara	0.1	0.1	51.9%	0.0%	0.1%
Llogarite tjera të pagueshme	10.4	13.8	32.5%	5.9%	7.1%
Detyrimet tjera	2.9	3.4	16.7%	1.7%	1.8%
Gjithsej kapitali i aksionarit	44.0	48.1	9.2%	25.0%	24.8%
Gjithsej tregu	175.7	193.9	10.3%	100.0%	100.0%

Burimi: BQK (2020)

Rritja e kapitalit i atribuohet kryesisht rritjes së kapitalit aksionar të paguar, që u rrit për 10.2 milionë euro krahasuar me vitin paraprak, në 84.1 milionë euro. Kurse, vlera e humbjeve të akumuluarra ndër vite nga sektori arriti në 39.0 milionë euro, duke neutralizuar rritjen e mëtejme të gjithsej kapitalit, së bashku me neto humbjet e ndodhura gjatë vitit 2019.

Vlera e primeve të shkruara nga siguruesit në vitin 2019 arriti në 99.2 milionë euro, një rritje vjetore prej 7.7 përqind. Struktura e primeve të shkruara kryesohet nga primet e sigurimit “jojetë” të cilat përfaqësojnë 96.5 përqind të gjithsej primeve të shkruara. Vlera e tyre gjatë kësaj periudhe prej 95.7 milionë euro është për 7.4 përqind më e lartë se në vitin 2018. Nga gjithsej 11 siguruesit “jojetë” gjatë këtij viti, 10 prej tyre shënuan rritje në nivelin e primeve të shkruara bruto, ndërsa vetëm një sigurues u karakterizua me rënie vjetore të primeve të shkruara. Për më tepër, sigurimet “jojetë” vazhdojnë të dominohen nga sigurimet e detyrueshme me një pjesëmarrje prej 59.9 përqind në gjithsej bruto primet e shkruara “jojetë”, ndërsa sigurimet vullnetare përbëjnë 40.1 përqind të gjithsej primeve të shkruara bruto “jojetë”. Ndërsa, vlera e primeve të shkruara nga sigurimi “jetë” arriti në 3.5 milionë euro, që paraqet vlerë më të lartë për 17.0 përqind krahasuar me vitin 2018.

Tabela 7. Prime nga sigurimet “jojetë” (në miliona euro)

Aktiviteti	2018	2019	Ndryshimi në %	Pjesëmarrja 2018	Pjesëmarrja 2019
Sigurime të detyrueshme	55.0	57.4	4.4%	61.7%	59.9%
Sigurime vullnetare	34.1	38.4	12.3%	38.3%	40.1%
Gjithsejtë sigurime jo-jetë	89.1	95.7	7.4%	100.0%	100.0%

Burimi: BQK (2020)

Në vitin 2019 produktet e sigurimeve të detyrueshme shënuan rritje vjetore prej 4.4 përqind, përderisa pjesëmarrja e tyre në gjithsej primet e shkruara bruto shënoi rënie krahasuar me vitin 2018 (tabela 7). Rënia e pjesëmarrjes së sigurimeve të detyrueshme u ndikua nga produktet “MTPL” dhe “Sigurimet kufitare”. Ndërsa, sigurimet vullnetare shënuan rritje prej 12.3 përqind, njëkohësisht edhe pjesëmarrja e tyre në gjithsej primet e shkruara bruto shënoi rritje. Rritja e pjesëmarrjes së sigurimeve vullnetare në gjithsej primet e shkruara bruto u ndikua nga rritja e primeve për produktet si “Aksidenti dhe Shëndeti”, “Kasko”, “Kreditë dhe Garancionet” dhe produktet tjera që shënuan rritje më të ngadalësuar (tabela 8).

Raporti i vetëmbajtjes së primeve krahas gjithsej primeve bruto të shkruara vazhdon të jetë i lartë me pjesëmarrje prej 86.8 përqind (87.7 përqind në vitin 2018), ndërsa pjesëmarrja e primeve të risiguruarra qëndroi në 13.2 përqind (12.3 përqind në vitin 2018).

Dëmet e paguara nga sektori i sigurimeve, ku përfshihen dëmet e siguruesve dhe Byrosë Kosovare të Sigurimit (BKS), shënuan rritje të përsheptuar vjetore, për 14.1 përqind duke arritur në 55.1 milionë euro në vitin 2019 krahas rritjes prej 5.0 përqind në vitin 2018. Nga gjithsej shuma e

dëmeve të paguara, 48.0 milionë euro (42.8 milionë euro në vitin 2018) ishin dëme të paguara nga siguruesit, ndërsa 7.1 milionë euro (5.4 milionë euro në vitin 2018) dëme të paguara nga BKS. Dëmet e paguara nga risiguruesit marrin pjesë me 15.5 përqind në gjithsej shumën e paguar të dëmeve për vitin 2019.

Tabela 8. Primet e shkruara bruto sipas klasave të biznesit (në milionë euro)

Aktiviteti	2018	2019	Ndryshimi	Pjesëmarrja 2018	Pjesëmarrja 2019
Aksident dhe shëndet	18.0	19.6	8.6%	19.6%	19.8%
Sigurime kufitare	7.4	8.0	7.0%	8.1%	8.0%
Kasko	4.5	5.4	21.4%	4.9%	5.5%
Kredi dhe garancione	3.6	4.5	25.0%	3.9%	4.5%
Zjarri dhe dëmtime të tjera në pronë	5.4	5.3	-1.1%	5.8%	5.3%
Përgjegjësitë e përgjithshme	2.7	3.5	31.5%	2.9%	3.6%
MTPL	45.3	47.0	3.7%	49.2%	47.3%
TPL+	2.3	2.5	9.5%	2.5%	2.5%
Gjithsejtë Jojetë	89.1	95.7	7.4%	96.8%	96.5%
Gjithsejtë jetë	3.0	3.5	17.0%	3.2%	3.5%
Gjithsejtë tregu	92.1	99.2	7.7%	100.0%	100.0%

Burimi: BQK (2020)

Rritja e nivelit të dëmeve të paguara në vitin 2019 u ndikua si prej pagesave të dëmeve në emër të produkteve të sigurimeve vullnetare, ashtu edhe atyre në emër të produkteve të sigurimeve të detyrueshme. Në vitin 2019 shumica e dëmeve të paguara nga sigurimet vullnetare arriti në 18.5 milionë euro ose 15.6 përqind më shumë në krahasim me vitin paraprak. Kjo rritje në dëmet e paguara nga sigurimet vullnetare u ndikua nga produkti “Zjarr dhe dëmtime tjera në pronë”. Për dallim nga sigurimet vullnetare, dëmet e paguara nga sigurimet e detyrueshme, që kanë dhe pjesëmarrjen më të madhe në gjithsej portofolin e dëmeve të paguara, në vitin 2019 shënuan rritje vjetore 9.2 përqind. Kjo rritje në dëmet e paguara nga sigurimet e detyrueshme u ndikua nga produkti “MTPL”.

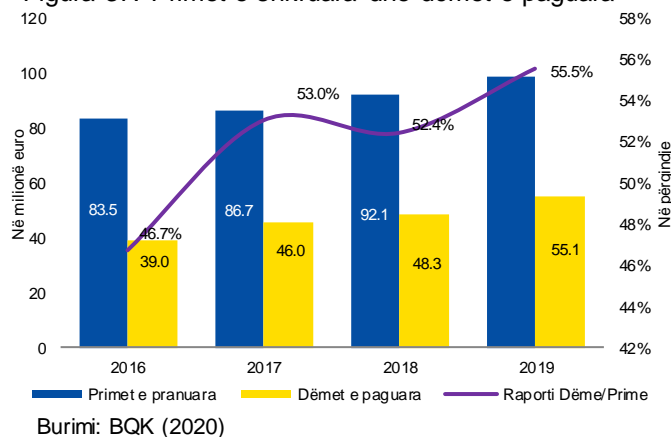
Ndërsa, shumica e dëmeve të paguara nga sigurimet “jetë” u rrit në 718.3 mijë euro nga 552.4 mijë euro sa ishte në vitin 2018, duke shënuar rënie vjetore prej 30.0 përqind.

Rritja më e lartë e dëmeve të paguara gjatë vitit 2019 krahas rritjes më të vogël të primeve të shkruara, rezultoi në rritje të raportit të gjithsej dëmeve të paguara ndaj primeve të shkruara (figura 37).

3.4.4.1 Performanca e sektorit të sigurimeve

Sektori i sigurimeve këtë vit e mbylli me rezultat negativ financiar prej 2.8 milionë euro, për dallim nga viti i kaluar ku kishte shënuar rezultat pozitiv financiar prej 1.6 milion euro (tabela 9). Siguruesit “jetë” vazhdojnë të gjenerojnë rezultate pozitive financiare, prej 460.5 mijë euro krahasuar me 584.4 mijë euro në vitin 2018. Ndërsa, siguruesit “jojetë” shënuan humbje prej 3.3 milionë euro, krahasuar me fitimet prej 1.0 milionë euro në vitin 2018. Ky rezultat financiar

Figura 37. Primet e shkruara dhe dëmet e paguara

pasqyron rritjen më të lartë të dëmeve të ndodhura prej 11.5 përqind kundrejt rritjes së të hyrave neto nga primi, prej 3.3 përqind dhe njëkohësisht rritjes vjetore të shpenzimeve operative të sektorit prej 5.4 përqind.

Tabela 9. Rezultati financiar (në milionë euro)

Përshkrimi	2018	2019	Ndryshimi
Sigurimet Jojetë	1.0	-3.3	-430.4%
Sigurimet Jetë	0.6	0.5	-21.2%
Gjithsejtë tregu	1.6	-2.8	-278.6%

Burimi: BQK (2020)

Një ndër faktorët kryesorë në humbjet e realizuara gjatë vitit 2019 është raporti i kombinuar në masë prej 102.6 përqind, i cili paraqet raportin e dëmeve prej 54.6 përqind dhe raportin e shpenzimeve prej 48.0 përqind, pa përfshirë të hyrat nga interesat e investimeve, ku sipas këtij raporti tregu i sigurimeve për 1 euro të fituar ka shpenzuar 1.03 euro.

Bazuar në Rregulloren për investimin e asetëve në mbulim të provizioneve teknike dhe matematike, si dhe investimin e kapitalit themeltar të siguruesve, siguruesit janë të detyruar të mbajnë asete të mjaftueshme në mbulim të provizioneve teknike dhe matematike jo më pak se vlera bruto e provizioneve teknike, respektivisht matematike. Raporti ndërmjet parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj ndaj rezervave qëndroi në 97.2 përqind në vitin 2019, ngjashëm me vitin e kaluar. Kjo erdhi si rezultat i rritjes vjetore të parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj prej 8.5 përqind, krahas rritjes ekuivalente prej 8.6 përqind të rezervave teknike të sektorit të sigurimeve. Kurse, raporti ndërmjet parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj ndaj gjithsej detyrimeve u zvogëlua në 85.6 përqind (87.3 përqind në vitin 2018).

3.4.5 Sektori mikrofinanciar

Asetet

Në vitin 2019, asetet e sektorit mikrofinanciar arritën në 306.5 milionë euro duke shënuar rritje vjetore prej 22.6 përqind (figura 38).

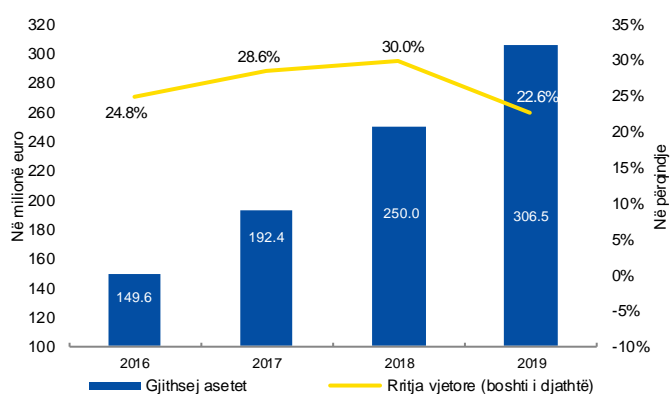
Struktura e asetëve të sektorit mikrofinanciar vazhdon të dominohet nga kreditë bruto (72.3 përqind), pasuar nga lizingjet (17.2 përqind). Prandaj rritja e asetëve të sektorit mikrofinanciar në vitin 2019 i atribuohet rritjes së kredive bruto, aktivitetet e financuar kryesisht nga huamarrjet në sektorin e jashtëm.

Kreditë

Aktiviteti kreditor i sektorit mikrofinanciar gjatë vitit 2019 shënoi rritje vjetore prej 20.5 përqind, vlera e të cilave arriti në 221.6 milionë (figura 39). Dinamikat në zhvillimet e aktivitetit kreditor të sektorit pasqyruan kryesisht ecuritë pozitive të kreditimit ndaj ekonomive familjare, si kategori me pjesëmarrje prej 67.5 përqind të gjithsej kreditimit të sektorit.

Kreditë ndaj ekonomive familjare shënuan rritje vjetore prej 23.3 përqind duke arritur vlerën prej 149.6 milionë euro. Ndërsa kreditë ndaj ndërmarrjeve, me një pjesëmarrje prej 32.5 përqind në gjithsej kreditë e sektorit, u rritën për 15.3 përqind duke arritur vlerën në 72.0 milionë euro.

Figura 38. Asetet e sektorit mikrofinanciar

Burimi: BQK (2020)

Figura 39. Vlera e kredive ndaj ekonomive familjare dhe ndërmarrjeve dhe rritja vjetore e kredive

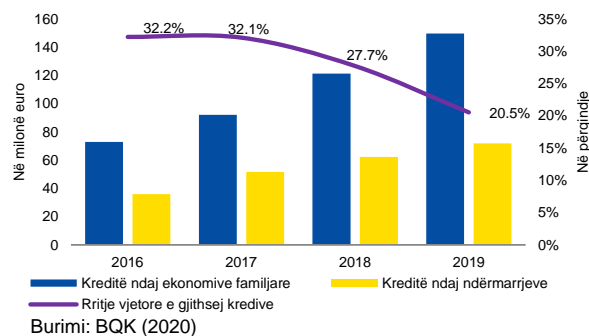
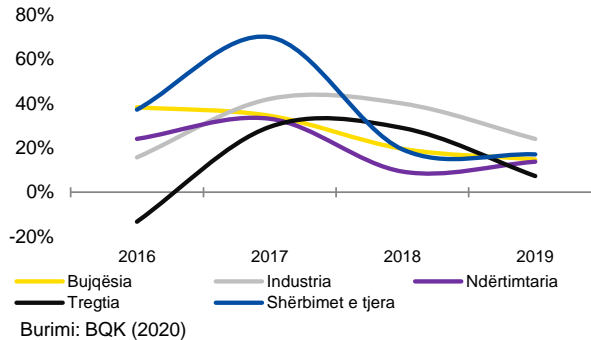

Figura 40. Rritja e kredive ndaj ndërmarrjeve, sipas sektorëve ekonomikë

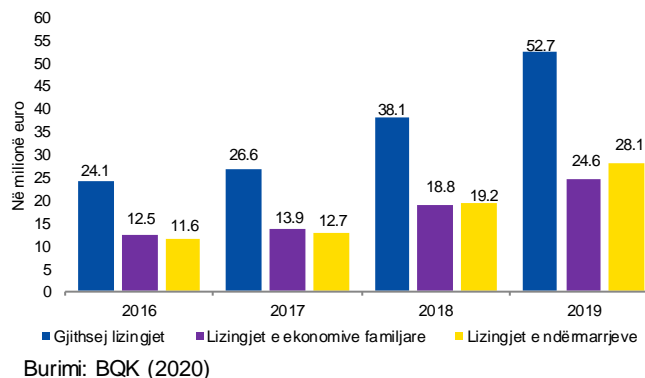

Kreditë e të gjithë sektorëve ekonomikë shënuan rritje, por ritmi i rritjes ishte më i ngadalësuar krahasuar me vitin paraprak (figura 40). Rritjen më të lartë e kishin kreditë e destinuar për sektorin e bujqësisë pasuar nga kreditë për sektorin e industrisë dhe ndërtimtarisë.

Lizingjet

Lizingjet, si kategoria e dytë për nga pesha në strukturën e aseteve të sektorit mikrofinanciar, shënuan rritje vjetore prej 38.5 përqind në vitin 2019 dhe arritën vlerën prej 52.7 milionë euro (figura 41). Në rritjen e lizingjeve kontribuoi rritja e "lizingjeve tjera" dhe lizingjeve hipotekare, të cilat u rritën për 8.5 milionë euro përkatësisht 2.6 milionë euro, që po ashtu e dominojnë strukturën e lizingjeve të sektorit.

Figura 41. Lizingjet e sektorit mikrofinanciar (në përqindje)

Normat e interesit

Norma mesatare e interesit në kreditë e sektorit mikrofinanciar në dhjetor 2019 u zvogëlua në 20.5 përqind nga 21.0 përqind sa ishte në dhjetor 2018.

Figura 42. Norma mesatare e interesit në kredi të sektorit mikrofinanciar

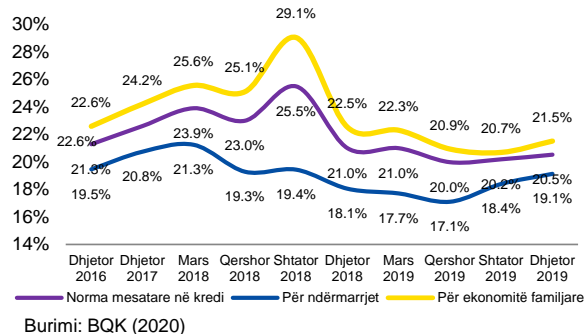
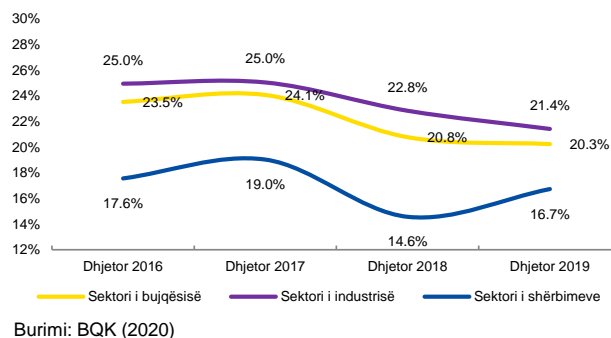

Figura 43. Norma mesatare e interesit në kredi, sipas sektorëve ekonomikë

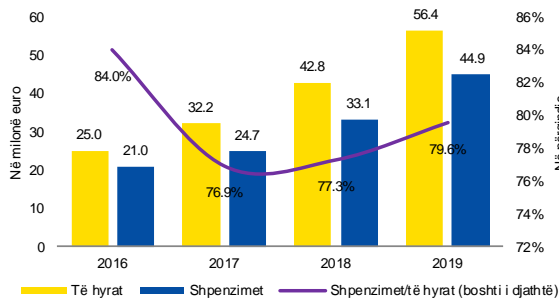
Norma e interesit për kreditë ndaj ekonomive familjare u zvogëlua për 1.0 pikë përqindje, ndërsa në kreditë ndaj ndërmarrjeve norma e interesit u rrit për 1.1 pikë përqindje (figura 42).

Në kuadër të kredive ndaj ndërmarrjeve, norma mesatare e interesit u zvogëlua për sektorin e bujqësisë dhe industrisë ndërsa u rrit për sektorin e shërbimeve, i cili ka edhe normën më të lartë të interesit në kredi. Ndërsa, kreditë për sektorin e industrisë vazhdojnë të kenë normën më të

lartë të interesit në kredi prej 21.4 përqind edhe pse shënoi rënie prej 1.4 pikë përqindje për dallim nga viti i kaluar (figura 43).

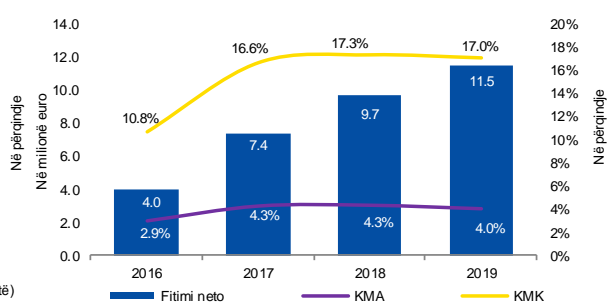
Performanca e sektorit mikrofinanciar

Figura 44. Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit mikrofinanciar

Burimi: BQK (2020)

Figura 45. Treguesit e profitabilitetit të sektorit mikrofinanciar

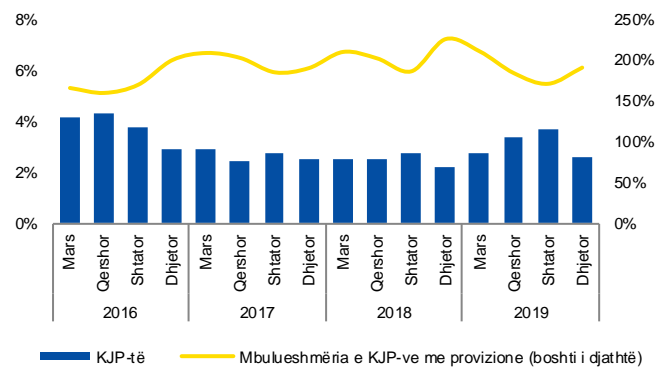

Burimi: BQK (2020)

Gjatë vitit 2019, sektori mikrofinanciar realizoi profit në vlerë prej 11.5 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 18.5 përqind nga profiti i realizuar në vitin 2018.

Rritja më e lartë e të hyrave nga interesi ishte kontribuues kryesor në rritjen e profitit për 1.8 milion euro (figura 44). Megjithatë rritja e profitit ishte më e ulët gjatë këtij viti, kjo për shkak të shpenzimeve më të larta të jo-interesit, që mund të jetë ndikuar nga rritja e numrit të të punësuarve në këtë sektor, si dhe rritja e provizioneve të ndara për humbje të mundshme nga kreditë, rezultat i ritmit të shpejtuar të kreditimit. Rezultatet financiare pozitive gjatë vitit 2019 u reflektuan dhe në treguesit e profitabilitetit, të cilat vazhdojnë të qëndrojnë në nivel të lartë, pavarësisht rënies së lehtë krahasuar me vitin paraprak (figura 45). Niveli i kredive joperformuese në raport me gjithsej kreditë në vitin 2019 është rritur për 0.4 pikë përqindje¹³, duke arritur në 2.6 përqind. Në anën tjetër niveli i mbulueshmërisë së kredive joperformuese me provizione vazhdoi të jetë i lartë, në nivel prej 190.9 përqind (figura 46).

Figura 46. Treguesit e kualitetit të portofolios kreditore

Burimi: BQK (2020)

3.5. Projektionet makroekonomike për vitin 2020

Ndryshimi i dinamikave të rreziqeve që nga marsi i vitit 2020 ka rezultuar në tkurrje të aktivitetit ekonomik veçanërisht në muajt prill dhe maj, një tkurrje që kryesisht i është atribuar ndikimit të masave kufizuese të ndërmarra nga institucionet e vendit në luftën kundër COVID-19. Tashmë dy muaj pas shfaqjes së epidemisë në Kosovë dhe masave të ndërmarra kundër përhapjes potenciale, parashikimet fillestare sugjerojnë që ekonomia e Kosovës pritet të karakterizohet me rënie reale prej 5.9 përqind në vitin 2020. Megjithatë, ndërtimi dhe azhurnimi i skenarëve makroekonomik mund të jetë subjekt i revidimeve të serishme në fazë të mëvonshme, duke pas

¹³ Ky raport i KJP-ve nuk përfshin të dhënat për dy institucionet mikrofinanciare dhe financiare jobankare të mbyllura më 6 dhjetor 2019.

parasysh pasigurisë e larta rreth përmbylljes së krizës shëndetësore dhe fillimit të rikuperimit ekonomik.

Kërkesa e brendshme pritet të tkurret ndërsa eksportet neto pritet të kenë deficit më të ulët tregtar. Konsumi, si komponenta kryesore e kërkesës së brendshme, pritet të shënojë rënie reale prej 2.9 përqind, bazuar në pritjet që konsumi privat do të ulet me 3.0 përqind dhe konsumi publik me 2.5 përqind. Pasiguria që ka shkaktuar COVID-19 dhe masat e ndërmarra nga Qeveria (shmangia e grumbullimit të njerëzve, pushimet nga puna, etj.) pritet të ndikojnë në gjenerimin e të ardhurave në nivele më të ulëta. Edhe remitencat, si një burim i rëndësishëm i financimit të konsumit, pritet të shënojë rënie (-4.7 përqind). Rënia e remitencave pritet të ndodhë për shkak të tkurrjes së aktivitetit ekonomik në vendet kryesore ku janë lokalizuar emigrantët si dhe kufizimit të lëvizjes (dihet se një shumë e konsiderueshme e remitencave bartet në xhepa nga emigrantet dhe gjatë këtij viti pritet që të ketë numër më të vogël të emigrantëve që do të qëndrojnë në Kosovë).

Investimet parashihet të shënojë rënie reale prej 12.1 përqind, bazuar në parashikimet për rënie të konsiderueshme të investimeve private (9.0 përqind) dhe të investimeve publike (22.1 përqind). Shpenzimet kapitale të Qeverisë pritet që të kenë normë të ulët të realizimit për shkak të: aprovimit të vonshëm të buxhetit nga Kuvendi i Kosovës; pritjeve për rënie të të hyrave buxhetore si pasojë e ndalimit të veprimtarisë së një numri të madh të bizneseve dhe rënies së importit; pritjeve që një pjesë e shpenzimeve kapitale të përdoren për qëllime të tjera duke prioritetizuar mbi zbutjen e efekteve negative në ekonomi të COVID-19; si dhe pasigurive politike pas kalimi të mocionit të mosbesimit të Qeverisë. Tkurrja ose ndërprerja e tërësishme e aktivitetit në sektorin e shërbimeve pritet të ndikojë në rënie të investimeve private. Ngadalësimi i prodhimit si rezultat i vështirësive në furnizim si dhe kufizimit të lëvizjes do të ndikojnë që kostot e të bërit biznes të jenë më të larta ndërkohë që mund të ketë edhe shtrëngim të kreditimit. Gjithashtu, Investimet e Huaja Direkte pritet të shënojë rënie (10.1 përqind).

Eksporti i mallrave dhe shërbimeve pritet të shënojë rënie reale prej rreth 13.7 përqind, me eksportin e mallrave që pritet të shënojë rënie për 12.1 përqind dhe eksportin e shërbimeve që pritet të shënojë rënie për 14.1 përqind. Parashikimet për rënie të eksportit të mallrave mbështeten në faktin se kërkesa e jashtme dhe çmimet në tregjet ndërkombëtare (kryesisht çmimet e metaleve) janë duke shënuar rënie, ndërkohë që shumë biznese gjithashtu janë detyruar ta ndërpresin prodhimin ose të punojnë me kapacitete të reduktuara. Sa i përket eksportit të shërbimeve, rënia pritet të jetë kryesisht tek eksporti i shërbimeve të udhëtimit (kryesisht shpenzimet e emigrantëve gjatë qëndrimit në Kosovë) dhe shërbimet e transportit për shkak të mbylljes së kufijve. Importi i mallrave dhe shërbimeve pritet të shënojë rënie prej 7.9 përqind në terma real, me importin e mallrave që pritet të jetë më i ulët për 6.1 përqind ndërsa importi i shërbimeve pritet të shënojë rënie për 16.4 përqind. Rënia e kërkesës së përgjithshme në vend, si dhe rënia e çmimeve të importit (veçanërisht çmimeve të naftës), pritet të rezultojë në nivel më të ulët të importit të mallrave. Si rezultat i kësaj rënie të konsiderueshme sidomos të importit të mallrave, pritet që deficitin tregtar të jetë më i ulët për 2.5 përqind.

Sa i përket inflacionit, norma mesatare pritet të jetë rreth 0.8 përqind që është nivel më i ulët krahasuar me vitin 2019 kur ishte shënuar normë e inflacionit prej 2.7 përqind. Ky ngadalësim i rritjes së nivelit të inflacionit është në përputhje me parashikimet e inflacionit në Eurozonë, zhvillimit të çmimeve në tregjet ndërkombëtare, si dhe nivelit të dobësuar të aktivitetit ekonomik në Kosovë.

4. Licencimi dhe rregullimi i sistemit financiar

Bazuar në Ligjin për BQK-në, objektiv parësor i saj është nxitja dhe mbajtja e një sistemi financiar stabil. BQK-ja angazhohet në arritjen e këtij objekti përmes përmbushjes së detyrave dhe përgjegjësi si autoritet përgjegjës për licencimin, mbikëqyrjen dhe rregullimin e institucioneve financiare që operojnë në Republikën e Kosovës.

BQK-ja, në zbatim të përgjegjësi ligjore si autoritet licencues, rregullues dhe mbikëqyrës i institucioneve financiare në vend, angazhohet në:

- Rregullimin e hyrjes në treg të investitorëve potencialë, duke përcaktuar kritere për licencimin e institucioneve financiare dhe të atyre institucioneve, që posedojnë kapital të mjaftueshëm për mbështetjen e aktiviteteve të parapara, që prezantojnë përgatitjet e duhura për vlerësimin dhe monitorimin e rrezikut, politika dhe procedura adekuate për kontrollin e tij, si dhe administratorë me nivel të lartë kualifikimi, profesionalizmi dhe etike.
- Hartimin dhe mirëmbajtjen e kornizës rregullatore të përbërë nga një tërësi kriteresh minimale dhe kërkesash rregullative të aplikueshme ndaj institucioneve financiare, në harmoni me legjislacionin primar, Direktivat Evropiane si dhe standardet ndërkombëtare;
- Zhvillimin e një procesi mbikëqyrës efektiv, duke zbatuar parimet e mbikëqyrjes së bazuar në rrezik, nëpërmjet ekzaminimeve në vend, si dhe analizimin, vlerësimin dhe interpretimin e të dhënave të institucioneve financiare, vlerësimin e trendëve të ardhshëm financiar; si dhe ndërmarrjen e masave përmirësuese për zgjidhjen e problemeve të ndryshme.
- Bashkëpunimin me institucionet financiare të licencuara dhe mbikëqyrura nga BQK-ja, si dhe me autoritetet e huaja mbikëqyrëse për bankat, që operojnë në territorin e Republikës së Kosovës.

Me qëllim të kryerjes së funksioneve të saj mbikëqyrëse, BQK-ja synon nivelet më të larta të integritetit, profesionalizmit, efikasitetit, transparencës dhe zhvillimit të përhershëm të kapaciteteve të saj mbikëqyrëse.

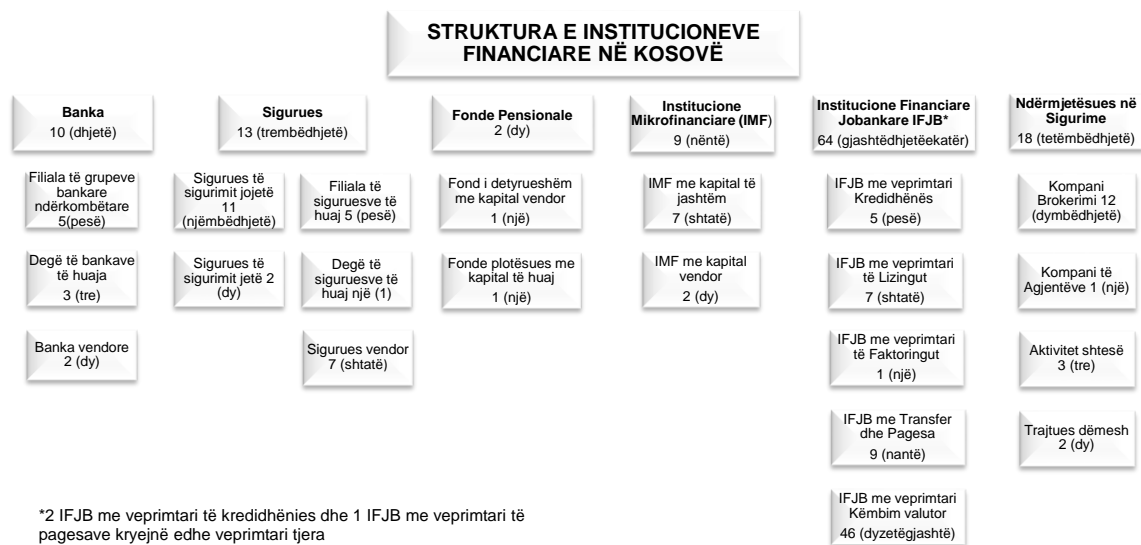
4.1. Licencimi

Sipas Ligjit për BQK-në, autoriteti i vetëm përgjegjës për rregullimin, licencimin/regjistrimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare në Republikën e Kosovës është Banka Qendrore e Republikës së Kosovës.

BQK-ja ka për qëllim që të sigurojë një proces transparent dhe gjithëpërfshirës të licencimit, i cili ndihmon për të siguruar një mjedis të sigurt, të qëndrueshëm dhe konkurrues financiar të ndërtuar mbi bazën e parimit të drejtësisë, ndershmërisë dhe barazisë. Kushtet dhe kriteret e licencimit janë të karakterit mbikëqyrës dhe nuk kanë për qëllim vendosjen e barrierave ndaj investitorëve qofshin ata të brendshëm apo të jashtëm. Hyrja e investitorëve të huaj në tregun kosovar, veçanërisht në sektorin financiar, dëshmon politikën e hapur të BQK-së ndaj investimeve të huaja, pa i cenuar kërkesat ligjore.

Struktura e sistemit financiar në fund të vitit 2019, sipas llojit të institucioneve financiare të licencuara dhe regjistruara që ofrojnë shërbime financiare në Kosovë, bazuar në legjislacionin e aplikuar në Republikën e Kosovës dhe në kuadrin rregullator në fuqi të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës, të renditura sipas peshës së tyre në sistem është paraqitur në figurën 47.

Figura 47. Struktura e sistemit financiar në Kosovë

Struktura e sistemit financiar përbëhet nga gjithsej 116 institucione financiare, të cilat janë licencuar dhe regjistruar, si dhe ushtrojnë veprimtarinë e tyre në Kosovë bazuar në legjislacionin e aplikuar në Republikën e Kosovës dhe në kuadrin rregullator në fuqi të BQK-së.

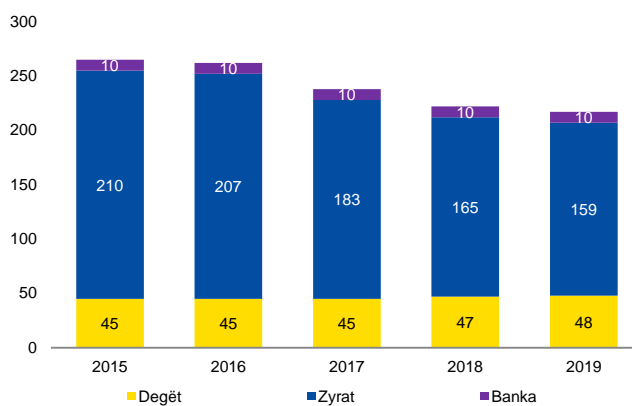
4.1.2 Rrjeti i sistemit financiar

Në fund të vitit 2019, bankat e ushtruan veprimtarinë e tyre në gjithsej 48 degë dhe 159 zyra brenda territorit të vendit (figura 48). Gjatë këtij viti me miratim të BQK-së është hapur 1 degë ndërsa numri i zyrave është zvogëluar për 6 zyra. Ngushtimi i rrjetit fizik të zyrave është bërë kryesisht bazuar në vlerësim të performancës dhe efikasitetit të tyre dhe si rrjedhojë e zgjerimit të shërbimeve të automatizuara si: e-banking, bankomatëve, terminaleve të shitjes, mobile banking etj.

Shpërndarja gjeografike e rrjetit bankar përfshin pothuajse të gjithë territorin e vendit përkundër ngushtimit të shënuar në raport me numrin e degëve dhe zyrave (tabela 10). Megjithatë, vazhdon të evidentohet përqendrim më i madh i degëve dhe zyrave në regjionin e Prishtinës (33.0 përqind), ku edhe përqendrimi i popullsisë është më i madh (28.6 përqind) siç edhe shihet në figurën 49.

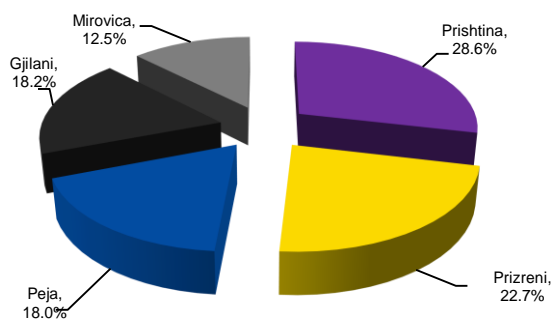
Trendi pesëvjeçar sugjeron strategji konsistente të bankave sa i përket fokusimit gjeografik të rrjetit bankar marrë parasysh që nuk kemi ndryshim të rëndësishëm gjatë kësaj periudhe në

Figura 48. Rrjeti bankar sipas numrit të degëve/zyrave

Burimi: BQK (2020)

Figura 49. Shpërndarja e popullsisë në Kosovë sipas regjioneve

Burimi: ASK (2020)

raport me përqindjen e degëve dhe zyrave bankare, përkundër ndryshimeve në raport me numrin e degëve dhe zyrave, për arsye se ngushtimi i rrjetit është bërë në mënyrë proporcionale në të gjitha regjionet.

Tabela 10. Shpërndarja gjeografike e degëve dhe zyrave të bankave

Përshkrimi	Regjioni i Prishtinës		Regjioni i Prizrenit		Regjioni i Pejës		Regjioni i Gjilanit		Regjioni i Mitrovicës		Gjithsej
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	
2015	93	35%	40	15%	45	17%	52	20%	35	13%	265
2016	95	36%	38	15%	42	16%	52	20%	35	13%	262
2017	83	35%	37	16%	39	16%	47	20%	32	13%	238
2018	74	33%	35	16%	38	17%	44	20%	31	14%	222
2019	71	33%	35	16%	37	17%	44	20%	30	14%	217

Burimi: BQK (2019)

Siguruesit veprimtarinë e tyre e ushtrojnë përmes 67 degëve, 406 zyrave dhe 67 agentëve brenda territorit të vendit (shih figurën 50). Gjatë vitit 2019, kemi ngushtim të rrjetit të përgjithshëm të siguruesve në vend, gjë që reflekton strategjinë e zvogëlimit të shpenzimeve të ndjekur nga siguruesit.

Shpërndarja gjeografike e rrjetit të siguruesve përfshin pothuajse të gjithë territorin e vendit, megjithatë nuk përputhet me shpërndarjen gjeografike të popullsisë. Përderisa përqendrimi më i

madh i popullsisë është në regjionin e Prishtinës (28.6 përqind, shih figurën 49) përqendrimi i rrjetit të siguruesve është në regjionin e Pejës që është një nga regjionet më pak të populluara në vend (shih figurën 49) dhe kjo strukturë është konsistente gjatë pesë viteve të fundit (tabela 11).

Tabela 11. Shpërndarja gjeografike e filialeve të siguruesve

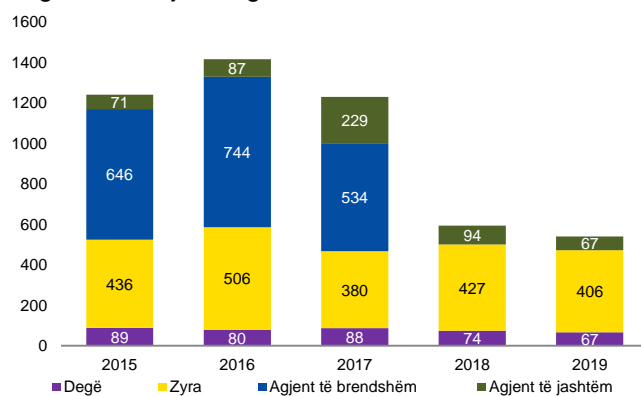
Vitet	Rajoni i Prishtinës		Rajoni i Prizrenit		Rajoni i Pejës		Rajoni i Gjilanit		Rajoni i Mitrovicës		Gjithsej
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	
2015	15	17.4%	41	47.7%	14	16.3%	7	8.1%	9	10.5%	86
2016	11	15.3%	11	15.3%	21	29.2%	18	25.0%	11	15.3%	72
2017	13	17.8%	11	15.1%	20	27.4%	19	26.0%	10	13.7%	73
2018	14	18.9%	11	14.9%	20	27.0%	19	25.7%	10	13.5%	74
2019	13	19.4%	10	14.9%	18	26.9%	17	25.4%	9	13.4%	67

Burimi: BQK (2019)

Fondet pensionale aktivitetin e tyre e zhvillojnë vetëm përmes zyrave qendrore me lokacion në Prishtinë.

Institucionet mikrofinanciare në fund të vitit 2019, aktivitetin e tyre e ushtrojnë përmes 134 zyrave të shpërndara brenda territorit të vendit. Gjatë vitit 2019 është aprovuar hapja e 12 zyrave, si dhe zhvendosja e 6 zyrave të tjera të IMF-ve. Shpërndarja gjeografike e zyrave të institucioneve mikrofinanciare është e përqendruar vetëm në dy regjione të territorit të vendit konkretisht në regjionin e Prishtinës dhe të Pejës (tabela 12).

Figura 50. Rrjeti i siguruesve

Burimi: BQK (2019)

Tabela 12. Rrjeti i IMF-ve sipas shpërndarjes gjeografike

Përshkrimi	Regjioni i Prishtinës		Regjioni i Prizrenit		Regjioni i Pejës		Regjioni i Gjilanit		Regjioni i Mitrovicës		Gjithsej
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	
2015	24	24%	24	24%	23	23%	17	17%	11	11%	99
2016	27	26%	24	23%	23	22%	19	18%	12	11%	105
2017	29	26%	26	23%	24	21%	20	18%	14	12%	113
2018	32	27%	28	23%	24	20%	22	18%	14	12%	120
2019	37	29%	30	23%	24	19%	23	18%	14	11%	128

Burimi: BQK (2019)

Institucionet financiare jobankare në fund të vitit 2019, aktivitetin e tyre e ushtruan në gjithsej 698 zyra dhe agjentë të shpërndarë brenda territorit të vendit. Shpërndarja gjeografike e degëve dhe zyrave të institucioneve financiare jobankare është i përqendruar në pothuajse në gjithë territorin e vendit me përjashtim të regjionit të Mitrovicës (tabela 13).

Tabela 13. Rrjeti i IFJB-ve (zyra dhe agjent) sipas shpërndarjes gjeografike

Përshkrimi	Regjioni i Prishtinës		Regjioni i Prizrenit		Regjioni i Pejës		Regjioni i Gjilanit		Regjioni i Mitrovicës		Gjithsej
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	
2015	108	30%	67	19%	74	20%	77	21%	36	10%	362
2016	128	30%	79	19%	89	21%	89	21%	41	10%	426
2017	149	31%	88	18%	97	20%	102	21%	52	11%	488
2018	172	31%	103	19%	109	20%	116	21%	53	10%	553
2019	213	32%	118	18%	126	19%	145	22%	65	10%	667

Burimi: BQK (2019)

4.1.3 Aktiviteti i licencimit

Në kuadër të përmbushjes së funksionit të licencimit dhe funksionimit normal të veprimtarive financiare, BQK-ja gjatë vitit 2019 ka shqyrtuar gjithsej 579 kërkesa nga të cilat 8 aplikacione për licencim/regjistrim dhe 571 kërkesa të institucioneve financiare për miratim të transaksioneve, të cilat sipas legjislacionit në fuqi kërkojnë miratim paraprak të BQK-së (tabela 14). Këtu nuk përfshihen: i) kërkesat e shqyrtuara të bartura për vendimmarrje në vitin 2020; ii) shprehjet e interesimit për licencim/regjistrim, iii) kërkesat të cilat vlerësohen mirëpo nuk janë subjekt i miratimit të BQK-së dhe iv) pyetjet, njoftimet dhe vlerësimet tjera të shqyrtuara nga BQK-ja.

Gjatë vitit 2019 ngjashëm me vitin e kaluar, BQK-ja ka pranuar kryesisht kërkesa për regjistrim të IMF-ve, IFJB-ve dhe ndërmjetësuesve në sigurime.

Në përgjithësi struktura e kërkesave për licencim mbetet e ngjashme, rritja e lehtë e shënuar në krahasim me vitet paraprake reflekton kërkesën më të lartë për regjistrim të IFJB-ve.

Tabela 14. Struktura e kërkesave të sistemit financiar të miratuara/refuzuara nga BQK

Transaksionet	2018						2019					
	Bankë	Fonde pensionale	IMF & IFJB	Sigurues	Ndërmjet. në sigurime	Gjithsej	Bankë	Fonde pensionale	IMF & IFJB	Sigurues	Ndërmjet. në sigurime	Gjithsej
Aplikacionet	1	0	8	1	2	12	1	0	5	0	2	8
Aksionarët kryesor dhe ndryshime në kapital	1	0	0	1	0	2	0	0	3	0	1	4
Drejtorë dhe menaxherë të lartë	29	0	28	22	2	81	24	0	29	40	8	101
Auditori i jashtëm	10	3	28	18	10	69	11	2	32	18	11	74
Ndryshimet në aktin e themelimit dhe/apo statutit	5	0	5	1	2	13	4	0	6	2	0	12
Përvetësimet e interesit të kapitalit dhe transferimi i portofolit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zgjerim i veprimtarive financiare	1	0	2	5	0	8	0	0	0	3	0	3
Hapja, zhvendosja dhe mbyllja e degëve dhe zyrave brenda dhe jashtë vendit	46	0	109	60	9	224	21	0	68	44	5	138
Licencimi dhe regjistrimi i agjentëve/brokerëve	0	0	69	21	26	116	0	0	116	4	32	152
Tërheqja e licencimit/regjistrimit	0	0	76	16	13	105	0	0	72	10	2	84
Tjetër	0	0	0	1	1	2	0	0	0	3	0	3
Gjithsej	93	3	325	146	65	632	61	2	331	124	61	579

Burimi: BQK (2019)

Në kuadër të këtyre 8 aplikacioneve për licencim/regjistrim, BQK-ja gjatë vitit 2019 ka marrë vendim për miratim të licencimit paraprak të Bankës Credins Kosovë, regjistrim të Mogo SH.P.K. si Institucion Financiar Jobankar për ushtrimin e veprimtarisë së lizingut financiar, regjistrim të

IBAS si Institucion Financiar Jobankar për ushtrimin e veprimtarisë së shërbimit të pagesave, regjistrim të Nekom SH.P.K. dhe Euro Bina SH.P.K. si institucione financiare jobankare për ushtrimin e veprimtarisë së këmbimit të valutave. Sa i përket ndërmjetësuesve në sigurime gjatë vitit 2019 BQK-ja ka miratuar regjistrimin e Alberti Broker SH.P.K. dh Link Insurance Broker SH.P.K.

Në procesin licencues, BQK-ja i ka kushtuar vëmendje të veçantë zbatimit të parimeve dhe rregullave bazë për qeverisje të përgjegjshme dhe efektive të bankave, duke vlerësuar strukturat e tyre organizative, menaxhimin, si dhe ndarjen e përgjegjësisive. Bazuar në rregullativën në fuqi, BQK-ja ka shqyrtuar (miratuar/refuzuar) kërkesat e bankave për 24 anëtarë të rinj të bordeve të drejtorëve, anëtarë (ekspertë) të jashtëm të Komitetit të auditimit, si dhe menaxherë të lartë. Në radhët e siguresve, BQK-ja ka shqyrtuar (miratuar/refuzuar) kërkesat për 35 anëtarë të bordit të drejtorëve dhe menaxherëve të lartë të siguresve. Në të njëjtën kohë, BQK-ja ka shqyrtuar (miratuar/refuzuar) kërkesa të ngjashme edhe për institucionet mikrofinanciare, institucionet financiare jobankare dhe ndërmjetësuesit në sigurime. Gjatë kësaj periudhe janë miratuar 31 anëtarë të Bordit të drejtorëve dhe menaxherë të lartë të institucioneve mikrofinanciare, institucioneve financiare jobankare si dhe kompanive ndërmjetësuese në sigurime.

Në vitin 2019 janë miratuar edhe 4 kërkesa të ndryshimit të aksionarëve, si dhe 12 kërkesa për ndryshimin e statutit, 4 nga të cilat kanë qenë për banka, 2 për sigures si dhe 6 për institucione mikrofinanciare dhe institucione financiare jobankare.

Shqyrtimi i kërkesave për licencim/regjistrim të agjentëve individual si ndërmjetësues në sigurime, si dhe agjentëve të IFJB-ve është paraqitur si transaksion individual për të evituar hutime të mundshme marrë parasysh numrin shumë të lartë të tyre. Siç edhe shihet në tabelën 14, gjatë vitit 2019 BQK-ja ka miratuar/refuzuar 152 kërkesa të tilla. Megjithatë, në krahasim me vitin paraprak kemi një rritje të këtij lloji të kërkesës. Ngjashëm me licencimin dhe regjistrimin e agjentëve edhe tërheqja e licencimit/regjistrimit të agjentëve është kërkesë për miratim me frekuencë të lartë, që tregon për një volatilitet të rrjetit të sistemit financiar në raport me agjentët. Në këtë drejtim, ngjashëm sugjerojnë edhe të dhënat për miratim të hapjeve, zhvendosjeve dhe mbylljeve të degëve dhe zyrave të institucioneve financiare në vend. Gjatë vitit 2019, janë shqyrtuar 138 kërkesa të tilla, kryesisht të bankave, IMF-ve dhe IFJB-ve që në tërësi paraqet një rënie të lehtë nga viti paraprak.

BQK-ja edhe gjatë vitit 2019, ka shqyrtuar kërkesat për miratimin e transaksioneve periodike që kërkojnë miratimin e BQK-së sipas kornizës ligjore dhe rregullatore në fuqi si, miratimet e auditorëve të jashtëm për të gjitha llojet e institucioneve financiare.

4.2. Rregullimi

4.2.1 Korniza rregullative e sistemit financiar

BQK-ja ka ndërtuar një kornizë rregullative për licencimin, rregullimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare, bazuar në praktikat më të mira ndërkombëtare dhe e mbështetur në vazhdimësi nga institucione të njohura ndërkombëtare, si Banka Botërore, Fondi Monetar Ndërkombëtar, USAID, Thesari Amerikan, KfW, GIZ, Banka Qendrore Evropiane, Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim dhe institucione tjera ndërkombëtare. Korniza rregullative është hartuar në pajtueshmëri me direktivat evropiane, që adresojnë rregullimin e institucioneve financiare, si standardet dhe praktikat më të mira ndërkombëtare për rregullimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare. Gjithashtu, BQK-ja ka vazhduar me procesin gradual drejt përafrimit me parimet bazë për mbikëqyrjen e bankave të nxjerra nga BIS – Bank for International Settlements dhe parimet bazë për mbikëqyrjen e siguresve të nxjerra nga IAIS – International Association for Insurance Supervision. Meqenëse direktivat, standardet

ndërkombëtare dhe parimet e lartcekura lidhur me rregullimin e institucioneve financiare dhe fushën e veprimtarisë së tyre janë të karakterit dinamik, kjo ndikon që hartimi i kornizës juridike të jetë një proces i vazhdueshëm dhe kompleks pasi që kërkon plotësimin dhe ndryshimin e kornizës ekzistuese ligjore dhe rregullative, si dhe kërkon një qasje adekuate në mënyrë, që të studiohen me kujdes rrethanat specifike të Kosovës, për adaptim të këtyre instrumenteve juridike ndërkombëtare për nevojat e sektorit financiar në Kosovë.

Gjatë përgatitjes së rregulloreve dhe çdo instrumenti tjetër rregullativ, BQK-ja bashkëpunon ngushtë me institucionet tjera dhe industrinë, përmes takimeve dhe komunikimit të vazhdueshëm me subjektet e rregulluara, kryesisht përmes shoqatave përkatëse, si Shoqatën e Bankave të Kosovës, Shoqatën e Sigurimeve, Shoqatën e Institucioneve Mikrofinanciare, por edhe me institucione tjera vendore në trajtimin e çështjeve që prekin edhe fusha tjera të ndërlidhura me sektorin financiar. Ky proces ka ndihmuar vazhdimisht në qartësimin e çështjeve specifike që adresohen me rregullore dhe rregullimin e drejtë të tyre, duke marrë parasysh ndikimin e tyre në stabilitetin e sistemit financiar në Kosovë dhe në zhvillimin ekonomik të vendit.

4.2.2 Korniza rregullative për banka

Në funksion të zhvillimit të mëtejshëm të kornizës rregullative për rregullimin e bankave, gjatë vitit 2019 janë realizuar aktivitetet si në vijim.

4.2.2.1 Ligji i ri për Banka

Gjatë vitit 2019 BQK-ja ka përfunduar hartimin e draftit të Ligjit të ri për banka, i cili përfshin edhe komentet e pranuar nga Shoqata e Bankave. Ligji i ri është ristrukturuar në harmoni me Direktivat Evropiane, standardet ndërkombëtare bankare si dhe praktikat legjislative regjionale. Draftimi i tij është përkrahur nga ekspertë ndërkombëtarë të fushës bankare të angazhuar në kuadër të Thesarit Amerikan dhe Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) mirëpo edhe është rishikuar edhe nga ekspertë ligjorë të Fondit Monetar Ndërkombëtar. Ligji i ri është proceduar te Bordi Ekzekutiv i BQK-së për të shqyrtuar dhe për të vendosur në lidhje me disa pika strategjike për industrinë bankare dhe pritet që gjatë vitit 2020 të procedohet në Qeverinë e Republikës së Kosovës që më pas të procedohet në Kuvend të Republikës së Kosovës për shqyrtim dhe miratim.

4.2.2.2 Korniza Rregulluese për Rimëkëmbje, Përmbyllje (Recovery and Resolution) dhe Likuidim të Bankave

Grupi punues brenda BQK-së ka hartuar kapitujt e ri të Ligjit të ri për Banka që adresojnë pjesën e rimëkëmbjes, përmbylljes dhe likuidimit bankar me mbështetjen e asistencës teknike të BERZH-it. Me miratimin e Ligjit të ri për Banka, gjatë vitit 2020 planifikohet të miratohen rregulloret në vijim të cilat janë draftuar nga grupi punues dhe që rrjedhin nga pjesa e re e draftuar në ligj që rregullon procesin e rimëkëmbjes dhe likuidimit bankar të bazuar në Direktivën Evropiane për të njëjtin proces. Qëllimet primare të kësaj kornize janë: ruajtja e stabilitetit financiar, vazhdimësia e funksioneve kritike, mbikëqyrja largpamëse (parashikuese) - parandaluese, përcaktimi i masave të ndërhyrjes së hershme, mbrojtja e depozitorëve si dhe mospërdorimi i mbështetjes publike përveç situatave të jashtëzakonshme. Rregulloret definojnë se si do të zhvillohet ky proces, akterët kryesorë gjatë këtij procesi, kualifikimet e personave të caktuar si administratorë zyrtarë apo likuidatorë dhe çdo proces tjetër të nevojshëm dhe të kërkuar në zbatim të Ligjit të ri të bankave.

Si pjesë plotësuese ndaj legjislacionit primar apo kapitujve të ri të Ligjit të ri për Banka, legjislacionit sekondar apo trembëdhjetë rregulloret e listuara më lart është hartuar edhe Manuali

i brendshëm i BQK-së për rimëkëmbje dhe përmbyllje dhe likuidim të bankave, i cili planifikohet të miratohet pas hyrjes në fuqi të ligjit dhe rregulloreve.

4.2.2.3 Përafrimi me Standardet e Bazelit

Në kuadër të Projektit për Implementimin e Standardeve të Bazelit është vazhduar me aktivitete në lidhje me hartimin dhe finalizimin e udhëzimeve për zbatimin e rregulloreve të planifikuara nga ky projekt. Gjatë vitit 2019 si pjesë e këtij projekti janë finalizuar udhëzimet si në vijim:

- Udhëzimi metodologjik për zbatimin e Rregullores për Adekuatshmërinë e Kapitalit të Bankave; dhe
- Udhëzimi metodologjik për zbatimin e Rregullores për Treguesit e Leverazhit;

Këto rregullore dhe udhëzimet janë hartuar me qëllim të përafrimit me Qasjen e Standardizuar të Shtyllës së parë dhe të dytë të Kornizës së Bazelit për Kapital dhe kërkesave rregullative të BE-së (Rregullores së BE-së nr. 575/2013 mbi kërkesat prudenciale për institucionet kredithënëse dhe shoqëritë investuese dhe Direktivës së BE-së nr. 2013/36/EU mbi qasjen në aktivitetin e institucioneve kredithënëse dhe mbikëqyrjes prudenciale të institucioneve kredithënëse dhe shoqërive investuese).

Udhëzimet janë miratuar gjatë vitit 2019 dhe do të hyjnë në fuqi nga data 1 janar 2020.

4.2.2.4 Përafrimi me Standardin Ndërkombëtar të Raportimit Financiar (SNRF) 9 Instrumentet Financiare

Gjatë vitit 2019 është hartuar dhe miratuar korniza rregullative në drejtim të përafrimit me Standardin Ndërkombëtar të Raportimit Financiar (SNRF) 9. E njëjta do të hyjë në fuqi nga 1 janari i vitit 2020. Në kuadër të kësaj kornize rregullative janë hartuar dhe miratuar rregulloret si në vijim:

- Rregullore për menaxhimin e rrezikut kreditor të bankave;
- Rregullore për ekspozimet joepformuese dhe ristrukturimet;
- Rregullore për aplikimin e standardit ndërkombëtar të raportimit financiar 9.

4.2.2.5 Korniza rregullative për vlerësimin e pronave të paluajtshme

BQK-ja edhe gjatë vitit 2019 ka vazhduar me projektin e rishikimit të kornizës rregullative për vlerësimin e pronave të paluajtshme, në funksion të përditësimit të kërkesave për të përmirësuar praktikën e vlerësimit të pronave të paluajtshme nga ana e institucioneve financiare në përputhje me standardet e reja të Evropës (European Valuation Standards - EVS 2016). Ky projekt është zhvilluar me mbështetjen e këshilltarit nga Thesari Amerikan, ekspert me përvojë të gjatë në fushën e vlerësimit të pronave të paluajtshme për nevojat e bankave. Në kuadër të këtij projekti, është hartuar Rregullorja e re për vlerësimin e pronave të paluajtshme, e cila pritet të miratohet nga Bordi i BQK-së gjatë vitit 2020.

4.2.2.6 Udhëzimi mbi formularin e informatave për kreditë konsumuese

Në zbatim të obligimit që rrjedh nga nenet 85 dhe 86 të Ligjit për Mbrojtjen e Konsumatorit është miratuar udhëzimi të cilit i janë bashkëngjitur shtojca dhe Formulari i Fakteve Kyçe dhe Informacioni për Garantuesin.

4.3. Korniza rregullative për institucione mikrofinanciare dhe institucione financiare jobankare

Në funksion të zhvillimit të mëtejshëm të kornizës rregullative për rregullimin e institucioneve mikrofinanciare, si dhe institucioneve financiare jobankare gjatë vitit 2019 janë hartuar aktet ligjore dhe nënligjore si në vijim.

4.3.1 Ligji për IMF dhe IFJB

Drafti i këtij Ligji është hartuar nga grupi punues ndërinstitucional në kuadër të të cilit ka qenë edhe BQK-ja. Ky draft është miratuar nga Qeveria gjatë vitit 2018 dhe më pas është proceduar në Kuvendin e Republikës së Kosovës për miratim, ku edhe ka kaluar në leximin e parë. I njëjti pritet të miratohet nga Kuvendi i Republikës së Kosovës gjatë vitit 2020.

4.3.2 Rregulloret e miratuara për IMF dhe IFJB

Në funksion të avancimit të kuadrit rregullativ të IMF-ve dhe IFJB-ve dhe përafrimit të kornizës ligjore rregulluese të BQK-së me atë të Bashkimit Evropian, janë hartuar dhe finalizuar/ miratuar Rregulloret për IFJB-të si në vijim:

- Rregullore për Menaxhimin e Rrezikut Kreditor;
- Rregullore për Auditimin e Jashtëm;
- Rregullore për Auditimin e Brendshëm dhe Kontrollat e Brendshme;
- Rregullore për Normën Efektive të Interesit dhe Kërkesat për Shpalosje;
- Rregullore për Agjentët e Ofruesve të Shërbimit të Pagesave dhe Parasë Elektronike;
- Rregullore për Emetimin e Parasë Elektronike;
- Rregullore për Licencimin, Rregullimin dhe Mbikëqyrjen e Operatorëve të Sistemit të Pagesave;
- Rregullore për Regjistrimin e Institucioneve Financiare Jobankare; dhe
- Rregullore për Kapital Rregullator dhe Ruajtje të Fondeve të IFJB-ve (e aplikueshme për IFJB-të me veprimtari të shërbimit të pagesave dhe lëshimit të parasë elektronike).

4.4. Korniza rregullative për sigures dhe ndërmjetësues në sigurime

Në funksion të zhvillimit të mëtejshëm të kornizës ligjore dhe rregullative të siguresve dhe ndërmjetësuesve në sigurime gjatë vitit 2019 janë hartuar aktet ligjore dhe nënligjore si në vijim.

4.4.1 Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm nga Autopërgjegjësia

Gjatë vitit 2019 është finalizuar hartimi i plotësimeve dhe ndryshimeve të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm nga Autopërgjegjësia. I njëjti planifikohet që gjatë vitit 2020 të procedohet për miratim të institucionet përgjegjëse.

4.4.2 Rregullore për likuidimin e siguresve

BQK-ja gjatë vitit 2019 ka draftuar dhe miratuar Rregulloren për likuidimin e siguresve, e cila përcakton dhe kriteret dhe procedurat e likuidimit të siguresve në mënyrë që të ruhet stabiliteti financiar në vend dhe të sigurohet mbrojtja adekuate e të drejtave të policëmbajtësve. Kjo rregullore është nxjerrë në zbatim të Kapitullit XVIII të Ligjit nr. 05/L-045 për Sigurimet.

4.4.3 Rregullore për dënimet me gjobë për siguresit, ndërmjetësuesit në sigurime dhe trajtuesit e dëmeve në sigurime

BQK-ja gjatë vitit 2019 ka përfunduar draftimin e Rregullores për dënimet me gjobë për siguresit, ndërmjetësuesit në sigurime dhe trajtuesit e dëmeve në sigurime, në zbatim të nenit 125 të Ligjit për Sigurimet, me qëllim të përcaktimit të dënimeve me gjobë, që mund të shqiptohen nga BQK-ja, në rastet kur institucionet dhe/ose individët që i përfaqësojnë, nuk kanë respektuar kërkesat e Ligjit për Sigurimet dhe/ose aktet nënligjore në zbatim të tij. E njëjta rregullore është proceduar për miratim te organet përgjegjëse të BQK-së.

4.4.4 Udhëzimi për shitjen e produkteve të sigurimeve

BQK-ja gjatë vitit 2019 ka miratuar Udhëzimin për Shitjen e Produkteve të Sigurimeve, i cili përcakton statusin e punonjësve të siguresve që merren me shitjen e produkteve të sigurimeve dhe kriteret minimale për angazhimin e tyre, si dhe është përcaktuar mënyra e shitjes së produkteve të sigurimeve. Nevoja për ta nxjerrë këtë udhëzim rrjedh për shkak të ndryshimeve të Rregullativës për licencimin e ndërmjetësuesve në sigurime; të zëvendësimit të Urdhërësës nr.016/2016 e datës 27 qershor 2006, të cilën e ka lëshuar Autoriteti Bankar dhe i Pagesave (paraardhëse e BQK-së) si dhe nevojës për rregullimin e mënyrës së shitjes së sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia.

4.4.5 Udhëzimi për klasat e sigurimit

BQK-ja gjatë vitit 2019 ka finalizuar hartimin e Udhëzimit i cili rregullon klasifikimin e llojeve të rrezikut në klasat e veprimtarive të sigurimit, si dhe llojet e rreziqeve brenda klasave të sigurimit. Nevoja për ta nxjerrë këtë udhëzim ka rrjedh për shkak të kërkesave të shumta nga siguresit për sqarime rreth produkteve të ndryshme dhe cilave klasa që i përkasin. I njëjti pritjet të miratohet gjatë vitit 2020.

4.4.6 Rregullore për qeverisjen korporative të siguresve

BQK-ja gjatë vitit 2019 ka finalizuar hartimin e Rregullores për qeverisje korporative të siguresve bazuar në parimet e përcaktuara në Principet Bazë të Sigurimeve, të cilat lëshohen nga Shoqata Ndërkombëtare e Mbikëqyrësve të Sigurimeve me qëllim të përafrimit të kornizës rregulluese të BQK-së me kornizën ligjore evropiane dhe praktikatat e standardet më të mira ndërkombëtare. Kjo rregullore është miratuar në janar të vitit 2020.

4.5. Korniza rregullative për fonde pensionale

Në funksion të zhvillimit të mëtejshëm të kornizës rregullative për rregullimin e fondeve pensionale gjatë vitit 2019 janë hartuar rregulloret si në vijim:

- Rregullore mbi Benefitet e Pensionit Programet e Aplikueshme të Pensioneve Suplementare Individuale; (miratuar gjate muajit shtator 2019)
- Rregullore mbi Vlerën e Benefiteve të Pensionit e aplikueshme për Fondin e Pensionit Suplementar Punëdhënës;
- Rregullore mbi Mbajtjen e shënimeve në Fondet Pensionale dhe Siguresit e Pensioneve.
- Rregullore mbi Transferet dhe Pagesat e Transferit të Benefiteve të Pagesave.

4.6. Korniza tjetër rregullative për shërbimet financiare

Gjatë vitit 2019 janë nxjerrë edhe aktet nënligjore si në vijim, të aplikueshme për shërbimet financiare.

4.6.1 Rregullore për reklamimin e shërbimeve financiare - kjo rregullore është hartuar me qëllim të përcaktimit të kushteve të përgjithshme dhe specifike për reklamimin e shërbimeve financiare, detyrimet dhe përgjegjësitë e një ofruesi të shërbimeve financiare në lidhje me mesazhet reklamuese dhe çështjet e tjera që kanë të bëjnë me këtë lloj të reklamimit, si dhe rregullon reklamimin që promovon në mënyrë të drejtpërdrejtë një ofrues të shërbimeve financiare dhe/ose tërë veprimtarinë e tij dhe jo vetëm shërbimet individuale financiare të ofruara prej tij. E njëjta është miratuar në janar 2020.

4.6.2 Rregullore për kamatëvonesën e instrumenteve kreditore - kjo rregullore është hartuar me qëllim që të përcaktohet procedura që do të ndiqet nga institucionet financiare kredidhënëse për të ngarkuar kamatëvonesën, si dhe metodën për caktimin dhe llogaritjen e shumës së kamatëvonesës së ngarkuar ndaj instrumenteve kreditore të cilat janë në vonesë. E njëjta është miratuar gjatë vitit 2019 dhe aplikohet për të gjitha institucionet financiare kredidhënëse të licencuara nga BQK-ja.

4.6.3 Rregullore për Instrumentet e pagesave elektronike- rregullorja është hartuar me qëllim të përcaktimit të kushteve, kërkesave dhe procedurave për lëshimin dhe përdorimin e instrumenteve të pagesave elektronike, si dhe përcaktimi i mënyrës së raportimit të informacionit gjatë përdorimit të këtyre instrumenteve të pagesave elektronike.

5. Mbikëqyrja e sistemit financiar

Në funksion të pasqyrimin të aktivitetit të saj në fushën e mbikëqyrjes financiare, konform kërkesave që dalin nga legjislacioni primar dhe sekondar përkatës, në vazhdim është paraqitur aktiviteti i mbikëqyrjes financiare sipas natyrës së institucioneve financiare.

Sektori bankar

Gjatë vitit 2019 ka vazhduar aktiviteti i ekzaminimeve të bankave, përmes ekzaminimeve në vend të bankave, me anë të aplikimit të qasjes së mbikëqyrjes së bazuar në rrezik sipas Manualit të mbikëqyrjes së bazuar në rrezik për banka. Gjatë ekzaminimeve të plota në vend të bankave është vlerësuar profili i rrezikut të bankave, mënyra e qeverisjes, apetitet e bankave për të marrë rreziqe, sistemin e vendosur nga ana e tyre për të menaxhuar rreziqet, si dhe është bërë përcjellja e përmbushjes së rekomandimeve të dala nga ekzaminimet paraprake të BQK-së.

Gjatë vitit 2019, në banka janë kryer ekzaminime si në vijim:

Tabela 15. Numri i ekzaminimeve në banka

Institucionet	Lloji i Ekzaminimit
Banka	4 ekzamine të plota 1 ekzaminim i fokusuar

Burimi: BQK (2020)

Raportet e ekzaminimeve të plota janë përgatitur sipas llojit të rreziqeve bankare siç janë: rreziku kreditor, rreziku i likuiditetit, rreziku i tregut dhe rreziku operacional. Ndërsa, nga ekzaminimi i fokusuar në bankë, janë dhënë rekomandime me afate kohore për implementim. Në vazhdimësi është bërë përcjellja e përmbushjes së tyre nga banka, ku është verifikuar se ato rekomandime janë përmbushur sipas afateve të specifikuara kohore.

Tabela 16. Numri i ekzaminimeve në IMF

Institucionet	Lloji i Ekzaminimit
IMF	5 ekzaminime të plota 1 ekzaminim i fokusuar

Burimi: BQK (2020)

Sektori i institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare ka vazhduar të karakterizohet me rritje të vazhdueshme përgjatë vitit 2019, me ç' rast gjatë vitit 2019 janë kryer ekzaminime si në vijim:

Tabela 17. Numri i ekzaminimeve në IFJB

Institucionet	Lloji i Ekzaminimit
IFJB	2 ekzaminime të plota 1 ekzaminim i fokusuar
Zyra të këmbimit të valutave - IFJB-ve	42 ekzaminime të fokusuar njëditore

Burimi: BQK (2020)

Si rrjedhojë e realizimit të ekzaminimeve përkatëse, si dhe mbështetur nga informacionet e pranuar jashtë kësaj industrie dy institucioneve që kanë qenë të regjistruara si IMF – IFJB në

fund të vitit 2019 iu është tërhequr regjistrimi nga BQK, me ç'rast edhe janë hapur procedurat e likuidimit ndaj tyre.

Komform objektivave përkatëse, mbikëqyrja e realizuar në vend në institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare gjatë vitit 2019 është fokusuar në vlerësimin e menaxhimit të rrezikut, me theks të veçantë rrezikut kreditor, pajtueshmërisë me legjislacionin e BQK-së dhe politikat e brendshme të tyre, si dhe statusin e përmbushjes së kërkesave dhe rekomandimeve nga ekzaminimet paraprake të BQK-së. Gjithashtu, gjatë ekzaminimeve në institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare është ekzaminuar dhe vlerësuar rreziku në fushën e teknologjisë informative, ku fokus i veçantë i është kushtuar sigurisë së përgjithshme të sistemeve, si dhe krijimit dhe plotësimit të masave të sigurisë për një funksionim të mirëfilltë të teknologjisë informative.

Në funksion të të qenit proaktiv në procesin mbikëqyrës nga bankat, institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare me aktivitet të kredithënies janë kërkuar planet strategjike dhe projeksionet financiare për periudhën 2020 – 2022, me qëllim të vlerësimit të këtyre planeve të biznesit, si dhe pritjet mbi zhvillimet në sektorin bankar, institucioneve mikrofinanciare dhe institucioneve financiare jobankare gjatë kësaj përudhe. Strategjitë do të monitorohen dhe analizohen vazhdimisht me qëllim të identifikimit të devijimeve të mundshme dhe matjes së profilit të rrezikut.

Sektori i sigurimeve

BQK-ja ka vazhduar aktivitetin e saj në zbatim të realizimit të ekzaminimeve dhe detyrave dhe përgjegjësive tjera në funksion të një mbikëqyrje prudente edhe për sektorin e sigurimeve. Rrjedhimisht janë realizuar ekzaminime të plota dhe të fokusuara, si dhe ekzaminime ad-hoc për siguruesit dhe subjekteve tjera të cilat operojnë në tregun e sigurimeve. Qëllim i ekzaminimeve është vlerësimi i gjendjes së përgjithshme të institucioneve përkatëse në raport me pajtueshmërinë me ligjet dhe rregulloret e BQK-së, në funksion të mbrojtjes së policëmbajtësve dhe ruajtjes së stabilitetit financiar të institucioneve.

Klasifikimi i siguruesve për të qenë subjekt i ekzaminimeve është bazuar në disa faktorë duke filluar nga analizat e treguesve financiarë nga raportimet e rregullta në BQK, opinionit të pasqyrave financiare nga auditori i jashtëm, periudhave paraprake të ekzaminimeve të realizuara, ankesave të policëmbajtësve në BQK, si dhe faktorë tjerë relevantë. Kjo ka ndikuar në aplikimin e qasjes selektive në priorizimin e institucioneve më me rrezik për të qenë subjekt i ekzaminimeve të radhës nga BQK-ja dhe si rrjedhojë në ngritjen e nivelit të mbikëqyrjes efektive.

Tabela 18. Numri i ekzaminimeve të sektorit të sigurimeve

Institucionet	Lloji i Ekzaminimit
Siguruesit	9 ekzaminime të plota 3 ekzaminime të fokusuara

Burimi: BQK (2020)

Në të njëjtën kohë, përpos mbikëqyrjes në vend, BQK-ja kryen aktivitetin e mbikëqyrjes edhe përmes sistemit të monitorimit dhe analizimit të raporteve financiare, si dhe të dhënave tjera të raportuara nga siguruesit dhe ndërmjetësuesit e sigurimeve.

BQK-ja gjatë vitit 2019 në funksion të harmonizimit me parimet bashkëkohore të mbikëqyrjes së sigurimeve dhe me synimin e zgjerimit dhe nxitjes së identifikimit të hershëm të rreziqeve të pranishme tek siguruesit, si dhe hartimin e rekomandimeve mbikëqyrëse prudente në funksion të ruajtjes së sigurisë dhe stabilitetit financiar të siguruesve, ka miratuar *Manualin e Mbikëqyrjes së*

Bazuar në Rrezik për Siguruesit, i cili përbën një kornizë konceptuale të avancuar lidhur me mbikëqyrjen.

Rritja e tarifave për MTPL

Banka Qendrore të Republikës së Kosovës më datë 31 tetor 2019, ka miratuar Vendimin nr. 60-272019 për ndryshimin e tarifave të primit të sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia për nënkategorinë 1 – automjete për pasagjerë. Herën e fundit që janë caktuar çmimet e tarifave për MTPL ka qenë viti 2001 dhe që nga ajo kohë nuk është bërë asnjë rishikim i këtyre tarifave. Në ndërkohë është rritur mbulesa siguruese nga 300 mijë euro në 1 milionë euro për një ngjarje të vetme.

Nga viti 2012 implementohet sistemi i Bonus-Malus i cili shpërblen pjesëmarrësit e përgjegjshëm në trafik gjë që ka rezultuar që të ardhurat e siguruesve nga shitja e këtyre policave nga viti 2012 janë zvogëluar për 19%. Në ndërkohë që është rritur dëmi mesatar i paguar nga rreth 800 euro sa ishte në vitin 2006 në rreth 1,300 euro në vitin 2019. Si rezultat i shtimit të numrit të automjeteve në trafik është rritur edhe numri i dëmeve ku nga rreth 10 mijë sa ishte numri i dëmeve në vitin 2006 është rritur në rreth 19,000 në vitin 2019. Arsye tjetër është shtimi i numrit të aksidenteve të automjeteve të pasiguruara, dëmet e të cilave sipas Ligjit të Sigurimit nga Autopërgjegjësia i ngarkohen Fondit të Kompensimit i cili financohet nga siguruesit.

Megjithatë, një ndër arsyt kryesore për rritjen e tarifave të primit të sigurimit të detyrueshëm nga autopërgjegjësia është inflacioni, ku sipas të dhënave të Agjencionit të Statistikave të Kosovës nga viti 2002 deri më 2018 inflacioni është rritur për 31.63%. Në korrik 2019 është ndryshuar Ligji për Tatimin në të Ardhura të Korporatave që nuk i obligon siguruesit që të paguajnë 5% tatim në qarkullim, prandaj vlerës së inflacionit prej 31.63% i është zbritur 5% e që në fund ka rezultuar me një rritje për nënkategorinë 1 – automjet për pasagjerë në një vlerë prej 26.63%.

Revokim të licencës së siguruesit “Insig” SH.A. Dega në Kosovë

Bordi Ekzekutiv i BQK-së më datë 26 prill 2019 ka marrë Vendim që siguruesit “Insig” SH.A., Dega Kosovë, t’i revokohet Licenca, për arsye se ka pasur vështirësi financiare në përmbushjen e kërkesave ligjore të BQK-së për sa i përket mjaftueshmërisë së kapitalit dhe aftësisë paguese – Solvencës. Bordi dhe Menaxhmenti i Siguruesit nuk ka arritur t’i përmbushë kërkesat ligjore dhe përmirësimin e gjendjes financiare të Kompanisë sipas kërkesës së BQK-së. Mungesa e gatishmërisë së Aksionarit për të plotësuar kërkesat për kapital ka vënë në rrezik serioz kapacitetet e siguruesit për të përmbushur detyrimet ndaj të siguruarve dhe kreditorëve të tjerë. Prandaj, me qëllim të mbrojtjes së policëmbajtësve dhe me qëllim të parandalimit të rritjes së ndikimit negativ në tregun e sigurimeve dhe në sistemin financiar në përgjithësi, BQK-ja duke u bazuar në detyrat dhe përgjegjësitë që dalin nga Ligji për BQK-në dhe Ligji për Sigurimet, ka qenë e detyruar të marrë vendim për revokimin e licencës së siguruesit. Sipas kapitullit 18 të Ligjit nr. 05/L-045 për Sigurimet, BQK-ja ka hapur procedurat e likuidimit të detyrueshëm ndaj siguruesit duke emëruar Likuidatorin, i cili është në proces të likuidimit të siguruesit “Insig” i cili po siguron trajtim të drejtë dhe të barabartë, gjithmonë në pajtim me kërkesat ligjore në fuqi, ndaj të gjithë kreditorëve. Likuidatori është në dispozicion të shqyrtimit të të gjitha kërkesave, në radhë të parë të policëmbajtësve, si dhe kreditorëve të tjerë. Likuidatori raporton në baza mujore në BQK lidhur me mbarëvajtjen e përmbushjes së detyrimeve ndaj kreditorëve. Revokimi i licencës së siguruesit “Insig” nuk ka rrezikuar qëndrueshmërinë e sektorit të sigurimeve në Kosovë. Sistemi financiar i Kosovës, që nga fillimi i funksionimit të tij, ka pasur një zhvillim të qëndrueshëm, i cili ka shërbyer si burim i rëndësishëm i stabilitetit makroekonomik në vend.

Fondet pensionale

Në funksion të ruajtjes së qëndrueshmërisë të sektorit financiar, në vitin 2019 janë zhvilluar ekzaminimet në fonde pensionale dhe banka komerciale sipas planit vjetor. Mbikëqyrja e pensioneve ka qenë konsistente me praktikën ndërkombëtare në fushën përkatëse, duke e mbështetur qasjen e bazuar në rrezik, vëmendje e theksuar i është kushtuar menaxhimit të fondeve, strategjisë së investimeve, efektivitetit të kontrolleve të brendshme, ruajtjes së likuiditetit adekuat dhe rreziqeve tjera.

Sa i përket mbikëqyrjes së fondeve pensionale, gjatë vitit 2019 janë realizuar dy ekzaminime të plota në fondet pensionale dhe dy ekzaminime të fokusuar në bankat komerciale, me qëllim të vlerësimit të gjendjes së përgjithshme të fondeve pensionale për vitin financiar 2018, duke vlerësuar pajtueshmërinë me ligjet relevante dhe rregulloret e BQK-së, efektshmërinë e funksionimit të kontrolleve të brendshme, zbatimin e rekomandimeve të ngritura në raportet e ekzaminimit të BQK-së, me qëllim të mbrojtjes së mjeteve pensionale të kursyera nga kontribuuesit dhe ruajtjes së stabilitetit financiar të fondeve.

Gjithashtu, gjatë këtij viti është zbatuar Manuali për mbikëqyrjen e fondeve pensionale në vend, i cili shërben si udhërrëfyes/kornizë për monitorimin, vlerësimin e fondeve pensionale duke reflektuar në ngritjen e efektivitetit të mbikëqyrjes së fondeve pensionale. Manuali ka siguruar aplikimin e qasjes së bazuar në rrezik nëpërmjet identifikimit, vlerësimit dhe shqyrtimit të rreziqeve potenciale me të cilat ballafaqohen fondet pensionale.

Tabela 19. Numri i ekzaminimeve

Institucionet	Lloji i Ekzaminimit
Fondet pensionale	2 ekzaminime të plota
Banka	2 ekzaminime të fokusuar

Burimi: BQK (2020)

Parandalimi i pastrimit të parasë

Sa i përket fushës së parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, pas aprovimit të ligjit dhe rregullores që kanë të bëjnë me këtë fushë, me qëllim të zbatimit sa më efektiv të tyre në praktikë është vlerësuar e nevojshme nxjerrja e akteve udhëzuese. Në vazhden e kësaj, BQK-ja gjatë vitit 2019, ka finalizuar plotësim ndryshimin e rregullores për parandalimin e pastrimit të parave, udhëzimin për formularin e prejardhjes së fondeve dhe ka hartuar draft-politikën në lidhje me parandalimin e mashtrimit si njëra ndër kërkesat për marrëdhëniet e bankimit korrespondent.

Me qëllim të fuqizimit të bashkëpunimit dhe rritjes së kujdesit për sektorin financiar janë zhvilluar takime dhe prezantime të nevojshme me komitetin për pajtueshmëri brenda Shoqatës së Bankave dhe bankat komerciale, në të cilat takime dhe prezantime janë shqyrtuar kërkesat lidhur me kornizën ligjore dhe operacionale të fushës. Për më tepër është intensifikuar komunikimi me sektorë brenda institucionit dhe rritja e monitorimeve në aktivitetet gjatë ekzaminimeve të bankave dhe institucioneve financiare dhe komunikimin me institucionet tjera të zbatimit të ligjit.

Tabela 20. Numri i ekzaminimeve

Institucionet	Lloji i Ekzaminimit
Banka, Sigurues, IMF dhe IFJB	4 ekzaminime të plota
	3 ekzaminime të fokusuar

Burimi: BQK 2020

Ankesat e shfrytëzuesve të shërbimeve financiare

Gjatë vitit 2019 janë pranuar, sistemuar dhe shqyrtuar ankesat e shfrytëzuesve të shërbimeve financiare në pajtueshmëri me rregulloren përkatëse. Gjithashtu, janë bërë raportimet e rregullta lidhur me aktivitetet për trajtimin e ankesave të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare në baza tremujore në Komisionin Evropian.

Gjatë muajit mars 2019, BQK-ja ka shënuar ditën ndërkombëtare të Mbrojtjes së Konsumatorit, ku është organizuar Konferenca me titull “Roli i BQK-së në fushën e Mbrojtjes së Konsumatorit”.

Po ashtu, gjatë këtij viti është zhvilluar platforma online për parashtrimin e ankesave, e cila nga 1 janari 2020 do të jetë publike.

Gjatë vitit 2019 janë shqyrtuar 1211 ankesa të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare (persona fizikë e juridikë):

- Gjithsej ankesat për banka komerciale të adresuara në BQK për vitin 2019 kanë qenë 550, ndërsa ankesat më të shpeshta kanë qenë lidhur me çështje të ndryshme që ndërlidhen me kredi (si p.sh. kategorizimi në regjistrin e kredive, parapagimi i kredive, etj.); çështje që ndërlidhen me kartelat kreditore; si dhe çështje të ndryshme me llogari (si p.sh. bllokimi i llogarisë, tarifa për mirëmbajtje të llogarisë).
- Gjithsej ankesat për institucione mikrofinanciare (IMF) dhe institucione financiare jobankare (IFJB) të adresuara në BQK për vitin 2019 kanë qenë 156, ndërsa ankesat më të shpeshta kanë qenë lidhur me koston e lartë për kredi, më saktësisht 34% e total ankesave për IMF e IFJB kanë qenë rreth tarifave të larta të aplikuara për kredi.
- Gjithsej ankesat ndaj siguruesve të adresuara në BQK për vitin 2019 kanë qenë 495. Ankesat më të shpeshta kanë të bëjnë me moskompensim të dëmit material dhe jomaterial nga sigurimi i autopërgjegjësish TPL, mosrespektimi i afateve kohore për pagesë të marrëveshjet jashtëgjyqësore, si dhe moskompensimin e shpenzimeve mjekësore nga sigurimi shëndetësor.

Tabela 21. Numri i ankesave sipas institucioneve

Industria financiare	Numri i ankesave sipas viteve		
	2019	2018	2017
Banka komerciale	550	471	298
IMF / IFJB	156	54	34
Kompanitë e sigurimeve	495	395	267
Kërkes tjera	10	4	3
Gjithsej	1,211	926	602

Burimi: BQK (2019)

Në tabelën e mësipërme është i paraqitur numri i ankesave të shqyrtuara nga BQK-ja sa i përket ankesave të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare nëpër vite.

Tabela 22. Numri i ankesave sipas statusit të ankesës

Industria financiare	Numri i ankesave	Të mbështetura	Të refuzuara
Banka komerciale	550	19.7%	25.8%
IMF / IFJB	156	5.8%	7.1%
Kompanitë e sigurimeve	495	24.7%	16.2%
Kërkes tjera	10	0.0%	0.8%
Gjithsej	1,211	50.1%	49.9%

Burimi: BQK (2019)

Në vitin 2019 krahasuar me vitin 2018, kemi rritje të konsiderueshme të numrit të ankesave të trajtuara, apo 31%, ku ankesat ndaj bankave komerciale kanë shënuar rritje prej 17%, ankesat ndaj siguruesve kanë shënuar rritje prej 25%, ndërsa ndaj IMF e IFJB ankesat kanë shënuar rritje të konsiderueshme prej 189% (si rezultat i rritjes së aktivitetit kredidhënës të dy institucioneve si IuteCredit dhe Monego).

Rritja e numrit të ankesave të paraqitura nga policëmbajtësit, depozitorët/huamarrësit dhe shfrytëzuesit e të gjitha shërbimeve dhe produkteve të institucioneve financiare të licencuara, rregulluara dhe mbikëqyrura nga BQK-ja reflekton kryesisht vetëdijësimin e shfrytëzuesve financiarë mbi të drejtën e tyre për ushtrimin e ankesës.

Në tabelën 22, vërejmë se 50.1% e gjithsej ankesave janë zgjidhur në favor të shfrytëzuesve të shërbimeve financiare, pra kanë rezultuar të mbështetura në bazë ligjore.

Vlen të theksohet se kryesisht ankesat refuzohen apo nuk zgjidhen në favor të palëve për shkak se nuk kanë bazë ligjore për trajtim.

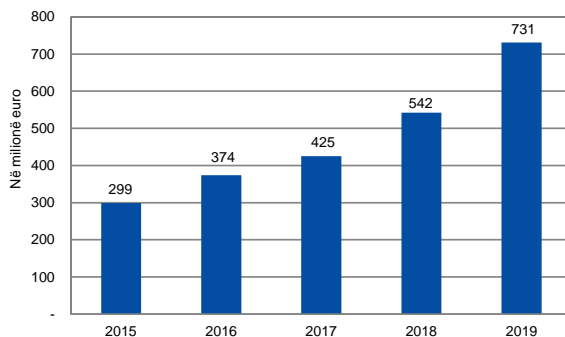
6. Shërbimet e siguruara për autoritetet, komunitetin financiar dhe publikun

6.1. Operacionet dhe menaxhimi i parave të gatshme

BQK-ja në kuadër të operacioneve të menaxhimit me para të gatshme siguron furnizimin e ekonomisë vendore me sasi dhe cilësi të duhur të kartëmonedhave dhe monedhave euro. Për realizimin e këtij funksioni mban dhe administron rezervat e parave, rregullon dhe përcakton standardet për institucionet financiare në lëminë e operacioneve me para të gatshme që kanë të bëjnë me kontrollin dhe riqarkullimin e kartëmonedhave dhe monedhave, obligimin për tërheqjen nga qarkullimi të parave të dyshuara si të falsifikuara dhe atyre të papërshtatshme për riqarkullim, si dhe kriteret për këmbimin e parave të dëmtuara.

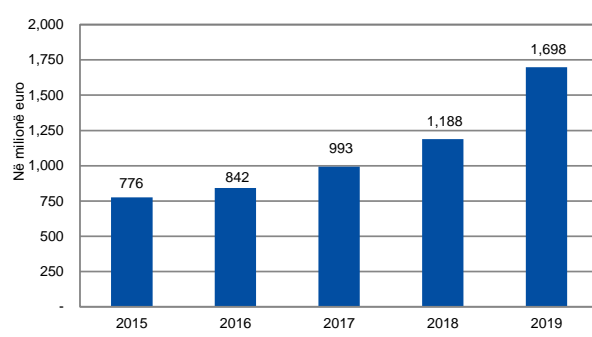
Gjatë vitit 2019 BQK përmbushi në mënyrë të suksesshme furnizimin e ekonomisë vendore me sasi dhe cilësi të duhur të kartëmonedhave dhe monedhave euro.

Figura 51. Furnizimi me para të gatshme (vlera), në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

Figura 52. Pranimi i parave të gatshme (vlera), në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

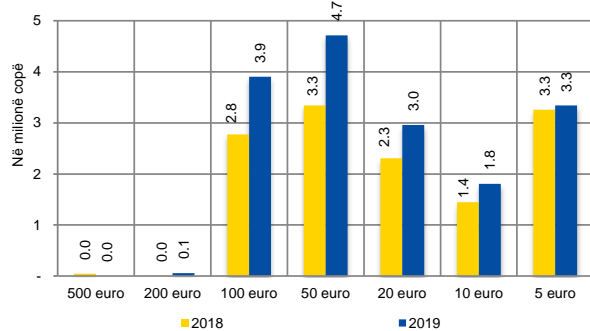
Vlera e përgjithshme e furnizimit me para të gatshme në vitin 2019, shënoi një rritje prej 34.81 përqind krahasuar me vitin 2018. Struktura e parave të gatshme të furnizuara sipas denominimeve, që në radhë të parë përcaktohet nga kërkesat e sektorit bankar, nuk patën ndonjë ndryshim të dukshëm nga viti 2018 në vitin 2019. Te kartëmonedhat euro, vëllimet e kërkesave për furnizim gjatë vitit 2019 shënuan një rritje prej rreth 27.47 përqind krahasuar me vitin 2018 dhe vazhduan të dominojnë kërkesat për furnizime me denominimet 5, 10, 20, 50 dhe 100 euro. Gjatë vitit 2019 kërkesat për vëllimet e denominimeve prej 200 euro shënuan një rritje të konsiderueshme për faktin se prej datës 27 janar 2019 është ndërprerë lëshimi në qarkullim i denominimit prej 500 euro bazuar në vendimin e Bankës Qendrore Evropiane. Po ashtu, kërkesat për vëllimet e denominimeve në vlerë prej 100 dhe 50 euro patën një rritje grupore prej rreth 4.88 përqind krahasuar me vitin e kaluar kurse kërkesat për vëllimet e denominimeve në vlerë prej 20, 10 dhe 5 euro shënuan një rënie grupore prej 4.70 përqind.

Siç është paraqitur në figurat e mëposhtme, gjatë vitit 2019, BQK-ja e furnizoi sektorin bankar me afër 16.78 milionë copë kartëmonedha euro (në vlerë prej afër 731.31 milionë euro) dhe me afër 7.23 milionë copë monedha euro (në vlerë prej mbi 1.32 milion euro).

Vëllimet e kërkesave për furnizim me monedha gjatë vitit 2019 shënuan një rritje prej rreth 6.49 përqind krahasuar me vitin 2018. Kërkesa për furnizim me monedha euro, njëjtë sikurse gjatë vitit 2018, në vitin 2019 u dominua nga monedhat me vlerë të vogël nga 1, 2, 5 dhe 10 euro cent.

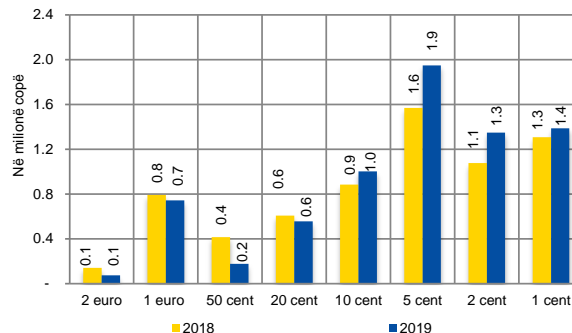
Krahasuar me vitin paraprak kërkesat për denominimet prej 10, 5, 2 dhe 1 euro cent kanë shënuar një rritje grupore prej 17.61 përqind, përderisa kërkesat për furnizim me denominimet prej 2, 1 euro, 50 dhe 20 euro cent kanë shënuar një rënie grupore prej 20.98 përqind në raport me vitin paraprak.

Figura 53. Furnizimi me kartëmonedha euro sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2020)

Figura 54. Furnizimi me monedha euro sipas denominimeve (numri i copëve)

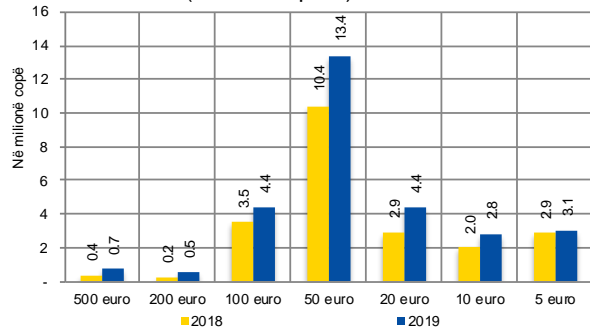

Burimi: BQK (2020)

Vlera e përgjithshme e parave të gatshme të pranuar si depozita shënoi një rritje prej 42.90 përqind në vitin 2019 krahasuar me vitin paraprak. BQK-ja pranoi afër 29.29 milionë copë kartëmonedha (mesatarisht rreth 117,000 copë kartëmonedha në ditë) dhe afër 0.67 milionë copë monedha euro (mesatarisht rreth 2,700 copë monedha në ditë) si depozita në para të gatshme nga sektori bankar. Të shprehura në vlerë, depozitat e parave të gatshme arritën përafërsisht shumat prej 1.70 miliardë kartëmonedha euro dhe 0.89 milionë monedha euro përkatësisht. Vëllimet e kartëmonedhave të pranuar gjatë vitit 2019 shënuan një rritje prej rreth 31.55 përqind krahasuar me vitin 2018 kurse vëllimet e depozitave të monedhave shënuan një rënie të konsiderueshme prej rreth 73.90 përqind krahasuar me vitin 2018.

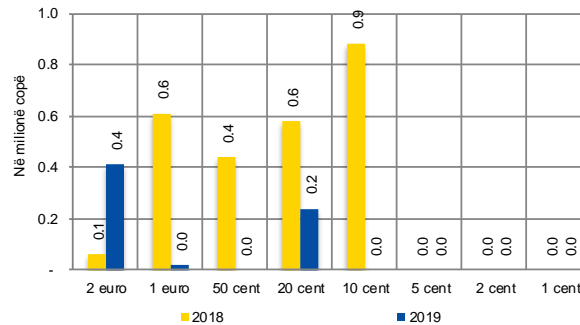
Struktura e kartëmonedhave euro të pranuar gjatë vitit 2019 siç shihet në grafikun e mëposhtëm nuk ka pasur ndonjë ndryshim të madh nga viti paraprak përderisa struktura e depozitimeve të monedhave u dominua nga denominimi prej 2 euro dhe 20 euro cent.

Figura 55. Pranimi i kartëmonedhave euro sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2020)

Figura 56. Pranimi i monedhave euro sipas denominimeve (numri i copëve)

Burimi: BQK (2020)

Ngjashëm me vitet e kaluara edhe gjatë vitit 2019, paratë e gatshme të pranuar ishin në një vlerë më të lartë se sa paratë e gatshme të furnizuara. Në fakt, duke arritur në rreth 966.24 milionë euro, ndryshimi i tillë neto¹⁴ ishte në një masë më të lartë se sa në vitin e mëhershëm që ishte rreth 645.43 milionë euro. Kjo rritje ishte kryesisht si rezultat i rritjes së depozitimeve nga sektori bankar.

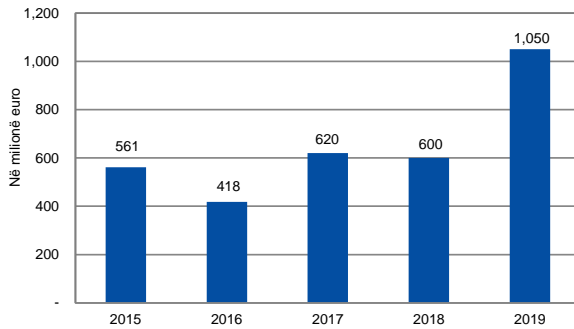
Meqë BQK-ja mban vetëm nivelin optimal të nevojshëm të parave të gatshme për kryerjen e operacioneve, tepërcat dërgohen në Eurozonë, ku më pastaj përdoren për kryerjen e pagesave ndërkombëtare si dhe përmes investimeve kthehen në mjete interes-prurëse. Neto dërgesat¹⁵ jashtë vendit të parave të gatshme në vitin 2019 arritën shumën prej 950 milionë euro duke qenë

¹⁴ Depozitat minus Tërheqjet e parave të gatshme

¹⁵ Importet minus Eksportet e parave të gatshme

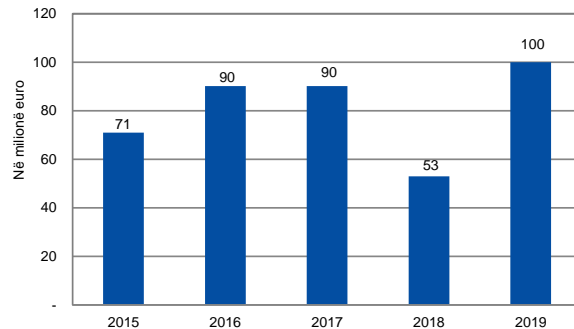
më i lartë për 73.7 përqind se sa një vit më herët kur ishin 547 milionë euro. Kjo rritje neto e dërgesave në vitin 2019 erdhi si rrjedhojë e rritjes së depozitimeve nga sektori bankar. Ecuritë e eksporteve dhe importeve të parave të gatshme gjatë viteve të fundit janë të paraqitura në dy figurat në vijim.

Figura 57. Eksporti i parave të gatshme (vlera), në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

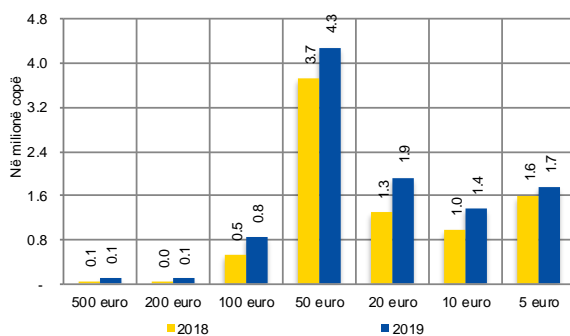
Figura 58. Importi i parave të gatshme (vlera), në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

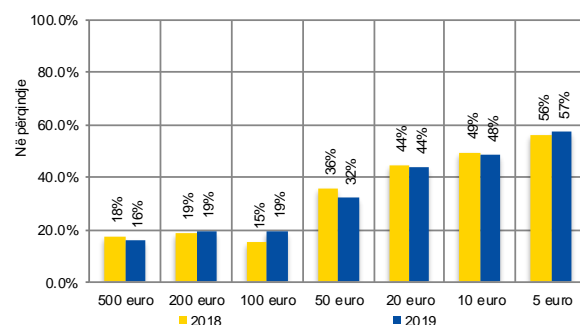
Gjatë vitit 2019, të gjitha paratë e gatshme të pranuar nga sektori bankar u procesuan duke u kontrolluar për autenticitet dhe u klasifikuan sipas shkallës së përshtatshmërisë (afër 29.29 milionë copë kartëmonedha euro dhe 0.67 milionë copë monedha euro).

Figura 59. Kartëmonedha të papërshtatshme të tërhequra nga qarkullimi (numri i copëve)

Burimi: BQK (2020)

Figura 60. Kartëmonedha të papërshtatshme të tërhequra nga qarkullimi nga gjithsej të pranuar (në përqindje)

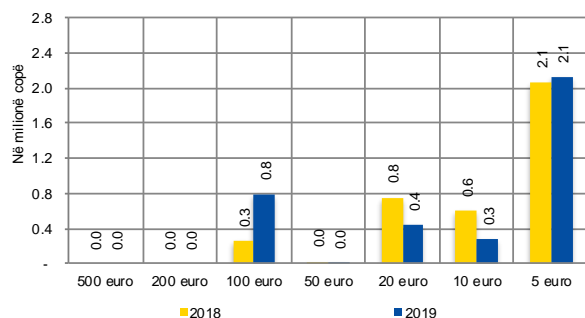
Burimi: BQK (2020)

Rreth 10.39 milionë copë kartëmonedha euro (35.46 përqind e numrit të përgjithshëm kartëmonedhave euro të depozituara nga sektori bankar) gjatë vitit 2019 u klasifikuan si të papërshtatshme për riqarkullim (tejet të vjetërsuara/dëmtuara) dhe u hoqën nga qarkullimi duke u dërguar në bankat e Eurozonës. Një vëllim i këtillë i konsiderueshëm i kartëmonedhave euro të papërshtatshme të tërhequra nga qarkullimi kontribuoi në mënyrë të dukshme në përmirësimin e cilësisë së parave të gatshme në qarkullim në Republikën e Kosovës. Ngjashëm me vitet e kaluara, kartëmonedhat që më së shumti u klasifikuan si të papërshtatshme për riqarkullim, ishin ato të denominimeve 50, 20, 10 dhe 5 euro. Ato përbënin rreth 89.76 përqind të kartëmonedhave të papërshtatshme për riqarkullim për shkak të përdorimit më të shpeshtë nga qytetarët.

Cilësia e parave të gatshme në qarkullim u përmirësua gjithashtu përmes furnizimit të sektorit bankar me kartëmonedha euro plotësisht të reja, të cilat u sollën nga Eurozona. Gjatë vitit 2019, BQK-ja furnizoi sektorin bankar me më shumë se 3.65 milionë copë kartëmonedha të reja euro (21.72 për qind e të gjithë numrit të kartëmonedhave euro të furnizuara). Rreth 78.09 përqind e sasisë së kartëmonedhave të reja të furnizuara gjatë vitit 2019 ishin kartëmonedha të denominimeve me vlerë të ulët (20, 10 dhe 5 euro), me të cilat u furnizuan bankat komerciale me qëllim të shlyerjes së transaksioneve me para të gatshme. Për më tepër edhe të gjitha

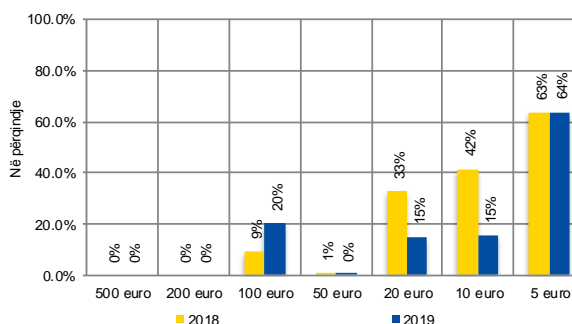
kartëmonedhat e përshtatshme për riqarkullim euro me të cilat u furnizuan ishin të një cilësie të lartë (të përshtatshme për riqarkullim).

Figura 61. Kartëmonedha të reja të lëshuara në qarkullim (numri i copëve)

Burimi: BQK (2020)

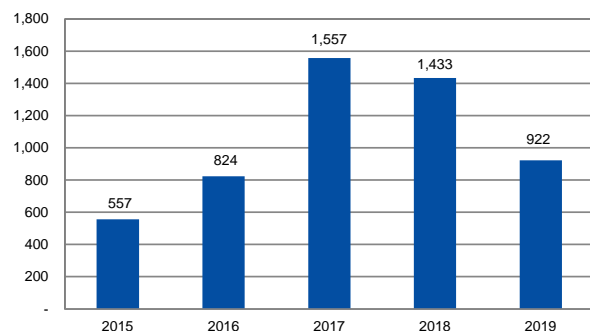
Figura 62. Kartëmonedha të reja të lëshuara në qarkullim në raport me gjithsej të furnizuara (në përqindje)

Burimi: BQK (2020)

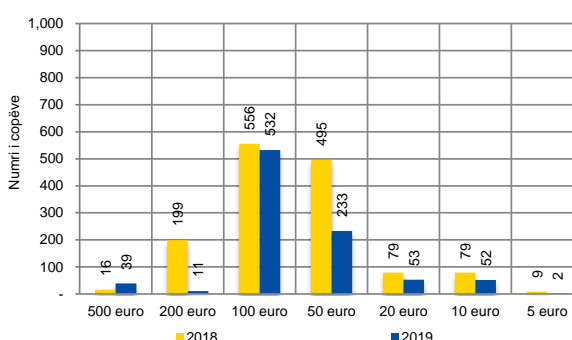
Sikurse edhe në vitet paraprake edhe gjatë vitit 2019 ka vazhduar bashkëpunimi me autoritetet për avancimin e raportimit të parave të gatshme të dyshuara si të falsifikuara. Së bashku me Laboratorin e Forenzikës kemi publikuar në ueb faqen e BQK-së statistikën mbi paratë e falsifikuara në nivel të Republikës së Kosovës. Gjatë vitit 2019 janë identifikuar një numër prej 922 kartëmonedhash dhe 2,323 monedhash të falsifikuara. Pjesa më e madhe e këtyre kartëmonedhave dhe monedhave janë konfiskuar nga institucionet financiare gjatë aktivitetit të tyre të rregullt.

Figura 63. Kartëmonedhat euro të falsifikuara të konfiskuara në qarkullim (numri i copëve)

Burimi: Agjencia e Kosovës për Forenzikë (2020)

Figura 64. Kartëmonedhat euro të falsifikuara të konfiskuara në qarkullim, sipas denominimeve (nr. i copëve)

Burimi: Agjencia e Kosovës për Forenzikë (2020)

Ngjashëm me vitin paraprak edhe në vitin 2019 kartëmonedhat më të falsifikuara kanë qenë ato të prerjes prej 50 dhe 100 euro të cilat përbënin rreth 83 përqind të të gjitha kartëmonedhave të falsifikuara të tërhequra nga qarkullimi. Ndërsa, sa i përket monedhave në vitin 2019 ashtu sikurse edhe në vitin e kaluar monedhat më të falsifikuara kanë qenë ato në prerje prej 2 euro dhe 1 euro të cilat përbënin rreth 91.4 përqind të gjithë numrit të monedhave të falsifikuara të tërhequra nga qarkullimi.

6.1.1 Mirëmbajtja dhe transaksionet e llogarive

BQK-ja ofron shërbime bankare për Qeverinë e Kosovës, Agjencinë Kosovare të Privatizimit, bankat dhe institucionet tjera financiare, subjektet publike, bankat e huaja, bankat qendrore, institucionet financiare ndërkombëtare (Fondin Monetar Ndërkombëtar, Bankën Botërore), dhe organizatat ndërkombëtare, siç është specifikuar në nenin 9 të Ligjit nr. 03/L-209 të BQK-së.

BQK-ja ka mbështetur avancimin e proceseve të kryerjes së transaksioneve dhe akordimeve të Ministrisë së Financave dhe të Agjencisë Kosovare të Privatizimit. Edhe gjatë vitit 2019 sikurse në vitet paraprake, të gjitha pagesat ndërkombëtare u realizuan përmes rrjetit SWIFT kurse të

gjitha pagesat vendore u realizuan përmes sistemit ATS, duke shkurtuar kështu kohën dhe duke rritur efektivitetin e procesimit.

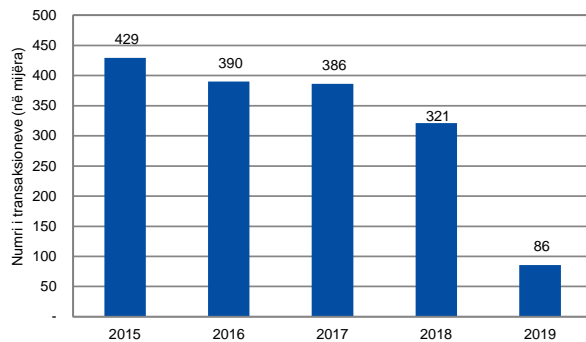
Tabela 23. Shuma e transaksioneve sipas llojeve kryesore të pagesave (në mijëra euro)

Llojet e transaksioneve	2015	2016	2017	2018	2019
Transaksionet me para të gatshme	+476,310	+467,362	+563,570	+643,831	+965,364
Depozita në para të gatshme	776,195	842,240	989,618	1,187,889	1,697,993
Tërheqje të parave të gatshme	299,885	374,878	426,048	544,057	732,629
Transferet vendor	+942,520	+1,041,198	+1,131,645	+1,050,203	+425,715
Transferet vendor ardhës	1,677,024	1,712,605	1,861,640	1,882,670	693,428
Transferet vendor dalës	734,504	671,407	729,995	832,467	267,714
Transferet ndërkombëtar	-441,312	-580,656	-432,050	-642,864	-954,036
Transferet ndërkombëtar ardhës	538,375	970,941	1,081,879	1,054,765	1,971,668
Transferet ndërkombëtar dalës	979,687	1,551,597	1,513,929	1,697,629	2,925,705

Burimi: BQK (2020)

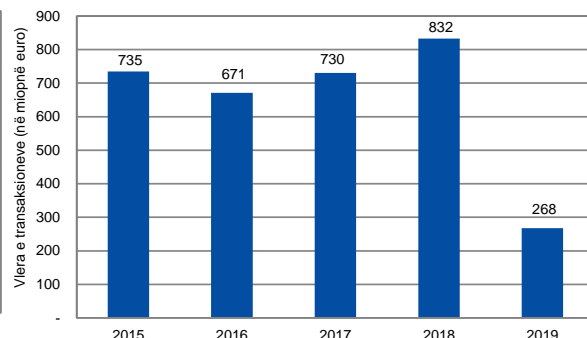
Përderisa pjesa më e madhe e operacioneve me para të gatshme të BQK-së në vitin 2019 u kryen në emër të dhe për llogari të bankave komerciale, pjesa më e madhe e pagesave vendore të BQK-së janë kryer në emër të dhe për llogari të Thesarit¹⁶ edhe pse duke filluar nga data 1 maj 2019 të gjitha llogaritë e Thesarit janë lidhur direkt në sistemin e pagesave KIPS.

Figura 65. Vëllimi i transaksioneve vendore dalëse, numri

Burimi: BQK (2020)

Figura 66. Vlera e transaksioneve vendore dalëse, në milionë euro

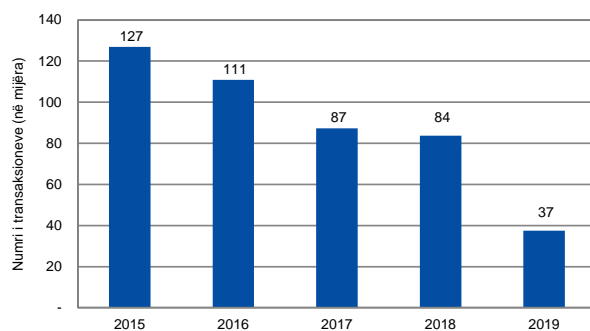
Burimi: BQK (2020)

BQK-ja gjatë vitit 2019 ka procesuar në emër të klientëve të saj mbi 85.5 mijë urdhërpagesa dalëse vendore (një zvogëlim prej 73.37 përqind krahasuar me vitin paraprak) dhe ka pranuar për llogari të tyre afër 37.4¹⁷ mijë urdhërpagesa hyrëse (një zvogëlim prej 55.25 përqind krahasuar me vitin paraprak). Shprehur në vlerë, urdhërpagesat dalëse vendore arrinin shumën prej mbi 267.71 milionë euro (një zvogëlim prej 67.84 përqind krahasuar me vitin paraprak) kurse urdhërpagesat hyrëse vendore arrinin shumën mbi 693.42 milionë euro (një zvogëlim prej 63.17 përqind krahasuar me vitin paraprak). Numri dhe shuma më e madhe e transaksioneve vendore u krye nga BQK-ja me urdhër dhe për Thesarin. Rënia e vëllimit të transaksioneve gjatë vitit 2019 shpjegohet me faktin se prej muajit maj 2019 të gjitha llogaritë e Thesarit janë lidhur direkt në sistemin e pagesave KIPS.

¹⁶ Thesari – Ministria e Financave

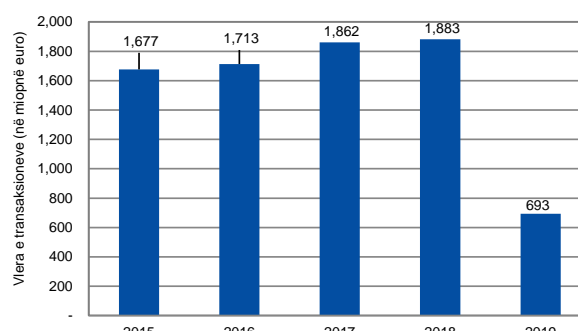
¹⁷ Shumica e pagesave ardhëse me implementimin e sistemit ATS pranohen nga BQK si të grupuara

Figura 67. Vëllimi i transaksioneve vendore hyrëse, numri

Burimi: BQK (2020)

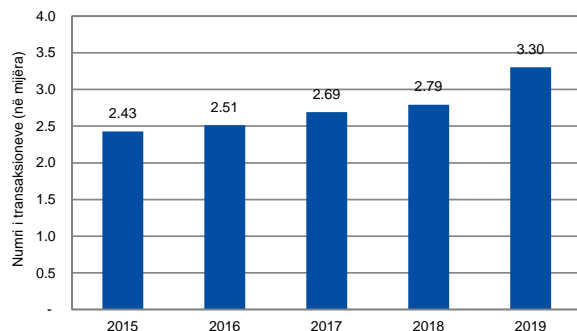
Figura 68. Vlera e transaksioneve vendore hyrëse, në milionë euro

Burimi: BQK (2020)

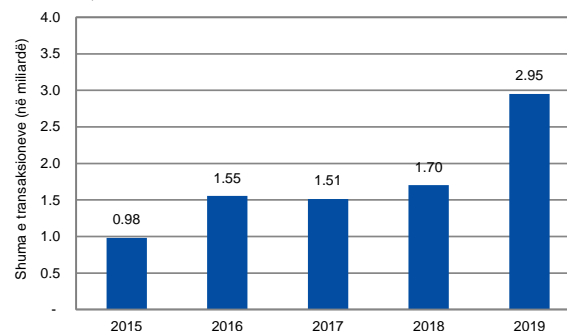
Sa i përket pagesave vendore dalëse, duhet theksuar se të gjitha bankat komerciale i gjenerojnë vetë ato, kurse siguruesit numrin më të madh të pagesave të tyre e kryejnë nëpërmes bankave komerciale. Në të vërtetë të gjithë llogarimbajtësit e tjerë të BQK-së i shfrytëzojnë shërbimet e pagesave të ofruara nga BQK-ja në mënyrë të kufizuar, pasi që të gjithë ata kanë llogari në banka komerciale. Sa u përket transaksioneve ndërkombëtare, numri më i madh i tyre u krye nga BQK-ja me urdhër të Thesarit.

Figura 69. Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare dalëse, numri

Burimi: BQK (2020)

Figura 70. Vlera e transaksioneve ndërkombëtare dalëse, shuma

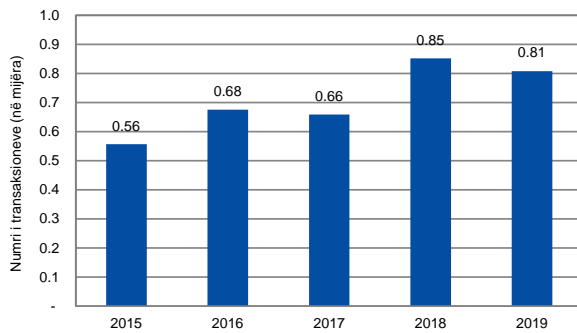
Burimi: BQK (2020)

Në anën tjetër, duke marrë për bazë vlerën e tyre, pjesa më e madhe e transaksioneve ndërkombëtare të kryera nga BQK-ja kishte të bënte me transferët e fondeve të bankave komerciale dhe Trustit Pensional të Kosovës. Të dhënat vjetore mbi transaksionet ndërkombëtare janë të paraqitura në katër figurat në vijim.

BQK-ja gjatë vitit 2019 ka procesuar në emër të klientëve të saj afër 3,300 urdhërpagesa dalëse ndërkombëtare (një rritje të moderuar prej 18.27 përqind krahasuar me vitin paraprak) dhe ka pranuar për llogari të tyre afër 808¹⁸ urdhërpagesa hyrëse ndërkombëtare (një zvogëlim prej 5.16 përqind krahasuar me vitin paraprak). Shprehur në vlerë, urdhërpagesat dalëse ndërkombëtare kapnin shumën prej mbi 2.95 miliardë euro (një rritje prej 73.44 përqind krahasuar me vitin paraprak) kurse urdhërpagesat hyrëse ndërkombëtare kapnin shumën mbi 1.97 miliardë euro (një rritje prej 86.93 përqind krahasuar me vitin paraprak).

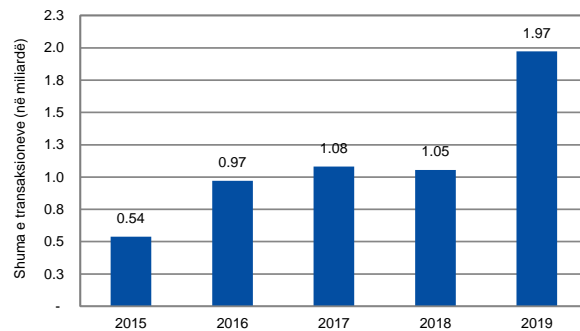
¹⁸ Shumica e pagesave ardhëse kanë të bëjnë me transferet e fondeve të bankave komerciale

Figura 71. Vëllimi i transaksioneve ndërkombëtare hyrëse, numri

Burimi: BQK (2020)

Figura 72. Vlera e transaksioneve ndërkombëtare hyrëse, shuma

Burimi: BQK (2020)

Më 31 dhjetor 2019, depozitat e institucioneve të Qeverisë së Kosovës arritën shumë prej 444.30 milionë euro ndërsa ato të AKP-së arritën shumë prej 275.16 milionë euro. Së bashku, depozitat e institucioneve të Qeverisë së Kosovës dhe ato të AKP-së përbënin rreth 60.58 përqind të depozitave që u mbajtën në BQK në fund të vitit 2019.

Tabela 24. Niveli i depozitave të klientëve kryesor (në mijëra euro)

Gjendja e llogarive	2015	2016	2017	2018	2019
Gjithsej gjendja	1,135,558	1,074,458	1,239,730	1,217,914	1,187,685
Institucionet Qeveritare	248,780	257,393	339,906	374,663	444,301
Agjencia Kosovare e Privatizimit	486,819	460,961	471,299	388,116	275,160
Bankat Komercale dhe Siguruesit	320,934	301,051	336,732	347,931	419,659
Të tjera	79,025	55,053	91,793	107,205	48,566

Burimi: BQK (2020)

Në mesin e llogarimbajtësve të tjerë, bankat komerciale dhe siguruesit janë më të rëndësishmit sa i përket nivelit të depozitave në BQK. Depozitat e bankave komerciale dhe siguruesve që mbahen në BQK, kryesisht kanë të bëjnë me kërkesat dhe obligimet rregullatore dhe ligjore. Ato përbënin 35.33 përqind të depozitave që u mbajtën në BQK në fund të vitit 2019. Më 31 dhjetor 2019, depozitat e bankave komerciale dhe siguruesve ishin në shumë prej 419.66 milionë euro.

6.2. Sistemi i Pagesave

Në kuadër të sistemit të pagesave gjatë vitit 2019, janë zhvilluar disa aktivitete në funksion të avancimit të mëtejshëm të operimit të sistemeve të cilat i administron BQK, si dhe në fushën e mbikëqyrjes dhe avancimit të mëtejshëm të kornizës rregullative. Qëllimi i këtyre zhvillimeve është rritja e sigurisë, kualitetit dhe efikasitetit të shërbimeve të pagesave edhe përmes krijimit të bazës së nevojshme rregullative për zgjerimin e llojeve dhe mundësive të ofrimit të shërbimeve të pagesave elektronike edhe nga institucione financiare jobankare – (në vijim: IFJB-të).

Gjatë kësaj periudhe raportuese, sistemi i pagesave ndërbankare ka vazhduar të operojë me siguri, qëndrueshmëri dhe efikasitet të lartë, i cili ka mundësuar kliringun dhe shlyerjen me kohë të gjitha transaksioneve të pagesave dhe letrave me vlerë. Një zhvillim i veçantë ka qenë avancimi i ndërlidhjes së sistemit të Thesarit / Ministria e Financave me sistemin e pagesave ndërbankare, përmes kalimit si pjesëmarrës direkt i sistemit. Me anë të këtyre ndryshimeve të gjitha shpenzimet/pagesat e Qeverisë transferohen në bankat komerciale në kohë reale, direkt nga personeli i Thesarit, si dhe ofrohet një qasje direkte në të dhënat e transaksioneve, e cila mundëson një menaxhim dhe barazim të saktë dhe më të shpejtë të të hyrave të buxhetit.

Gjatë vitit 2019 është vazhduar me avancimin e Regjistrimit të Llogarive Bankare për të adaptuar kërkesat e reja nga pjesëmarrësit me qëllim të krijimit të lehtësirave në zbatim të Ligjit për

Procedurën Përmbartimore. Bazuar në këto kërkesa, janë zgjeruar funksionet e këtij regjistri ku aktualisht i gjithë procesi i zbatimit të vendimeve përmbartimore mundësohet të kryhet në mënyrë automatike përmes shkëmbimit të vendimeve përmbartimore ndërmjet organeve të përmbartimit dhe bankave në formë elektronike. Këto zhvillime kanë rritur efikasitetin e kryerjes së përmbartimeve, duke kursyer në masë të madhe kohën dhe koston e nevojshme për procedimin e lëndëve përmbartimore për të gjitha palët e përfshira.

Në kuadër të projektit të mbështetur nga Banka Botërore të njohur si “Remittances and Payments Program” – (në vijim: RPP), BQK ka përfituar përmes organizimit të trajnimit të stafit në fushën e mbikëqyrjes së sistemeve të pagesave, me ç’ rast është organizuar trajnimi për vlerësimin e sistemeve të pagesave të rëndësishme sistematike për pajtueshmëri me parimet e infrastrukturës së tregjeve financiare të publikuara nga BIS (*Bank for International Settlements*). Gjithashtu, gjatë vitit raportues stafi i BQK-së ka ndjekur trajnimet në kuadër të programit me titullin “Përmirësimi i qeverisjes ekonomike dhe konkurrencës”, të financuar nga BE-ja në mbështetje të bankave qendrore nga vendet e Ballkanit perëndimor, të organizuara nga Banka e Italisë dhe Banka Kombëtare Kroate në fushën e pagesave.

Sa i përket zhvillimeve të kornizës rregullative, me mbështetjen e ekspertëve të Bankës Botërore dhe duke u bazuar në direktivat përkatëse të BE-së, në kuadër të RPP-së, BQK-ja ka zhvilluar dhe rishikuar një sërë rregulloresh të cilat krijojnë hapësirë për ofrimin e shërbimeve të reja të pagesave përmes të instrumenteve të parasë elektronike. Ndër të tjera këto rregullore përfshijnë përcaktimin e kriterëve, procedurave dhe kushteve për autorizimin e IFJB-ve për ofrimin e shërbimeve të pagesave dhe emetimin e parasë elektronike, si dhe kushteve për shfrytëzimin e agjentëve dhe nënkontraktimit të aktivitetëve nga ofruesit e shërbimeve të pagesave. Duke pasur synim mbrojtjen e konsumatorëve, BQK-ja është kujdesur që përmes një rregullore të veçantë të përcaktojë kërkesat për ruajtjen e fondeve të klientëve nga ana e IFJB-ve të regjistruara për ofrimin e shërbimit të pagesave dhe emetimit të parasë elektronike.

Me zhvillimin e këtyre rregulloreve BQK-ja synon që t’i avancojë shërbimet e pagesave në vend, duke mundësuar dhe nxitur ofruesit e shërbimeve të pagesave në ofrimin e instrumenteve të reja për kryerjen e shërbimeve të pagesave në formë elektronike, si dhe nxitjen e konkurrencës në këtë industri e cila do të qonte në ngritje të efikasitetit në kryerjen e shërbimeve të pagesave nga ana e qytetarëve.

6.2.1 Operimi i Sistemit të Pagesave Ndërbankare

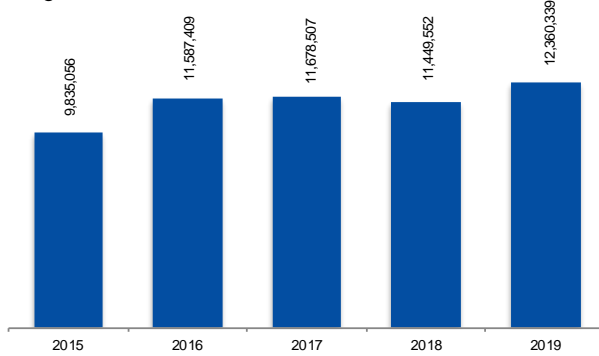
Sistemi i pagesave ndërbankare (SPN) mundëson procesimin e një sërë instrumentesh të pagesave, kliringun ndërbankar, si dhe shlyerjen e letrave me vlerë. Figurat në vijim, paraqesin numrin dhe vlerën e transaksioneve të kryera përmes SPN-së për periudhat përkatëse.

Treguesit statistikorë të aktivitetit të SPN-së kanë reflektuar me një rritje, si në vëllim ashtu edhe në vlerë të transaksioneve të paraqitura si në vijim.

Nga figurat 74 dhe 75 vërehet se gjatë vitit 2019 janë procesuar rreth 12.4 milionë transaksione me vlerë totale mbi 14 miliardë euro. Krahasuar me transaksionet e SPN-së në vitin paraprak, vëllimi i transaksioneve është rritur për 7.9 përqind dhe vlera e transaksioneve është rritur për 9.1 përqind.

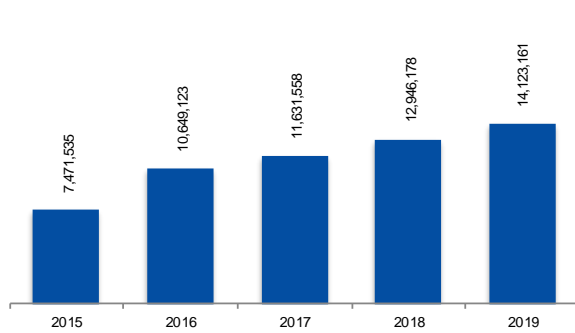
Në kuadër të SPN-së realizohen pagesat përmes dy komponentëve RTGS (Real-Time Gross Settlement) dhe ACH (Automated Clearing House).

Figura 73. Numri i transaksioneve në SPN

Burimi: BQK (2020)

Figura 74. Vlera e transaksioneve në SPN (në mijëra)

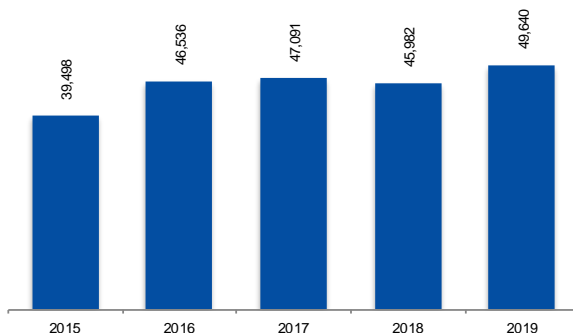

Burimi: BQK (2020)

Në komponentën RTGS realizohen në kohë reale të gjitha pagesat me vlerë mbi 10,000 €, si dhe të gjitha pagesat të urdhëruara me prioritet nga ana e klientëve, ndërsa në komponentin ACH realizohen të gjitha pagesat me vlerë nën 10 mijë euro dhe përfshijnë këto lloje të pagesave: pagesat e rregullta (individuale dhe masive), pagat dhe pensionet, pagesat Kos-Giro dhe Debitimi Direkt.

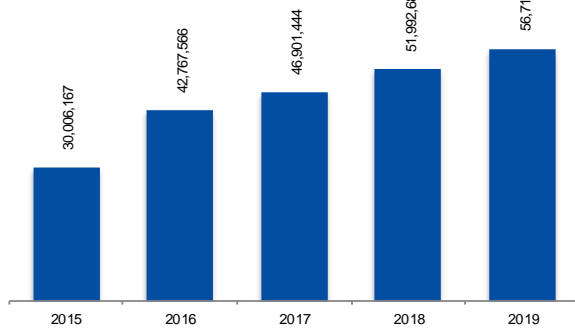
Niveli i rritjes apo zvogëlimit, si për nga vëllimi ashtu edhe vlera e këtyre kategorive të pagesave për vitet 2018 dhe 2019, është paraqitur në figurat si në vijim:

Figura 75. Mesatarja ditore e numrit të transaksioneve në SPN

Burimi: BQK (2020)

Figura 76. Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve në SPN

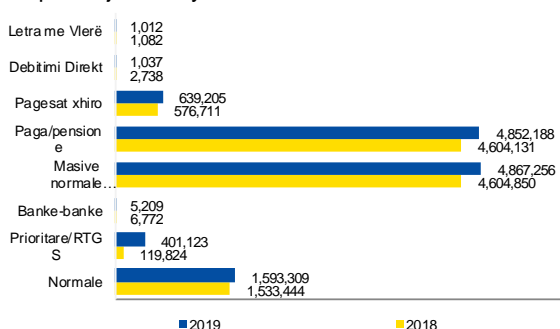

Burimi: BQK (2020)

Pagesat e rregullta (individuale dhe masive) përbëjnë rreth 52.3 përqind të vëllimit dhe 16.8 përqind të vlerës së transaksioneve të SPN-së.

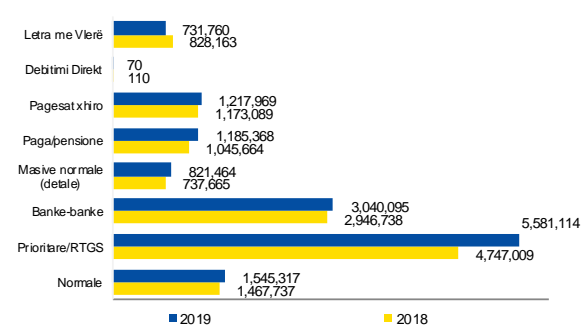
Transaksionet Kos-Giro përfaqësojnë një lloj të veçantë të transaksioneve të rregullta që po ashtu procedohen përmes sesioneve të kliringut dhe shlyhen në baza neto. Gjatë vitit 2019 numri i pagesave Kos-Giro është rritur për 10.9 përqind, ndërsa vlera e tyre për 3.8 përqind.

Figura 77. Vëllimi vjetor i transaksioneve të SPN-së sipas llojeve të tyre

Burimi: BQK (2020)

Figura 78. Vlera vjetore e transaksioneve të SPN-së sipas llojeve të tyre (në mijëra)

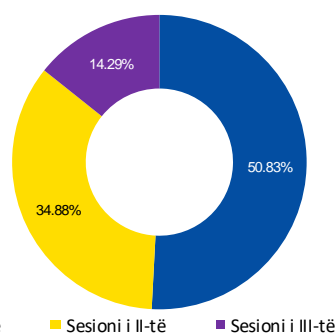
Burimi: BQK (2020)

Transaksionet RTGS, procedohen dhe shlyhen gjatë orarit të punës në kohë reale dhe në baza bruto. Gjatë vitit 2019 numri i tyre përbënte rreth 3.3 përqind të numrit të përgjithshëm të transaksioneve në SPN, ndërsa vlera e tyre rreth 39.5 përqind të vlerës së transaksioneve përmes SPN-së.

Debitimi Direkt si instrument i pagesës ende nuk është duke u përdorur në atë masë sa instrumentet tjera të pagesave. Gjatë vitit 2018, ky lloj i transaksioneve përfaqësonte vetëm 0.02 përqind të vëllimit dhe vlerës së transaksioneve të SPN-së, në vitin 2019 numri i transaksioneve përmes Debitimit Direkt është edhe më i vogël.

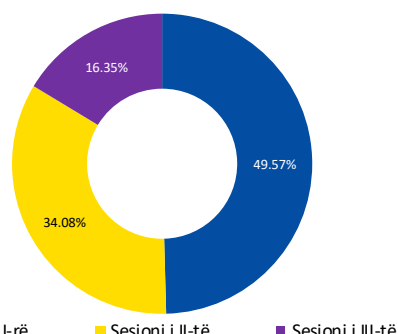
Pasqyrimi i pagesave të procesuara përmes sistemit ACH gjatë vitit 2019 sipas sesioneve, tregon një përqendrim më të theksuar në sesionin e parë të kliringut, krahasuar me dy sesionet tjera. Shmangia e mbingarkesave në flukset e pagesave përgjatë sesionit të fundit të kliringut minimizon rreziqet shtesë në kuadër të funksionimit të sistemit të pagesave.

Figura 79. Numri i transaksioneve sipas sesioneve në SPN

Burimi: BQK (2020)

Figura 80. Vlera e transaksioneve sipas sesioneve në SPN

Burimi: BQK (2020)

Vlera e përgjithshme e transaksioneve të shlyera në SPN gjatë vitit 2019 ka qenë mbi 14 miliardë euro, ku tri institucionet e para me vlerë më të madhe të transfereve të iniciuara zënë 60.2 përqind të vlerës së përgjithshme, ndërsa të gjitha institucionet tjera zënë 39.8 përqind. Sa i përket numrit të transfereve të iniciuara, nga numri i përgjithshëm i tyre prej 12.4 milionë euro, tri institucionet e para me numër më të madh të transfereve të iniciuara zënë 73.2 përqind të numrit të përgjithshëm, ndërsa të gjitha institucionet tjera zënë 26.8 përqind.

Matur me indeksin HHI, përqendrimi i pjesëmarrësve në SPN gjatë vitit 2019, tregon një përqendrim të lartë, pra ishte 2240 pikë sa i përket numrit të transaksioneve ndërsa një përqendrim të moderuar për vlerë të tyre, 1620 pikë. Krahasuar me vitin 2018, vërehet një trend i lehtë zvogëlimi i përqendrimit të pjesëmarrësve në sistem.¹⁹

Tabela 25. Përqendrimi i pjesëmarrësve në SPN për transaksionet e iniciuara/dërguara

Sistemi SPN	Vëllimi i transaksioneve	Vlera e transaksioneve
HHI - 2019	2240	1620
HHI - 2018	2275	1730

Burimi: BQK (2020)

Niveli i lartë i përqendrimit sa i përket numrit të transaksioneve të dërguara në SPN ka të bëjë me dërgimin e transaksioneve të institucioneve financiare jobankare përmes bankave komerciale, e që kryesisht janë pagesa me vlerë të vogël andaj nuk kanë ndikuar në nivelin e përqendrimit të vlerës së transaksioneve sikurse të vëllimit i transaksioneve.

¹⁹ HHI deri në 1.000 tregon se nuk ka përqendrim të tregut; 1.000-1.800 tregon përqendrim të moderuar; mbi 1.800 përqendrim të lartë.

Në kuadër të funksioneve operacionale, rol të rëndësishëm zë edhe Regjistri i Llogarive Bankare. Regjistri i Llogarive Bankare përfaqëson një infrastrukturë të bazës së të dhënave, e cila mundëson raportimin e të dhënave për llogaritë bankare nga ofruesit e të dhënave të llogarive (bankat komerciale); si dhe shfrytëzimin e këtyre të dhënave në funksion të zbatimit të vendimeve të prera të përmbartimit nga organet e përmbartimit dhe institucionet e tjera kompetente sipas dispozitave të Ligjit për procedurën përmbartimore.

Në Regjistrin e Llogarive Bankare gjatë vitit raportues kanë pasur qasje 43 përmbartues privatë, 91 zyrtarë nga Këshilli Gjyqësor i Kosovës, si dhe 21 zyrtarë nga Administrata Tatimore e Kosovës, përmes të cilit kanë shkëmbyer me bankat komerciale 24,540 vendime të procedurës përmbartimore, prej të cilave 13,903 janë mbyllur.

Gjatë vitit 2019 ka pasur një rritje të konsiderueshme në numrin e vendimeve të procedurës përmbartimore të shkëmbyera përmes Regjistrin të Llogarive Bankare:

Tabela 26. Vendimet e procesuara ne RLLB

Statusi i rasteve	2018	2019	Në ngritje/Në rënje (%)
Të hapura	19,835	24,540	23.72
Të mbyllura	9,373	13,903	48.33

Burimi: BQK (2020)

6.2.2 Mbikëqyrja dhe analizat e sistemeve të pagesave

Në fushën e mbikëqyrjes dhe analizave të sistemeve të pagesave janë zhvilluar procese që kanë ndikuar në përmirësimin e infrastrukturës teknike dhe të kuadrit rregullativ. Gjatë vitit 2019, për herë të parë është filluar me procesin e vlerësimit të sistemit të pagesave me rëndësi sistemike (SPRS) në pajtim me metodologjinë për vlerësimin e sistemeve të pagesave me rëndësi sistemike. Procesi i vlerësimit është duke u mbështetur nga ekipi i Bankës Botërore në kuadër të RPP-së, dhe do të vazhdojë edhe gjatë vitit 2020.

Në kuadër të zhvillimeve lidhur me kontrollin në terren për të verifikuar përputhshmërinë me rregulloret, së bashku me Departamentin e Mbikëqyrjes së Bankave, janë zhvilluar disa ekzaminime në banka komerciale lidhur me zbatimin e rregullores për raportimin e statistikave të instrumenteve të pagesave.

Gjatë vitit 2019 është rishikuar analiza vjetore mbi përdorimin e kartelave në Kosovë, e cila përveç informacioneve që kanë të bëjnë me shpërndarjen socio-demografike të kartelave të cilat përdoren nga qytetarët e Kosovës dhe faktorëve relevantë të cilët kanë ndikuar në shpërndarjen e tillë të kartelave, dokumenti në masë të gjerë përfshin edhe informacionet lidhur me llojet e kartelave, përdorimin e kartelave “contact” dhe “contactless”, përdorimin e kartelave online, etj. Analiza vjetore mbi përdorimin e kartelave në Kosovë është publikuar në ueb-faqen zyrtare të BQK-së gjatë tremujorit të tretë.

Me qëllim të rritjes së përdorimit të kartelave dhe efikasitetit të shërbimeve të pagesave, si dhe në funksion të adaptimit të standardeve të BE-së, gjatë vitit 2019 është amandamentuar rregullorja për instrumentet e pagesave elektronike. Përmes ndryshimeve të reja janë kufizuar tarifat e aplikuar nga bankat ndaj klientëve të tyre me rastin e përdorimit të kartelave të tyre për kryerjen e pagesave për mallrat dhe shërbimet përmes terminaleve POS të bankave tjera. Këto ndryshime pritet të ndikojnë në rritjen e përdorimit të kartelave nga ana e qytetarëve, pasi që nuk do të ketë dallim në koston e mallrave dhe shërbimeve pavarësisht instrumentit që përdorin në kryerjen e pagesës së tyre, në këtë rast paratë e gatshme apo kartelën dhe pavarësisht se cilit institucion financiar i takon terminali POS i përdorur.

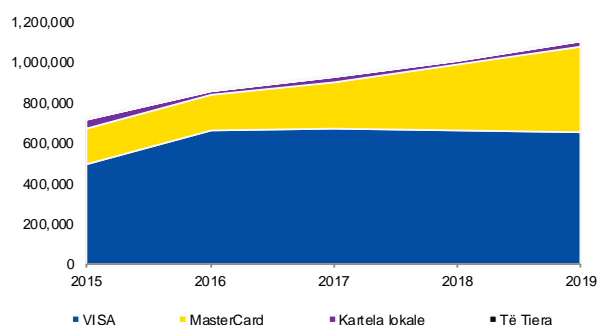
Gjithashtu, në kuadër të përgatitjes së analizave dhe raporteve për statistikat e pagesave, janë përgatitur raportet e rregullta vjetore dhe mujore lidhur me numrin dhe vlerën e pagesave të sistemit të pagesave ndërbankare, mbi depozitat e bankave komerciale dhe rezervat, mbi instrumentet me para të gatshme dhe jo me para të gatshme dhe raporti krahasues mbi instrumentet elektronike, të cilat publikohen në formë elektronike në ueb-faqen e internetit të BQK-së.

6.2.3 Instrumentet e pagesave dhe infrastruktura bankare për shërbime të pagesave

Raportimet e bankave për instrumente të pagesave tregojnë se deri në fund të dhjetorit të vitit 2019 numri i kartelave të debitit arriti në 1,108 mijëra ndërsa numri i kartelave të kreditit arriti në 184 mijë. Krahasuar me një vit më parë, konstatohet se numri i kartelave të debitit është rritur për 9.53 përqind, ndërsa numri i kartelave të kreditit është rritur për 6.5 përqind.

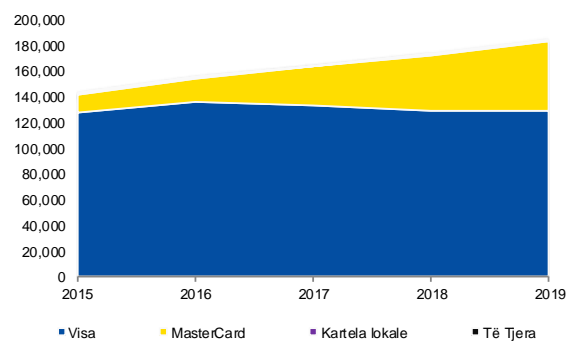
Sa i përket infrastrukturës së terminaleve ATM (bankomate) dhe POS (pika të shitjes) të ofruara nga ana e bankave komerciale në Kosovë, shihet se ka pasur rritje të vazhdueshme të numrit të terminaleve POS (13,769), dhe gjithashtu një rritje e lehtë edhe e terminaleve ATM gjatë vitit 2019 (497), nga trendi në rënie përgjatë katër viteve të fundit. Ky ndryshim sa i përket terminaleve ATM është me rëndësi, pasi edhe në krahasim me vendet tjera vërehet se Kosova ka hapësirë që të ketë rritje të ATM-ve në raport me numrin e popullsisë (shih tabelën 27), pavarësisht faktit se interesimi është në përdorimin më të madh të kartelave dhe zvogëlimin e nevojës së tërheqjeve të parasë së gatshme.

Figura 81. Numri i kartelave të debitit sipas llojit

Burimi: BQK (2020)

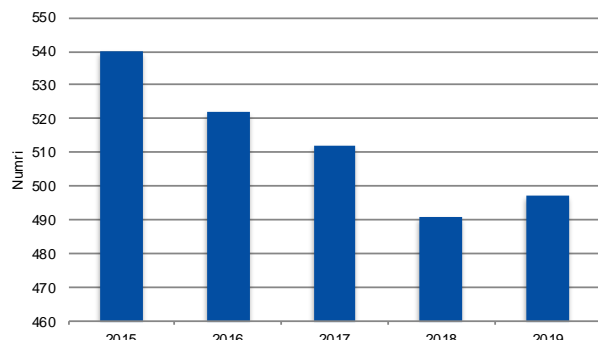
Figura 82. Numri i kartelave të kreditit sipas llojit

Burimi: BQK (2020)

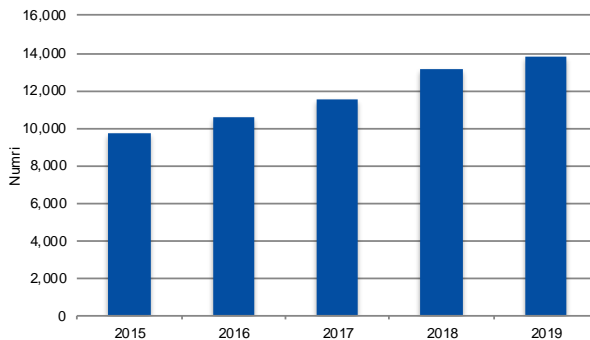
Krahas rritjes së numrit të terminaleve dhe instrumenteve të pagesave, nga të dhënat statistikore shihet se viti 2019 është karakterizuar edhe me rritje të përdorimit instrumenteve elektronike të pagesave.

Figura 83. Numri i terminaleve ATM

Burimi: BQK (2020)

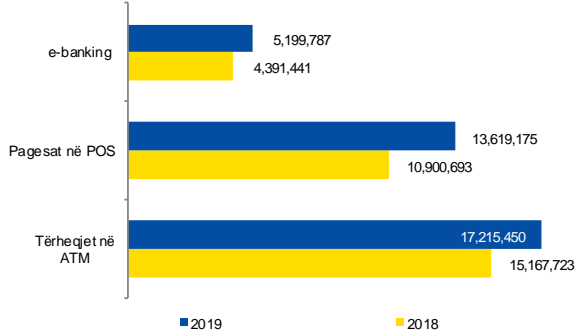
Figura 84. Numri i terminaleve POS

Burimi: BQK (2020)

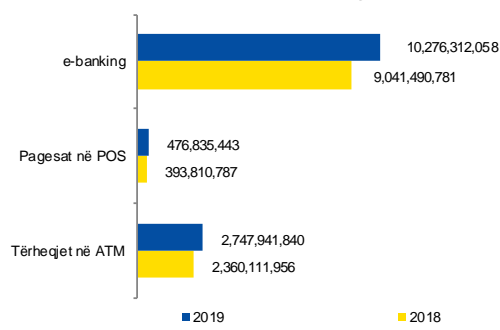
Numri i pagesave të kryera përmes shërbimit e-banking arriti në 5.2 milionë transaksione që krahasuar me vitin paraprak paraqet rritje për 18.4 përqind, ndërsa vlera e tyre arriti në 10.3 miliardë euro, me rritje vjetore prej 13.7 përqind.

Figura 85. Vëllimi vjetor i transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BQK (2020)

Figura 86. Vlera vjetore e transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BQK (2020)

Viti 2019 po ashtu u karakterizua me një tendencë në rritje të përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave. Numri i pagesave në POS terminale është rritur për 25 përqind, ndërsa vlera e tyre është rritur për 21.1 përqind. Po ashtu edhe tërheqjet në ATM terminale janë karakterizuar me rritje. Numri i tërheqjeve në ATM është rritur për rreth 13.5 përqind, ndërsa vlera e tërheqjeve është rritur për 16.4 përqind.

Nga raportimet e bankave rezulton se në fund të vitit 2019, numri i përgjithshëm i llogarive bankare të klientëve ishte rreth 2.15 milionë, që paraqet një rritje prej 4.7 përqind krahasuar me fundin e vitit 2018. Rreth 98.5 përqind e llogarive janë të rezidentëve, ndërsa rreth 1.5 përqind janë të jorezidentëve.

Nga totali i llogarive në fund të vitit 2019, mbi 303 mijë llogari kishin qasje “online” nga interneti për të kryer pagesa apo për të kontrolluar gjendjen e llogarisë, në përqindje rreth 17.4 përqind të llogarive rrjedhëse.

Bazuar në të dhënat statistikore zhvillimi i infrastrukturës ka rezultuar me një ritëm më të shpejtë dhe inkurajues mbetet trendi i shpejtë i rritjes së përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave.

Sa i përket krahasimit të Kosovës me vendet në rajon, shihet se trendi i shpejtë i zhvillimit gjatë viteve të fundit ka ndikuar, që sot Kosova të ketë përmirësuar pozitën e saj krahasuar me vendet fqinje.

Tabela 27. Numri i llogarive

Përshkrimi i llogarisë	Totali i llogarive të klientëve			Të aksesueshme nga interneti		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Llogaritë e klientëve (1+2)	1,967,755	2,054,799	2,152,128	301,841	250,733	303,602
1-Llogari të rezidentëve (a+b)(%)	98.40%	98.43%	98.49%	98.22%	97.96%	97.82%
a-Indivuale (%)	93.10%	92.98%	92.77%	82.46%	82.95%	84.16%
b-afariste (%)	6.90%	7.02%	7.23%	17.54%	17.05%	15.84%
2-Llogari të jorezidentëve (c+d) (%)	1.60%	1.57%	1.51%	1.78%	2.04%	2.18%
c-Indivuale (%)	97.48%	98.70%	98.68%	91.75%	91.40%	92.49%
d-afariste (%)	2.52%	1.30%	1.32%	8.25%	8.60%	7.51%

Burimi: BQK, Raportimet e bankave sipas "Rregullores për raportimin e statistikave të instrumenteve të pagesave" (2020)

Gjatë vitit 2019 BQK ka organizuar disa takime me bankat për diskutimin dhe shqyrtimin e mundësive të unifikimit të terminaleve POS dhe ATM dhe për t'i nxitur bankat në këtë drejtim.

Si rezultat i këtyre takimeve Shoqata e Bankave të Kosovës ka organizuar punëtoritë me fokus unifikimin e POS-ve, në kuadër të cilave janë prezantuar solucione të ndryshme teknike nga kompani që operojnë në Kosovë dhe rajon në fushën e procesimit të pagesave dhe ofrimit të terminaleve.

Tabela 28. Tabela krahasuese e instrumenteve dhe terminaleve të pagesave²⁰

Përshkrimi	Banorë	ATM për milion banorë	POS për milion banorë	Kredit Kartelat për milion banorë	Debit Kartelat për milion banorë	E-Banking për milion banorë
Kosova	1.78	276	7,406	97,456	568,476	140,681
Shqipëria	3.05	237	2,861	34,569	313,083	130,856
Republika Çeke	10.68	480	17,170	150,971	1,005,684	-
Turqia	81.25	639	19,529	816,057	1,801,543	-
Slovenia	2.1	752	16,808	58,333	1,296,444	-
Bullgaria	7.05	795	13,533	175,826	877,854	-
Hungaria	9.82	480	15,838	130,734	819,998	-
Bosnja	3.84	412	7,354	-	-	173,841
Mali i Zi	0.61	810	26,710	53,385	651,389	109,072
Kroacia	4.27	1,206	26,782	30,378	1,555,879	-
Maqedonia	2.11	493	14,981	176,418	686,844	183,469

Burimi: BQK (2020) dhe bankat qendrore apo autoritetet mbikëqyrëse të shteteve përkatëse

Pritet që gjatë këtij viti të intensifikohen aktivitetet e sektorit bankar në këtë drejtim dhe BQK është e gatshme të ofrojë mbështetje në zhvillimet unifikimit të terminaleve POS dhe ATM-ve, si dhe zhvillime tjera që ndikojnë në rritjen e efikasitetit dhe cilësisë së shërbimeve të pagesave me vlerë të vogël.

6.2.4. Aktivitetet hulmtuese në fushën e pagesave

Në kuadër të RPP-së, BQK është duke realizuar studimin për koston e pagesave me vlerë të vogël për ofruesit dhe për përdoruesit e shërbimeve të pagesave. Gjatë vitit 2019 është finalizuar pjesa e studimit të koston për ofruesit e shërbimeve të pagesave, si dhe ka filluar pjesa e studimit të koston nga aspekti i kërkesës. Kjo përfshin anketimin e bizneseve dhe ekonomive familjare, lidhur me koston e tyre për kryerjen e shërbimeve të pagesave. Ky projekt ka filluar gjatë kuartalit të katërt të 2019 dhe pritet të përfundojë në pjesën e parë të vitit 2020.

Rezultatet e këtij studimi kanë për qëllim të identifikojnë koston e instrumenteve të ndryshme të pagesave (parasë së gatshme, debit dhe kreditkartelave, transfereve të kredit dhe debitimit direkt) për ofruesit dhe përdoruesit e tyre, e cila nxjerrët si kosto e përgjithshme në raport me ekonominë e vendit. Gjithashtu, studimi ka për qëllim që të identifikojë faktorët që kanë ndikim më të madh në nivelin e këtyre kostove. Të dhënat e nxjerra nga ky studim mundësojnë orientimin e veprimeve të përbashkëta të BQK-së, bankave dhe institucioneve tjera relevante për fushën e pagesave, me qëllim të reduktimit të kostove për pagesat me vlera të vogla dhe rritjen e efikasitetit dhe sigurisë për instrumentet e pagesave elektronike në funksion të zvogëlimit të përdorimit dhe kostove që rrjedhin nga përdorimi i parave të gatshme për ekonominë e vendit.

Grupi Punues i themeluar nga Bordi Ekzekutiv i BQK-së për përcjelljen e zhvillimeve ndërkombëtare për rregullimin e parave virtuale, me fokus trajtimin e tyre nga rregullatorët në BE dhe vendet e rajonit, ka vazhduar aktivitetin e tij hulmtues edhe përgjatë vitit 2019.

Një ndër zhvillimet më të rëndësishme gjatë kësaj periudhe në aspektin e adresimit ligjor të parave virtuale në kuadër të Bashkimit Evropian, ka qenë Direktiva e re e BE-së nr. 2018/843 për parandalimin e përdorimit të sistemit financiar për qëllime të pastrimit të parave ose financimit të terrorizmit (e njohur si: AMLD5) e cila pritet të transpozohet në legjislacionin e vendeve anëtare

²⁰ Të dhënat në tabelë janë nga viti 2018 pasi që shumica e vendeve në rajon të dhënat për vitin 2019 nuk i kanë publikuar ende.

të BE-së gjatë vitit 2020. Këto dhe të gjitha zhvillimet në fushën e rregullimit të parave virtuale do të vazhdojnë të përcjellën në mënyrë, që edhe Kosova t'i ndjekë hapat e BE-së dhe rregullatorëve tjerë në trajtimin e parave virtuale.

6.3. Menaxhimi i Mjeteve

Banka Qendrore e Kosovës realizon investimin e rezervave kombëtare, si dhe operimin e sistemit qendror depozitar për tregtimin e Letrave me Vlerë të emetuara nga Republika e Kosovës. Detyrat e menaxhimit të rezervave kombëtare janë specifikuar në Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës, respektivisht Nenit 15 të Ligjit nr. 03/L-209.

6.3.1. Menaxhimi i Investimeve

Banka Qendrore menaxhon rezervat e saj për të arritur objektivat e Politikës së Investimeve të aprovuar nga Bordi Ekzekutiv, ku prioritet kanë siguria dhe likuiditeti i mjeteve, para kthimit nga investimet.

Instrumentet

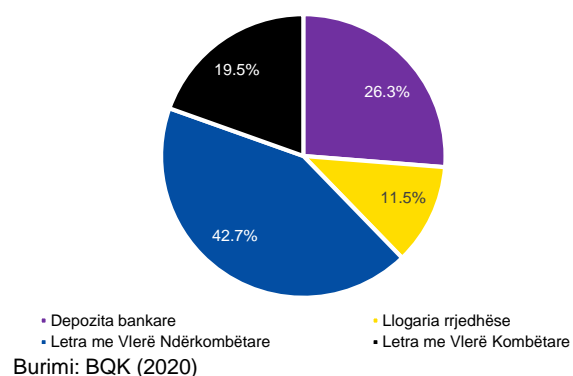
Portofoli i rezervave përbëhet nga instrumentet në portofolin likuid dhe ato në portofolin investues. Pjesa likuide e rezervave mirëmbahet për të siguruar mjete të mjaftueshme për kryerjen e pagesave dhe transfereve sipas nevojave të BQK-së dhe depozitorëve të saj, në përputhje me objektivat e Politikës së Investimeve. Pjesa investuese përbëhet nga instrumentet financiare të sigurta me vlerësim kreditor me gradë adekuate investuese.

Përbërja e portofolit të rezervave të BQK-së është pasqyruar në figurën 87 sipas gjendjes më 31 dhjetor 2019, ku shohim një përqendrim të konsiderueshëm në mirëmbajtjen e mjeteve likuide. Për të arritur objektivin e likuiditetit si objektiv me prioritet në menaxhimin e rezervave, 11.5 përqind të portofolit është vendosur në llogari rrjedhëse, 19.5 përqind në letra me vlerë kombëtare dhe 42.7 përqind në letra me vlerë ndërkombëtare, instrumente këto që kategorizohen si likuide dhe lehtësisht të konvertueshme në para të gatshme. Pjesa e mbetur prej 26.3 përqind është plasuar në depozita bankare në mënyrë që të sigurohet shpërndarje adekuate sipas instrumenteve.

Portofolin investues të rezervës së BQK-së e përbëjnë këto instrumente financiare:

- depozitat bankare me afat të caktuar apo pacaktuar, përkatësisht depozita në euro dhe dollarë amerikan të plasura me banka të shteteve të BE-së me vlerësim kreditor me gradë investuese apo me Rezervën Federale të SHBA-së;
- letrat me vlerë ndërkombëtare, respektivisht obligacione qeveritare, supranacionale, agjencive shtetërore apo institucioneve kreditore në euro me afat maturimi deri në shtatë vite;
- obligacionet shtetërore të emetuara nga Qeveria e Kosovës të tregtuara në tregun sekondar të letrave me vlerë me afat maturimi deri në shtatë vite.

Figura 87. Portfolio e rezervave të BQK-së, sipas gjendjes 31 dhjetor 2019

Valutat

Valuta euro përbën valutën kryesore në portofolin investues të BQK-së me 99 përqind të aseteve të denominuara dhe paguara në euro. Rreth 1 për qind e portofolit të rezervave mbahet në dollar amerikan të investuara në plasmane njëditore me normën e interesit të kuotuar nga marrëveshjet e riblerjes me Rezervën Federale të SHBA-ve. Shpërndarja e aseteve në dy valutat përkatëse bëhet në bazë të përmbajtjes së rezervave të BQK-së nga depozitarët e saj, të cilat kryesisht vijnë dhe mbahen në valutën euro.

Shpërndarja

Në përputhje me objektivat e Politikës së Investimeve të BQK-së, plasmani i investimeve të rezervave është përqendruar në instrumentet financiare të sigurta dhe likuide, respektivisht në instrumente borxhi apo obligacione me maturitet maksimal deri në shtatë vite dhe rangim kreditor adekuat.

Siç është pasqyruar në figurën 88 letrat me vlerë përbëjnë instrumentet kryesore me pjesëmarrjen më të lartë në portofolin e BQK-së, përkundër rënies së lehtë të përqendrimit në këtë kategori investimi përgjatë vitit.

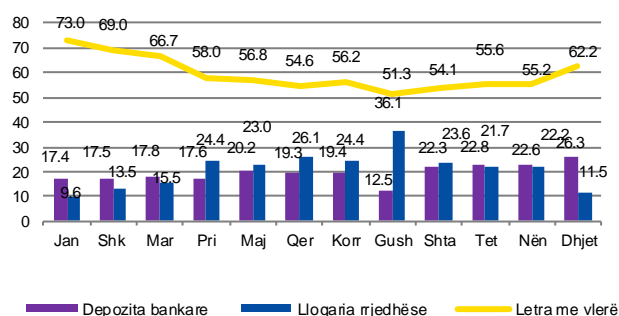
Trendi i alokimit të portofolit të investimeve në këto tri kategori është relativisht stabil në vitin 2019, me përjashtim të alokimit më të ulët të mjeteve në llogari rrjedhëse dhe rritjes së lehtë në depozita, siç është pasqyruar në figurën 88.

Rënia e likuiditetit të mbajtur në llogari rrjedhëse është bërë me qëllim të evitimit të normave negative të interesit të aplikuar ndaj rezervave të BQK-së pas uljes së normës depozitare të Bankës Qendrore Evropiane në -0.50% nga -0.40% në Shtator të vitit 2019.

Plasmani i portofolit të BQK-së në letra me vlerë është diktuar po ashtu nga çmimet e obligacioneve në treg dhe ofertën e tregut për obligacionet qeveritare, supranacionale, të agjensive dhe institucioneve kreditore të emtuara dhe paguara në euro, normat e interesit të cilat kanë rënë ndjeshëm pas njoftimit në shtator të BQE-së për rifillimin e programit të blerjes së aseteve. Oferta jashtëzakonisht e limituar për këtë kategori instrumentesh, dhe normat e kthimit thellësisht negative kanë pamundësuar blerjet e reja të këtyre obligacioneve nga BQK. Sidoqoftë, BQK ka mbajtur nivel të kënaqshëm të alokimit në letra me vlerë përgjatë vitit 2019, duke u siguruar që limitet të jenë në përputhje me kufizimet e përcaktuara në Politikën e Investimeve.

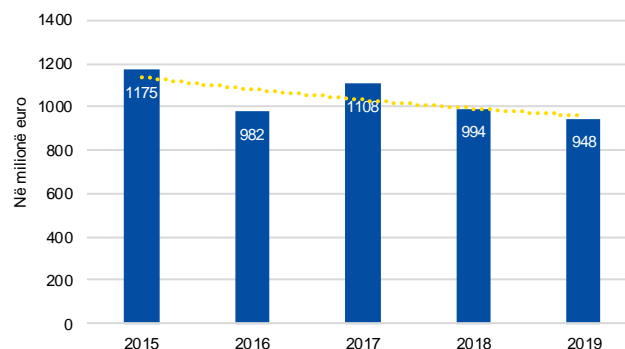
Vazhdimi i politikës monetare i BQE-së me norma negative depozitare ka ndikuar të mbahet nivel më i ulët i rezervave totale të mjeteve në BQK dhe rrjedhimisht rënien e nivelit total të portofolit.

Figura 88. Raporti i shpërndarjes së investimeve të portofolit të BQK-së (në përqindje)

Burimi: BQK (2020)

Figura 89. Saldo përfundimtare e mjeteve të investuara sipas gjendjes së tyre me 31 dhjetor të viteve përkatëse

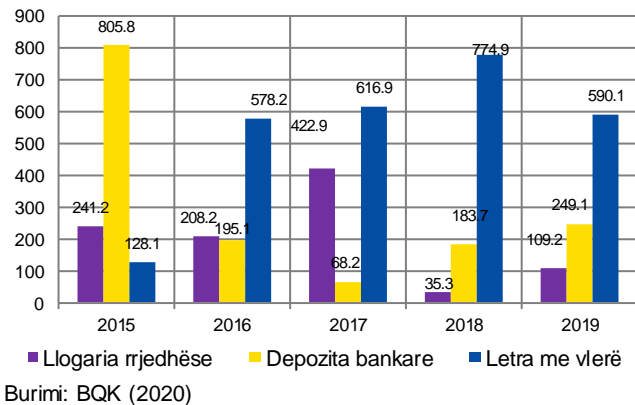
Burimi: BQK (2020)

Siç shihet në figurën 89 rezervat në dispozicion në BQK janë ndikuar nga depozitarët e BQK-së, që gjatë vitit 2019 kanë mbajtur nivel më të ulët të mjeteve për t'i evituar kostot e aplikuara ndaj likuiditetit në euro.

Krahasuar me vitet paraprake në figurën 90 shohim përqendrim më të ulët në letra me vlerë për vitin aktual krahasuar me dy vitet paraprake, përqendrim më të lartë me mjete në llogari rrjedhëse krahasuar me vitin paraprak, por më të ulët krahasuar me vitet tjera. Trendi i

ngjashëm si për mjetet e mbajtura në llogari rrjedhëse, shihet edhe te depozita bankare, që janë më të larta në dy vitet e fundit. Rritja e ekspozimit në depozita bankare vjen si rezultat i mundësisë për të plasuar depozita me afat të pacaktuar dhe normë interesi variabile si alternative për t'i evituar normat negative të aplikuara ndaj mjeteve në llogari rrjedhëse.

Figura 90. Shpërndarja e portfolios investuese në çdo fundvit

6.3.2 Performanca e portfoliut

Duke konsideruar shpërndarjen valutore të portfoliut të BQK-së me 99% të rezervave në euro dhe normat negative, që kanë mbizotëruar në Eurosistem përgjatë vitit 2019, instrumentet në portfolin e BQK-së kanë performuar mirë me 2.68 milionë euro të hyra bruto nga të gjitha kategoritë e investimeve, apo me 1.99 milion të hyra neto pas shpenzimeve të interesit, ndërsa të hyra vetëm nga plasmanët në dollarë amerikan janë 198 mijë euro. Përkundër pasigurive të larta në tregje financiare gjatë vitit 2019, rezervat në portfolion e BQK-së kanë performuar mirë me një shpërndarje adekuate, gjë që ka mundësuar mbajtjen e nivelit të mjaftueshëm të likuiditetit dhe njëkohësisht ruajtjen e rezervave nga kostot e larta të normave negative depozitare.

6.3.3 Menaxhimi i rrezikut

Investimi i mjeteve bëhet si në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës, ashtu edhe në letrat me vlerë të emetuara nga qeveritë dhe agjencitë më kredibile të Eurozonës, si dhe institucionet supranacionale. Të gjithë emetuesit e jashtëm të letrave me vlerë kanë vlerësim kreditor investiv sipas vlerësimeve nga agjencitë kreditore ndërkombëtare Standard & Poor's dhe Moody's.

Rreziqet financiare gjatë investimit të mjeteve nga ana e BQK-së janë: rreziku kreditor, rreziku i normës së interesit, rreziku i likuiditetit, rreziku valutor dhe rreziku operacional.

Rreziku kreditor - Portofoli e investimeve është shpërndarë në mënyrë që të mbahet rreziku kreditor në nivel të ulët. Të gjitha investimet janë realizuar në raport me kriteret e rangimit afatshkurtër dhe afatgjatë kreditor të përcaktuar në Politikën e Investimeve P-2/A-2 (Moody's/S&P) për afat të shkurtër dhe Baa2/BBB (Moody's/S&P) për afat të gjatë, si dhe në rastet e jashtëzakonshme në treg, me P-3/A-3 për afat të shkurtër dhe Baa3/BBB- (Moody's/S&P) për afat të gjatë.

Rreziku i normës së interesit - menaxhimi i rrezikut të normave të interesit nga BQK-ja kundrejt limitit të ndryshimit të normave të interesit, plotësohet duke monitoruar ndjeshmërinë e mjeteve dhe detyrimeve të BQK-së ndaj skenarëve të ndryshëm standard dhe jostandard të normave të interesit.

Rreziku i likuiditetit - është rreziku në përmbushjen në kohë të duhur të obligimeve nga detyrimet e saj financiare. Qëndrimi i BQK-së në menaxhimin e likuiditetit është të sigurojë, që vazhdimisht të ketë likuiditet të mjaftueshëm për të përmbushur me kohë detyrimet, si në kushte normale ashtu edhe në ato të pafavorshme, pa pësuar humbje të papranueshme apo duke rrezikuar dëmtimin e reputacionit të BQK-së.

Rreziku valutor- paraqitet si pasojë e lëvizjeve të kursit këmbimor që implikojnë vlerën e valutave në tregun financiar ku mund të paraqitet kthimi apo humbja si rezultat i ndryshimeve të kursit këmbimor. Rreziku valutor është i minimizuar për shkak të ekspozimit të ulët në valuta jo-euro.

Rreziku operacional - është rreziku i përmbushjes së operacioneve që kanë të bëjnë me plasmanin e depozitave, tregtimin e letrave me vlerë dhe pagesën me kohë të tyre. Rreziku operacional është menaxhuar me përdorimin e teknologjisë dhe platformave bashkëkohore.

6.3.4. Letrat me Vlerë të Qeverisë së Kosovës

Në pajtim me Ligjin për Borxhet Publike, BQK vepron si agjent fiskal për Ministrinë e Financave në procesin e emetimit të letrave me vlerë të Qeverisë.

Sipas kalendarit të emetimeve të letrave me vlerë të publikuar nga Ministria e Financave, në vitin 2019 përmes platformës elektronike janë realizuar gjithsej 16 ankande: 2 ankande për bono thesari me afat maturimi 12 muaj, 4 ankande për obligacione qeveritare me afat maturimi dy vite, 4 ankande për obligacione qeveritare me afat maturimi tre vite, 4 ankande për obligacione qeveritare me afat maturimi pesë vite, 1 ankand për obligacione qeveritare me afat maturimi shtatë vite dhe 1 ankand obligacione qeveritare me afat maturimi dhjetë vite.

Në figurën 91 paraqitet struktura e letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës e shprehur në përqindje sipas afatit të maturimit.

Figura 92 paraqet pjesëmarrjen sipas kategorisë së investitorit në ankandet e letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës në tregun primar.²¹

Krahasuar me vitin paraprak, figura 93 paraqet normën mesatare vjetore të kthimit për bonot e Thesarit me afat maturimi 12 muaj në vitin 2019 ka shënuar rritje prej 6 pika bazë. Norma mesatare vjetore e kthimit për obligacionet qeveritare me afat maturimi 2 vite ka shënuar rënie

Figura 91. Struktura e Letrave me Vlerë të Qeverisë sipas afatit të maturimit

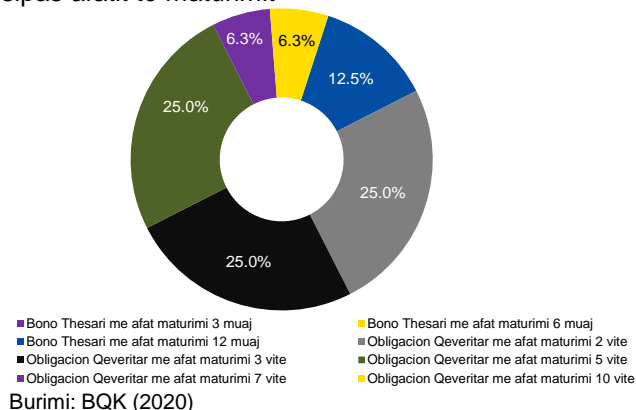
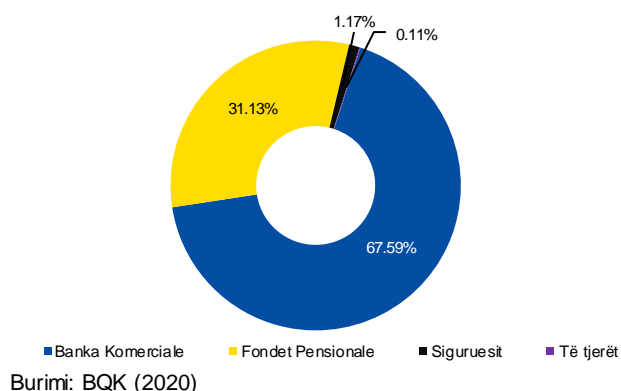

Figura 92. Struktura e pjesmarrësve në ankande

²¹ Pjesëmarrës në ankandet e letrave me vlerë të Qeverisë janë bankat komerciale, fondet pensionale, siguruesit si dhe personat fizikë përmes bankave komerciale.

prej 3 pika bazë, për obligacionet qeveritare 3 vite është shënuar rënie prej 8 pika bazë, për obligacionet qeveritare 5 vite është shënuar rënie prej 17 pika bazë, për obligacionet qeveritare 7 vite është shënuar rënie prej 136 pika bazë dhe për obligacionet qeveritare 10 vite është shënuar rënie prej 94 pika bazë.

Në figurën 94 janë paraqitur të gjitha ankandet ku shihet se kërkesa më e lartë nga tregu ishte për obligacione qeveritare me afat maturimi 2 vite, 3 vite dhe 5 vite.

Figura 93. Normat mesatare vjetore të kthimit për vitin 2018 dhe 2019, në përqindje

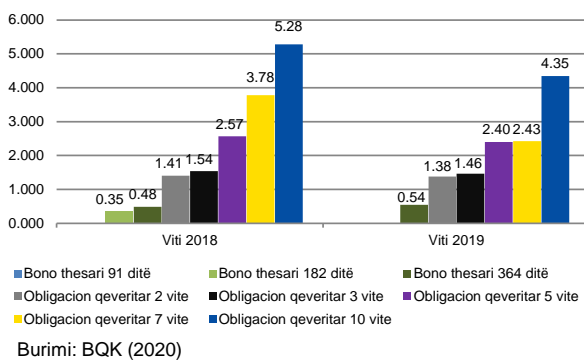
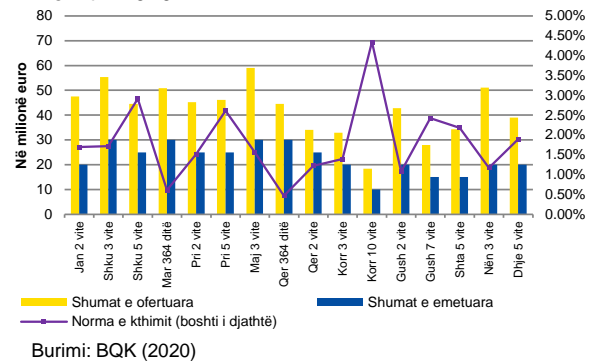

Figura 94. Ankandet e letrave me vlerë të qeverisë në vitin 2019

Aktivitetet e shitblerjeve në tregun sekondar, marrë në konsideratë numrin e transaksioneve dhe vëllimin e tregtimeve me letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës krahasuar me vitin paraprak, kanë vazhduar me intensitet më të lartë. Numri vjetor i transaksioneve për vitin 2019 ka qenë 91 që është 12.4 përqind më i lartë krahasuar me vitin 2018, gjatë të cilit janë realizuar 81 transaksione.

Vëllimi vjetor i tregtimeve në tregun sekondar të letrave me vlerë të Qeverisë gjatë vitit 2019 ka qenë 103.8 milion euro, ndërsa në vitin 2018 ishte 78.6 milion, me një rritje prej 32 përqind. Pjesëmarrës në tregtime kanë qenë bankat komerciale, institucionet publike dhe personat fizikë. Gjatë vitit raportues, kanë vazhduar të realizohen transaksionet për nevoja të likuiditetit ndërbankar me një vëllim prej 6.1 milionë euro, përmes huadhënies afatshkurtër të mbështetur me kolateral letrat me vlerë të Qeverisë.

Gjatë vitit 2019 është aprovuar Rregullorja për riblerje të letrave me vlerë me BQK-në për t'i mundësuar sektorit bankar menaxhimin më efikas të likuiditetit.

6.4. Teknologjia Informative

Gjatë vitit 2019, Departamenti i Teknologjisë Informative ka përfunduar me sukses shumë projekte, të cilat do të lehtësojnë punën e sektorit financiar, si dhe qytetarëve në përgjithësi. Në mesin e këtyre projekteve të përfunduara, vlen të përmenden avancimi i sistemit bazë bankar, i cili sistem do të përkrahë avancimet e fundit në fushën e sistemeve të pagesave, duke përfshirë edhe formatet e fundit të mesazheve, të bazuara në standardin ISO 20022.

Sistemi i Regjistrimit të Kredive është avancuar për t'iu përshtatur zhvillimeve të Agjencisë për Regjistrimin e Bizneseve në Kosovë (ARBK), duke mundësuar raportimet të bazuara në Numrin Unik Identifikues të regjistrimit të bizneseve.

Po ashtu, gjatë vitit 2019 janë avancuar edhe sistemet tjera për t'iu përshtatur me Standardin Ndërkombëtar të Raportimit Financiar IFRS 9, standard ky i adaptuar nga BQK-ja për institucionet financiare në vend. Avancim tjetër me rëndësi është edhe zhvillimi i një platforme elektronike moderne të Ankesave të Shfrytëzuesve të Shërbimeve Financiare, që iu mundëson

qytetarëve t'i paraqesin ankesat online, si dhe informon ankuesit për statusin e lëndës deri në përmbyllje me kthim të përgjigjes.

Gjatë kësaj periudhe, janë bërë edhe shumë avancime në sistemet tjera të brendshme, të cilat japin garanci më të madhe në konfidencialitetin, integritetin dhe disponueshmërinë e të dhënave.

6.5. Regjistri i Kredive të Kosovës

Bazuar në Ligjin për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës, BQK-ja mund të operojë, të rregullojë, të licencojë, të regjistrojë dhe të mbikëqyrë sistemet e informacionit të kredive me qëllim të mbledhjes dhe shpërndarjes së informacionit të kredive mes institucioneve kredi dhënëse, si dhe mund të nxjerrë rregullore për zbatimin përkatës.

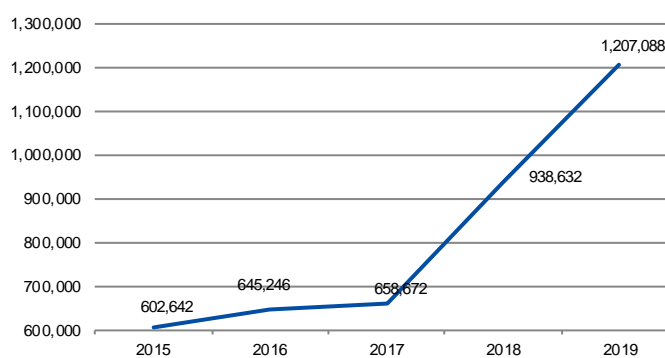
Bazuar në këtë objektiv që nga viti 2006, BQK-ja ka nën menaxhim të saj sistemin e Regjistrimit të Kredive (RKK), i cili funksionon si një aplikacion i bazuar në internet dhe ka për qëllim mbledhjen dhe shpërndarjen e informatave pozitive dhe negative të personave fizikë dhe juridikë, me qëllim të përmirësimit të procesit vlerësues të klientëve kreditorë, si dhe realizimin e funksionit mbikëqyrës të BQK-së.

Nga një perspektivë e përgjithshme ekonomike, Regjistri i Kredive lehtëson kredidhënien sa i përket vëllimit dhe kostove, si dhe kontribuon në stabilitetin financiar në përgjithësi duke ndihmuar kredidhënësit për një vendimmarrje të drejtë, brenda një kohe më të shkurtër në mënyrë më të saktë dhe më objektive.

Në bazë të rregullores së Regjistrimit të Kredive, anëtar në sistemin e RKK-së janë të gjitha institucionet financiare të përcaktuara nga BQK për të qenë ofrues të kredive, duke përfshirë të gjitha bankat dhe institucionet mikro-financiare të licencuara, si dhe ato institucione financiare jobankare dhe sigurues, të licencuara për t'u marrë me aktivitete të veçanta kreditorë.

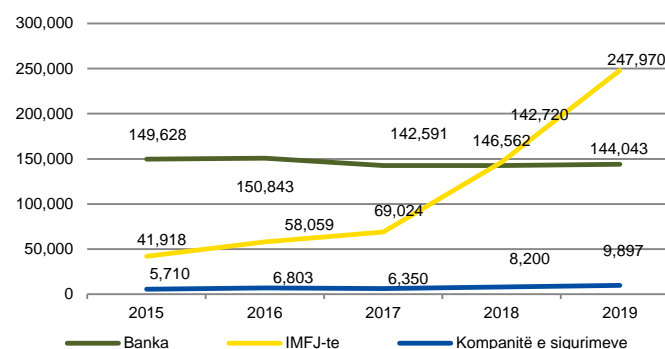
Bazuar në të dhënat e sistemit të RKK-së aktualisht janë të regjistruar 1,937 përdorues aktiv të institucioneve kredidhënëse, ku dominon numri i përdoruesve nga e institucionet bankare me

Figura 95. Numri i hulumtimeve në sistemin e RKK-së

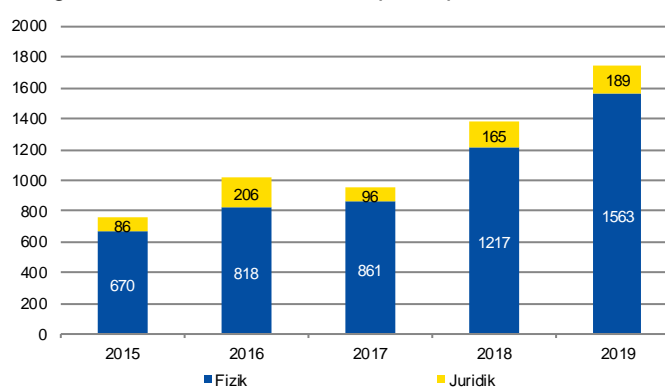
Burimi: BQK (2020)

Figura 96. Numri i kredive të aprovuara në sistemin e RKK-së

Burimi: BQK (2020)

Figura 97. Numri i kërkesave për raporte kreditorë

Burimi BQK (2020)

1,409 përdorues aktivë, institucionet mikrofinanciare dhe ato jobankare vijnë me 435 përdorues dhe në fund siguruesit me 30 përdorues aktivë të sistemit të RKK-së. Gjatë vitit 2019, Regjistri i Kredive ka regjistruar 407 përdorues të ri.

Sistemi i Regjistrit të Kredive është i dizajnuar që të sigurojë një infrastrukturë të avancuar për funksionimin e tregut të kredive duke paraqitur një mjet të rëndësishëm për institucionet kredidhënëse në vlerësimin e riskut kreditor.

Sistemi i RKK-së është një aplikacion i bazuar në internet dhe mund të qaset drejtpërdrejt dhe në kohë reale nga stafi i institucioneve kredidhënëse.

Institucionet kredidhënëse në sistemin e RKK-së hulumtojnë mbi historitë kreditore të aplikantëve kreditor ku sipas statistikave që dalin nga sistemi i RKK-së, numri i hulumtimeve gjatë vitit 2019 kap shifrën prej 1,207,088 hulumtime.

Një pasqyrë mbi këtë aktivitet, në baza vjetore është paraqitur në vijim në figurën 95.

Të gjithë ofruesit e kredive janë të obliguar të raportojnë në RKK, të gjitha aplikacionet për kredi dhe kreditë e lëshuara për klientët e tyre në përputhje me kushtet e udhëzimit përkatës të lëshuar nga BQK-ja.

Gjatë vitit 2019 bazuar në të dhënat e sistemit të RKK-së, janë raportuar 401,910 kredi të aprovuara ku përfshihen huat, kreditkartelat, mbitorheqjet, kreditë hipotekare rezidenciale, linjat kreditore, garancionet, lizingu, faktoringu dhe asetet tjera kreditore.

Raporti i numrit të kredive të aprovuara sipas llojit të institucionit kredidhënës për vitet 2015, 2016, 2017, 2018 dhe 2019 është paraqitur në vijim përmes figurës 96.

Figura 97 paraqet numrin e kërkesave për raportin individual kreditor të kredimarrësve (fizikë / juridikë) bazuar nga të dhënat e sistemit të Regjistrimit të Kredive për vitet 2015, 2016, 2017, 2018, dhe 2019.

Regjistri i Kredive gjatë vitit 2019 ka kontribuar drejtpërdrejt në të dhënat e mbledhura nga Banka Botërore (BB) për vlerësimin e të Bërit Biznes.

Raporti i Bankës Botërore i të Bërit Biznes 2020 i publikuar më 24 tetor 2019, vlerëson Kosovën për treguesin “Marrja e Kredive” me pozitën e 15-të.

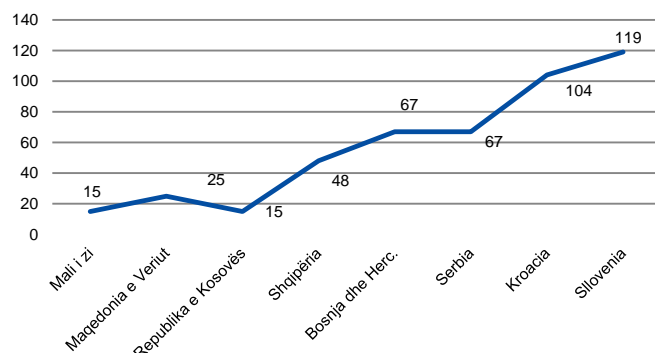
Nëse bëhet një krahasim me vendet e rajonit, Kosova qëndron në të njëjtin nivel me Malin e Zi si vendet me vlerësimin më të mirë në rajon për treguesin - Marrja e Kredive.

Në figurën 98 paraqitet pozita e Republikës së Kosovës për treguesin “Marrja e Kredive” në krahasim me vendet e rajonit.

6.6. Aktivitetet në fushën e analizave ekonomike dhe stabilitetit financiar

Në funksion të realizimit të objektivit primar të saj, ruajtjes së stabilitetit financiar përmes monitorimit të rregullt të rrezikut sistematik, BQK-ja ndër të tjera, në mënyrë të vazhdueshme bën identifikimin, monitorimin dhe analizimin e rrezikut sistematik. Në këtë kontekst, identifikimi i rreziqeve potenciale bëhet përmes monitorimit të vazhdueshëm të zhvillimeve ciklike dhe

Figura 98. Rangimi i Kosovës në raportin Doing Business 2020

Burimi: Doing Business (2020)

strukture makroekonomike si dhe sistemit financiar. Ndërsa, vlerësimi i rreziqeve dhe ndikimi i tyre potencial në stabilitetin financiar dhe për pasojë stabilitetin e përgjithshëm makroekonomik, bëhet përmes analizave të rregullta kualitative dhe kuantitative përfshirë analizimin e ecurisë së treguesve ekonomikë dhe financiarë me frekuencë të lartë, parashikimet mbi treguesit kryesorë makroekonomikë dhe aplikimin e modeleve, që adresojnë dimensionin ciklik, strukturor dhe ndërsektoral të rrezikut sistemik.

BQK-ja ka vazhduar të jetë e fokusuar në rritjen e vëllimit dhe cilësisë së analizave që shqyrtojnë zhvillimet kryesore makroekonomike në vend dhe atyre me fokus në vlerësimin e stabilitetit financiar. Përmes identifikimit dhe vlerësimit të rreziqeve që kanosin sistemin financiar dhe infrastrukturën e tij, me një perspektivë të analizave të bazuar në rrezik, BQK-ja synon jo vetëm të informojë publikun mbi gjendjen e sistemit financiar, por edhe të ngrisë transparencën dhe nxitë debatin profesional mbi zhvillimet dhe sfidat e sistemit financiar të vendit dhe infrastrukturës së tij.

Përveç analizave të ndryshme periodike dhe monitorimit të rregullt të treguesve kryesorë të zhvillimeve në sektorët përkatës të ekonomisë, BQK-ja ka zhvilluar dhe adaptuar disa modele për vlerësimin e rreziqeve, si modelin e Hartës së Stabilitetit Financiar (që analizon zhvillimet në tetë dimensione të rrezikut ndaj stabilitetit financiar), modelin e stres-testit (një nga veglat kyçe për identifikimin e brishtësive aktuale në sektorin bankar dhe rreziqeve potenciale sistematike në vitin vijues), modelin e Identifikimit të Bankave me Rëndësi Sistematike (instrument tipik i politikës makroprudenciale i cili vlerëson rrezikun e shpërndarjes së efekteve negative të një institucioni sistemik në tërë sistemin), si dhe modelin e Kapitalit Shtesë Kundërciklik (model tipik i politikës makroprudenciale).²²

Një ndër publikimet më të rëndësishme periodike, që vazhdon të publikohet dy herë në vit është Raporti i Stabilitetit Financiar. Ky raport pasqyron qëndrueshmërinë e sistemit financiar, duke analizuar zhvillimet e përgjithshme ekonomike, së bashku me zhvillimet në aktivitetin, performancën dhe qëndrueshmërinë e të gjithë komponentëve të sistemit financiar të vendit.

Për t'i siguruar publikut qasje sa më të shpejtë në informacionet rreth zhvillimeve në ekonominë e vendit, BQK-ja ka vazhduar të publikojë në baza të rregullta Vlerësimet Tremujore, raporte që ofrojnë një pasqyrë mbi zhvillimet kryesore makroekonomike dhe zhvillimet në të gjithë komponentët e sistemit financiar të ekonomisë në baza tremujore. Për më tepër, BQK-ja vazhdon të publikojë edhe Raportin e Informatave Mujore të Sistemit Financiar, i cili paraqet një përmbledhje të indikatorëve kyç për të gjithë komponentët e sistemit financiar të Kosovës dhe publikohet çdo muaj.

BQK-ja ka vazhduar të realizojë Anketën e Kreditimit Bankar me bankat komerciale, duke mbledhur kështu informacion të rëndësishëm për faktorët me ndikim në aktivitetin kredidhënës të bankave në Kosovë, si dhe për pritjet për aktivitetin kredidhënës në periudhën e ardhshme. Informacionet nga kjo anketë e cila realizohet dy herë në vit, përveç që kanë ndihmuar për të kuptuar më mirë zhvillimet në sektorin bankar, shërbejnë edhe si input i rëndësishëm për parashikimin e rritjes ekonomike dhe të agregatëve tjerë makroekonomikë. Një zhvillim shtesë në Anketën e Kreditimit Bankar është zgjerimi i anketës me vlerësimin e pritshmërive të inflacionit nga bankat. Si rezultat, nga tremujori i tretë i vitit 2019, AKB është pasuruar edhe me pyetje shtesë, që adresojnë pritjet e bankave komerciale për zhvillimet në çmime në vend, duke ndihmuar kështu dhe plotësuar analizat tona në aspekt në analizimit, modelimit dhe parashikimit. Përveç deklarimit të bankave lidhur me pritjet që kanë për nivelin e inflacionit në tremujorin e katërt të vitit 2019, pyetësi adreson edhe për pritjet e bankave për vitin 2020. Anketa shërben gjithashtu edhe si një mjet për identifikimin e faktorëve specifikë që potencialisht mund të ndikojnë pritjet e

²² Informata më të detajuara rreth metodologjisë dhe analizës së modeleve paraqiten në Raportin e Stabilitetit Financiar nr.13.

bankave për nivelin e caktuar të inflacionit. Duke marr parasysh që anketa mbi pritjet e bankave për nivelin e inflacionit është në fazën fillestare të implementimit, seria kohore në dispozicion është e kufizuar dhe nuk mundëson analiza krahasuese në këtë fazë.

6.7. Aktivitetet kryesore në fushën e statistikave gjatë vitit 2019

Një nga detyrat e Bankës Qendrore të Kosovës në përmbushjen e objektivave të saj është mbledhja dhe publikimi i statistikave. Kjo është e definuar në nenin 8 të Ligjit për BQK-në. Përgjegjësia e BQK-së për mbledhjen dhe publikimin e statistikave bazuar në këtë Ligj janë rregulluar më tutje me rregulloret mbi informacionin statistikor: *Rregulloren mbi statistikën monetare-financiare dhe llogaritë financiare* dhe *Rregulloren mbi statistikën e bilancit të pagesave dhe pozicionit të investimeve ndërkombëtare*. Këto dy rregullore definojnë në mënyrë të qartë se cilat subjekte kanë obligime raportuese ndaj BQK-së; cilat janë këto obligime statistike; adresojnë periudhën e raportimit; format që duhet të raportohen; si dhe konfidencialitetin e garantuar nga BQK. Edhe Ligji mbi statistikën zyrtare të Republikës së Kosovës specifikon që BQK-ja është prodhuese e statistikave zyrtare. Përgjegjësia e BQK-së për publikimin e statistikave është për statistikën monetare, financiare dhe të sektorit të jashtëm të ekonomisë së Kosovës.

Statistikat publikohen përmes kanaleve të ndryshme, kryesisht në formë elektronike publikuar në faqen e internetit. Publikimet statistike janë në dispozicion në gjuhën shqipe, angleze e serbe. Raportimet bëhen në baza të rregullta mujore, tremujore e vjetore, statistika të ndryshme tek organizatat ndërkombëtare, përfshirë Fondin Monetar Ndërkombëtar (FMN), Eurostatin, Bankën Botërore, Bankën Qendrore Evropiane, etj.

Gjatë vitit 2019, BQK ka ndërmarrë disa projekte për të avancuar sistemin statistikor, harmonizuar në shkallë të lartë statistikën sipas kërkesave të Bashkimit Evropian (BE) dhe rritur kualitetin e statistikave. Ndër më kryesoret janë projekti për përpilimin e statistikave të llogarive financiare, zhvillimin e indikatorëve për procedurën e mosbarazimeve ekonomike (MIP), zhvillimin e platformës për raportim online nga ndërmarrjet në BQK, harmonizim më të lartë të metodologjisë për përpilimin e statistikave për shërbimet ndërkombëtare me kërkesat e BE-së, si dhe në ngritje të cilësisë së statistikave.

Në fushën e statistikave të llogarive financiare (SLLF), BQK për herë të parë ka publikuar disa tabela për sektorin financiar, për të cilat të dhënat janë në dispozicion. Shtatë tabela të publikuara përfshijnë të dhëna vjetore, me seri kohore për 13 vitet e fundit. SLLF janë përpiluar në përputhje me Manualin *Sistemi Evropian i Llogarive Kombëtare (ESA 2010)*. Të dhënat janë matricë e aseteve dhe detyrimeve financiare për korporatat financiare dhe përmbajnë ndarjen sipas sektorëve ekonomikë të instrumenteve financiare, në formatin nga-kush-tek-kush. Për momentin ato janë publikuar si statistika eksperimentale të llogarive financiare, me qëllimin që përdoruesve t'u jap një pasqyrë të hershme të zhvillimeve financiare dhe mundësinë për të ofruar komentet e tyre në këtë fazë të zhvillimit të SLLF.

Llogaritë financiare përbëjnë një shtyllë të rëndësishme të informacionit statistikor të nevojshëm në procesin e politikë-bërjes monetare dhe të stabilitetit financiar. Gjatë vitit 2019 është bërë progres në ndërtimin e kornizës për përpilimin e statistikave për llogaritë financiare. Fillimisht është rekrutuar një staf përgjegjës për statistikën e llogarive financiare; janë identifikuar të dhënat që mungojnë dhe është përgatitur një plan dyvjeçar për të siguruar këto të dhëna; është bërë rishikimi në baza ligjore që duhet të përmirësohet për të siguruar informatat adekuate dhe sqaruar përgjegjësitë (si për raportim ashtu edhe për publikim të informatave); është ndërtuar një databazë për regjistrimin e të dhënave; si dhe janë regjistruar të dhënat për sektorin financiar për dhjetë vitet e fundit 2006 -2018. Kjo databazë do të përdoret edhe për përpilimin e disa indikatorëve për MIP.

MIP është një sistem për monitorimin e politikave ekonomike dhe zbulimin e dëmeve të mundshme për funksionimin e duhur të ekonomisë së një shteti anëtar të Bashkimit Evropian. Ai synon të identifikojë rreziqet e mundshme makroekonomike që herët, të parandalojë shfaqjen e pabarazive të dëmshme makroekonomike dhe të korrigjojë pabarazitë që tashmë ekzistojnë. Treguesit paraqiten në mënyrë tabelore dhe kanë pragje indikative, që shërbejnë si nivele alarmi. MIP është një pjesë të *acquis të BE-së* që duhet të miratohet nga vendet kandidatë deri në datën e pranimit. BQK dhe Agjencioni Statistikor i Kosovës (ASK) në vitin 2019 kanë shtuar përpjekjet dhe kanë bërë një vlerësim lidhur me identifikimin e të dhënave që janë në dispozicion dhe ato që mungojnë por duhet të sigurohen në të ardhmen, për të përgatitur këta indikatorë. Disa indikatorë janë përpiluar për një periudhë 12 vjeçare dhe janë raportuar në Eurostat. Kështu, BQK ka raportuar këta indikatorë: *bilancin e llogarisë rrjedhëse; pozicionin e investimeve ndërkombëtare neto; bilancin e eksportit në mallra e shërbime; bilancin e llogarisë rrjedhëse e kapitale; investimet direkte (stokun dhe transaksionet); indikatorët e sektorit bankar: asetet, detyrimet, ekuitetin, raportin e kredive ndaj ekuitetit; si dhe indikatorin për borxhin e jashtëm*. Shumë më tepër mbetet për t'u bërë në vitet në vijim, sidomos për të zhvilluar treguesit për sektorin privat (ndërmarrjet dhe ekonomitë familjare).

Në përpjekje për përmirësimin e sistemit të raportimit, BQK ka vazhduar punën për zhvillimin e platformës online për mbledhjen dhe përpunimin e të dhënave që raportohen nga korporatat jofinanciare. Ky projekt ka filluar në vitin 2018 dhe tani është në fazën e fundit të implementimit. Finalizimin i tij do të bëhet në fillim të vitit 2020. Më këtë projekt rritet funksionaliteti, efektiviteti dhe mbrojtja e të dhënave.

Sa i përket statistikave të sektorit të jashtëm (SSJ), kemi vazhduar me publikimin e SSJ në ueb-faqen e BQK-së dhe raportimin në organizatat ndërkombëtare. Përpilimi i SSJ është bërë në harmoni me standardet e fundit ndërkombëtare, kryesisht ato të rekomanduara nga FMN dhe Eurostat. Janë përditësuar udhëzimet për raportim të *Sistemit të Raportimit të Transaksioneve Ndërkombëtare* (SRTN), i cili është një ndër burimet kryesore të informatave për përpilimin e SSJ. Versioni i ri i udhëzimeve mundëson përmirësimin e kualitetit të statistikave të SSJ dhe përshtatur ndaj zhvillimeve të reja në transaksionet financiare ndërkombëtare. Për të rritur transparencën për SSJ është azhurnuar *Metodika e SSJ-së* e publikuar në faqen e internetit të BQK-së. Në vazhdim të përpjekjeve për të rritur kualitetin e SSJ, BQK gjatë verës 2019 ka realizuar një hulumtim me emigrantë kosovarë që kanë kaluar në pikat kufitare të Kosovës, për të vlerësuar nivelin dhe strukturën e shpenzimeve të dërgesave të tyre në Kosovë. Rezultatet janë përdorur për të përmirësuar vlerësimet në disa komponentë të bilancit të pagesave, përfshirë remitencat, shpenzimet gjatë qëndrimit në Kosovë, investimet direkte, etj.

Në kuadër të mbështetjes financiare të BE-së për të ndihmuar sistemet statistikore të vendeve që planifikojnë t'i bashkohen BE-së (programi shumë-përfitues IPA 2015), BQK ka implementuar dy projekte. Projekti “Statistikat e tregtisë në shërbime” dhe projekti “Burimet e të dhënave të kërkuara për kalkulimin e treguesve MIP”. BQK ka plotësuar të gjitha detyrat e ngarkuara me kontratat për dy projektet. Detyrat e plotësuara në projektin e parë kanë mundësuar harmonizim më të avancuar të SSJ ndaj kërkesave të *acquis*, kurse projekti i dytë ka mundësuar identifikimin e burimeve të informatave të nevojshme për kalkulimin e treguesve MIP kryesorë dhe ndihmës; njëherit ka identifikuar boshllëqet që ekzistojnë momentalisht për kalkulimin e këtyre treguesve. Eurostat ka vlerësuar lartë progresin e bërë nga BQK dhe ka premtuar mbështetje edhe gjatë vitit 2020.

Edhe në fushën e statistikave monetare e financiare (SMF), BQK në baza të rregullta ka mbledhur të dhënat e nevojshme, përpiluar, publikuar në faqen e BQK-së dhe raportuar në organizata ndërkombëtare relevante për SMF. Në kuadër të SMF përfshihen statistikat për BQK-në, bankat komerciale, institucionet e tjera financiare, Letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës, sistemi i

pagesave, si dhe regjistri i rrjetit të institucioneve financiare. Gjatë periudhës 5-16 gusht 2019 një mision i asistencës teknike i FMN-së ka qëndruar në BQK për të vlerësuar nëse përpilimi i SMF dhe raportimi në FMN është në përputhje me rekomandimet nga Manuali i fundit i FMN-së për SMF. Misioni ka konstatuar se SMF raportohen në FMN në përputhje me manualin e fundit të FMN-së, derisa ka bërë disa rekomandime për të forcuar sistemin statistikor. Misioni i FMN-së ka kërkuar që BQK të rrisë numrin e stafit në Departamentin e Statistikës për zhvillimin e statistikave për llogari financiare dhe të statistikave të bilancit të gjendjes sektoriale.

BQK bashkëpunon me institucionet vendore relevante në fushën e statistikave për përpilimin e të dhënave statistikore, veçanërisht bashkëpunon ngushtë me ASK-në dhe Ministrinë e Financave. Gjithashtu bashkëpunon ngushtë edhe me autoritetet e vendeve të tjera dhe me organizata ndërkombëtare. Për të avancuar bashkëpunimin me institucionet vendore dhe lehtësuar shkëmbimin e të dhënave, BQK ka draftuar një marrëveshje bashkëpunimi trepalëshe BQK-ASK-MF, e cila pritet të finalizohet gjatë vitit 2020. Kjo marrëveshje do të adresojë qasjen reciproke në të dhëna. Për më tepër, BQK i përket një numri organesh që punojnë me statistikën e Kosovës, përfshirë Këshillin Statistikor të Kosovës dhe grupin e ekspertëve për Profilin e Zgjeruar të Migrimit. Gjatë vitit 2019, BQK ka marrë pjesë në takimet e organizuara nga Sekretariati i CEFTA-së dhe ka bërë raportimin e të dhënave që burojnë nga marrëveshja e CEFTA-së.

6.8. Rishqyrtimi i kërkesave të institucioneve financiare të mbikëqyrura nga BQK-ja

BQK gjatë ushtrimit të kompetencave të veta mbikëqyrëse, duke vepruar në pajtueshmëri me nenin 67. pika 4 të Ligjit nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës, para se të shqiptojë ndëshkime administrative, i ofron një deklaratë të detajuar personit të cilit do t'i shqiptohet ndëshkimi duke përshkruar faktet dhe ligjin, që mbështesin ekzistencën e shkeljes dhe do t'i japë këtij personi mundësi të plotë të ofrojë fakte dhe argumente, se pse ndëshkimi nuk do duhej t'i shqiptohej. Në dokumentin/deklaratën e dërguar nga BQK-ja (Njoftim për qëllimin e shqiptimit të masave ndëshkimore administrative), jepet edhe këshilla juridike, ku institucioni informohet me të drejtën që brenda 15 ditësh kalendarike nga dita e pranimit të kësaj deklaratë, të bëjë kërkesë për rishqyrtim te Divizioni i Rishqyrtimit.

Institucionet e mbikëqyrura nga BQK-ja pas pranimit të një deklaratë të tillë dhe duke qenë se kanë mundësinë e rishqyrtimit të masës ndëshkimore, në rast se vendosin të ankohen, adresojnë kërkesën në Divizionin e Rishqyrtimit.

Bazuar në atë që është cekur më lart, Divizioni i Rishqyrtimit gjatë vitit 2019 ka pranuar për rishqyrtim 6 kërkesa nga institucionet financiare të mbikëqyrura nga BQK-ja. Të gjitha kërkesat janë shqyrtuar me kujdesin profesional dhe në pajtueshmëri me kuadrin ligjor, janë adresuar në formën e rekomandimeve dhe janë përcjellë në Bordin Ekzekutiv të BQK-së për vendimmarrje. Divizioni i Rishqyrtimit ka identifikuar ndryshimet e nevojshme në rregullativën ligjore me qëllim të rregullimit dhe avancimit të çështjeve të caktuara me efekt të drejtpërdrejtë në çështjet e mbikëqyrjes dhe rregullimit. Në këtë kontekst Divizioni i Rishqyrtimit në kuadër të objektivave të vëna në planin e zhvillimit trevjeçar (2019-2021) ka rishqyrtuar rregullativën ligjore dhe me kërkesë edhe të Bordit Ekzekutiv të BQK-së, ka iniciuar dhe ka bërë plotësim-ndryshimin e Rregullores për procedurat e shqiptimit të ndëshkimeve administrative (aprovuar nga Bordi i BQK-se më 29.12.2019), e cila qartëson proceset që duhet ndjekur dhe adreson përgjegjësitë gjatë kryerjes së detyrave dhe përmbushjes së tyre si për individët ashtu edhe njësitë organizative brenda BQK-së.

7. Zhvillimet e Brendshme

7.1. Auditimi i Brendshëm

Njëra ndër hallkat kyçe të kontrolleve të brendshme të disenjuara dhe vendosura në institucione është Auditimi i Brendshëm (tutje AB) si funksion i pavarur. Auditimi i brendshëm bashkë me auditimin e jashtëm përmbyllin zingjirin e llogaridhënies brenda çdo institucioni.

Sa i përket kornizës ligjore të BQK-së, ajo i ka ofruar mandat të plotë AB-së që në mënyrë të pavarur të zhvillojë angazhime të auditimit, me qëllim që t'i ofrojë Menaxhmentit rekomandime në të mirë të menaxhimit sa më ekonomik, efikas dhe efektiv të buxhetit dhe pasurisë si dhe shtimit të vlerës në institucion.

Auditimi i Brendshëm gjatë vitit 2019 ka kryer angazhime auditimi bazuar në Planin Vjetor të punës së AB-së për vitin 2019, të miratuar nga Bordi i BQK-së. Plani Vjetor i punës së AB-së për vitin 2019 është përpiluar bazuar në Metodologjinë e Vlerësimit të rreziqeve, sipas qasjes së bazuar në rrezik. Ky model është i adaptuar nga praktika e Bankës Qendrore Europiane.

Përgatitjes së Planit Vjetor, i ka paraprirë përgatitja e Universit të Auditimit për periudhën trevjeçare 2020-2021. Plani i përgatitur nga AB, pas rishikimit dhe diskutimeve me Komitetin e Auditimit është aprovuar në Bordin e BQK-së.

Auditimet e kryera gjatë vitit 2019 ishin të natyrës: financiare, të pajtueshmërisë, operacionale dhe të teknologjisë informative.

Fushëveprimi i AB-së ka vazhduar të jetë i orientuar në drejtim të përmirësimit dhe avancimit të sistemeve dhe proceseve të cilat e ndihmojnë Menaxhmentin, në përmirësimin dhe avancimin e mëtejshëm të qeverisjes korporative dhe arritjen e objektivave të përcaktuara.

Në përputhje me Ligjin e BQK-së dhe Statutin e Auditimit të Brendshëm, Shefi i AB-së, gjatë vitit 2019 ka raportuar në periudha të rregullta tremujore dhe vjetore në Komitet të Auditimit dhe Bord të BQK-së lidhur me (rezultatet e auditimit) të gjeturat e auditorit, rekomandimet si dhe veprimet e ndërmarra për adresimin e tyre. Raportet janë diskutuar paraprakisht në Komitetin e Auditimit dhe Bordin e BQK-së dhe më pas çështjet për trajtim të mëtutjeshëm të cilat kanë kërkuar masa për implementim, janë drejtuar për adresim te Menaxhmenti Ekzekutiv.

Përmes raportimeve të tilla, AB në baza të rregullta periodike ka raportuar në lidhje me nivelin e përmbushjes së rekomandimeve të dhëna në periudhat paraprake. Për më tepër, në periudha të caktuara janë përgatitur edhe raporte administrative për Guvernatorin për informim, rreth angazhimeve të përditshme të AB-së.

Me qëllim të përmbushjes së rekomandimeve të dhëna nga Vlerësimet e Jashtme: Banka Botërore, Banka Qendrore Evropiane, FMN - Vlerësimi i masave mbrojtëse (Safeguard Assessment) dhe USAID-i lidhur me përmirësimin dhe avancimin e cilësisë së punës së auditimit në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe praktikat profesionale të auditimit, AB ka vazhduar me aktivitete që kanë ndikuar në këtë drejtim.

Gjatë vitit 2019, AB ka vazhduar të kryej aktivitetet e auditimeve të përcaktuara me Planin Vjetor të Punës 2018/2019. Përveç auditimeve të planifikuara, në bazë të kërkesës nga marrëveshja midis Qeverisë së Kosovës, BQK-së dhe Fondit Monetar Ndërkombëtar, për gjashtëmujorin e parë është kryer një auditim i pavarur i rekonsilimit të llogarive të Qeverisë. Raporti është dërguar në FMN përmes përfaqësuesit rezident, në kohën e caktuar në Marrëveshje. Një auditim *ad hoc* është kryer me kërkesë nga Menaxhmenti i lartë.

Përgjatë vitit 2019, AB-ja ka vazhduar aktivitetet rreth zhvillimit të vazhdueshëm profesional të stafit, përmes pjesëmarrjes në disa ngjarje si: trajnime, seminare dhe forume. Departamenti i

Auditimit të Brendshëm është i përfshirë në programin për forcimin e kapaciteteve të Bankave Qendrore në Ballkanin Perëndimor me qëllim të integritimit në Sistemin Evropian të Bankave Qendrore, të organizuar nga Deutsche Bundesbank, i cili do të vazhdojë së implementuari gjatë vitit 2020.

7.2. Burimet Njerëzore

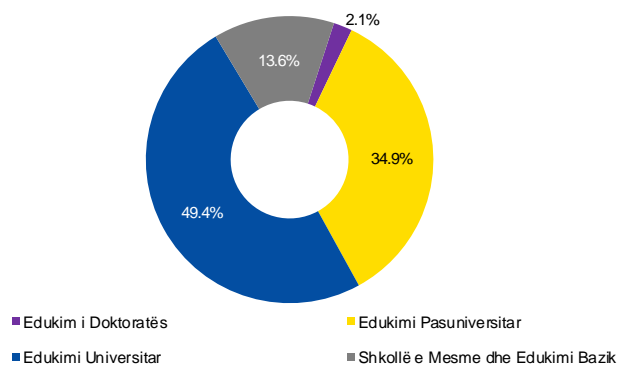
Në zbatim të objektivave strategjike të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës dhe politikave të administrimit të burimeve njerëzore, BQK-ja është fokusuar në drejtim të përvetësimit dhe zbatimit në vazhdimësi të praktikave më të mira të menaxhimit të burimeve njerëzore që aplikohen në institucione të ngjashme.

Administrimi efektiv i burimeve njerëzore i kushton rëndësi të veçantë përshtatjes së infrastrukturës rregullative të institucionit me standardet më të mira, si dhe ofron mundësi për zhvillim dhe promovim për të gjithë punonjësit, duke synuar rritjen e profesionalizmit, performancës dhe motivimit të punonjësve.

Në fund të vitit 2019 numri i të punësuarve në Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës ishte 235. Mosha mesatare e të punësuarve ka qenë 41 vite. Përfaqësimi gjinor në nivel specialistësh dhe drejtuesish është i ekuilibruar. Raporti i femrave ndaj meshkujve është 53.6% - 46.4%, ndërkohë që ky raport në nivel drejtues është 52.4% - 47.6%.

Në strukturën e përgjithshme të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës 5 punonjës ose 2.1% janë me PhD, 82 punonjës ose 34.9% me edukim pasuniversitar, 116 punonjës ose 49.4% me edukim universitar, 29 punonjës ose 12.3% me edukim të mesëm dhe 3 punonjës ose 1.3% me edukim bazik (figura 99).

Figura 99. Struktura sipas edukimit

Burimi: BQK (2020)

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës vlerëson personelin si një ndër resurset me rëndësi të veçantë dhe vazhdimisht angazhohet për mbështetjen e tyre që t'u sigurojë njohuri të duhura, aftësi, ekspertizë dhe ngritje profesionale adekuate për përmbushjen e detyrave dhe përgjegjësi sipas standardeve më të larta, për arritjen e potencialit të plotë të tyre, duke krijuar kushte për vijim të studimeve pasuniversitare si dhe përmes pjesëmarrjes në konferenca, trajnime, kurse, seminare, etj.

Nga numri i përgjithshëm i të punësuarve, 120 punonjës ose 51.1% e tyre kanë marrë pjesë në trajnime profesionale të cilat kryesisht janë organizuar nga Banka Qendrore Evropiane, Fondi Monetar Ndërkombëtar - FMN, Joint Vienna Institute - JVI, Deutsche Bundesbank, Banka e Holandës, Banka e Polonisë, Banka e Francës, Banka e Italisë, Banka e Çekisë, Istanbul School of Central Banking, Shoqata e Bankave të Kosovës dhe "Center of Excellence in Finance – CEF".

Gjatë vitit 2019 gjithsej 31 studentë mbaruan programin e praktikës në Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës. Qëllimi kryesor i këtij programi ka qenë që stafi profesional i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës, t'i ndajë përvojat e veta me studentë të dalluar dhe të realizojë një hulumtim për vlerësimin e shpenzimeve të bashkatdhetarëve tanë gjatë qëndrimit të tyre në Kosovë, në sezonin e verës.

Prej grupit në fjalë janë angazhuar 7 studentë në realizimin e një projekti studimor për vlerësimin e nivelit dhe strukturës së shpenzimeve të emigrantëve gjatë qëndrimit në Kosovë. Në kuadër të projektit, studentët kanë zhvilluar anketa në terren në disa pika të përzgjedhura kufitare të Kosovës gjatë periudhës korrik – gusht 2019, nga pyetëtori janë nxjerrë rezultatet kryesore dhe në fund është përgatitur një raport i shkurtër me të gjeturat kryesore.

7.3. Aktiviteti ligjor i BQK-së

Në pajtim me objektivat dhe detyrat e Bankës Qendrore, aktiviteti ligjor i BQK-së gjatë vitit 2019 ka qenë i orientuar drejt avancimit dhe përditësimit të kornizës rregullative të sektorit financiar në pajtim me legjislacionin përkatës të Bashkimit Evropian si dhe standardet ndërkombëtare.

Në veçanti, aktiviteti ligjor i BQK-së gjatë vitit 2019 është fokusuar në plotësim/ndryshimin e legjislacionit primar dhe sekondar në fushëveprimin e sektorit financiar. Në rrjedhën e kësaj, janë hartuar draft-ligji i ri për banka, si dhe draft-ligji për sigurimin e detyrueshëm nga autopërgjegjësia, të cilat draftligje gjenden në procesin e finalizimit në BQK para procedimit tek organet kompetente. Gjithashtu, draft-ligji për institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare, tanimë gjendet tek organet kompetente për procedim të mëtutjeshëm të miratimit. Qëllimi i plotësim/ndryshimeve të këtyre ligjeve është harmonizimi me legjislacionin e Bashkimit Evropian, si dhe praktikat dhe standardet më të mira ndërkombëtare, në mënyrë që të arrihen objektivat e BQK-së për ruajtjen dhe mbarëvajtjen e stabilitetit financiar si dhe mbrojtjen e interesave të policëmbajtësve dhe depozitorëve.

Me qëllim të përmbushjes së objektivave të Bankës Qendrore, si dhe në përshtatje me dinamikën e zhvillimeve më të reja në sektorin financiar, organet vendimmarrëse të BQK-së edhe gjatë këtij viti kanë vazhduar me miratimin e një sërë aktesh nënligjore, të cilat paraprakisht, para miratimit të tyre, kanë qenë subjekt i shqyrtimit nga aspekti ligjor, në mënyrë që të sigurohet pajtueshmëria me kornizën ligjore në fuqi.

Gjithashtu, BQK-ja është angazhuar edhe në arritjen e marrëveshjeve të bashkëpunimit me institucione vendore dhe ato ndërkombëtare, me qëllim të kryerjes me efikasitet të detyrave lidhur me çështjet brenda fushave të kompetencave reciproke të institucioneve përkatëse. Në këtë drejtim janë arritur të nënshkruhen marrëveshje si:

- Marrëveshje bashkëpunimi mbi qeverisjen korporative të bankave, e cila është nënshkruar me bankat qendrore të pesë vendeve të Ballkanit Perëndimor;
- Marrëveshje bashkëpunimi me Ministrinë e Punëve të Brendshme, Drejtorinë e Policisë së Kosovës dhe Shoqatën e Bankave, që ka për qëllim avancimin e bashkëpunimit për ngritjen e nivelit të sigurisë në sektorin bankar;
- Marrëveshje bashkëpunimi për komitetin e stabilitetit financiar, ndërmjet BQK-së, Ministrisë së Financave dhe Fondin e Sigurimit të Depozitave në Kosovë;
- Marrëveshje bashkëpunimi mbi këmbimin e informatave në fushën e garancive kreditore, ndërmjet BQK-së dhe Fondit Kosovar për Garanci Kreditore;
- Marrëveshje bashkëpunimi ndërmjet BQK-së dhe Fondit të Sigurimeve Shëndetësore;
- Marrëveshje bashkëpunimi mbi këmbimin e informacionit dhe bashkëpunimit, ndërmjet BQK-së dhe Fondit të Sigurimit të Depozitave të Kosovës;
- Marrëveshje bashkëpunimi me Ministrinë e Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë me qëllim të avancimit të bashkëpunimit në fushën e edukimit financiar, dhe
- Marrëveshje bashkëpunimi me Federatën e Futbollit të Kosovës, e cila ka për qëllim nxitjen e bashkëpunimit reciprok në fushën e edukimit financiar për sportistët e rinj.

Synimi kryesor i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës është që në vazhdimësi të fokusohet në mbarëvajtjen dhe zhvillimin e një kornize rregullative në harmoni me legjislacionin në fuqi, legjislacionin e Bashkimit Evropian, si dhe standardet dhe praktikatat më të mira ndërkombëtare, me qëllim të vazhdimin të funksionimit të sigurt, stabil dhe të qëndrueshëm të sektorit financiar në Kosovë.

7.4. Funkzioni i Menaxhimit të Rrezikut

Menaxhimi i rrezikut në Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës është i orientuar drejt arritjes së objektivave të Bankës Qendrore të përcaktuara me Ligj.

Menaxhimi i rrezikut është proces i përgjithshëm i identifikimit, analizimit, vlerësimit, raportimit dhe monitorimit të rrezikut dhe si i tillë kryhet në Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës sipas Politikës për Menaxhimin e Rrezikut. Aktivitetet e menaxhimit të rrezikut kanë qenë në shërbim të rritjes së nivelit të maturitetit të proceseve të menaxhimit të rrezikut duke:

- Mirëmbajtur dhe zhvilluar më tej kornizën për menaxhim të rrezikut;
- Zhvilluar kulturën e rrezikut në institucion;
- Integruar menaxhimin e rrezikut në të gjitha funksionet e institucionit; dhe
- Avancuar procesin për identifikim, vlerësim, raportim dhe monitorim të rrezikut duke plotësuar më tej metodologjinë për vlerësim të rrezikut dhe instrumentet në shërbim të implementimit të metodologjisë.

Proceset për menaxhim të rrezikut janë disenjuar për të qenë në shërbim të arritjes së objektivave strategjike të Bankës Qendrore duke vënë në pah mundësitë dhe rreziqet potenciale. Për të arritur këtë është bërë lidhja mes qëllimeve strategjike, proceseve të punës që ndihmojnë arritjen e këtyre objektivave dhe rreziqeve që mund të rrezikojnë arritjen e tyre. Për secilën fazë të ciklit të menaxhimit të rrezikut janë zhvilluar procedura, forma dhe vegla për të lehtësuar identifikimin, vlerësimin, raportimin dhe monitorimin e nivelit të rrezikut në institucion. Gjatë vitit 2019 është krijuar databaza e proceseve dhe nënproceseve të punës në nivel të BQK-së, i mbështetur me detaje përshkruese për secilin element të procesit/nënprocesit. Gjatë këtij viti është krijuar Regjistri i Rrezikut, si një bazë e të dhënave shumë kritike për institucionin me natyrë dinamike, ku në vazhdimësi kërkohet të plotësohet duke azhurnuar statusin e rreziqeve aktuale apo edhe plotësimin me rreziqe të reja. Janë identifikuar kontrollet brenda proceseve të punës të cilat kërkohen të jenë efektive në mënyrë që të ofrohet siguri se objektivat strategjike do të arrihen.

Vlerësimi i nivelit të përgjithshëm të rrezikut bazohet në shumë komponentë të cilat ju kanë nënshtruar më pas procesit të analizës kuantitative dhe kualitative, në mënyrë që sa më saktë të konstatohet për nivelin e rrezikut dhe të rekomandohet për veprimet për menaxhim të tij. Duhet të theksohet se të dhënat që mbledhen për çdo periudhë raportimi i nënshtrohen procesit të validimit të pavarur. Për këtë arsye në vazhdimësi janë duke u zhvilluar vegla që ndihmojnë këtë proces. Për kategorizimin e llojeve të rrezikut është zhvilluar Taksonomia si një grup koherent dhe uniform i definicioneve për të mbuluar më mirë kategoritë dhe nënkategoritë e rrezikut operacional. Taksonomia ndihmon në lehtësimin e procesit të identifikimit të rrezikut dhe më pas shërben për të kryer vlerësim të strukturuar të rrezikut, për përshkrim të saktë të rrezikut dhe për t'ju dhënë prioritet veprimeve për trajtim të rrezikut. Për trajtimin e nivelit të rrezikut janë zhvilluar dhe përcjellë plane veprimi. Ndërsa, për të monitoruar nivelin e rrezikut dhe për t'u siguruar se ky nivel mbetet brenda tolerancës së rrezikut, janë disenjuar format për monitorimin e nivelit të rrezikut përmes të cilave janë përcjellë veprimet e ndërmarra. Gjithashtu, për monitorimin e rreziqeve të raportuara janë zhvilluar 24 Indikator Kyç të Rrezikut për procese të ndryshme. Indikatorët Kyç të Rrezikut ofrojnë sinjal për menaxhmentin në rast të rritjes së rreziqeve të caktuara që mund të ndikojnë në arritjen e objektivave strategjike të institucionit, si dhe mundësojnë identifikimin e humbjeve të mundshme para se ato të ndodhin dhe veprojnë si tregues i ndryshimeve të profilit të rrezikut operacional.

8. Marrëdhëniet me jashtë dhe bashkëpunimi ndërkombëtar

8.1. Marrëdhëniet Ndërkombëtare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK), në mënyrë intensive ka vazhduar të avancojë bashkëpunimin ndërkombëtar në kuadër të funksioneve dhe përgjegjësi të saj.

Gjatë vitit 2019, të kryesuara nga Guvernatori Mehmeti, janë realizuar takime dhe bashkëpunime të ndryshme me institucione financiare ndërkombëtare, si: Fondin Monetar Ndërkombëtar (FMN), Bankën Botërore (BB), Bankën Qendrore Evropiane (ECB), Autoritetin Bankar Evropian (EBA), Forumin Ekonomik të Crans Montana në Zvicër, Agjencinë e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar (USAID), Komisionin Evropian (EC), Deutsche Bundesbank, Autoritetet e Mbikëqyrjes Federale Gjermane, Autoritetin e Mbikëqyrjes Austriake, Bankën e Turqisë, Korporata Financiare Ndërkombëtare (IFC), pjesë e Bankës Botërore, Eurostat-in dhe institucione tjera.

Menaxhmenti i lartë i BQK-së i kryesuar nga Guvernatori z. Fehmi Mehmeti, së bashku me Kryetarin e Bordit të BQK-së Flamur Mrasori, zëvendësguvernatorët Lulzim Ismajli dhe Sokol Havolli ishin pjesë e delegacionit të Republikës së Kosovës në dy takimet e rregullta Pranverore të FMN-së dhe BB-së, si dhe në takimet vjetore të Bordit të Guvernatorëve të këtyre institucioneve, të mbajtura në Uashington.

Në këto ngjarje delegacioni i BQK-së i kryesuar nga Guvernatori Mehmeti, i cili përfaqëson Republikën e Kosovës në FMN, zhvilloi takime me zyrtarët më të lartë të Fondit Monetar Ndërkombëtar dhe të Bankës Botërore, zyrtarë të Departamentit të Thesarit Amerikan, si dhe me përfaqësues të institucioneve tjera financiare ndërkombëtare. Gjatë këtyre vizitave, delegacioni zhvilloi edhe një sërë takimesh me homologë të bankave qendrore të vendeve të ndryshme të botës.

Gjatë vitit 2019, Guvernatori Mehmeti realizoi vizitë në Turqi, ku takoi, Guvernatorin e Bankës Qendrore të Republikës së Turqisë, Murat Çetinkaya, i cili u zotua për ta mbështetur anëtarësimin e BQK-së në Klubin e Guvernatorëve për Azinë Qendrore, Rajonin e Detit të Zi dhe vendet e Ballkanit.

Gjithashtu, Guvernatori Mehmeti së bashku me Kryetarin e Bordit të BQK-së Flamur Mrasori morën pjesë në sesionin e 30-të të Forumit të Crans Montana, punimet e të cilit u mbajtën në Gjenevë të Zvicrës.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës, gjatë vitit 2019 u përfaqësua edhe në aktivitetet e organizuara nga bankat homologe dhe institucionet financiare ndërkombëtare, si:

- në Samitin e Ministrave të Financave, Guvernatorëve të Bankave Qendrore dhe Drejtorëve të Administratave Tatimore të rajonit që u mbajt në Beçiq të Malit të Zi;
- në Konferencën e organizuar nga Fondi Monetar Ndërkombëtar dhe Banka Qendrore e Kroacisë, me titull “Demografia, punësimi dhe rritja: në drejtim të së ardhmes së Evropës Qendrore, Lindore dhe Juglindore”;
- në konferencën e 8-të të nivelit të lartë të organizuar nga Banka Qendrore Evropiane me temën: Përgjigja e vendeve të Evropës Qendrore, Lindore dhe Juglindore ndaj ndryshimeve në fushën tregtare dhe financiare, dhe
- në konferencën vjetore të Bankës së Shqipërisë me temën “Një botë e re e guximshme? E ardhmja e bankingut në vendet evropiane në zhvillim: rikonceptimi i përmasës, strukturës, pronësisë, politikave dhe incentivave të tij”, Në këtë Konferencë ndërkombëtare, BQK-ja u përfaqësua nga Sokol Havolli, Zëvendësguvernator për Mbikëqyrje Financiare.

Ngjarje e rëndësishë së veçantë në vitin 2019, ka qenë shënimi i 20 vjetorit të themelimit të BQK-së me ç'rast u organizua Konferencë Ndërkombëtare. Në këtë konferencë Guvernatorët e Bankave Qendrore, të Kosovës, Maqedonisë së Veriut, Shqipërisë, Malit të Zi dhe Drejtori i Agjencionit Bankar të Federatës së Bosnjë dhe Hercegovinës, nënshkruan Memorandumin e bashkëpunimit mbi qeverisjen korporative të bankave. Ky Memorandum është iniciativë regjionale, e cila është zhvilluar nën udhëheqjen e Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës dhe në bashkëpunim me bankat qendrore të 5 vendeve të Ballkanit Perëndimor. Kjo iniciativë është e para e llojit të tillë në regjion dhe ka të bëjë me praktikën e qeverisjes korporative të bankave komerciale që operojnë në vendet tona, respektivisht kualitetin e mekanizmave të qeverisjes që demonstrohen nga bankat komerciale.

8.2. Komunikimi dhe Edukimi Financiar

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës, gjatë vitit 2019 ka avancuar edhe më tej ngritjen e transparencës dhe ndërgjegjësimin të publikut për punën e saj, si dhe ka shtuar aktivitetet e saj në kuadër të komunikimit, informimit dhe edukimit financiar.

Vëmendje të veçantë BQK-ja i ka kushtuar informimit të publikut përmes shpërndarjes së informatave duke qenë transparente rreth zhvillimeve, aktiviteteve, arritjeve dhe të dhënave përmes kanaleve të ndryshme të komunikimit, në kuadër të funksioneve dhe përgjegjësisë së saj.

Në kuadër të informimit, qytetarët janë informuar përmes: publikimit, hulumtimeve dhe materialeve të shumta, kumtesave në ueb-faqen dhe nënfaqen e saj; përgjigjeve në pyetjet e gazetarëve; përgjigjeve në pyetjet e qytetarëve; pjesëmarrjes në emisione dhe debate televizive, përfaqësimet në radio; konferencave për shtyp, si dhe publikimeve në rrjetet sociale dhe kanal in zyrtar në Youtube. Këto kanale kanë shërbyer si urëlidhëse për t'iu përgjigjur mediave dhe kërkesave të qytetarëve.

Në kuadër të Programit të Edukimit Financiar, BQK-ja ka vazhduar të realizojë aktivitete, vizita e projekte të ndryshme, të organizojë ngjarje me qëllim të ngritjes së njohurive ekonomike e financiare te publiku i gjerë.

Java Ndërkombëtare e Parasë 2019, u mbajt nga 25 deri më 30 mars 2019 dhe u hap me organizimin e një Konference në të cilën morën pjesë institucione të shumta vendore e ndërkombëtare si: Ministria e Arsimit, Ambasada Zvicerane, Banka Botërore, Finance in Motion (EFSE) dhe përfaqësues të të gjithë sektorit financiar në Kosovë. Në këtë Konferencë u nënshkrua Memorandumi i Mirëkuptimit me Ministrinë e Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë me qëllim të avancimit të bashkëpunimit në fushën e edukimit financiar.

Në Konferencë u lancuan disa projekte të mbështetura nga institucione ndërkombëtare:

- Greenback Projekt – i cili u mbështet nga Banka Botërore dhe Sekretariati Shtetëror i Zvicrës për Çështje Ekonomike (SECO)
- Projekti për përgatitjen e setit të librave – për nxënës të klasave I-ra deri të V-ta, i cili do të mbështetet nga EFSE (finance in Motion), dhe
- Projekti për ndërtimin e platformës për krahasimin e normave të interesit, i cili do të mbështetet nga EFSE (finance in Motion).

Në fund të Konferencës u bë ndarja e çmimeve për fituesit e konkursit për fëmijë “Mëso, Kurse, Fito”.

Java vazhdoi nëpër komuna e institucione të ndryshme duke targetuar fëmijët dhe të rinjtë, me aktivitete të tjera si: aktivitet me nxënës të shkollës fillore “Naim Frashëri” nga Vushtrria, me nxënësit e shkollës fillore “Faik Konica”, ligjërata në Fakultetin Ekonomik Universiteti i

Prishtinës, në Universitetin Isa Boletini, Mitrovicë, Universitetin e Shkencave Teknike të Aplikuara, Ferizaj dhe Universitetin AAB, Prishtinë, si dhe ligjëratë në BQK me Bankierët e rinj, të Bankës për Biznes.

Gjatë vitit 2019, BQK me qëllim të shtrirjes së aktiviteteve në tërë territorin e Kosovës, organizoi ligjërata dhe aktivitete me nxënës të shkollave fillore dhe të mesme, universitete e kolegje.

Aktivitete tjera të organizuara gjatë vitit 2019, ishin edhe me nxënës të shkollave fillore në Prishtinë; “Gjakovë; “Podujevë, si dhe fëmijë të shumtë të Akademisë Verore, të organizuar nga Qendra Amerikane e Këshillimit.

Përveç ligjëratave të organizuara gjatë JNP 2019, u mbajtën edhe ligjërata me studentë të universiteteve dhe kolegjeve, si: Universitetit të UBT-së, Universitetit Veror Ndërkombëtar të Prishtinës, Universitetit “Haxhi Zeka” në Pejë, Universitetit të Shkencave të Aplikuara në Ferizaj, Universitetit “Isa Boletini” në Mitrovicë.

Në kuadër të aktiviteteve në fushën e edukimit financiar BQK shënon edhe Ditën Botërore të Kursimeve. Këtë vit u shënuapërmes një konkursi me nxënës të klasave të VI-IX-ta, të shkollave fillore të Kosovës, për realizimin e Esesë më të mirë rreth kursimit dhe financave. Nxënësit fitues u shpërblyen me dhurata simbolike dhe mirënjohje nga Banka Qendrore, të cilat u shpërndanë gjatë ceremonisë së Ditës Botërore të Kursimeve nga Guvernatori Mehmeti.

BQK, po ashtu ndau çmimin tradicional “Ekonomisti i Ri” i cili ndahet çdo vit me qëllim të nxitjes së hulumtimeve mes ekonomistëve të rinj të Kosovës.

Gjithashtu BQK gjatë vitit 2019 organizoi një sërë ngjarjesh përmes të cilave edhe shënoi 20 vjetorin e themelimit të BQK-së, si: Konferencën për Mbrojtjen e Konsumatorit, Konferencën për Javën Ndërkombëtare e Parasë dhe Konferencën Ndërkombëtare të nivelit të lartë për shënimin e 20 vjetorit të BQK-së. Konferenca e shënimin të 20 vjetorit të BQK-së, u mbajt në nëntor 2019 dhe morën pjesë përfaqësues të nivelit më të lartë të institucioneve shtetërore të Republikës së Kosovës dhe përfaqësues të nivelit më të lartë të institucioneve financiare ndërkombëtare nga mbarë bota.

8.3. Asistenca Teknike

BQK-ja ka vazhduar të ketë bashkëpunim me institucionet financiare ndërkombëtare, si dhe me bankat qendrore dhe agjencitë rregullatore si në nivel rajonal ashtu edhe në rrafshin e gjerë ndërkombëtar. Kryesisht gjatë vitit 2019 bashkëpunim më intenziv është realizuar me institucionet ndërkombëtare si: FMN, BB, BQE, Thesari Amerikan, BERZH, EFSE, SECO etj.

Banka Botërore (BB)

Në kuadër të bashkëpunimit dhe mbështetjes nga Banka Botërore edhe në vitin 2019 ka vazhduar mbështetja në projektet të cilat janë: programi i përbashkët i financuar në kuadër të programit të financuar nga SECO për Remitencat dhe Pagesat - RPP.

Ky program ka vazhduar me fokus:

- Trajnim për stafin e DSP dhe njësisve tjera të BQK-së, lidhur me aplikimin e parimeve të PFMI – IOSCO/BIS për vlerësimin e sistemeve të pagesave të rëndësisë sistematike.
- Mbështetje në rishikimin e kornizës ligjore/rregullative për mundësimin e licencimit të institucioneve të parasë elektronike dhe për rregullimin e aktivitetit të parasë elektronike, si dhe rishikimin e kornizës ligjore për funksionimin e agjentëve në mënyrë që të krijohen lehtësira dhe të arrihet një shpërndarje më e gjerë e shërbimeve të pagesave/remitancave përmes agjentëve.

- Studimi lidhur me vlerësimin e kostos për pagesat me vlerë të vogël për ofruesit e shërbimeve të pagesave (BQK, bankat, IFJB-të për pagesa) dhe për përdoruesit e shërbimeve të pagesave (institucionet qeveritare, bizneset, konsumatorët).
- Projekti Greenback, për të cilin BQK-ja mbështetet nga Banka Botërore dhe Sekretariati Shtetëror i Zvicrës për Çështje Ekonomike (SECO) është projekt i cili ka për qëllim rritjen e efikasitetit të shfrytëzimit të remitancave, përmes një qasje inovativ, dhe të ndikojë në ngritjen e informatave për migrantët përmes aktiviteteve të edukimit financiar.

Thesari Amerikan (THA)

Thesari Amerikan i ka ofruar mbështetje dhe përkrahje BQK-së që nga themelimi i saj, goftë përmes asistencave teknike apo edhe realizimit të projekteve të veçanta. Në kuadër të mbështetjes së pranuar nga Thesari Amerikan për fuqizimin e kornizës ligjore dhe institucionale për avancimin e vlerësimit të pronave të paluajtshme në Kosovë, gjatë muajit shkurt ka asistuar në vizitë dyjavore këshilltari z. Lewis Allen, i cili ka kontribuar në:

- Ka kontribuar në finalizimin e përgatitjes së Amandamentimeve të Rregullores për Vlerësimin e Pronave të Paluajtshme dhe trajnim për stafin e shtyllës së mbikëqyrjes lidhur me implementimin e ndryshimeve të reja, dhe
- Ka mbështetur Grupin Punues të themeluar nga Ministria e Financave në Përgatitjen e Rregullores për Këshillin Mbikëqyrës për Licencimin e Vlerësuesve të Pronave të Paluajtshme bazuar në ndryshimet e fundit të Ligjit të Tatimit mbi Pronën.

Gjatë vitit 2019 BQK-ja po ashtu është përkrahur nga Thesari Amerikan përmes asistencës teknike shtesë kryesisht e fokusuar në mbështetjen e draftimit për fuqizimin e kornizës ligjore të BQK-së.

Programet e financuara nga Bashkimi Evropian (BE)

Gjatë vitit 2019 BQK-ja përmes programeve të asistencës së donatorëve, Dukata e Madhe e Luksemburgut dhe Mbretëria e Norvegjisë është bërë pjesë përfituese e projekteve, që po mbështesin Qeverinë e Republikës së Kosovës për t'i përmbushur kërkesat e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (MSA) ndërmjet Bashkimit Evropian (BE) dhe Kosovës. Për këtë qëllim, ata kanë ngritur një Mekanizëm për Zhvillimin e Kapaciteteve Njerëzore (HCDF) për të mbështetur zbatimin e MSA-së. Me këtë rast është nënshkruar letërzotimi edhe nga BQK-ja, e cila shërben si bazë ligjore për zbatimin e aktiviteteve për zhvillimin e kapaciteteve nga të cilat do të përfitojë Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK) dhe agjencitë e tjera të caktuara, sipas planeve zbatuese relevante. Projekti financohet nga Qeveria e Luksemburgut 1,685 milion euro dhe ajo e Norvegjisë 1,466 milion euro dhe që të dyja mbulojnë kapituj të ndryshëm të ACQUIS, derisa BQK-ja bën pjesë te pjesa e financimit nga Qeveria e Norvegjisë.

BQK-ja është nënshkruese e marrëveshjes me Sistemin Evropian të Bankave Qendrore, "Programme for Strengthening the Central Bank Capacities in the Western Balkans with a view to the integration to the European System of Central Banks" (Programi për Forcimin e Kapaciteteve të Bankave Qendrore në Ballkanin Perëndimor me synim integrimin në Sistemin Evropian të Bankave Qendrore)", ku përfshihen trajnime të specializuara të stafit, punëtori profesionale të nivelit të lartë, programe praktikash të stafit, si dhe masa bilaterale të bashkëpunimit me banka qendrore të vendeve të BE-së.

Po ashtu, BQK-ja gjatë këtij viti është përfshirë si pjesë e dy projekteve në kuadër të IPA fondeve në mesin e shumë institucioneve tjera si Njësia për Inteligjencë Financiare, Policia e Kosovës, Ministria e Financave, Dogana e Kosovës, Administrata Tatimore e Kosovës etj. Këto projekte janë:

- “Projekti Kundër Krimit Ekonomik (PECK II)”, i financuar nga Këshilli i Evropës dhe Zyra e Bashkimit Evropian dhe
- “Mbështetja e mëtutjeshme e institucioneve të Kosovës në luftë kundër krimit të organizuar, korrupsionit dhe ekstremizmit të dhunshëm”. Përfitimi nga këto projekte ka qenë kryesisht në trajnim dhe vetëdijësim, si dhe në hartimin e legjislacionit të fushës përkatëse.

EFSE Finance in Motion

- Projekti i përgatitjes së setit të Librave – për të cilin BQK-ja u mbështet nga Finance in Motion (EFSE) zyra në Kosovë. Përmes këtij projekti do të përgatitet një set prej 5 librash për nxënësit e shkollave fillore të Kosovës, klasat I-rë deri në klasën e V-të. Projekti do të vazhdojë edhe në vitin 2020 ku do të finalizohet printimi dhe shpërndarja e librave në tërë Kosovën.
- Projekti për krahasimin e normave të interesit - për të cilin BQK-ja u mbështet nga Zyra e Finance in Motion (EFSE) në Kosovë është projekt i cili ka për qëllim të kontribuojë në transparencën e tregut të sektorit financiar në Kosovë rreth normave efektive të interesit dhe çmimit të produkteve dhe shërbimeve financiare, në mënyrë që klientët e sektorit financiar të marrin vendime të informuara dhe të përgjegjshme në lidhje me përdorimin e produkteve dhe shërbimeve financiare.

8.4. Integrimet Evropiane

Me synim të realizimit të perspektivës së vendit për anëtarësim në Bashkimin Evropian (BE), Banka Qendrore e Republikës së Kosovës edhe këtë vit ka vazhduar t’i përmbushë obligimet e saj në kuadër të procesit të integritit evropian.

Monitorimi i zhvillimeve kryesore legjislative dhe praktikave mbikëqyrëse, respektivisht harmonizimi i legjislacionit të BQK-së me ACQUIS, si dhe zhvillimet e fundit makroekonomike janë raportuar në vazhdimësi përmes dokumenteve raportuese, si dhe takimeve me palët vendore dhe ndërkombëtare të përfshira në procesin e integritit evropian në Kosovë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës gjatë gjithë vitit 2019 ka bashkëpunuar me institucionet relevante duke ofruar mbështetje të vazhdueshme, për ta avancuar procesin e integritit evropian të Republikës së Kosovës.

Rol të rëndësishëm në këtë fushë ka bashkëpunimi me Ministrinë e Integritimeve Evropiane, e cila është koordinatorja kryesore e procesit të integritit evropian në Republikën e Kosovës.

BQK-ja gjithashtu ka pasur bashkëpunim edhe me ministri dhe institucione tjera, si: Ministrinë e Punëve të Jashtme, Ministrinë e Financave, Ministrinë e Tregtisë dhe Industrisë, si dhe Zyrën e BE-së në Prishtinë.

BQK-ja gjatë gjithë vitit 2019 ka vazhduar raportimet e rregullta me qëllim të realizimit të konkluzioneve në kuadër të strukturave të Stabilizim Asociimit.

BQK-ja ka raportuar për takimin e Këshillit të Stabilizim Asociimit, duke raportuar inputet e kërkuara nga Qeveria e Republikës së Kosovës. Këto inpute janë pjesë e qëndrimit zyrtar shtetëror (Position Paper), ku prezantohet progresi dhe të arriturat në fushat e caktuara (përfshirë sektorin financiar).

Gjatë kësaj periudhe, BQK-ja ka raportuar edhe në kuadër të Nënkomitetit për tregun e brendshëm dhe mbrojtje të konsumatorit, si dhe Nënkomitetin për ekonomi, çështje financiare dhe statistika.

Përpos strukturave të përbashkëta me Komisionin Evropian, BQK-ja ka raportuar në baza të rregullta edhe në kuadër të Planit Kombëtar për Zbatimin e Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit (PKZMSA). Në këtë kontekst, BQK-ja ka raportuar për kapitujt përbërës të PKZMSA-së, që kanë për qëllim zbatimin e reformave që kërkohen me Marrëveshjen e Stabilizim Asociimit (MSA): Kapitullin e lëvizjes së lirë të kapitalit si dhe kapitullin e shërbimeve financiare.

Në kuadër të MSA-së, rrjedhin detyrimet për Bankën Qendrore të Kosovës (BQK) në fushën e shërbimeve financiare si:

- me të drejtën e vendosjes dhe lirinë e ofrimit të shërbimeve bankare;
- lirinë e ofrimit të shërbimeve të sigurimeve dhe shërbimeve tjera në fushën financiare; dhe
- përafrimin dhe zbatimin e kuadrit ligjor dhe rregullator me legjislacionin e Bashkimit Evropian, statutin e Bankës Qendrore Evropiane dhe Sistemin Evropian të Bankave Qendrore.

Kërkesat tjera përfshijnë zhvillime nga:

- **Lëvizja e lirë e kapitalit:** Legjislacioni i BE-së përfshin edhe rregullat për pagesa ndërkufitare dhe ekzekutimin e urdhrave të transferimit në lidhje me letrat me vlerë. Detyrimet që rrjedhin në lidhje me **çdo pagesë** apo transfer në llogarinë rrjedhëse të bilancit të pagesave/kapitalit ndërmjet BE-së dhe Kosovës.

Lëvizjen e lirë të kapitalit lidhur me **transaksionet tregtare** ndërmjet Kosovës dhe BE-së;

- **Në fushën bankave dhe konglomerateve financiare:** (autorizimin, funksionimin dhe mbikëqyrjen e kujdesshme të institucioneve kredituese, kërkesat në lidhje me llogaritjen e kapitalit të institucioneve kredituese dhe firmave investuese, standardet ndërkombëtare Bazel III);
- Në fushën e **sigurimeve dhe pensioneve të punës:** Direktivat evropiane që përcaktojnë rregulla lidhur me autorizimin, funksionimin dhe mbikëqyrjen e sigurimit të jetës dhe të jojetës si dhe risigurimin e ndërmarrjeve;
- Në fushën e **tregjeve të letrave me vlerë dhe shërbimeve rreth investimeve:** Direktiva 2004/ 39/KE mbi tregjet në instrumente financiare (MiFID).

Nga fusha e Integriteteve Evropiane në takimet me Komisionin Evropian, BQK-ja ka bërë raportime të rregullta lidhur me zhvillimet kryesore nga fushat e sipërpërmendura.

Kapituj të tjerë në të cilët BQK-ja në vazhdimësi ka kontribuar janë: Kapitulli i të drejtës së themelimit të kompanive dhe lirisë së ofrimit të shërbimeve, kapitulli i politikave ekonomike dhe monetare, kapitulli i statistikave, kapitulli i lirisë, sigurisë dhe drejtësisë (neni 89 Pastrimi i parave dhe financimi i terrorizmit), si dhe kapitullin e kontrollit financiar.

BQK-ja ka përgatitur Inputin për Raportin për Komisionin Evropian (KE) dhe në përputhje me afatet e parapara, janë ofruar inputet e kërkuara nga KE. Inputet janë formë uniforme e raportimit për të gjitha vendet kandidatë dhe kandidatë potenciale, të cilat mbulojnë zhvillime specifike gjatë gjithë vitit. Janë raportuar zhvillimet kryesore ligjore nëpërmjet pyetësorit të hartuar nga Komisioni Evropian për të gjitha fushat e kriterëve politike dhe ato të ACQUIS-së.

BQK-ja është institucion përfitues në kuadër të programeve të asistencës së donatorëve nga Dukata e Madhe e Luksemburgut dhe Mbretëria e Norvegjisë, që po mbështetin përpjekjet e Qeverisë së Republikës së Kosovës dhe institucioneve të saj për të përmbushur kërkesat e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (MSA) ndërmjet Bashkimit Evropian (BE) dhe Kosovës. Për

këtë qëllim është ngritur Mekanizimi për Zhvillimin e Kapaciteteve Njerëzore (HCDF) për ta mbështetur zbatimin e MSA-së.

Në fund vit është bërë edhe përgatitja e draftit të konsoliduar të PKZMSA-së, në të cilin draft, BQK-ja ka bërë një përmbledhje të legjislacionit primar dhe akteve sekondare, të cilat pritet të aprovohen gjatë vitit 2020. Propozimet legjislative derivojnë nga kërkesat e takimeve me anëtarët e Komisionit Evropian. Bazuar në këtë, drafti i PKZMSA-së përmban legjislacion primar dhe sekondar që transponon direktiva apo që përmban sugjerime të caktuara nga Komisioni Evropian.

BQK mbetet e përkushtuar në adresimin e të gjeturave nga Raporti për Vendin (ish raporti i progresit), si rezultat ka pasur një numër të konsiderueshëm të të gjeturave të Raportit të KE-së të vitit 2018, të cilat janë adresuar për t'u realizuar gjatë vitit 2019.

Raportet për vendin të KE-së kanë vlerësuar kontributin e Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës në drejtim të konsolidimit të stabilitetit makroekonomik, ruajtjes së stabilitetit financiar, përmirësimit të praktikave mbikëqyrëse dhe të përmirësimit të sistemit të pagesave në Republikën e Kosovës. BQK-ja edhe më tej mbetet e angazhuar në realizimin e reformave prioritare strukturore, që do t'i kontribuojnë edhe më shumë arritjes së standardeve të kërkuara nga Bashkimi Evropian. BQK vazhdon të ketë një rol të rëndësishëm duke kontribuar në realizimin e agjendës së Integritimeve Evropiane të Republikës së Kosovës.

9. Pasqyrat Financiare

Kjo faqe është lënë qëllimisht e zbrazët

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
Pasqyrat Financiare
më dhe për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019
me Raportin e Auditorit të Pavarur

Përmbajtja	Faqe
Raporti i Auditorit të Pavarur	1-3
Pasqyra e pozicionit financiar	4
Pasqyra e të ardhurave gjithëpërfshirëse	5
Pasqyra e ndryshimeve në ekuitet	6
Pasqyra e rrjedhjes së parasë	7
Shënime për pasqyrat financiare	8 - 49

Raporti i Auditorit të Pavarur

Grant Thornton LLC
Rr. Rexhep Mala 18
10 000 Pristina
Kosovo
T +381 38 247 771
+381 38 247 801
F +381 38 247 802
www.grantthornton-ks.com

Për Bordin e Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës

Opinion

Ne kemi audituar pasqyrat financiare të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës ("Banka Qendrore"), të cilat përfshijnë pasqyrën e pozicionit financiar më 31 dhjetor 2019, pasqyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse, pasqyrën e ndryshimeve në ekuitet dhe pasqyrën e rrjedhës së parasë për vitin e përfunduar, si dhe shënimet për pasqyrat financiare, duke përfshirë një përmbledhje të politikave të rëndësishme të kontabilitetit.

Sipas opinionit tonë, pasqyrat financiare paraqesin në mënyrë të drejtë, në të gjitha aspektet materiale, pozicionin financiar të Bankës Qendrore më 31 Dhjetor 2019, si dhe performancën e saj financiare dhe rrjedhën e parasë për vitin e përfunduar, në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF-të).

Bazat për Opinion

Ne kemi kryer auditimin tonë në përputhje me Standardet Nderkombëtare të Auditimit (SNA-të). Përgjegjësitë tona nën këto standarde janë të sqaruara më tutje në seksionin e raportit tonë Përgjegjësitë e Auditorit për auditimin e pasqyrave financiare. Ne jemi të pavarur nga Banka Qendrore në përputhje me kërkesat etike të cilat janë relevante për auditimin tonë të pasqyrave financiare në Kosovë dhe ne kemi përmbushur edhe përgjegjësitë tona të tjera etike në përputhje me këto kërkesa dhe të Kodit BSNEPK-së. Ne besojmë që evidenca e auditimit që ne kemi siguruar është e mjaftueshme dhe e përshtatshme për të dhënë një bazë për opinionin tonë.

Çështje tjetër

Pasqyrat financiare të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2018 janë audituar nga një auditor tjetër i cili shprehu një opinion të pa modifikuar mbi këto pasqyra më 20 maj 2019.

Përgjegjësitë e Menaxhmentit dhe të atyre të ngarkuar me qeverisjen për pasqyrat financiare

Menaxhmenti është përgjegjës për përgatitjen dhe prezentimin e drejtë të pasqyrave financiare në përputhje me SNRF-të, dhe për ato kontrole të brendshme, që konsiderohen të nevojshme nga menaxhmenti për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare pa anomali materiale të shkaktuara nga mashtrimi apo gabimi.

Gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare, menaxhmenti është përgjegjës për të vlerësuar aftësinë e Bankës Qendrore për të vazhduar se përmbushuri parimin e vijimësisë, duke shpalosur, nëse është e zbatueshme, çështjet që kanë të bëjnë me vijimësinë e biznesit dhe duke përdorur parimin kontabël të vijimësisë, përveç kur menaxhmenti ka për qëllim të likuidojë Bankën Qendrore ose të ndërpresë aktivitetet, ose nuk ka ndonjë mundësi tjetër përveç se të veprojë në këtë menyrë.

Bordi i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës është përgjegjës për mbikqyrjen e procesit të raportimit financiar të Bankës Qendrore.

Përgjegjësia e Auditorit për auditimin e pasqyrave financiare

Qëllimet tona janë që të arrijmë një siguri të arsyeshme lidhur me faktin që pasqyrat financiare në terësi nuk përmbajnë anomali materiale, qoftë si pasojë e mashtrimeve ashtu edhe e gabimeve, dhe lëshimin e një raporti auditimi i cili përmban opinionin tonë. Siguria e arsyeshme është një nivel i lartë i sigurisë, por nuk është garancion i asaj që një auditim i kryer në përputhje me SNA-të, do të identifikojë gjithmonë një anomali materiale kur ajo ekziston. Anomali të mund të lindin si rezultat i mashtrimeve ose gabimeve dhe konsiderohen materiale nëse individualisht, ose të bashkuara, mund të pritet në mënyrë të arsyeshme që të ndikojnë në vendimet ekonomike të shfrytëzuesve të pasqyrave financiare, të marra bazuar në këto pasqyra financiare.

Si pjesë e auditimit në përputhje me SNA-të, ne ushtrojmë gjykim profesional dhe ruajmë skepticizëm profesional gjatë auditimit. Ne gjithashtu:

- Identifikojmë dhe vlerësojmë riskun e anomaliave materiale të pasqyrave financiare, si pasojë nga mashtrimet apo edhe si pasojë e gabimeve, dizajnojmë dhe kryejmë procedurën e auditimit të cilat i përgjigjen këtyre risqeve dhe marrim evidenca të auditimit të cilat janë të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të siguruar një bazë për opinionin tonë. Risku i mos-zbulimit të një anomalie materiale e cila rrjedhë nga mashtrimi është më i madh sesa i atij që rrjedhë nga gabimi, pasi që mashtrimi mund të përfshijë marrëveshje të fshehta, falsifikime, lëshime të qëllimshme, keqinterpretime, ose shkelje të kontrollit të brendshëm.
- Sigurojmë një njohje të kontrollit të brendshëm, që është relevante me auditimin në mënyrë që të dizajnojmë procedurat e auditimit që janë të përshtatshme me rrethanat, mirëpo jo me qëllim për dhënien e një opinioni mbi efektivitetin e kontroleve të brendshme të Bankës Qendrore.
- Vlerësojmë përshtatshmërinë e politikave të kontabilitetit të përdorura dhe arsyeshmërinë e kontabilitetit si dhe shpalosjet e bëra nga menaxhmenti.
- Nxjerrim përfundime në lidhje me përshtatshmërinë e përdorimit të bazës së hipotezës së vijimësisë së kontabilitetit, duke u bazuar në evidencat e auditimit, nëse një pasiguri materiale ekziston në lidhje me ngjarjet ose kushtet që mund të shkaktojnë dyshim të lartë që Banka Qendrore mund të vazhdojë operimin. Nëse ne vijmë në përfundim se një pasiguri materiale ekziston, ne jemi të detyruar të terheqim vëmendjen në raportin tonë të auditimit në shpalosjet e pasqyrave financiare ose nëse shpalosjet e tilla janë jo të përshtatshme, të modifikojmë opinionin tonë. Përfundimet tona janë të bazuara në evidencat tona të auditimit të siguruar deri në datën e raportit tonë. Sidoqoftë, ngjarjet ose kushtet e ardhshme mund të shkaktojnë që Banka Qendrore të ndërpresë së pëmbushuri parimin e vijimësisë.
- Vlerësojmë paraqitjen e përgjithshme, strukturën dhe përmbajtjen e pasqyrave financiare duke

Ne komunikojmë Bordin e Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës, përpos të tjerave, lidhur me qëllimin dhe kohën e planifikuar të auditimit dhe gjetjet e rëndësishme të auditimit, përfshirë ndonjë mangësi të rëndësishme në kontrollet e brendshme që ne mund të identifikojmë gjatë auditimit.

Grant Thornton LLC
Prishtinë,
12 qershor 2020

Suzana Stavrikj
Auditor ligjor

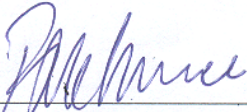
Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

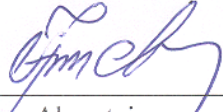
Pasqyra e pozicionit financiar

Më 31 dhjetor 2019

<i>Në mijë Euro</i>	Shënim	2019	2018 E riparaqitur
Pasuritë			
Paraja e gatshme	7	302,166	285,376
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	108,863	34,797
Letra me vlerë (bono thesari dhe obligacione qeveritare)	9	576,616	758,207
Depozita me bankat e huaja	10	248,864	183,576
Mjetet e ndërlidhura me FMN	11	298,345	326,051
Prona dhe pajisjet	12	4,967	5,016
Pasuritë e paprekshme	13	1,945	1,790
Pasuritë tjera	14	1,700	1,411
Gjithsej pasuritë		1,543,466	1,596,224
Detyrimet			
Detyrime ndaj bankave komerciale në vend	15	414,942	343,394
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN-në	16	297,236	321,854
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	719,819	762,901
Detyrime ndaj institucioneve publike dhe komerciale	18	52,167	110,863
Huamarrja/et	19	2,266	2,266
Detyrime të tjera	20	1,778	1,797
Gjithsej detyrimet		1,488,208	1,543,075
Kapitali dhe rezervat			
Kapitali i autorizuar	21	30,000	30,000
Fondi i rezervave	21a	22,622	21,215
Rezerva nga rivlerësimi	21a, 29	527	-
Fitimet e mbajtura		2,109	1,934
Gjithsej kapitali dhe rezervat		55,258	53,149
Gjithsej detyrimet, kapitali dhe rezervat		1,543,466	1,596,224

Këto pasqyra financiare janë miratuar nga Bordi i Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës më 12 qershor 2020 dhe është nënshkruar në emër të tij nga:

Fehmi Mehmeti
Guvernator

Faton Ahmetaj
Drejtore për Planifikim dhe
Raportim Financiar

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra e të ardhurave gjithëpërfshirëse

Më 31 dhjetor 2019

<i>Në mijë Euro</i>	Shënim	2019	2018 (e riparaqitur)
Të ardhurat nga interesi			
Të ardhurat nga interesi		3,529	2,826
Shpenzimet nga interesi		(1,599)	(982)
Të ardhurat neto nga interesi	22	1,930	1,844
Të ardhurat nga tarifat dhe ndalesat			
Të ardhurat nga tarifat dhe ndalesat		2,798	2,252
Shpenzimet nga tarifat dhe ndalesat		(576)	(332)
Të ardhurat neto nga tarifat dhe ndalesat	23	2,222	1,920
Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ dhe të ardhurat tjera operative			
Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ	24	4,956	4,451
Të ardhurat nga grantet	20, 25	120	98
Të ardhurat tjera operative	26	8	11
Fitimi / (humbja) nga kursi i këmbimit	29	248	527
Të hyrat operative		9,484	8,851
Shpenzimet administrative (operative)			
Shpenzimet personelit	27	(4,989)	(4,407)
Zhvlerësimi dhe amortizimi	12,13	(1,041)	(1,029)
Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative	28	(1,451)	(1,227)
Shpenzimet administrative (operative)		(7,481)	(6,663)
Rezultatit financiar para pritjeve për humbjet kreditore			
		2,003	2,188
Provizioni për humbjet e pritura kreditore (neto rritja/(zvogëlimi)		106	(254)
Fitimi / (Humbja) vjetore		2,109	1,934
Të ardhurat e tjera gjithëpërfshirëse		-	-
Gjithsej të ardhurat gjithëpërfshirëse për vitin		2,109	1,934

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra e ndryshimeve në ekuitet

Për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

	Kapitali	Fondi rezervë	Rezervat e rivlerësimit	Fitimet e mbajtura	Gjithsej
<i>Në mijë Euro</i>					
Gjendja më 1 janar 2018	30,000	22,683	-	(881)	51,802
Efekti nga SNRF 9	-	-	-	(587)	(587)
Gjendja e riparaqitur për 1 janar 2018	30,000	22,683	-	(1,468)	51,215
Transferimi në fondin rezervë	-	(1,468)	-	1,468	-
Gjithsej transaksionet e kërkuara me ligj	-	(1,468)	-	1,468	-
Fitimi për vitin (i riparaqitur)	-	-	-	1,934	1,934
Të ardhurat tjera gjithëpërfshirëse	-	-	-	-	-
Gjithsejt të ardhurat gjithëpërfshirëse për vitin	-	-	-	1,934	1,934
Gjendja e riparaqitur më 31 dhjetor 2018	30,000	21,215	-	1,934	53,149
Transferimi në fondin rezervë	-	1,407	527	(1,934)	-
Gjithsej transaksionet e kërkuara me ligj	-	1,407	527	(1,934)	-
Fitimi për vitin	-	-	-	2,109	2,109
Të ardhurat tjera gjithëpërfshirëse	-	-	-	-	-
Gjithsejt të ardhurat gjithëpërfshirëse për vitin	-	-	-	2,109	2,109
Gjendja më 31 dhjetor 2019	30,000	22,622	527	2,109	55,258

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Pasqyra e rrjedhjes së parasë

Për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

<i>Në mijë Euro</i>	Shënim	2019	2018 E riparaqitur
Rrjedhja parave nga aktivitetet operacionale			
Fitimi vjetor		2,009	1,934
<i>Rregullime për:</i>			
Zhvlerësimin	12	645	657
Amortizimin	13	396	372
Të ardhurat nga grantet	25	(120)	(99)
Provizionet për humbjet e pritshme kreditore		(106)	254
Të ardhurat nga interesi	22	(3,529)	(2,826)
Shpenzimet nga interesi	22	1,599	982
		994	1,274
Ndryshime në bono thesari		180,657	(162,114)
Ndryshime në depozita me bankat e huaja		(65,000)	(114,999)
Ndryshime në pasuritë e ndërlidhura me FMN-në		27,520	(147)
Ndryshime në pasuritë tjera		(289)	7,690
Ndryshime në detyrimet ndaj bankave komerciale		71,548	11,568
Ndryshime në detyrimet ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN-në		(24,434)	3,093
Ndryshime në detyrimet ndaj institucioneve qeveritare		(43,082)	(48,439)
Ndryshime në detyrimet ndaj institucioneve publike dhe komerciale		(58,696)	15,055
Ndryshime në detyrimet e tjera		80	(152)
		89,298	(287,171)
Interesa të marra		4,814	(1,372)
Interesa të paguara		(1,783)	(837)
Paraja neto e gjeneruar nga/(përdorur në) aktivitetet operacionale		92,329	(289,380)
Rrjedhja e parave nga aktivitetet investuese			
Blerja e pajisjeve	12	(596)	(364)
Blerja e aseteve të paprekshme	13	(551)	(77)
Paraja neto e përdorur në aktivitetet investuese		(1,147)	(441)
Rrjedhja e parave nga aktivitetet financuese			
Të hyrat nga grantet		21	-
Paraja neto e gjeneruar nga aktivitetet financuese		21	-
Rritja/(zbritja) neto në para dhe ekuivalentet e saj		91,202	(289,821)
Paraja dhe ekuivalentët e saj më 1 janar		328,907	618,728
Paraja dhe ekuivalentët e saj më 31 dhjetor	30	420,109	328,907

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 33 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

1. Subjekti raportues

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (nga këtu e tutje "BQK" ose "Banka Qendrore"), pasardhëse e Autoritetit Qendror Bankar të Kosovës, është një subjekt i pavarur juridik me kompetenca të plota si një person juridik sipas ligjit të aplikueshëm në Republikën e Kosovës. BQK është një subjekt publik i veçantë i cili ka autoritetin për të licencuar, mbikëqyrur dhe rregulluar institucionet financiare në Republikën e Kosovës. Banka vepron në përputhje me Ligjin nr. 03/L-209 "Ligji mbi Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës" të cilit tash e tutje i referohemi si ("Ligji për BQK-në"). Sipas këtij ligji objektivat kryesore të BQK-së janë si vijon:

- të nxisë dhe të mbajë një sistem të qëndrueshëm financiar, duke përfshirë një sistem të sigurt, të shëndetshëm dhe efikas të pagesave.
- të kontribuojë në arritjen dhe mbajtjen e stabilitetit të brendshëm të çmimeve.
- të mbështes politikatat e përgjithshme ekonomike të Qeverisë.

Siç është përshkruar në ligj, BQK duhet të veprojë në përputhje me parimet e një tregu të hapur me një konkurrencë të lirë, duke favorizuar ndarjen efikase të resurseve.

BQK vepron nga zyrat e saj që gjenden në Prishtinë. Adresa e regjistruar e zyrës së BQK-së është si më poshtë:

Rr. Garibaldi nr. 33

Prishtinë, Kosovë.

Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Guvernatori

Organet vendimmarrëse të BQK-së janë Bordi i Bankës Qendrore, Bordi Ekzekutiv dhe Guvernatori. Sipas nenit 34, paragrafit 2, si dhe dispozitës së përkohshme të nenit 79, paragraf 2, të Ligjit për BQK-në, Bordi i Bankës Qendrore përbëhet nga Guvernatori, dhe katër¹ anëtar jo-ekzekutiv dhe është përgjegjës për mbikëqyrjen e zbatimit të politikave si dhe mbikëqyrjen e administrimit dhe operacioneve të BQK-së.

Më 31 dhjetor 2019, Bordi i Bankës Qendrore përbëhej nga këta anëtarë:

- Flamur Mrasori – Kryetar i Bordit (jo-ekzekutiv)
- Fehmi Mehmeti – Guvernator
- Behxhet Brajshori – Anëtar (jo-ekzekutiv)
- Nuhi Ahmeti – Anëtar (jo-ekzekutiv)

Bordi Ekzekutiv me 31 dhjetor 2019 përbëhet nga Guvernatori, i cili është Kryesues dhe dy Zëvendësguvernatorët dhe është përgjegjës për implementimin e politikave të BQK-së dhe të operacioneve të saj.

2. Baza e përgatitjes

a) Deklarata e përputhshmërisë

Pasqyrat financiare janë përgatitur në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar ("SNRF").

b) Baza e matjes

Pasqyrat financiare janë përgatitur duke përdorur bazat e matjes të specifikuar nga SNRF-ja për secilin lloj të pasurive, detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve. Bazat e matjes janë shpalosur më në detaje në politikatat kontabël në shënimin 3 më poshtë.

¹ Një anëtar jo-ekzekutiv është pozitë e lirë për t'u plotësuar.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

2. Baza e përgatitjes (në vazhdim)

c) Valuta funksionale dhe e prezentimit

Këto pasqyra financiare prezantohen në Euro (“EUR”), e cila është valuta funksionale e BQK-së, përveq nëse është specifikuar ndryshe në ndonjë shënim analitik. Nëse nuk është shënuar ndryshe, informacioni financiar i prezantuar është rrumbullakësuar në mijëshen më të afërt.

d) Përdorimi i vlerësimeve dhe gjykimeve

Përgatitja e pasqyrave financiare kërkon nga menaxhmenti që të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime që ndikojnë në zbatimin e politikave dhe në shumat e raportuara të pasurive dhe detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve. Rezultatet faktike mund të ndryshojnë nga ato të vlerësuara.

Vlerësimet dhe supozimet shqyrtohen në bazë të vazhdueshme. Rishikimet e vlerësimeve kontabël njihen në periudhën në të cilën vlerësimi rishikohet dhe në periudhat e ardhshme nëse ato ndikohen. Në veçanti, informatat në lidhje me fushat e rëndësishme të vlerësimit të pasigurisë dhe vendimeve të rëndësishme për zbatimin e politikave kontabël që kanë ndikimin më të konsiderueshëm në shumat e pranuar në pasqyrat financiare janë përkrahur më poshtë në shënimin 5.

Politikat kontabël të paraqitura më poshtë janë zbatuar në mënyrë të qëndrueshme në të gjitha periudhat e prezentuara në këto pasqyra financiare.

3. Politikat e rëndësishme kontabël

a) Transaksionet në valutë të huaj

Transaksionet në valutë të huaj vlerësohen në valutën funksionale me kursin e këmbimit në datat e kryerjes së transaksioneve. Pasuritë dhe detyrimet monetare të shprehura në valutë të huaj rivlerësohen me kursin zyrtar të këmbimit të asaj date. Fitimi apo humbja nga valutat e huaja për zërat monetarë është diferenca ndërmjet kostove të amortizuara në valutën funksionale në fillim të periudhës, e rregulluar me interesin efektiv dhe pagesat gjatë periudhës, dhe kostove të amortizuara në monedhë të huaj të rivlerësuara me kursin e këmbimit në fund të periudhës. Pasuritë dhe detyrimet jo-monetare në monedhë të huaj që maten me vlerë të drejtë rivlerësohen në monedhë funksionale në kursin e këmbimit në datën kur është përcaktuar ajo vlerë e drejtë. Diferencat nga valutat e huaja që rrjedhin nga rivlerësimi njihen si fitim ose humbje.

b) Të hyrat dhe shpenzimet nga interesi

Të hyrat dhe shpenzimet nga interesi njihen si fitim apo humbje bazuar në metodën e interesit efektiv. Norma e interesit efektiv është norma që zbritet pagesat dhe arkëtimet e pritshme në të ardhmen gjatë jetëgjatësisë së pasurisë ose detyrimit financiar (ose kur është e përshtatshme, për një periudhë më të shkurtër) deri në vlerën kontabël të pasurisë ose detyrimit financiar. Norma e interesit efektiv përcaktohet në njohjen fillestare të pasurisë ose detyrimit financiar dhe nuk rishikohet më pas.

Llogaritja e normës së interesit efektiv përfshin të gjitha komisionet dhe shumat e paguara apo kostot e transaksioneve të pranuar dhe zbritjet apo primet që janë pjesë përbërëse e normës së interesit efektiv.

Kostot e transaksioneve përfshijnë kosto shtesë të ngarkueshme drejtpërdrejtë për blerjen, emetimin apo largimin e një pasurie apo detyrimi financiar.

Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi të paraqitura në humbje apo fitim përfshijnë interesat nga pasuritë ose detyrimet financiare me kosto të amortizuar mbi bazën e interesit efektiv.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politikat e rëndësishme kontabël (vazhdim)

c) Tarifa dhe komisione

Të hyrat dhe shpenzimet nga tarifat dhe komisionet të cilat janë pjesë përbërëse e normës së interesit efektiv për një mjet apo detyrim financiar, përfshihen në matjen e normës së interesit efektiv.

Të hyrat tjera nga komisionet dhe tarifat, përfshirë tarifat e transaksioneve për llogaritë operative, tarifat e transferimit të fondeve dhe të licencimit njihen në momentin e kryerjes së shërbimeve të lidhura me to.

Shpenzime të tjera për komisione dhe tarifa lidhen kryesisht me tarifa transaksionesh dhe shërbimesh të cilat shpenzohen në momentin që shërbimet përfitohen.

d) Përfitimet e punonjësve

BQK kryen kontributet për sigurimet shoqërore të detyrueshme që përcaktojnë përfitimet pensionale të punonjësve kur ata dalin në pension. Këto kontribute klasifikohen sipas planeve të kontributit të përcaktuara, bazuar në legjislacionin e Kosovës. Kontributet e BQK-së ngarkohen si shpenzim në të ardhura në momentin kur ato ndodhin.

e) Tatimi dhe shpërndarja e fitimit

BQK-ja është e liruar nga tatimi mbi fitimin sipas Ligjit nr. 03/L-209 të miratuar më 22 korrik 2010. Shih shënimin 4 (f) se si BQK-ja alokon fitimin e saj.

f) Pasuritë dhe detyrimet financiare

Klasifikimi i pasurive dhe detyrimeve financiare

BQK ka aplikuar SNRF 9 Instrumentet Financiare (të rishikuar në korrik 2014) dhe ndryshimet pasuese të lidhura me Standardet e tjera të SNRF-ve që janë efektive për një periudhë vjetore që fillon më ose pas 1 janarit 2018.

Për më tepër, BQK-ja miratoi ndryshime pasuese në SNRF 7 Instrumentet Financiare: Shpalosjet që u aplikuan tek shpalosjet për vitin 2019 dhe për periudhën krahasuese.

SNRF 9 prezantoi kërkesa të reja për:

- 1) Klasifikimi dhe matja e pasurive dhe detyrimeve financiare,
- 2) Zhvlerësimi i pasurive financiare, dhe
- 3) Kontabiliteti i përgjithshëm mbrojtës.

Detajet e këtyre kërkesave të reja si dhe ndikimi i tyre në pasqyrat financiare të BQK-së përshkruhen më poshtë.

BQK-ja ka aplikuar SNRF 9 në përputhje me provizionet e tranzicionit të përcaktuara në SNRF 9.

(a) Klasifikimi dhe matja e pasurive dhe detyrimeve financiare

Data e aplikimit fillestar (d.m.th. data në të cilën BQK-ja ka vlerësuar pasuritë dhe detyrimet financiare të saj ekzistuese për sa i përket kërkesave të SNRF 9) është 1 janari 2018. Prandaj, BQK-ja ka aplikuar kërkesat e SNRF 9 në instrumentet që vazhdojnë të njihen që nga 1 janari 2018 dhe nuk ka zbatuar kërkesat për instrumentet që tashmë janë ç'regjistruar që nga 1 janari 2018.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politikat e rëndësishme kontabël (vazhdim)

f) Pasuritë dhe detyrimet financiare (vazhdim)

Pasuritë financiare të BQK-së të përfshira në këto pasqyra financiare klasifikohen si instrumente financiare me kosto të amortizuar (modeli mbaj për të mbledhur) në përbërjen e parasë dhe ekuivalentët e saj, letrat me vlerë, llogaritë e depozitave në bankat jorezidente, asetet e lidhura me FMN dhe pasuritë tjera.

Një pasuri financiare matet me koston e amortizuar nëse i plotëson të dyja kushtet e mëposhtme dhe nuk është përcaktuar si në VDFH (Vlera e drejtë përmes Humbjes së Fitimit):

- pasuria mbahet brenda një modeli biznesi, qëllimi i të cilit është të mbajë pasuritë për të mbledhur flukset monetare kontraktuale; dhe

- kushtet kontraktuale të pasurisë financiare lindin në data të specifikuar tek flukset e parave që janë vetëm pagesa të principalit dhe interesit (SPPI) mbi shumën e mbetur të papaguar.

BQK-ja klasifikon të gjitha detyrimet e saj financiare të matura me koston e amortizuar duke përdorur metodën efektive të normës së interesit. Të ardhurat nga interesi ose shpenzimet e interesit nga detyrimet financiare të matura me koston e amortizuar, njihen në fitim ose humbje.

Detyrimet financiare të matura me kosto të amortizuar përfshijnë detyrimet ndaj bankave vendase, institucioneve qeveritare, subjekteve publike dhe tregtare, për shkak të FMN-së, huazimeve dhe detyrimeve të tjera financiare.

i. Njohja

Në njohjen fillestare, një pasuri financiare klasifikohet si i matur në: koston e amortizuar (KA), vlerën e drejtë përmes të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse (VDAGJ) ose vlerës së drejtë përmes fitimit ose humbjes (VDFH).

Pasuria financiare apo detyrimi financiar fillimisht matet me vlerën e drejtë, të cilës i shtohen, për zë jo me vlerën e drejtë përmes fitimit apo humbjes, kostot e transaksionit që i atribuohen direkt blerjes apo emetimit të tyre.

Siç u përmend më lartë, BQK-ja ka në librat e saj vetëm instrumente financiare me kosto të amortizuar, të cilat plotësojnë kriteret e modelit të mbajtjes për të mbledhur.

ii. Riklasifikimi

Pasuritë financiare të BQK-së nuk janë riklasifikuar pas njohjes fillestare të tyre, përveç në periudhën pasi BQK-ja ndryshon modelin e saj të biznesit për administrimin e pasurive financiare.

iii. Ç'regjistrimi

BQK-ja ç'regjiston një pasuri financiare kur skadojnë të drejtat kontraktuale për flukset e parave nga pasuria financiare, ose transferon të drejtat për të marrë flukset monetare kontraktuale në një transaksion në të cilin në thelb janë të gjitha rreziqet dhe përfitimet e pronësisë së pasurisë financiare. transferuar ose në të cilat BQK as nuk transferon dhe as mban në masë të madhe të gjitha rreziqet dhe përfitimet e pronësisë dhe nuk mban kontrollin e asetit financiar.

Për ç'regjistrimin e një pasurie financiare, diferencën midis vlerës kontabël të pasurisë (ose vlerës së mbartur të alokuar për pjesën e pasurisë së ç'regjistruar) dhe shumës së (i) vlerësimit të marrë (përfshirë çdo pasuri të re të marrë më pak çdo detyrim të ri supozuar) dhe (ii) çdo fitim ose humbje kumulative që ishte njohur në të ardhura të tjera gjithëpërfshirëse ('OCI') njihet në fitim ose humbje. Çdo interes në pasuritë financiare të transferuara që kualifikohen për ç'regjistrim që është krijuar ose mbajtur nga BQK-ja njihet si pasuri ose detyrim i veçantë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politikat e rëndësishme kontabël (në vazhdim)

f) Pasuritë dhe detyrimet financiare (në vazhdim)

BQK-ja hyn në transaksione me të cilat transferon asete të njohura në pasqyrën e pozicionit financiar, por mban në thelb të gjitha rreziqet dhe përfitimet e pasurive të transferuara ose një pjesë të tyre. Në raste të tilla, pasuritë e transferuara nuk ç'regjistrohen. Shembuj të transaksioneve të tilla janë kreditimi i letrave me vlerë dhe transaksionet e shitjes dhe të riblerjes.

Në transaksionet në të cilat BQK as nuk mban dhe as transferon në thelb të gjitha rreziqet dhe përfitimet e pronësisë së një pasurie financiare dhe ai mban kontrollin mbi pasurinë, BQK vazhdon të njohë pasurinë në masën e përfshirjes së tij të vazhdueshme, të përcaktuar në masën tek e cila është e ekspozuar ndaj ndryshimeve në vlerën e pasurisë së transferuar.

BQK-ja ç'regjistron një detyrim financiar kur detyrimet e saj kontraktuale përfundohen ose anulohen, ose skadojnë.

iv. *Ndryshimet në pasuritë dhe detyrimeve financiare*

Nëse kushtet e një pasurie financiare janë modifikuar, BQK vlerëson nëse flukset monetare të pasurisë së modifikuar janë thelbësisht të ndryshme. Nëse flukset e parave janë në thelb të ndryshme, atëherë të drejtat kontraktuale për flukset e parave nga pasuria financiare origjinale konsiderohen të kenë skaduar. Në këtë rast, pasuria fillestare financiare ç'regjistrohet (shiko (iii)) dhe një pasur e re financiare njihet me vlerën e drejtë.

Nëse flukset e parave të pasurisë së modifikuar të mbartura me kosto të amortizuar nuk janë thelbësisht të ndryshme, atëherë modifikimi nuk rezulton në ç'regjistrim të pasurisë financiare. Në këtë rast, BQK-ja rillogarit vlerën kontabël bruto të pasurisë financiare dhe njeh shumën që lind nga rregullimi i vlerës kontabël bruto si fitim ose humbje e modifikimit në pasqyrën e fitimit ose humbjes. Nëse një modifikim i tillë kryhet për shkak të vështirësive financiare të huamarrësit, atëherë fitimi ose humbja paraqitet së bashku me humbjet nga zhvlerësimi. Në raste të tjera, ai paraqitet si të ardhura nga interesi.

BQK-ja ç'regjistron një detyrim financiar kur kushtet e saj modifikohen dhe flukset e parave të detyrimit të modifikuar janë thelbësisht të ndryshme. Në këtë rast, një detyrim i ri financiar bazuar në kushtet e modifikuara njihet me vlerën e drejtë. Diferenca midis vlerës kontabël të detyrimit financiar të shuar dhe detyrimit të ri financiar me termat e modifikuar njihet në fitim ose humbje. Nëse modifikimi i një detyrimi financiar nuk llogaritet si ç'regjistrim, atëherë kostoja e amortizuar e detyrimit rillogaritet duke zbritur flukset e modifikuara të parasë me normën fillestare të interesit efektiv dhe fitimi ose humbja që rezulton njihet në fitim ose humbje.

v. *Netimi*

Mjetet dhe detyrimet financiare netohen me njëra-tjetrën dhe shuma neto paraqitet në pasqyrën e gjendjes financiare atëherë dhe vetëm atëherë kur BQK-ja ka të drejtën ligjore për të netuar këto shuma dhe ka si qëllim ose t'i shlyejë në një bazë neto ose të realizojë pasurinë dhe të shlyejë detyrimin njëkohësisht.

Të ardhurat dhe shpenzimet paraqiten në bazë neto vetëm atëherë kur lejohet nga standardet kontabël, ose për fitimet dhe humbjet e krijuara nga një grup transaksionesh të ngjashme.

vi. *Matja e koston së amortizuar*

Kostoja e amortizuar e një mjeti ose detyrimi financiar është vlera me të cilën mjeti ose detyrimi financiar matet në momentin e njohjes fillestare, duke i zbritur pagesat e principalit, plus ose minus amortizimin e akumuluar duke përdorur metodën e interesit efektiv të çdo difference ndërmjet vlerës fillestare të njohur dhe vlerës në maturim, minus çdo zbritje për efekt zhvlerësimi.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politikat e rëndësishme kontabël (në vazhdim) f) Pasuritë dhe detyrimet financiare (në vazhdim)

vii. Matja e vlerës së drejtë

Vlera e drejtë (reale) është çmimi që do të merret për të shitur një pasuri apo që do të paguhet për të transferuar një detyrim në një transaksion të rregullt mes pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes.

Kur është e disponueshme, BQK-ja mat vlerën e drejtë e një instrumenti duke përdorur çmimet e kuotuar në një treg aktiv për atë instrument. Një treg konsiderohet si aktiv, nëse çmimet e kuotuar janë të disponueshme në mënyrë të shpejtë dhe të rregullt dhe përfaqësojnë transaksionet që ndodhin aktualisht dhe rregullisht në treg në bazë të vullnetshme midis palëve.

Nëse tregu për instrumentin financiar nuk është aktiv, BQK vendos vlerën e drejtë duke përdorur një teknikë vlerësimi. Teknikat e vlerësimit përfshijnë përdorimin e transaksioneve më të fundit të midis palëve të mirë informuara dhe në formë të vullnetshme, (nëse janë të disponueshme), referimin në vlerën e drejtë aktuale të instrumenteve tjera që në thelb janë të njëjta, analizat e zbritjes së rrjedhave të parasë dhe modelet e vlerësimit të çmimit. Teknika vlerësuese e zgjedhur, përdor maksimalisht të dhënat e tregut, mbështetet sa më pak të jetë e mundur në vlerësimet specifike të BQK-së, përfshin të gjithë faktorët që pjesëmarrësit në treg do t'i merrnin parasysh në vendosjen e çmimit dhe janë në përputhje me metodologjitë e pranuar ekonomike për vendosjen e çmimit të instrumenteve financiare. Të dhënat për teknikat vlerësuese paraqesin në mënyrë të arsyeshme pritjet e tregut dhe masat e faktorëve të riskut që ekzistojnë në instrumentin financiar. BQK-ja kalibron teknikat vlerësuese dhe i teston ato për vlefshmërinë duke shfrytëzuar çmimet nga transaksionet aktuale të dallueshme të tregut në të njëjtin instrument apo në bazë të të dhënave tjera të dallueshme dhe të disponueshme në treg.

vi. Vlera korigjuese

BQK njeh lejjimet e humbjeve për humbjet e pritura të kredisë "HPK" për pasuritë financiare që janë instrumente borxhi dhe nuk maten në VDFH. BQK-ja mat lejjimet e humbjes në një shumë të barabartë me HPK të jetës, përveç rasteve të mëposhtme për të cilat ato maten si HPK 12-mujore:

- letrat me vlerë të investimeve të borxhit që përcaktohen të kenë rrezik të ulët kredie në datën e raportimit; dhe
- instrumente të tjera financiare për të cilat rreziku i kredisë nuk është rritur ndjeshëm që nga njohja fillestare.

BQK e konsideron një garanci të borxhit si një rrezik të ulët kredie kur rreziku i saj i kredisë është ekuivalent me përkufizimin e kuptuar globalisht të "shkallës së investimeve". HPK 12-mujore është pjesa e HPK që rezulton nga ngjarje të paracaktuar në një instrument financiar që janë të mundshme brenda 12 muajve pas datës së raportimit. Instrumentet financiare për të cilat njihet një HPK 12-mujore, quhen "Faza 1 e instrumenteve financiare".

HPK me jetëgjatësi janë HPK që vijnë nga të gjitha ngjarjet e mundshme të paracaktuar gjatë jetës së pritshme të instrumentit financiar. Instrumentet financiare për të cilat njihet një HPK gjatë gjithë jetës, por që nuk janë të efektuar (dëmtuara) nga humbjet kreditorë, klasifikohen si "Faza 2 e instrumenteve financiare".

Matja e (HPK-së)

Modeli i zhvlerësimit të HPK-së është një matje e bazuar në probabilitet dhe përfshin ndikimin e rezultateve të ndryshme të mundshme. Operacionalisht, kjo mund të jetë e vështirë për tu zbatuar dhe zgjedhja e skenarëve përkatës ekonomik mund të jetë sfiduese.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politikat e rëndësishme kontabël (në vazhdim) f) Pasuritë dhe detyrimet financiare (në vazhdim)

Për implemetimin e hollësishëm të HPK-së kemi përdorur metodën e thjeshtë që utilizon mundësinë e parashikimit të qasjes së humbjes e cila është:

$$\text{Humbjet e pritura të kredisë (HPK)} = \text{Vlera a ekspozuar (VE)} \times \text{Humbja e pritur (HP)} \\ \times \text{Probabiliteti i humbjes së pritur (PHP)}.$$

VE – Vlera e ekspozuar, është vlera kontabël bruto e pasurive financiare që bien në model per tu rivlerësuar.

HP - Humbja e pritur, ne jemi bazuar në gjykimin tonë të brendshëm dhe pritshmëria se nga vlera e ekspozuar mund të kthehet edhe nëse ndodh humbja, gjithashtu jemi mbeshtetur në disa qasje ndaj rrezikut sipas përcaktimeve të Bazelit për vlerësimin e huamarrësve që dështojnë të mbyllin obligimet.

PHP - Probabiliteti i humbjes së pritur, është variabla më e ndjeshme.

Modeli humbjeve të pritura (HPK) është një vlerësim i ponderuar i humbjeve të kredisë dhe vlerësohen si më poshtë:

- pasuritë financiare që janë korrigjuar në vlerë në datën e raportimit: si vlera aktuale e të gjitha pritjeve me pak të parasë së gatshme (d.m.th. ndryshimi midis rrjedhës së parave të gatshme ndaj BQK-së, në përputhje me kontratën dhe rrjedha e parave që BQK-ja pret të marrë);
- pasuritë financiare që janë vlerësuar sipas humbjeve kreditore të pritura në datën e raportimit: si ndryshim midis vlerës së tyre bruto dhe pritjes së humbjes kreditore për të njëjtat.

g) Paraja dhe ekuivalentët e saj

Për qëllimin e pasqyrës së rrjedhjes së parasë, paraja dhe ekuivalentët e saj përfshijnë kartëmonedhat gatshme, depozita me bankat dhe pasuri financiare me rrjedhje të madhe me maturitet origjinal për më pak se tre muaj, të cilat janë objekt i një risku jo-domethënës të ndryshimeve në vlerën e tyre të drejtë dhe përdoren nga BQK-ja në menaxhimin e detyrimeve afatshkurtra.

Paraja dhe ekuivalentët e saj mbahen në pasqyrën e gjendjes financiare me kosto të amortizuar.

h) Letrat me vlerë të investimeve

Letrat me vlerë të investimeve, të përbëra nga bonot e thesarit dhe obligacionet, fillimisht maten me vlerën e drejtë plus shtesat për kostot e transaksionit direkt dhe më pas llogariten si aksion/mbajtje i/e amortizuar për të mbledhur investime duke përdorur metodën efektive të normës së interesit.

Kostoja e amortizuar/Mbajtja për të mbledhur janë investime në pasuri jo derivative me pagesa fikse ose të përcaktueshme dhe maturim fiks që BQK ka qëllimet pozitive dhe aftësinë për të mbajtur deri në maturim, dhe të cilat nuk janë të dizajnuara në vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes.

i) Depozitat dhe huamarrjet

Depozitat dhe huazimet fillimisht maten me vlerën e drejtë minus kostot e transaksionit direkt shtesë, dhe më pas maten me koston e tyre të amortizuar duke përdorur metodën e interesit efektiv.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politikat e rëndësishme kontabël (në vazhdim)

j) Prona dhe pajisjet

i. Njohja dhe matja

Zërat e pronës dhe pajisjeve paraqiten me kosto minus amortizimin e akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga ndryshimi në vlerë.

Kosto përfshin shpenzime që janë drejtpërdrejt të lidhura me blerjen e mjetit. Kosto e mjeteve të ndërtuara nga vetë BQK-ja përfshin koston e materialeve dhe të fuqisë punëtore të drejtpërdrejtë, kosto të tjera që lidhen drejtpërdrejt me sjelljen e mjetit në gjendjen funksionale që ai të jetë i përdorshëm në mënyrën e synuar, dhe kostot e çmontimit dhe lëvizjes së pajisjeve dhe restaurimin e ambientit ku ato janë vendosur.

Programe kompjuterike të blera që janë thelbësore për funksionimin e pajisjes përkatëse kapitalizohen si pjesë e asaj pajisjeje.

Kur pjesë të një elementi të pronës dhe pajisjeve kanë jetëgjatësinë e dobishme të ndryshme, ato kontabilizohen si elemente të veçanta (komponentë kryesor) të pronës dhe pajisjes.

ii. Kosto pasuese

Kostoja e zëvendësimit të një pjese të një elementi të pronës ose pajisjeve njihet në vlerën e mbartur të elementit nëse është e mundur që përfitime të ardhshme ekonomike nga përdorimi i atij mjeti të rrjedhin në BQK, dhe kostoja e tij mund të matet me besueshmëri. Kostot e servisimit të përditshëm të pronës dhe pajisjes (pasurive afatgjata materiale) njihen në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve në momentin kur ndodhin.

iii. Zhvlerësimi

Zhvlerësimi njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve me metodën lineare përgjatë jetëgjatësisë të secilës pjesë të një elementi të pasurive afatgjata materiale.

Vlerësimi i jetëgjatësisë për periudhën aktuale dhe krahasuese është si më poshtë:

	2019	2018
Investimet në objekte me qira	20 vite	20 vite
Pajisje	5 vite	5 vite
Kompjuterë	3 vite	3 vite
Automjete	5 vite	5 vite

Jetëgjatësia e pajisjeve tjera vlerësohet rast pas rasti. Metoda e zhvlerësimit, jetëgjatësia dhe vlera e mbetur rivlerësohen në datën e raportimit.

k) Asetet e paprekshme

Programet kompjuterike të blera nga BQK-ja njihen me koston historike të zvogëluar për zhvlerësimin e akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga ndryshimi në vlerë, nëse ka.

Shpenzimet e mëvonshme për programet kompjuterike kapitalizohen vetëm kur këto shpenzime rrisin përfitimin e ardhshëm ekonomik prej këtij asemi. Të gjitha shpenzimet e tjera njihen në periudhën që ndodhin.

Shpenzimi i amortizimit njihet në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve, bazuar mbi metodën lineare të amortizimit gjatë jetës së dobishme ekonomike të programit kompjuterik, prej datës në të cilën ky program është i gatshëm për përdorim. Jeta e dobishme ekonomike e programeve kompjuterike bazohet në vlerësimin për shfrytëzimin e atij programi pa qenë nevoja për ndonjë përmirësim të madh, aktualisht nga 3 deri në 10 vite.

3. Politikat e rëndësishme kontabël (në vazhdim)

l) Rënia në vlerë e pasurive jo-financiare

Vlera kontabël e pasurive jo-financiare të BQK-së, rishikohet në çdo datë raportimi për të përcaktuar nëse ka evidenca për ndryshim në vlerë. Nëse ka evidenca të tilla atëherë vlerësohet vlera e rikuperueshme e pasurisë.

Humbje nga rënia në vlerë njihet nëse vlera kontabël e një aseti/pasurie ose e njësisë gjeneruese të parasë tejkalon vlerën e rikuperueshme. Njësia gjeneruese e mjeteve monetare është grupi me i vogël i identifikueshëm i asetëve që gjeneron rrjedhë të parasë që janë të pavarura nga mjetet dhe grupet e tjera. Humbjet nga rënia në vlerë njihen në pasqyrën e të ardhurave. Humbjet nga rënia në vlerë e njësive gjeneruese të parasë shpërndahen në mënyrë proporcionale midis asetëve të tjera të njësive (grupi të njësive) në baza proporcionale. Vlera e rikuperueshme e një pasurie ose e njësive gjeneruese të parasë është më e madhja ndërmjet vlerës së tij në përdorim dhe vlerës së drejtë minus kostot e shitjes. Në vlerësimin e vlerës në përdorim, rrjedhjet e ardhshme të vlerësuarra të mjeteve monetare zbriten në vlerën e tyre aktuale duke përdorur një normë zbritjeje para taksave që reflekton vlerësimet aktuale të tregut për vlerën në kohë të parasë dhe risqet specifike për pasurinë. Humbjet nga rënia në vlerë të njohura në periudhat e mëparshme vlerësohen në çdo datë raportimi për të përcaktuar nëse rënia në vlerë është zbutur ose nuk ekziston më.

Një humbje nga rënia në vlerë anulohet nëse ka pasur ndryshim në vlerësimet e përdorura për përcaktimin e vlerës së rikuperueshme. Humbja nga rënia në vlerë anulohet deri në atë masë sa vlera kontabël e pasurisë nuk tejkalon vlerën kontabël që do të përcaktohej duke i zbritur amortizimin dhe zhvlerësimin, dhe sikur të mos ishte njohur ndonjë humbje nga rënia në vlerë.

m) Detyrimet financiare

Burimet e financimit të BQK-së janë depozitat nga institucionet ndërkombëtare, qeveritare, publike, bankare dhe institucione të tjera financiare. Detyrimet financiare maten me koston e amortizuar duke përdorur metodën e normës së interesit efektiv.

n) Të ardhurat nga grantet

Grandet qeveritare njihen fillimisht si të ardhura të shtyra kur ekziston një siguri e arsyeshme se ato do të merren dhe se BQK-ja do t'i përmbahet kushteve lidhur me grandin. Grandet që BQK-ja përfiton për shpenzime njihen si fitim ose humbje në baza sistematike në të njëjtat periudha në të cilat njihen shpenzimet. Grandet që BQK-ja përfiton për koston e një aseti njihen në fitim ose humbje në baza sistematike përgjatë jetës së përdorimit të asetit.

o) Pagat e financuara nga donatorët

Individë të caktuar të angazhuar në BQK janë ekspertë ndërkombëtar të caktuar dhe financiar për një afat të shkurtër nga organizatat ndërkombëtare. Financimi nga këto organizata ndërkombëtare ndër të tjera përfshin, por nuk kufizohet në pagesën e pagave të këtyre ekspertëve ndërkombëtar. Duke qenë se kjo ndihmë i paguhet personave të caktuar drejtpërdrejt nga organizatat ndërkombëtare, nivelet e pagesës nuk janë të njohura dhe as nuk janë të përfshira në këto pasqyrat financiare.

p) Provizionet

Provizioni njihet nëse, si rezultat i ngjarjeve që kanë ndodhur në të kaluarën, BQK-ja ka detyrime aktuale ligjore ose konstruktive që mund të vlerësohen në mënyrë të besueshme, dhe është e mundshme që një dalje e parave apo të mirave ekonomike do të kërkohet për të shlyer detyrimin. Provizionet përcaktohen duke e zbritur rrjedhjen e ardhshme të parasë me një normë para tatimit e cila reflekton vlerësimin aktual të tregut për vlerën kohore të parasë dhe kur është e përshtatshme, riskun specifike për detyrimet.

Provizioni për kontrata të ngarkuara njihet kur përfitimet e pritura për t'u nxjerrë nga BQK-ja nga kontrata janë më të vogla se kostoja e pashmangshme e realizimit të detyrimeve sipas kontratës. Provizioni matet në vlerën aktuale me më të voglën midis koston së pritshme të ndërprerjes së kontratës dhe koston së pritshme neto të vazhdimit të kontratës. Përpara se të njihet një provizion, BQK njeh çdo humbje nga rënia në vlerë e asetit të lidhur me atë kontratë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politikat e rëndësishme kontabël (në vazhdim)

q) Ndryshimet në politikat dhe shpalosjet kontabël

(i) Standardet dhe interpretimet efektive për periudhën aktuale

Ndryshimet e mëposhtme të standardeve ekzistuese të publikuara nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit janë në fuqi për periudhën raportuese:

- **SNRF 16 "Qiratë"** (efektive për periudha vjetore që fillojnë me ose pas 1 janarit 2019),
- **Ndryshimet në SNRF 9 "Instrumentet Financiare"** - Karakteristikat e parapagimit me kompensim negativ (efektiv për periudhat vjetore që kanë filluar më ose pas 1 janarit 2019),
- **Ndryshimet në SNK 19 "Përfitimet e Punonjësve"** - Ndryshimi i Planit, Reduktimi ose Zgjidhja (efektive për periudhat vjetore që kanë filluar më ose pas 1 janarit 2019),
- **Ndryshimet në SNK 28 "Investimet në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta"** - Interesat Afatgjatë në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta (efektive për periudhat vjetore që kanë filluar në ose pas 1 janar 2019),
- **Ndryshimet në standarde të ndryshme për shkak të "Përmirësimeve të SNRF-ve (cikli 2015 - 2017)"** që rezultojnë nga projekti vjetor i përmirësimit të SNRF-ve (SNRF 3, SNRF 11, SNK 12 dhe SNK 23) kryesisht me qëllim heqjen e mospërputhjeve dhe sqarimin e formulimit efektive për periudhat vjetore që kanë filluar më ose pas 1 janarit 2019),
- **KIRFN 23 "Pasiguria mbi Trajtimin e Taksave mbi të Ardhurat"** (efektive për periudhat vjetore që kanë filluar me ose pas 1 janarit 2019).

Aplikimi i këtyre standardeve, ndryshimeve dhe interpretimeve nuk ka pasur ndonjë ndikim të rëndësishëm në pasqyrat financiare të BQK-së Qendrore në periudhën raportuese.

ii) Standardet dhe interpretimet nuk janë miratuar ende

Sikurse në datën e autorizimit të këtyre pasqyrave financiare, standardet e mëposhtme, rishikimet dhe interpretimet janë botuar nga BSNK, por ende nuk janë efektive dhe nuk janë miratuar në fillim nga Banka Qendrore:

- **Ndryshimet në SNRF 3 "Kombinimet e Biznesit"** - Përcaktimi i një Biznesi (efektiv për kombinime biznesi për të cilat data e blerjes është në ose pas fillimit të periudhës së parë vjetore të raportimit që fillon më ose pas 1 janarit 2020 dhe për blerjet e pasurive që ndodhin në ose pas fillimit të asaj periudhe).
- **Ndryshimet në SNRF 10 "Pasqyrat Financiare të Konsoliduara" dhe SNK 28 "Investimet në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta"** - Shitja ose Kontributi i Pasurive midis një Investitori dhe Bashkëpunëtorit të tij ose sipërmarrjes së përbashkët dhe ndryshimeve të mëtejshme (data efektive shtyhet për një kohë të pacaktuar deri në metoda e kapitalit është përfunduar),
- **Ndryshimet në SNK 1 "Paraqitja e Pasqyrave Financiare" dhe SNK 8 "Politikat Kontabël, Ndryshimet në Vlerësimet Kontabël dhe Gabimet"** - Përkufizimi i Materialit (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2020)
- **Ndryshimet në Referencat në Kornizën Konceptuale në Standardet e SNRF** (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2020).
- **SNRF 17 "Kontratat e Sigurimeve"** (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2021),

Banka Qendrore ka zgjedhur të mos aplikoj këto standarde, rishikime dhe interpretime përpara datës së tyre efektive. Banka Qendrore parashikon që miratimi i këtyre standardeve, rishikimet dhe interpretimet nuk do të ketë një ndikim të rëndësishëm në pasqyrat financiare të Bankës Qendrore.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politikat e rëndësishme kontabël (në vazhdim)

q) Ndryshimet në politikat dhe shpalosjet kontabël (vazhdim)

BQK-ja fillimisht ka adoptuar SNRF 9 (shiko (I)) dhe SNRF 15 (shiko (II)) nga 1 janari 2018 në këto pasqyra financiare. Që nga 1 janari 2018, një numër standardesh të tjera të reja janë gjithashtu efektive, por ato nuk kanë një efekt material në pasqyrat financiare të BQK-së. Efekti i fillimit të zbatimit të këtyre standardeve është i kufizuar në SNRF 9 dhe kryesisht i atribuohet:

- ndryshimeve në klasifikimin dhe kategorinë e matjes së pasurive dhe detyrimeve financiare (shiko shënimin 3 (f));
- humbjet nga dëmtimi, të njohura në pasuritë financiare (shiko shënimin 9); dhe
- shpalosje shtesë në lidhje me SNRF 9 (shiko shënimet 9 dhe 10)

Me përjashtim të ndryshimeve më poshtë, BQK-ja ka zbatuar në mënyrë të vazhdueshme politikat e kontabilitetit siç përcaktohet në Shënimin 3 për të gjitha periudhat e paraqitura në këto pasqyra financiare.

Ndikimi i SNRF 9 në vitin 2018

Pasqyra e pozicionit financiar

	Ashtu si ka qene e shpalosur	Vlera korigjuese sipas pritjeve per HPK	Saldo e riparaqitur
31 dhjetor 2018			
Letrat me vlerë	758,890	(683)	758,207
Llogaritë e depozitave me bankat jo rezidente	183,734	(158)	183,576

Pasqyra e fitimit dhe humbjes

	Ashtu si ka qene e shpalosur	Vlera korigjuese sipas pritjeve per HPK	Saldo e riparaqitur
Neto profiti i vitit	2,188	(254)	1,934

Ne mijë euro	Kapitali themeltar	Fondi Rezerve	Rezerva e rivlerësimit	Fitimet e mbajtura	Gjithsej
Saldo me 1 janar 2018	30,000	22,683	-	(881)	51,802
Efekti nga SNRF 9	-	-	-	(587)	(587)
Gjendja e riparaqitur me 1 janar 2018	30,000	22,683	-	(1,468)	51,215
Trasferit të fondi reserve	-	(1,468)	-	1,468	-
Transaksionet sipas ligjit me ri-rregullim	-	(1,468)	-	1,468	-
Neto profiti vjetor	-	-	-	2,188	2,188
Ndikimi nga SNRF 9	-	-	-	(254)	(254)
Gjithsej të ardhurat gjithëpërfshirëse per vitin me ri-rregullim	-	-	-	1,934	1,934
Gjendja e riparaqitur me 31 dhjetor 2018	30,000	21,215	-	1,934	53,149

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politikat e rëndësishme kontabël (në vazhdim)

q) Ndryshimet në politikat dhe shpalosjet kontabël (vazhdim)

I. SNRF 9 Instrumentet Financiare

SNRF 9 përcakton kërkesat për njohjen dhe matjen e pasurive financiare, detyrimeve financiare dhe disa kontrata për të blerë ose shitur artikuj jo-financiarë. Ky standard zëvendëson SNK 39 Instrumentet Financiare: Njohja dhe Matja. Kërkesat e SNRF 9 paraqesin një ndryshim të rëndësishëm nga SNK 39. Standardi i ri sjell ndryshime thelbësore në kontabilitetin e pasurive financiare dhe në disa aspekte të kontabilitetit për detyrimet financiare.

Si rezultat i miratimit të SNRF 9, BQK ka miratuar ndryshime pasuese të SNK 1 Paraqitja e Pasqyrave Financiare, të cilat kërkojnë paraqitje të veçantë në pasqyrën e fitimit ose humbjes dhe të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse të të ardhurave nga interesi të llogaritura duke përdorur metodën e interesit efektiv. Për më tepër, BQK-ja ka miratuar ndryshime pasuese në SNRF 7 Instrumentet Financiare. Ndryshimet kryesore në politikat e kontabilitetit të BQK-së që vijnë nga miratimi i SNRF 9 janë përmbledhur më poshtë.

SNRF 9 përmban tre kategori kryesore të klasifikimit për pasuritë financiare: të matura me koston e amortizuar, vlerën e drejtë përmes të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse (VDAGJ) dhe vlerës së drejtë përmes fitimit ose humbjes (VDFH). Klasifikimi i SNRF 9 bazohet në përgjithësi në modelin e biznesit në të cilin menaxhohet një pasuri financiare dhe flukset monetare kontraktuale të tij. Standardi eliminon kategoritë e mëparshme të SNK 39 të mbajtjes deri në maturim, kredi dhe arkëtime dhe në dispozicion për shitje. Për një shpjegim se si BQK klasifikon pasuritë financiare nën SNRF 9, shihni shënimin 3 (f).

SNRF 9 kryesisht ruan kërkesat ekzistuese në SNK 39 për klasifikimin e detyrimeve financiare. Për një shpjegim se si BQK klasifikon detyrimet financiare sipas SNRF 9, shiko shënimin 3 (f).

Tabelat e mëposhtme paraqesin pajtimin e klasifikimit origjinal sipas SNK 39 dhe klasifikimin e ri sipas SNRF 9 për secilën klasë të pasurive financiare dhe detyrimeve financiare të BQK-së që nga 1 janari 2018.

Pasuritë financiare	Kategoria e matjes nën SNK 39	Kategoria e matjes nën SNRF 9	1 janar 2018	
			Vlera kontabël nën SNK 39	Vlera kontabël nën SNRF
Paraja e gatshme	Kredi dhe arkëtime	Kostoja e amortizuar	188,547	188,547
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	Kredi dhe arkëtime	Kostoja e amortizuar	422,845	422,845
Letra me vlerë (bono thesari dhe obligacione qeveritare)	Mbajtur deri në maturim	Kostoja e amortizuar	592,712	592,159
Depozita me bankat e huaja	Kredi dhe arkëtime	Kostoja e amortizuar	68,178	67,591
Mjetet e ndërlidhura me FMN	Kredi dhe arkëtime	Kostoja e amortizuar	325,764	325,764
Pasuritë tjera	Kredi dhe arkëtime	Kostoja e amortizuar	7,927	7,927
Gjithsej pasuritë financiare			1,605,973	1,604,833

Detyrimet financiare	Kategoria e matjes nën IAS 39	Kategoria e matjes nën IFRS 9	1 janar 2018	
			Vlera kontabël nën IAS 39	Vlera kontabël nën IFRS 9
Detyrime ndaj bankave	Kostoja e amortizuar	Kostoja e amortizuar	331,826	331,826
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN-në	Kostoja e amortizuar	Kostoja e amortizuar	318,617	318,617
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	Kostoja e amortizuar	Kostoja e amortizuar	811,341	811,341
Detyrime ndaj institucioneve publike dhe komerciale	Kostoja e amortizuar	Kostoja e amortizuar	95,807	95,807
Huamarrja/et	Kostoja e amortizuar	Kostoja e amortizuar	2,266	2,266
Detyrime të tjera	Kostoja e amortizuar	Kostoja e amortizuar	2,047	2,047
Gjithsej detyrimet financiare			1,561,904	1,561,904

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

3. Politika të rëndësishme kontabël (në vazhdim)

q) Ndryshimet në politikat dhe shpalosjet kontabël (vazhdim)

SNRF 9 zëvendëson modelin e "humbjes së shkaktuar" në SNK 39 me një model "të humbjes së së pritur kreditore". Modeli i ri i zhvlerësimit vlen gjithashtu për angazhime të caktuara të huasë dhe kontratave të garancisë financiare. Sipas SNRF 9, humbjet e kredisë njihen më herët sesa SNK 39. Për një shpjegim se si BQK-ja zbaton kërkesat e zhvlerësimit të SNRF 9, shiko Shënimin 3 (f).

Ndryshimet në politikat e kontabilitetit që vijnë nga miratimi i SNRF 9 janë aplikuar në mënyrë retrospektive, përveç siç përshkruhet më poshtë:

- Periudhat e mëparshme me 1 janar 2018 nuk janë riparaqitur. Diferencat në vlerat kontabël të pasurive financiare dhe detyrimeve financiare që vijnë nga miratimi i SNRF 9 njihen në rezerva që nga 1 janari 2018.
- Përcaktimi i modelit të biznesit brenda të cilit është mbajtur një pasuri financiare është bërë në bazë të fakteve dhe rrethanave që ekzistuan në datën e aplikimit fillestar.
- Nëse një sigurim i borxhit kishte rrezik të ulët kredie në datën e aplikimit fillestar të SNRF 9, atëherë BQK ka supozuar se rreziku i kredisë ndaj pasurisë nuk ishte rritur ndjeshëm që nga njohja fillestare e tij.

II. SNRF 15 Të ardhura nga kontratat me klientët

SNRF 15 krijon një kornizë gjithëpërfshirëse për të përcaktuar nëse, sa dhe kur njihen të ardhurat. Ai zëvendësoi SNK 18 Të ardhurat, SNK 11 Kontratat e Ndërtimit dhe interpretimet përkatëse.

BQK-ja fillimisht aplikoi SNRF 15 më 1 janar 2018 në mënyrë retrospektive në përputhje me SNK 8 pa ndonjë ekspeditë praktike. Koha ose shumta e tarifës dhe të ardhurave nga komisioni i BQK-së nuk është ndikuar nga miratimi i SNRF 15.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar

a) Hyrje dhe vështrim

BQK është ekspozuar ndaj risqeve të mëposhtme nga përdorimi i instrumenteve financiare:

- Rreziku kreditor
- Rreziku operacional
- Rreziku i likuiditetit
- Rreziku i tregut

Ky shënim paraqet informacion lidhur me ekspozimin e BQK-së ndaj rreziqeve të mësipërme, objektive, politikave dhe procedurave të BQK-së për matjen dhe menaxhimin e riskut si dhe administrimin e kapitalit nga BQK-ja. Shënime të tjera sasiore dhe cilësore janë përfshirë përgjatë këtyre pasqyrave financiare.

Struktura e menaxhimit të rrezikut

Krijimi dhe mbikëqyrja e administrimit të rrezikut të BQK-së është përgjegjësi e Bordit të Bankës Qendrore. Menaxhmenti i BQK-së raporton rregullisht nëpërmjet Bordit Ekzekutiv të BQK-së tek Bordi i Bankës mbi praktikën e administrimit të rrezikut. Bordi Ekzekutiv, Komiteti i Investimeve dhe Departamenti për menaxhimin e rrezikut e kanë për detyrë të bëjnë hartimin dhe monitorimin e politikave të administrimit të rrezikut të BQK-së. Këto politika zbatohen më pas nga njësitë përkatëse organizative.

Politikat e administrimit të rrezikut të BQK-së janë krijuar për të identifikuar dhe analizuar rreziqet me të cilat përballlet BQK-ja, si dhe të vendos kufizime dhe kontroll të duhur për rreziqet, dhe të monitoroj rreziqet dhe respektimin e limiteve të vendosura. Politikat dhe sistemet e menaxhimit të rrezikut rishikohen rregullisht në mënyrë që të reflektojnë ndryshimet në kushtet, produktet dhe shërbimet e ofruara të tregut. BQK-ja, me anë të trajnimeve, standardeve dhe procedurave të administrimit, synon të zhvilloj një mjedis kontrolli efektiv dhe të disiplinuar, në të cilin të gjithë punonjësit të jenë të vetëdijshëm për rolet dhe detyrimet e tyre.

Komiteti i Auditimit të BQK-së është përgjegjës për monitorimin dhe rishikimin e pajtueshmërisë me politikën dhe procedurat e administrimit të rrezikut, si dhe për rishikimin e mjaftueshmërisë së strukturës së administrimit të rrezikut lidhur me rreziqet që përballlet BQK-ja. Komiteti i Auditimit të BQK-së ndihmohet në kryerjen e detyrave të tij nga Departamenti i Auditimit të Brendshëm. Auditimi i brendshëm ndërmerr auditime të kontrolleve dhe të procedurave të administrimit të rrezikut në mënyrë të rregullt dhe ad-hoc, rezultatet e të cilave raportohen përmes Shefit të Auditimit të Brendshëm tek Komiteti i Auditimit.

b) Rreziku kreditor

Rreziku kreditor është rreziku i humbjes financiare për BQK-në nëse një palë kontraktuese e instrumenteve financiare dështon t'i përmbush detyrimet kontraktuale të saj, dhe mund të rrjedh kryesisht nga investimet e BQK-së në letra me vlerë dhe depozita (në tregjet e parasë apo llogari rrjedhëse) në banka të tjera. BQK për qëllime të raportimit të menaxhimit të rrezikut të kredisë, BQK-ja konsideron dhe konsolidon të gjithë elementët e ekspozimit të rrezikut të kredisë (siç është rreziku i detyrueshëm i detyrimeve individuale, rreziku i vendit dhe sektorit).

Menaxhimi i rrezikut kreditor

i. Investimet dhe ekspozimi ndaj riskut kreditor në BQK

BQK-ja e kufizon ekspozimin e saj ndaj rrezikut të kreditimit duke investuar vetëm në letra të lëshuara nga qeveritë e vendeve të BE-së dhe duke pasur depozita pranë bankave të huaja, detyrimet afatshkurtra të cilave i janë vlerësuar në një nga dy kategoritë më të larta nga agjencitë ndërkombëtare të njohura për vlerësimin e rrezikut të kreditimit. Duke pasur parasysh vlerësimet e larta kreditore, menaxhmenti nuk pret që ndonjë nga palët kontraktuese të dështojë në përmbushjen e detyrimeve të veta.

Menaxhimi i rrezikut kryhet përmes:

- Kufizimi i fushëveprimit dhe kohëzgjatjes së instrumenteve financiare,
- Kufizimi i emetuesve të palëve, me vlerësim të pranueshëm kredie në klasën investente dhe më lartë,
- Kufizimi dhe sasia maksimale dhe përqendrimi me palët

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim) Menaxhimi i rrezikut kreditor (vazhdim)

ii. Ekspozimi ndaj rrezikut kreditor

Ekspozimi më i lartë ndaj rrezikut kreditor bëhet më 31 dhjetor 2018 dhe 31 dhjetor 2019, paraqitet nga vlera e bartur e llogarive rrjedhëse me bankat jo-rezidente, e bonove të thesarit dhe depozitave me bankat jo-rezidente. Për detaje mbi ekspozimin referohuni shënimeve 8, 9 dhe 10.

Asnjë nga ekspozimet e BQK-së nuk është në vonesë. Është një ndryshim i konsiderueshëm në politikat e menaxhimit të rrezikut nga vitet e kaluara, si rezultat i aplikimit të SNRF 9. Sa i përket kësaj, ne kalojmë në HPK - Modeli i Humbjes të Kredisë së Pritshme nga kredia e krijuar siç ishte nga SNRF 9. BQK-ja nuk mban asnjë kolateral apo ndonjë element tjetër avancues kreditor kundrejt ekspozimit ndaj rrezikut të kreditor.

Vlerësimi/Matja e humbjes së kredisë së pritshme:

Pasuritë financiare që bien nën objektin e humbjes së pritshme të kredisë me BQK janë:

- Llogaritë rrjedhëse dhe depozitat në bankat e huaja
- Letrat me vlerë,
- Të arkëtueshmet tjera që lidhen me mbi dy elemente, nëse ka.

Kriteret themelore të përcaktimit të ekspozimit janë rimarrja e kredisë. Renditja e kredisë merret nga agjensitë për rangim të kredisë.

Niveli ynë për ekspozimin tonë është i shkallës së investimit. Sa i përket kësaj, ne nuk investojmë nën atë klasë.

Modeli i dëmtimit të pasurive financiare përcakton tre faza të niveleve të kredisë, në njohjen fillestare dhe ndryshimet në cilësinë e kredisë pas njohjes fillestare. Këto faza mund të përmbliidhen si më poshtë:

1. Faza 1 e shpërndarjes së ekspozimit - pasuritë financiare të cilat trajtohen si ekspozim i rrezikut të ulët ose të mesëm, të gjitha ato që përfshihen në këtë, ndahen në fazën 1 në njohjen e ndezjes. Bazuar në procedurat tona të brendshme, nuk na lejohet të investojmë në ekspozimin e rrezikut më të lartë të kredisë. Bazuar në këtë, çdo investim në njohjen fillestare i alokohet Fazës 1 të ekspozimit.
2. Faza 2 e shpërndarjes së ekspozimit - nëse kemi një rritje të konsiderueshme që nga njohja fillestare, pasuria financiare e cila ndodhet në shkallën 1, transferohet në fazën 2.
3. Faza 3 e shpërndarjes së ekspozimit - kriteret që zhvendosin pasuritë financiare në fazën 3 përcaktohen nga statusi i paracaktuar i pasurive financiare.

Vlerësimi bëhet në njohjen fillestare dhe në datën e periudhës së raportimit. Modeli i përdorur për fazën 1 është 12 muaj i bazës së jetëgjatësisë, por mund të varet nga niveli i ekspozimit të kredisë së përbërë nëse kemi ndryshimin e sinjalit të ndikimit të rritjes së rrezikut të kredisë dhe të dëmtimit të kredisë së portofolit të pasurive financiare.

Ndryshim i dukshëm në rritjen e rrezikut të kredisë si kriter për të kaluar nga faza 1 në fazën 2, kur bëhet nga shkalla e investimeve në shkallën e mos investimeve të vlerësimit të përbërë të kredisë së një portofoli.

Përkufizimi i dështimit të përbushjes së obligimeve:

Kriteret e dështimit të përbushjes së obligimeve duhet të bazohen në provat objektive të:

- Debitorëve, kanë vështirësi të konsiderueshme financiare,
- Kur është fjala për shkelje të detyrimeve kontraktuale, në lidhje me kryegjënë dhe interesin,
- Kur të ndodhë me ndonjë ristrukturim të kushteve ekzistuese të përbushjeve të detyrimit nga një instrument financiar,
- Dëshmim/probabilitet i qartë që debitori po kalon në falimentim dhe/ose likuidim,
- Shenjat e të qenit jo aktiv në tregtim (në tregjet financiare).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim) Menaxhimi i rrezikut kreditor (vazhdim)

	2019			2018		
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Faza 1	Faza 2	Faza 3
Depozitat me banka jo-vendore	108,863	-	-	34,797	-	-
Letrat me vlerë	577,135	-	-	758,890	-	-
Plasmanet	249,080	-	-	183,734	-	-
Vlera bartëse bruto	935,078	-	-	977,421	-	-
Vlera korigjuese sipas HPK	(735)	-	-	(841)	-	-
Neto vlera bartëse	934,343	-	-	976,580	-	-

	2019			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Gjithsej
HPK me 1 janar 2019	841	-	-	841
Transferet në Fazën 1	-	-	-	-
Transferet në Fazën 2	-	-	-	-
Transferet në Fazën 3	-	-	-	-
HPK ngarkesa për vitin	(106)	-	-	(106)
Ndikimi në fund të vitit i HPK-ve të ekspozimeve të transferuara midis fazave gjatë vitit	-	-	-	-
Lëshimi i zbritjeve (të njohura në të ardhurat nga interesi)	-	-	-	-
Ndryshimet për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në ç' regjistrim	-	-	-	-
Ndryshimet në modelet dhe inputet e përdorura për llogaritjet HPK-së	-	-	-	-
Rregullimet e kursit valuator	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2019	735	-	-	735

	2018			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Gjithsej
HPK me 1 janar 2019	-	-	-	-
Ndikimi i aplikimit të SNRF 9 që nga 1 janari	587	-	-	587
Transferet në Fazën 1	-	-	-	-
Transferet në Fazën 2	-	-	-	-
Transferet në Fazën 3	-	-	-	-
HPK ngarkesa për vitin	254	-	-	254
Ndikimi në fund të vitit i HPK-ve të ekspozimeve të transferuara midis fazave gjatë vitit	-	-	-	-
Lëshimi i zbritjeve (të njohura në të ardhurat nga interesi)	-	-	-	-
Ndryshimet për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në ç' regjistrim	-	-	-	-
Ndryshimet në modelet dhe inputet e përdorura për llogaritjet HPK-së	-	-	-	-
Rregullimet e kursit valuator	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2019	841	-	-	841

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

c) Rreziku i likuiditetit

Rreziku i likuiditetit është rreziku që BQK-ja të ketë vështirësi në përmbushjen në kohë të duhur të obligimeve nga detyrimet e saj financiare.

Menaxhimi i rrezikut të likuiditetit

Qëndrimi i BQK-së në menaxhimin e likuiditetit është të sigurojë, sa të jete e mundur, që vazhdimisht të ketë likuiditet të mjaftueshëm për të përmbushur me kohë detyrimet, si në kushte normale ashtu edhe në ato të pafavorshme, pa pësuar humbje të papranueshme apo duke rrezikuar dëmtimin e reputacionit të BQK-së.

Politikat e monitorimit dhe adresimit të rrezikut të likuiditetit janë të vendosura nga Bordi Ekzekutiv i Bankës. BQK-ja menaxhon rrezikun e likuiditetit duke investuar në depozita afatshkurtra me bankat jo-rezidente dhe duke mbajtur shuma të mjaftueshme të mjeteve monetare në kasafortat e saj. Politikat e menaxhimit të likuiditetit janë të vendosura në një mënyrë të tillë që edhe në kushte të keqësuar BQK-ja të jetë në gjendje të përmbushë detyrimet e saj. Pozicioni ditore i likuiditetit monitorohet dhe testime të rregullta të likuiditetit kryhen nën skenarë të ndryshëm si për kushte të tregut normale ashtu edhe për ato më të vështira. Të gjitha politikat dhe procedurat e likuiditetit iu nënshtrohen rishikimit dhe aprovimit të menaxhmentit të BQK-së. Raportet mujore që mbulojnë pozicionin e likuiditetit të BQK-së i paraqiten rregullisht anëtarëve të Komitetit të Investimeve nga Departamenti i Menaxhimit të Mjeteve.

Ekspozimi ndaj rrezikut të likuiditetit

Maturiteti i mbetur kontraktual për detyrimet financiare, më përjashtim të pagesave të ardhshme të interesit

	Shënim	Neto Vlera e bartur	Më pak se 1 muaj	1-3 muaj	3 muaj deri në 1 vit	1 vjet deri në 5 vite	mbi 5 vite
31 dhjetor 2019							
<i>Detyrimet jo-derivative</i>							
Ndaj bankave komerciale në vend	15	414,942	414,942	-	-	-	-
Ndaj llogarive të lidhura me FMN	16	297,236	173,308	20,917	37,494	65,517	-
Ndaj institucioneve qeveritare	17	719,819	719,819	-	-	-	-
Ndaj institucioneve publike dhe komerciale	18	52,167	52,167	-	-	-	-
Nga huamarrja/et	19	2,266	-	-	-	907	1,359
Detyrime tjera vendore	20	756	756	-	-	-	-
		1,487,186	1,360,992	20,917	37,494	66,424	1,359
31 dhjetor 2018							
<i>Detyrimet jo-derivative</i>							
Ndaj bankave komerciale në vend	15	343,394	343,394	-	-	-	-
Ndaj llogarive të lidhura me FMN	16	321,854	161,711	4,265	25,590	130,288	-
Ndaj institucioneve qeveritare	17	762,901	762,901	-	-	-	-
Ndaj institucioneve publike dhe komerciale	18	110,863	110,863	-	-	-	-
Nga huamarrja/et	19	2,266	-	-	-	680	1,586
Detyrime tjera vendore	20	756	756	-	-	-	-
		1,542,034	1,379,625	4,265	25,590	130,968	1,586

Detyrimet financiare që nuk bartin interes nuk janë të përfshira në tabelën më lartë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhim i rrezikut financiar (vazhdim)

c) Rreziku i likuiditetit (vazhdim)

Tabela e mëparshme tregon rrjedhjet e parasë të pa-zbritura të detyrimeve financiare të BQK-së bazuar në mundësinë më të hershme të maturitetit të tyre kontraktual. Për administrimin e rrezikut të likuiditetit që rrjedh nga detyrimet financiare, BQK-ja mban mjete likuide që përfshijnë para dhe kuivalentë të saj dhe letra me vlerë për të cilat ekziston një treg aktiv dhe likuid.

d) Rreziku i tregut

Rreziku i tregut është rreziku që ndryshimet që përhapen në çmimet e tregut, si normat e interesit, çmimet e kapitalit, normat e kursit të këmbimit dhe kreditë (që nuk lidhen me ndryshimet në gjendjen kreditore të huamarrësit/emetuesit) do të ndikojë në të ardhurat e BQK-së apo vlerën e instrumenteve financiare të mbajtur nga ajo. Objektivi i administrimit të rrezikut të tregut është të menaxhoj dhe kontrolloj ekspozimin ndaj rrezikut të tregut brenda parametrave të pranueshëm, ndërkohë që optimizon kthimin e investimeve.

Menaxhimi i rreziqeve të tregut

Operationet e BQK-së i nënshtrohen rrezikut të luhatjes së normave të interesit në atë masë që pasuritë dhe detyrimet që bartin interes maturohen ose riçmohen në kohë apo shuma të ndryshme. Mjetet dhe detyrimet me norma të ndryshueshme janë të ekspozuara ndaj rrezikut bazë, i cili është ndryshimi në karakteristikat e riçimit të indekseve të shumëllojshëm me norma të ndryshueshme.

Veprimtaritë e menaxhimit të rrezikut synojnë të optimizojnë të ardhurat neto nga interesi bazuar mbi nivelet e normave të interesit të tregut konsistent me strategjitë e veprimit të BQK-së. Ekspozimi i BQK-së ndaj rrezikut të tregut lidhet vetëm me portfolet jo të tregtueshme.

Ekspozimi ndaj rrezikut të normës së interesit - portfolet jo të tregtueshme

Rreziku kryesor ndaj të cilit portfolet jo të tregtueshme janë ekspozuar është rreziku i humbjes nga luhatja e rrjedhjeve të ardhshme të parasë apo e vlerave të drejta të instrumenteve financiare për shkak të një ndryshimi në normat e tregut. Rreziku i normës së interesit kryesisht menaxhohet duke monitoruar diferencat midis normave të interesit dhe duke pasur limite paraprakisht të miratuara për intervalet e rivlerësimit. Komiteti i investimeve është autoriteti që monitoron zbatimin e këtyre limiteve. Një përmbledhje e pozicionit të BQK-së lidhur me diferencën midis normave të interesit të portfolios jo të tregtueshme paraqitet si më poshtë:

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziqet e tregut (vazhdim)

Ekspozimi ndaj rrezikut të normës së interesit - portofolet jo të tregtueshme

31 dhjetor 2019	Shënim	Neto vlera e	Më pak se	3-6	6-12	1-5 vite	mbi 5 vite
		bartur	3 muaj	muaj	muaj		
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	108,863	108,863	-	-	-	-
Letra me vlerë (Obligacione dhe bono thesari)	9	576,616	-	100	150	486,309	90,057
Depozita me bankat e huaja	10	248,864	9,080	20,000	219,784	-	-
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	11	214,090	81,480	-	-	132,610	-
Gjithsej		1,148,433	199,423	20,100	219,934	618,919	90,057
Detyrime ndaj bankave vendase	15	(414,942)	(414,942)	-	-	-	-
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	16	(219,664)	(95,736)	-	-	(123,928)	-
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	(719,819)	(719,819)	-	-	-	-
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	18	(52,167)	(52,167)	-	-	-	-
Nga huamarrja /et	19	(2,266)	-	-	-	-	(2,266)
Detyrime të tjera vendase	20	(756)	(756)	-	-	-	-
Gjithsej		(1,409,614)	(1,283,420)	-	-	(123,928)	(2,266)
Ndryshimi		(261,181)	(1,083,997)	20,100	219,934	494,991	87,791

31 dhjetor 2018	Shënim	Neto vlera e	Më pak se	3-6	6-12	1-5 vite	mbi 5 vite
		bartur	3 muaj	muaj	muaj		
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	34,797	34,797	-	-	-	-
Letra me vlerë (bono thesari)	9	758,207	-	-	5,998	752,209	-
Depozita me bankat e huaja	10	183,576	8,734	-	174,842	-	-
Mjete ne llogarit e ndërlidhura me FMN	11	242,849	82,706	-	-	160,143	-
Gjithsej		1,219,429	126,237	-	180,840	912,352	-
Detyrime ndaj bankave vendase	15	(343,394)	(343,394)	-	-	-	-
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	16	(245,447)	(85,304)	-	-	(160,143)	-
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	(762,901)	(762,901)	-	-	-	-
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	18	(110,863)	(110,863)	-	-	-	-
Nga huamarrja /et	19	(2,266)	-	-	-	-	(2,266)
Detyrime të tjera vendase	20	(756)	(756)	-	-	-	-
Gjithsej		(1,465,627)	(1,303,218)	-	-	(160,143)	(2,266)
Ndryshimi		(246,198)	(1,176,981)	-	180,998	752,892	(2,266)

Pasuritë dhe detyrimet financiare që nuk bartin interes nuk janë të përfshira në tabelën më lartë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziqet e tregut (vazhdim)

Rreziku i përgjithshëm jo-tregtar i normave të interesit jo të tregtueshme menaxhohet nga Departamenti i Menaxhimit të Mjeteve, i cili përdor investimet në letra me vlerë dhe depozitat në banka për të menaxhuar rrezikun e përgjithshëm që lind nga aktivitetet jo tregtare të BQK-së.

Menaxhimi i rrezikut të normave të interesit kundrejt limitit të ndryshimit të normave të interesit, plotësohet duke monitoruar ndjeshmërinë e mjeteve dhe detyrimeve të BQK-së ndaj skenarëve të ndryshëm standard dhe jo-standard të normave të interesit. Skenarët standard të cilët vlerësohen në mënyrë periodike, përfshijnë një rënie ose ngritje paralele në të gjitha kurbat e kthimit, prej 100 pikësh bazë ("pb"). Një analizë e ndjeshmërisë së BQK-së ndaj një rritje ose rënie të normave të interesit të tregut (duke supozuar që nuk ka lëvizje asimetrike të kurbove të kthimit si dhe një gjendje të pandryshueshme financiare) është si vijon:

2019

	100 pb Rritje	100 pb Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	(2,612)	2,612

2018

	100 pb Rritje	100 pb Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	(2,454)	2,454

Ekspozimi ndaj rreziqeve të tjera të tregut/valutor të portofoleve jo të tregtueshme

BQK-ja është e ekspozuar ndaj DVT lidhur me pasuritë dhe detyrimet e saj në FMN, të cilat i monitoron në vazhdueshmëri. Ekspozimi i BQK ndaj rrezikut të valutave të huaja është si vijon:

2019

	100 pb Rritje	100 pb Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	(56)	56

2018

	100 pb Rritje	100 pb Rënie
Efekti i parashikuar në fitim (humbje)	(26)	26

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziqet e tregut (vazhdim)

31 dhjetor 2019	Euro	USD (Ekuivalent në Euro)	DVT (Ekuivalent në Euro)	Gjithsej
Pasuritë				
Paraja e gatshme	302,166	-	-	302,166
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	108,615	248	-	108,863
Bono thesari	576,616	-	-	576,616
Depozita me bankat e huaja	239,784	9,080	-	248,864
Mjete në llogaritë e ndërlidhura me FMN	535	-	297,810	298,345
Mjetet e tjera	1,700	-	-	1,700
Gjithsej	1,229,416	9,328	297,810	1,536,554
Detyrime				
Detyrime ndaj bankave vendase	414,942	-	-	414,942
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	541	-	296,695	297,236
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	719,819	-	-	719,819
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	52,167	-	-	52,167
Nga huamarrja /et	2,266	-	-	2,266
Detyrime të tjera vendore	1,778	-	-	1,778
Gjithsej	1,191,514	-	296,695	1,488,209
Pozicioni neto për valuta të huaja	37,902	9,328	1,115	48,345
<hr/>				
31 dhjetor 2018	Euro	USD (Ekuivalent në Euro)	DVT (Ekuivalent në Euro)	Gjithsej
Pasuritë				
Paraja e gatshme	285,376	-	-	285,376
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	34,574	223	-	34,797
Bono thesari	758,207	-	-	758,207
Depozita me bankat e huaja	174,842	8,734	-	183,576
Mjete në llogaritë e ndërlidhura me FMN	722	-	325,329	326,051
Pasuritë tjera	1,411	-	-	1,411
Gjithsej	1,255,132	8,957	325,329	1,589,418
Detyrimet				
Detyrime ndaj bankave vendase	343,394	-	-	343,394
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	724	-	321,130	321,854
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	762,901	-	-	762,901
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	110,863	-	-	110,863
Nga huamarrja /et	2,266	-	-	2,266
Detyrime të tjera vendore	1,797	-	-	1,797
Gjithsej	1,221,946	-	321,130	1,543,075
Pozicioni neto për valuta të huaja	33,186	8,957	4,199	46,343

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(d) Rreziku i tregut (vazhdim)

BQK-ja kryesisht kryen veprime me Euro, ndërsa monedhat e huaja me të cilat merret BQK-ja janë kryesisht “Të Drejtat e Veçanta të Tërheqjes” (“DVT”). Kurset e këmbimit të përdorura për përkthimin më 31 dhjetor 2019 dhe 2018 ishin si vijon:

	2019	2018
	Euro	Euro
1 DVT	1.23588	1.21424
1 USD	0.89015	0.87336

DVT-të janë pasuri rezervë shtesë si mbështetje në këmbimin/transaksionet e jashtme që përcaktohen dhe mbahen nga Fondi Monetar Ndërkombëtar (FMN). Edhe pse DVT-të nuk janë valutë në vete, ato përfaqësojnë një kërkesë potenciale në valuta të vendeve anëtare të FMN-së me të cilat mund të këmbehen. DVT-të janë krijuar në vitin 1969 si pasojë e mungesës së aktiveve në valutat e preferuara të kohës si dollari amerikan dhe ari, vlera e DVT-ve përcaktohet si mesatare e shportës së pesë valutave kryesore, euro, dollari amerikan, funta britanike, jeni japonez dhe renmindbi kinez.

USD-të janë mjete ne llogari rrjedhëse dhe afatizime brenda natës (si repo) me Federal Rezerve New York.

(e) Rreziku operacional

Rreziku operacional është rreziku i humbjeve direkte apo indirekte që shkaktohen nga një shumëllojshmëri shkaqesh të lidhura me proceset e BQK-së, personelin, teknologjinë dhe infrastrukturën si dhe faktorët e tjerë të jashtëm përveç rrezikut kreditor, të tregut dhe likuiditetit siç janë kërkesat ligjore dhe rregullative si dhe standardet e pranuar gjerësisht të sjelljes korporative. Rreziku operacional rrjedh nga të gjitha operacionet e BQK-së dhe prek të gjitha njësitë organizative.

Objekivi i BQK-së është të menaxhojë rrezikun operacional, si dhe dëshiron të balancojë evitimin e humbjeve financiare dhe dëmtimin e reputacionit të BQK-së me menaxhimin e kostove efektive.

Përgjegjësia kryesore për zhvillimin dhe implementimin e kontrolleve për monitorimin e rrezikut operacional i përket çdo njësie organizative përmes stafit menaxhues të tyre. Kjo përgjegjësi shoqërohet me respektimin e të gjitha standardeve të BQK-së për menaxhimin e rrezikut operacional në fushat e mëposhtme:

- kërkesat për ndarjen e detyrave dhe përgjegjësi, duke përfshirë këtu edhe autorizimin e pavarur të transaksioneve;
- kërkesat për vlerësime dhe monitorime të transaksioneve;
- përshtatshmëria me kërkesat rregullative dhe ligjore;
- dokumentimi i kontrolleve dhe procedurave;
- kërkesat për vlerësimin periodik të rrezikut operacional dhe përshtatshmërisë së kontrolleve dhe procedurave për menaxhimin e këtij rreziku;
- kërkesat për raportimin e humbjeve operative dhe propozimit të veprimeve korrigjuese;
- zhvillimin e planeve emergjente;
- trajnimin dhe zhvillimin profesional;
- standardet etike dhe të mirësjelljes;
- zvogëlimin të rrezikut, duke përfshirë dhe sigurimin, kur kjo është efektive.

Përshtatshmëria me standardet e BQK-së mbështetet nga një program raportimi periodik i rishikuar prej Auditimit të Brendshëm. Gjetjet e vlerësimeve të Auditimit të Brendshëm diskutohen me menaxhimin e njësisë organizative me të cilën ato lidhen, me përmbledhjet e dorëzuara në Komitetin e Auditimit dhe menaxhmentin e BQK-së.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

4. Menaxhimi i rrezikut financiar (vazhdim)

(f) Menaxhimi i kapitalit

Në përputhje me Ligjin, BQK-ja krijon dhe mban një rezervë të përgjithshme. Rezerva e përgjithshme nuk mund të përdoret, përveç për qëllime të mbulimit të humbjeve që pëson BQK-ja. Përveç kësaj, BQK-ja do të krijojë llogari të rezervës së rivlerësimit të përealizuara që të japin llogari për fitimet dhe humbjet e përealizuara për shkak të pozicioneve të saj me DVT.

Sipas Ligjit nr. 03/L-209, të ardhurat neto ose humbja neto e BQK-së llogariten në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF).

Fitimet në dispozicion për shpërndarje do të përcaktohen:

- duke zbritur nga fitimi neto, shumën totale të ardhurave të përealizuara të rivlerësimit, dhe duke ndarë një shumë ekuivalente në llogarinë përkatëse të përealizuara të rezervës së rivlerësimit, dhe
- duke zbritur nga llogaria e duhur e përealizuar e rezervës së rivlerësimit dhe duke shtuar në fitimet e shpërndara shumën e çfarëdo fitimi të përealizuar që është zbritur nga fitimi neto për një ose më shumë vitet e mëparshme dhe u realizuara gjatë vitit aktual financiar.

Humbjet e përealizuara nga rivlerësimi do të transferohen në llogaritë përkatëse rezervë të përealizuara të rivlerësimit deri në kohën kur këto llogari rezervë rivlerësimi kanë një bilanc zero, pasi që këto humbje do të mbulohen nga fitimi i vitit aktual, atëherë nga ana e rezervave të përgjithshme dhe më pas duke i autorizuar llogarisë kapitale.

Të ardhurat neto së pari do të shpërndahen në rezervën të përgjithshme derisa shuma totale e kapitalit fillestar dhe rezervat e përgjithshme barazohen me pesë për qind (5%) të detyrimeve monetare të Bankës Qendrore.

Pjesa prej 50% e bilancit neto të të ardhurave të realizuara që mbeten pas përmbushjes së kriterit të 5% të përmendur më lart, duhet t'i transferohet Ministrisë së Financave. Ndërsa 50% që mbetet nga të ardhurat e realizuar duhet t'i alokohet llogarisë së rezervës së përgjithshme të BQK-së.

(g) Menaxhimi i aseteve

Në pajtim me Ligjin 03/L-209 dhe Ligjin 03/L-048, BQK-së i është caktuar përgjegjësia për bërjen dhe menaxhimin e investimeve të autorizuar në emër të Ministrisë së Financave.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

5. Përdorimi i vlerësimeve dhe gjykimeve

Menaxhmenti diskuton me Bordin e Bankës Qendrore zhvillimin, zgjedhjen dhe paraqitjen e politikave dhe vlerësimeve kritike kontabël të BQK-së, dhe aplikimin e këtyre politikave dhe vlerësimeve. Vlerësimet dhe gjykimet rishikohen vazhdimisht dhe bazohen në eksperiencën historike dhe faktorë të tjerë, duke përfshirë pritshmërinë e ngjarjeve të ardhshme të cilat besohet të jenë të arsyeshme në rrethana të caktuara.

Këto shënime shpjeguese mbështesin komentet mbi menaxhimin e rrezikut financiar (shih shënimin 4).

Burimet kryesore të pasigurisë në matje

Lejimet për humbjet kreditore

Mjetet e regjistruara me kosto të amortizuara vlerësohen për të identifikuar rënien në vlerë të aktivitetit, në bazë të politikave të përshkruara në 3(f)(vi). Përbërësi specifik në totalin e provizioneve për rënie në vlerë të mjeteve financiare të vlerësuara individualisht dhe bazohet në vlerësimin më të mirë të menaxhimit të vlerës aktuale të rrjedhjeve të pritshme të parasë që pritet të pranohen. Për të llogaritur këto rrjedhje të parave, menaxhmenti gjykon mbi situatën financiare të palës në transaksion dhe vlerës neto të realizueshme të çdo kolaterali të vendosur. Çdo pasuri me rënie në vlerë, matet bazuar mbi cilësitë e tij, dhe llogaritja e rrjedhjeve të parasë që konsiderohen të arkëtueshme aprovohet në mënyrë të pavarur.

Gjykime kritike kontabël në aplikimin e politikave kontabël të BQK-së

Gjykimet kritike kontabël të kryera gjatë aplikimit të politikave kontabël të BQK-së përfshijnë:

Klasifikimi i pasurive dhe detyrimeve financiare

Politikat kontabël të BQK-së krijojnë mundësinë që pasuritë dhe detyrimet të vendosen që në fillim në kategori të ndryshme kontabël sipas rrethanave të caktuara.

Në klasifikimin e pasurive financiare si të mbajtura deri në maturim, BQK-ja ka treguar se ka qëllimin pozitiv dhe aftësinë për ti mbajtur mjetet deri në datën e maturimit, siç kërkohet nga politikat kontabël 3 (h).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënim mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

6. Pasuritë dhe detyrimet financiare (klasifikimet kontabël dhe vlerat e drejta)

Tabela më poshtë paraqet klasifikimin për çdo klasë të pasurive dhe detyrimeve financiare të BQK-së, si dhe vlerat e drejta të tyre.

Në mijë Euro	Shënim	2019		2018	
		Kostoja e amortizuar	Vlera e drejtë	Kostoja e amortizuar	Vlera e drejtë
31 dhjetor 2019					
Paraja e gatshme	7	302,166	302,166	285,376	285,376
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	108,863	108,863	34,797	34,797
Bono thesari	9	576,616	579,894	758,207	592,904
Depozita me bankat e huaja	10	248,864	248,864	183,576	183,576
Pasuritë lidhur me FMN	11	298,345	298,345	326,051	326,051
Pasuritë tjera	14	142	142	131	131
		1,534,996	1,538,274	1,588,138	1,422,835
Detyrime ndaj bankave vendase	15	414,942	414,942	343,394	343,394
Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN	16	297,236	297,236	321,854	321,854
Detyrime ndaj institucioneve qeveritare	17	719,819	719,819	762,901	762,901
Detyrime ndaj entiteteve tregtare dhe publike	18	52,167	52,167	110,863	110,863
Nga huamarrja /et	19	2,266	2,266	2,266	2,266
Detyrime të tjera vendase	20	756	756	756	756
		1,487,186	1,487,186	1,542,034	1,542,034

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

7. Paraja e gatshme

Paraja e gatshme shprehet e gjitha në Euro.

8. Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja

Këto llogari mbahen në bankat e mëposhtme:

	2019	2018
Deutsche Bundesbank	71,230	500
Raiffeisen Zentralbank	9,900	9,920
Deutsche Bank London AG	24,169	24,133
Banque centrale du Luxembourg	1,827	1
Commerzbank AG	499	10
Bayerische Landesbank	990	10
Federal Reserve Bank (FED-NY)	248	223
Gjithsej	108,863	34,797

Rritja krahas vitit 2018 është rrjedhë normale e aktiviteteve ditore, njeherit kjo rritje në llogaritë rrjedhëse pasqyrohet pothuajse në formë të ekuilibruar me rritjet të shënimit 7, 9 dh 10 (të paraja e gatshme, të letrat me vlerë dhe të plasmanët në tregun e parasë).

9. Letrat me vlerë (bonot e thesarit dhe obligacionet)

Të dy kategoritë që bëjnë pjesë në kuadër të grupimit janë letra të borxhit të lëshuara nga vendet e Bashkimit Evropian. Bonot e thesarit e shpalosura me poshtë kanë maturitetet deri në një vit. Ndërsa ato të obligacioneve deri në 6 vite. Të gjitha janë në Euro dhe kanë pasur dhe kanë norma të interesit efektiv që variron nga 0.019% deri në 3.021% vjetore në vitin 2019 (ndërsa në 2018: 0.008% deri në 3.020% vjetore).

Shpalosje analitike e letrave me vlerë sipas llojit dhe sipas shteteve emetuese:

Sipas shteteve:

	2019			2018		
	Vlera e bartur	Vlera e rregulluar	Neto vlera	Vlera e bartur	Vlera e rregulluar	Neto vlera
Gjermani	66,652	(60)	66,592	67,126	(60)	67,065
Francë	10,023	(9)	10,014	10,030	(9)	10,021
Holandë	12,556	(11)	12,543	12,772	(11)	12,761
Itali	-	-	-	176,834	(159)	176,675
Sloveni	21,435	(19)	21,416	22,138	(20)	22,118
Luksemburg	89,313	(80)	89,233	90,244	(81)	90,162
EuroFima-Zvicërr	5,827	(5)	5,822	6,040	(5)	6,035
KommuneKredit-Danimarkë	6,052	(5)	6,047	-	-	-
Austri	77,099	(69)	77,030	79,463	(72)	79,391
Irlandë	104,335	(96)	104,239	105,390	(96)	105,294
Kosovë	183,845	(165)	183,680	188,853	(170)	188,683
Gjithsej	577,135	(519)	576,616	758,890	(683)	758,207

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

9. Letrat me vlerë (bono thesari dhe obligacione) (vazhdim)

Sipas llojit:

	2019			2018		
	Vlera e bartur	Vlera e rregulluar	Neto Vlera	Vlera e bartur	Vlera e rregulluar	Neto vlera
Bono thesari	150	-	150	5,998	(5)	5,993
Obligacione	576,985	(519)	576,466	752,892	(678)	752,214
Gjithsej	577,135	(519)	576,616	758,890	(683)	758,207

Lëvizjet e HPK përkatëse për letrat me vlerë të borxhit me kosto të amortizuar janë, si më poshtë:

	2019			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Gjithsej
HPK me 1 janar 2019	683	-	-	683
Transferet në Fazën 1	-	-	-	-
Transferet në Fazën 2	-	-	-	-
Transferet në Fazën 3	-	-	-	-
HPK ngarkesa për vitin	(164)	-	-	(164)
Ndikimi në fund të vitit i HPK-ve të ekspozimeve të transferuara midis fazave gjatë vitit	-	-	-	-
Lëshimi i zbritjeve (të njohura në të ardhurat nga interesi)	-	-	-	-
Ndryshimet për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në ç'regjistrim	-	-	-	-
Ndryshimet në modelet dhe inputet e përdorura për llogaritjet HPK-së	-	-	-	-
Rregullimet e kursit valuator	-	-	-	-
Më 31 dhjetor	519	-	-	519

	2018			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Gjithsej
HPK me 1 janar 2019	-	-	-	-
Ndikimi i aplikimit të SNRF 9 që nga 1 janari	533	-	-	533
Transferet në Fazën 1	-	-	-	-
Transferet në Fazën 2	-	-	-	-
Transferet në Fazën 3	-	-	-	-
HPK ngarkesa për vitin	150	-	-	150
Ndikimi në fund të vitit i HPK-ve të ekspozimeve të transferuara midis fazave gjatë vitit	-	-	-	-
Lëshimi i zbritjeve (të njohura në të ardhurat nga interesi)	-	-	-	-
Ndryshimet për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në ç'regjistrim	-	-	-	-
Ndryshimet në modelet dhe inputet e përdorura për llogaritjet HPK	-	-	-	-
Rregullimet e kursit valuator	-	-	-	-
Me 31 dhjetor	683	-	-	683

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

9. Letrat me vlerë (bono thesari dhe obligacione) (vazhdim)

Vlerësimi kreditor për këto instrumente financiare që BQK ka investuar për periudhën që përfundon me 31 dhjetor 2019 ka qenë kreditor të investueshëm (prej AAA deri BBB+/ Aaa deri Baa1), sipas vlerësimit të Moody's/Standard & Poor's.

Zvogëlimi krahas me 2018 rrjedh kryesisht nga bartja në mes të kategorive/zërave 7,8,9 dhe 10 (p.sh shënim 8 është rritur dhe janë zvogëluar shumat në shënim 7, 9 dhe 10).

10. Depozita/Plasmanët me bankat e huaja

Depozitat me bankat e huaja janë të përbëra si më poshtë:

	2019			2018		
	Vlera e bartur	Dëmtimi për humbje të pritura kreditore	Neto Vlera	Vlera e bartur	Dëmtimi për humbje të pritura kreditore	Neto Vlera
Depozitat e afatizuara						
Deutsche Bank	240,000	(216)	239,784	175,000	(158)	174,842
Federal Reserve Bank (FED-NY)	9,079	-	9,079	8,733	-	8,733
	249,079	(216)	248,863	183,734	(158)	183,575
Interesi i përlogaritur (akruar) në depozitat e afatizuara						
Deutsche Bank	-	-	-	-	-	-
Federal Reserve Bank (FED-NY)	1	-	1	1	-	1
	1	-	1	1	-	1
Gjithsej	249,080	(216)	248,864	183,734	(158)	183,576

Lëvizjet e HPK-ve përkatëse për llogaritë e depozitave në banka jorezidente me kostot e amortizuara janë, si më poshtë:

	2019			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Gjithsej
HPK me 1 janar 2019	158	-	-	158
Transferet në Fazën 1	-	-	-	-
Transferet në Fazën 2	-	-	-	-
Transferet në Fazën 3	-	-	-	-
HPK me 1 janar 2019	58	-	-	58
Ndikimi në fund të vitit i HPK-ve të ekspozimeve të transferuara midis fazave gjatë vitit	-	-	-	-
Lëshimi i zbritjeve (të njohura në të ardhurat nga interesi)	-	-	-	-
Ndryshimet për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në ç'regjistrim	-	-	-	-
Ndryshimet në modelet dhe inputet e përdorura për llogaritjet HPK-së	-	-	-	-
Rregullimet e kursit valuator	-	-	-	-
Me 31 dhjetor 2019	216	-	-	216

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

10. Depozita/Plasmanët me bankat e huaja (vazhdim)

	2018			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Gjithsej
HPK me 1 janar 2019	-	-	-	-
Ndikimi i aplikimit të SNRF 9 që nga 1 janari	54	-	-	54
Transferet në Fazën 1	-	-	-	-
Transferet në Fazën 2	-	-	-	-
Transferet në Fazën 3	-	-	-	-
HPK ngarkesa për vitin	104	-	-	104
Ndikimi në fund të vitit i HPK-ve të ekspozimeve të transferuara midis fazave gjatë vitit	-	-	-	-
Lëshimi i zbritjeve (të njohura në të ardhurat nga interesi)	-	-	-	-
Ndryshimet për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në ç'regjistrim	-	-	-	-
Ndryshimet në modelet dhe inputet e përdorura për llogaritjet HPK-së	-	-	-	-
Rregullimet e kursit valuator	-	-	-	-
Me 31 dhjetor	158	-	-	158

Depozitat e vendosura me bankat e huaja janë të përcaktuara në Euro dhe përfitojnë interes me normë efektive që levizë nga 0.000% në 5.370% vjetore (2018: 0.000% në 3.040% vjetore) si dhe kanë maturitet fillestar nga 1 në 367 ditë (2018: nga 1 në 367 ditë). Të gjitha depozitat kanë një vlerësim kreditor minimal prej A3/BBB+, sipas vlerësimit të bërë për vitin 2019 nga Standard & Poors/Moody's.

Nëse krahasojmë me fund të vitit 2018 vërejmë një rritje të pozicionit të fundvitit 2019, i cili rrjedh kryesisht nga aktiviteti normal i menaxhimit të portfolios e thenë edhe në shënim 8 dhe 9 lidhur me levijet e portfolios dhe si dhe lëvizjet brenda zërave në kuadër të shënim 7, 8, 9 dhe 10 për një menaxhim sa më optimal të mjeteve.

11. Mjetet e ndërlidhura me FMN

	2019	2018
Kuota e FMN-së	102,084	100,296
Titujt DVT	63,116	64,890
Interesi i përlllogaritur	535	722
FMN	165,735	165,908
Qeveria		
Kërkesa nga Qeveria për shfrytëzimin e fondeve të FMN-së (SBA)	132,610	160,143
Gjithsej	298,345	326,051

Mjetet e listuara më sipër lidhen me pranimin e Kosovës në FMN në qershor të vitit 2009. Në lidhje me anëtarësimin e Kosovës në FMN, BQK-ja vepron si depozitues dhe agjent fiskal.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

11. Mjetet e ndërlidhura me FMN (vazhdim)

Kjo është në përputhje me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe Ligjin nr. 03-L-152 për Anëtarësimin e Republikës së Kosovës në Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe Organizatat e Grupit të Bankës Botërore.

Kuota në FMN përfaqëson kuotën e regjistrimit që është përcaktuar në kohën e pranimit dhe është e shprehur në DVT. Rritja paraqet rritjen e kuotës nga 59 milion DVT në 82.6 milion (ndërsa e shpalosur më lartë në shënim 11 janë në euro) dhe vlerat përcaktohet në bazë të rregullave dhe rregulloreve e vendimeve të FMN-së.

Titujt DVT përfaqësojnë pasurive të aprovuara nga Bordi i Guvernatorëve të FMN-së sipas alokimeve të DVT ndaj vendeve anëtare të FMN-së (vendime të marra më 28 gusht 2009 dhe 9 shtator 2009). Titujt DVT përfitojnë norma vjetore të interesit në vitin 2019 të cilat variojnë nga 0.738% në 1.148% vjetore (2018: 0.758% në 1.117% vjetore).

Kërkesa nga Qeveria për shfrytëzimin e fondeve të FMN-së përfaqësojnë si detyrime nga Qeveria që rrjedhin nga nënshkrimi i Marrëveshjes Stand-by ndërmjet Qeverisë së Kosovës dhe FMN-së në qershor të vitit 2010, prill 2012 dhe korrik 2018, me anë të së cilave Qeveria e Kosovës ka përfituar nga FMN-ja një linjë të shfrytëzimit të mjeteve në përputhje me marrëveshjet në fjalë, ndërsa pozicioni me 31 dhjetor 2019 është 107.3 milion DVT (apo, 132.61 milion Euro). Normat e interesit të këtyre marrëveshjeve është e lidhur me normën e interesit sipas kushteve të tregut të normës bazë të interesit të vendosur nga FMN-ja, e cila vetë është e lidhur me normën e interesit të DVT-ve. Norma e interesit për vitin 2019 lëviz nga 1.744% deri në 2.157% vjetore (në 2018 ka lëvizur nga 1.769% deri në 2.126% vjetore).

BQK-ja vepron si institucion depozitues (bankë) për Qeverinë e Kosovës. Për të menaxhuar aktivitetet e rrjedha nga marrëveshjet me FMN-në, BQK-ja dhe Qeveria e Kosovës kanë arritur ka nënshkarur marrëveshje mirëkuptimi për secilën marrëveshje Stand-by “mbi procedurat për kërkesë, pranim, shërbim dhe ri-blerje të fondeve nga FMN-ja sipas kushteve të marrëveshjes Stand-By. Bazuar në këtë marrëveshje BQK-ja tërheq DVT-të nga FMN-ja në emër të Qeverisë dhe i krediton këto fonde në llogarinë e Qeverisë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

12. Prona dhe pajisjet

Prona dhe pajisjet përbëhen si më poshtë:

	Investime në objektet me qira	Pajisje	Kompjuter	Automjete	Aktivet në ndërtim	Gjithsej
Kosto						
Më 1 janar 2018	2,873	2,203	2,133	320	2,248	9,777
Blerje	100	228	36	-	-	364
Transfer nga/në	2,228	-	-	-	(2,228)	-
Transfer nga/në (korrigjim)	-	-	-	-	(20)	(20)
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	(3)	-	-	(3)
Më 31 dhjetor 2018	5,201	2,431	2,166	320	-	10,118
Më 1 janar 2019	5,201	2,431	2,166	320	-	10,118
Blerje	113	102	99	69	213	596
Transfer nga/në	-	-	-	-	-	-
Transfer nga/në (korrigjim)	-	-	-	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2019	5,314	2,533	2,265	389	213	10,714
Zhvlerësimi						
Më 1 janar 2018	921	1,732	1,534	261	-	4,448
Zhvlerësimi i vitit	232	175	220	30	-	657
Transfer nga/në (korrigjim)	-	-	-	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	(3)	-	-	(3)
Më 31 dhjetor 2018	1,153	1,907	1,751	291	-	5,102
Më 1 janar 2019	1,153	1,907	1,751	291	-	5,102
Zhvlerësimi i vitit	265	172	175	34	-	645
Transfer nga/në (korrigjim)	-	-	-	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2019	1,418	2,079	1,926	325	-	5,747
Vlerat bartëse						
Më 1 janar 2018	1,952	471	599	59	2,248	5,329
Më 31 dhjetor 2018	4,048	524	415	29	-	5,016
Më 31 dhjetor 2019	3,896	454	339	65	213	4,967

Nuk ka mjete të bllokuara si kolaterale deri më 31 dhjetor 2019 (31 dhjetor 2018: asnjë). Sipas Ligjit për BQK, Banka Qendrore, për biznesin e saj zyrtar, do të shfrytëzojë dhe administrojë pronën dhe objektet, përfshirë pronat e luajtshme dhe të paluajtshme, të vendosura në Rrugën Garibaldi 33, Prishtinë.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

13. Asetet e paprekshme

Asetet e paprekshme përbëhen si më poshtë:

	Programe kompjuterike në zhvillim	Programe kompjuterike	Gjithsej
Kosto			
Gjendja më 1 janar 2018	89	3,785	3,874
Blerje	-	77	77
Transfere (nga)/për	(89)	89	-
Transfere (nga)/në (korrigjim)	-	20	20
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-
Gjendja më 31 dhjetor 2018	-	3,971	3,971
Gjendja më 1 janar 2019	-	3,971	3,971
Blerje	508	43	551
Transfere (nga)/në	-	-	-
Transfere (nga)/në (korrigjim)	-	-	-
Nxjerrje jashtë përdorimit/të humbura	-	-	-
Gjendja më 31 dhjetor 2019	508	4,014	4,522
Amortizimi			
Gjendja më 1 janar 2018	-	1,809	1,809
Amortizimi për vitin	-	372	372
Nxjerrje jashtë përdorimit	-	-	-
Gjendja më 31 dhjetor 2018	-	2,181	2,181
Gjendja më 1 janar 2019	-	2,181	2,181
Amortizimi për vitin	-	396	396
Nxjerrje jashtë përdorimit/të humbura	-	-	-
Gjendja më 31 dhjetor 2019	-	2,577	2,577
Shumat e bartura			
Gjendja më 1 janar 2018	89	1,976	2,065
Gjendja më 31 dhjetor 2018	-	1,790	1,790
Gjendja më 31 dhjetor 2019	508	1,437	1,945

14. Pasuritë tjera

Mjetet e tjera përbëhen si më poshtë:

	2019	2018
Të ardhura të përlogaritura (akruale) nga tarifrat	1,558	1,280
Llogari të arkëtueshme dhe parapagime, pagesa ne proces	142	131
Gjithsej	1,700	1,411

Të ardhura të përlogaritura nga tarifrat paraqesin vlerësimet për tarifrat nga ripërtëritja e licencave dhe tarifa të tjera për institucionet financiare vendore për tremujorin e fundit.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

15. Detyrime ndaj bankave komerciale në vend

Sipas Rregullës XVII të BQK-së për mbikëqyrjen bankare, bankat komerciale që operojnë në Kosovë janë të detyruara të mbajnë rezerva të likuiditetit në shumën prej 10% të depozitave të kualifikuara të klientëve të tyre. Së paku gjysma e kësaj rezerve duhet të mbahet në llogari në BQK-së.

Detyrime ndaj bankave në vend	2019	2018
ProCredit Bank Kosovë	29,070	29,834
Raiffeisen Bank Kosovë	41,973	35,665
NLB Prishtina	28,123	23,162
Banka Ekonomike	9,818	8,351
Banka për Biznes	10,336	8,689
Banka Kombëtare Tregtare (dega në Prishtinë)	15,203	12,261
Banka Ekonimike Turke (TEB)	22,243	18,672
Komercijalna Banka – Dega në Mitrovicë	3,886	3,214
Turkiye is Bankasi a.s.	3,294	2,842
T.C. Ziraat Bankasi A.S. - Dega në Kosovë	2,315	764
Banka Kreditore e Prishtinës	-	-
Gjithsej rezerva e kërkuar	166,261	143,454
Shuma shtesë mbi rezervën e kërkuar		
ProCredit Bank Kosovë	26,882	10,764
Raiffeisen Bank Kosovë	18,958	9,635
NLB Prishtina	53,539	46,755
Banka Ekonomike	32,026	47,518
Banka për Biznes	31,733	30,532
Banka Kombëtare Tregtare (dega në Prishtinë)	25,576	20,278
Banka Ekonimike Turke (TEB)	32,635	18,790
Komercijalna Banka – Dega në Mitrovicë	3,737	3,144
Turkiye is Bankasi a.s.	16,013	11,580
T.C. Ziraat Bankasi A.S. – Dega në Kosovë	7,582	915
Banka Kreditore e Prishtinës	-	29
Gjithsej shtesa në llogaritë rrjedhëse	248,681	199,940
Gjithsej shuma në llogaritë rrjedhëse	414,942	343,394

Norma e interesit të aplikuar që nga 31 dhjetori 2019 ishte -0.60% (në mënyrë të nënvizuar - 0.40% për 31 dhjetor 2018) për depozitat mbi rivlerën e rivendosur. Rezerva e kërkuar llogaritet sipas rregullit të rezervës së kërkuar.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

16. Detyrime ndaj llogarive të ndërlidhura me FMN-në

	2019	2018
FMN Llogaria nr. 1	255	251
FMN Llogaria nr. 2	6	6
FMN Llogaria e letrave me vlerë	209,641	235,825
FMN DVT - Shpërndarja	68,429	67,231
Interesi i përlllogaritur (akruar)	541	725
Gjithsej detyrimi ndaj FMN	278,872	304,038

Detyrimi ndaj Qeverisë

FMN- Pjesa e kuotës e paguar nga Qeveria	18,364	17,816
Gjithsej detyrimi ndaj Qeverisë	18,364	17,816
Gjithsej	297,236	321,854

Vlerat e mësipërme lidhen me pranimin e Kosovës në FMN në qershor 2009.

Llogaritë nr. 1 dhe nr. 2 janë llogari të FMN-së në BQK që janë hapur sipas kërkesave të bazuara në rregullat dhe rregulloret e FMN-së.

Llogaria e letrave me vlerë të FMN-së paraqet një lloj dëftese të borxhit të cilën Qeveria e Kosovës duhet ta paguaj, sipas kërkesës së FMN-së. Kjo shumë paraqet detyrimin e BQK-së ndaj FMN-së dhe përputhet me kërkesën korresponduese të BQK-së tek Qeveria e Kosovës.

Pjesa e paguar në FMN e kuotës nga Qeveria e Kosovës, paraqet shumën që Qeveria e Kosovës ia ka paguar FMN-së në emër të kuotës së FMN-së.

Shpërndarja e DVT-ve paraqet shpërndarjet e DVT-ve në shtetet anëtare të FMN-së, që është aprovuar nga Bordi i Guvernatorëve të FMN-së më 28 gusht 2009 dhe 9 shtator 2009.

Shpërndarjet e DVT-ve dhe pjesa e paguar e kuotës janë interesa që përmbajnë norma vjetore interesi mesatar që variojnë nga 0.740% - 1.153% për vitin 2019 (2018: 0.764% - 1.121% vjetore).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019
(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

17. Detyrime ndaj institucioneve qeveritare

Detyrimet ndaj institucioneve qeveritare përfshijnë llogaritë rrjedhëse si më poshtë:

Llogaritë rrjedhëse	2019	2018
Thesari - Ministria e Financave	444,301	374,663
Agjencia Kosovare e Privatizimit	275,160	388,116
Institucionet e përkohshme administrative	358	122
Gjithsej	719,819	762,901

Norma e interesit efektiv vjetor për llogaritë rrjedhëse për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019 është zero (për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2018: zero).

18. Detyrime ndaj institucioneve publike dhe komerciale

	2019	2018
Llogaritë rrjedhëse		
Kompanitë e sigurimeve	4,717	4,537
Institucionet tjera publike	47,448	106,324
Fondet e licencuara pensionale	-	-
Të tjera	2	2
Gjithsej	52,167	110,863

Norma e interesit efektiv për llogaritë rrjedhëse më 31 dhjetor 2019 dhe 2018 është zero. Ndryshimi në grup vjen nga tërheqja e pasurive të mbajtura në llogarinë rrjedhëse të një institucioni publik bazuar në qëllimet e tyre operative në llogarinë e tyre në BQK.

19. Detyrime nga huamarrja/et

	2019	2018
Huamarrja /et	2,266	2,266
Gjithsej	2,266	2,266

Shumat më sipër paraqesin huamarrjen nga Banka Botërore. Banka ka shfrytëzuar mundësin e huamarrjes me kushte të favorshme (normë të ulët të interesit dhe periudha e mospageses së kryegjësë prej rreth 10 vitesh). Pagesat e interesit kanë filluar që nga fillimi i disbursimit në vitin 2014, por ripagimi i principalit do të fillojë nga Tetori 2021. Afati i maturimit do të jetë 15 Prill 2031. Kryesisht huamarrja ndërlidhet me projektin për zhvillimin e pagesave brenda vendit duke mundësuar që procesimin e tyre në kohë reale si dhe projektin për qendrën e vazhdimësisë së punës. Të dy këto projekte të realizuara tashme.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

20. Detyrime të tjera vendore

	2019	2018
Llogari në përkujdesje	756	756
Të ardhura të shtyra nga grandet	393	492
Të ardhurat tjera të shtyra	11	5
Fondi i rezervave	162	162
Kreditorë të ndryshëm	456	382
	1,778	1,797

Ndryshimi rrjedh vetëm nga rrjedha normale e aktiviteteve në kuadër të grupimit në raport me datat kur shpalosen gjendjet.

Më 31 dhjetor 2019 në kuadër të llogarive në përkujdesje është shuma prej 756 mijë Euro, që ndërlidhet me llogarinë rrjedhëse-operative të Kompanisë së Sigurimeve Kosova e cila është likuiduar në prill të vitit 2010. Sipas procesit në fjalë kjo shumë ka mbetur si llogari në përkujdesje dhe me 31 dhjetor 2019 dhe 2018 ka saldon e shpalosur më lartë.

Lëvizjet në të hyrat nga grantet janë si vijon:

	Ministria e Financave	Banka Botërore	Banka Qendrore Evropiane	Gjithsej
Të hyrat e shtyra nga grantet më 1 janar 2018	258	333	-	591
Grante të pranuar gjatë vitit	-	-	-	-
Të ardhurat nga grantet për vitin	(60)	(39)	-	(99)
Të hyrat e shtyra nga grantet më 31 dhjetor 2018	198	294	-	492
Të hyrat e shtyra nga grantet më 1 janar 2019	198	294	-	492
Grande të pranuar gjatë vitit	-	-	21	21
Grandet e njohura si hyrje për vitin	(60)	(39)	(21)	(120)
Të hyrat e shtyra nga grantet më 31 dhjetor 2019	138	255	-	393

Granti i Ministrisë së Financave ishte projekti i tyre për krijimin e aplikimit të depozitave të qeverisë së Kosovës, pasi është përfunduar projekti, ata na kanë dhanë aplikacionin si grant. Granti Botëror i BQK-së ishte për aplikimin e mbikëqyrjes në terren dhe granti ECB është projekti rajonal për trajnimin e BQK-së qendrore rajonale, pjesë e këtij programi ishte edhe BQK-ja.

21. Kapitali i autorizuar

Kapitali i autorizuar i BQK-së më 31 dhjetor 2019 dhe 2018 është 30,000 Euro sipas Ligjit nr. 03/L-209 të miratuar më 22 korrik 2010.

BQK i raporton Kuvendit të Kosovës. Kapitali i BQK-së nuk i nënshtrohet ndonjë detyrimi.

21a. Fondi rezervë dhe rezerva e rivlerësimit

Fondi rezervë dhe rezerva e rivlerësimit rregullohet me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës. Fitimi i çdo viti financiar, shpërndahe si përshkruhet në shënimin 4 (f) në përputhje me këtë ligj.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

22. Të ardhurat neto nga interesi

Të ardhurat neto nga interesi, përbëhen si vijon:

	2019	2018
Të ardhurat nga interesi		
Nga llogaritë e depozitave	198	156
Nga bonot e thesarit	1,983	1,607
Nga llogaritë me FMN	642	611
Nga normat negative në depozita ²	706	452
	3,529	2,826
Shpenzimet e interesit		
Në llogaritë të entiteteve jo-bankare (FMN)	683	622
Ndaj llogarive nostro me bankat korrespondente	901	346
Në depozitat me afat	-	-
Nga huamarrja	16	15
	1,599	982
Të ardhura neto nga interesi	1,930	1,844

23. Të ardhurat neto nga tarifat dhe ndalesat

Të ardhurat neto nga tarifat dhe ndalesat përbëhen si në vijim:

	2019	2018
Të ardhura nga tarifat		
Nga depozitime parash	873	665
Nga transfertat e jashtme hyrëse	70	72
Nga transfertat e jashtme dalëse	352	294
Nga sistemi kliringut ndër-bankar	1,279	1,016
Nga sistemi i regjistrimit të kredive	199	166
Tarifat e tjera	25	39
	2,798	2,252
Shpenzimet nga tarifat		
Për transport parash	529	277
Për transaksione me bankat korrespondente	47	55
	576	332
Të ardhura neto nga tarifat dhe ndalesat	2,222	1,920

Ky grup i të ardhurave është rrjedhe e nga shërbimet e orfruara ndaj klientëve të bankës (insitucionit), për pagesa, depozita, për platëformën e regjistrimit kreditor si dhe mirëmbajtje të llogarive dhe artikujve në ruajtje.

² Interesi negativ aplikohet tek Bankat Komeriale dhe tek Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

24. Të ardhura nga aktiviteti rregullativ

Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ, përfshijnë kryesisht tarifa të vendosura ndaj institucioneve financiare në Kosovë si pjesë e dhënies apo ripërtëritjes së licencave, po ashtu edhe tarifa të tjera të aplikueshme që kanë të bëjnë me aktivitetet e tyre dhe për të cilat aktivitete BQK ka autoritet ligjor për t'i rregulluar.

Të ardhurat nga aktiviteti rregullativ:

	2019	2018
Tarifa ngarkuar për bankat komerciale	3,137	2,822
Tarifa ngarkuar për kompanitë e sigurimit	1,491	1,327
Tarifa nga institucionet financiare jo-bankare	300	276
Tarifa nga ripërtëritja e pensioneve	28	26
Gjithsej	4,956	4,451

25. Të ardhurat nga grantet

Të ardhurat nga grantet përbëhen si në vijim:

	2019	2018
Thesari - Ministria e Financave (ICU portofoli)	60	60
Banka Botërore	39	39
Banka Qendrore Evropiane	21	-
Gjithsej	120	99

26. Të ardhurat tjera operative

Të ardhurat tjera:

	2019	2018
Të ardhurat tjera	8	11
Gjithsej	8	11

Në kuadër të të ardhurave tjera jo te rregullta janë të ardhurat në kuadër të shënimit 26 dhe ai të tilla këto nuk ndërlidhen me aktivitetin e rregullt e as ne ndonjë ze tjetër specifik të shpalosur si të veçantë në kuadër të zërave tjerë financiar.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

27. Shpenzimet e personelit

Shpenzimet e personelit përbëhen si në vijim:

	2019	2018
Perfitimet e punonjësve		
Pagat	3,892	3,471
Kontributet pensionale	609	540
Shpenzimet e sigurimit shëndetësor	189	166
	4,690	4,177
Perfitime tjera personeli		
Trajnimet e stafit	164	95
Shpenzimet e Bordit të Bankës Qendrore	116	115
Të tjera	19	20
	299	230
Gjithsej	4,989	4,407

Numri i punonjësve që në menyre aktive ka efektuar në koston e shpalosur për vitin 2019 është 236 (2018: 218).

28. Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative

Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative përbëhen si në vijim:

	2019	2018
Shpenzimet e sigurimit	296	298
Mirëmbajtje dhe riparime	76	56
Mirëmbajtja e programeve kompjuterik	333	310
Shpenzimet e komunikimit (telefon, teleks, dhe internet)	38	34
Shërbime komunale	82	85
Shpenzimet e auditimit dhe këshillimit	13	16
Shpenzimet sigurisë dhe ruajtjes	111	96
Udhëtime dhe transport	153	128
Shpenzimet operative të veturave	19	20
Materiale zyre	5	5
Shpenzimet e përfaqësimit*	122	36
Shpenzime reprezenatcioni	9	9
Shpenzime e kafiterisë	42	41
Shpenzimet konsumuese për kompjuterë artikuj të tjerë të nderlidhur	15	15
Shpenzime konsumuese për pajisje	4	3
Shpenzimet e publikimit dhe literaturës	10	16
Asistnca tekniko profesionale dhe shërbime tjera të jashtme	56	9
Anëtarësime shoqata profesionale**	28	29
Të tjera	39	21
Gjithsej	1,451	1,227

* Shpenzimet e përfaqësimit përbëhen: konferenca dhe aktivitetet e përvjetorit të 20të të themelimit të BQK-së, të gjitha të shënuara gjatë vitit 2019, programi i edukimit financiar, përfaqësimi, në garat sportive rajonale, dhuratat e fëmijëve për fund të vitit, ceremonitë dhe dhuratat për pensionim të personelit, dhuratat për 8 mars dhe të ngjashme. Rritja kryesisht i dedikohet konferencës dhe aktivitetit të përvjetorit të 20të të themelimit të BQK-së.

** Anëtarësimet në shoqata profesionale kryesisht janë anëtarësimet në shoqata të nivelit ndërkombëtar të rregullatorëve të mbikëqyrjes së sigurimit, mbikëqyrjes së pensioneve, regjistrimit të kreditëve, për auditim të brendshëm si dhe standarde të raportimit financiar.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

29. Fitimi/ (humbjet) neto nga vlerësimi (këmbimi) valutor

Fitimi neto nga kursi i vlerësimi (këmbimi) valutor është 248 mijë Euro për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019, (ndërsa 2018: fitim prej 527 mijë), dhe paraqet fitim të përealizuara në raport me diferencat e ardhura nga rivlerësimet valutore nga konvertimi i mjeteve (pasurive) dhe detyrimeve të USD dhe DVT-ve (SDR) në euro vlerat ekuivalente të pasqyruara në librat e BQK-së.

Në kuadër të valutave jo euro kemi këto pozicione përkatëse me:

Shënim:		31 dhjetor 2019	
		Pasuritë	Detyrimet
10	USD	10,479	-
11,16	DVT (SDR)	240,969	240,067

		31 dhjetor 2018	
		Pasuritë	Detyrimet
10	USD	10,255	-
11,16	DVT (SDR)	267,928	264,468

Efekt nga ndryshimi i kursit të këmbimit valutor në të ardhurat gjithëpërfshirëse

	31 dhjetor 2019	31 dhjetor 2018
nga USD	172	403
nga DVT (SDR)	76	124
	248	527

Fitimi/Humbja nga ndryshimi i “kursit të këmbimit” është pozicioni i përkohshëm jo-operativ i rrjedhë nga zërat në valutë të huaj (USD dhe DVT-SDR të shpallur me lartë), të cilët me datën e raportimit duhet të raportohen në vlerën euro ekuivalente të tyre sipas kursit valutor të datës së raportimit. Me ndryshimin e kursit të këmbimit valutor rrjedhin edhe diferenca (qoftë fitim ose humbje), që si të tilla vetëm barazojnë zërat financiar-vlerat ekuivalente por që nuk janë realizime faktike.

Ky efekt në vitin 2019 ka qenë pozitiv ka rritur “*gjithsej të ardhurat gjithëpërfshirëse për vitin*”. Nëse e përjashtojmë këtë efekt (përkatësisht shumat 248 mijë dhe 527 mijë euro si fitime jo faktike), rezultati financiar operativ për vitin 2019 është rreth **1,861 mijë euro** dhe për vitin 2018 është rreth **1,407 mijë Euro**.

Pozicioni në USD (Dollar amerikan) është me Federal Reserve Bank New York (FED) dhe mbahet për qëllim të menaxhimit të aktivitetëve të portfolios se investimeve në kuadër të menaxhimit të mjeteve. Aktivitet ky i filluar që nga tremujori i dytë i vitit 2018.

Pozicioni në DVT – Të drejtat e veçanta të tërheqjes, janë të shpallura nën shënim 11 dhe 16.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

30. Paraja dhe ekuivalentët e saj

Paraja dhe ekuivalentët e saj përbëhen nga:

	Shënim	2019	2018
Paraja e gatshme	7	302,166	285,376
Llogaritë rrjedhëse me bankat e huaja	8	108,863	34,797
Depozita me bankat e huaja me maturitet deri në tre muaj	10	9,080	8,734
Gjithsej		420,109	328,907

Paraja dhe ekuivalentët e saj mbahen për qëllim të përmbushjes së detyrimeve të likuiditetit kryesisht afatshkurtër. Një investim kualifikohet si ekuivalent i parasë kur ai ka maturim afatshkurtër, më pak se tre muaj nga data e blerjes.

31. Detyrime të kontraktuara dhe kontingjente

Rastet ligjore

BQK-ja ka disa procese të hapura gjyqësore kundër saj në datën e raportimit të këtyre pasqyrave financiare. Është mendim i menaxhmentit se rezultati përfundimtar i këtyre padive nuk do të ketë një efekt të rëndësishëm në pasqyrat financiare të BQK-së më dhe për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019, megjithatë duke dashur të jemi të kujdesshëm për disa prej tyre kemi vlerësuar ndarjen e një fondi rezervë i shpalosur si zë të detyrimit tjera, gjate vitit 2019 nuk kemi shtuar fondin e rezervës në fjalë.

Detyrimet të kontraktuara kreditore

Më 31 dhjetor 2019, BQK-ja kishte për detyrim që të vendoste depozita në shumën e përgjithshme prej 0 /zero/ milion Euro, (31 dhjetor 2018, BQK-ja kishte për detyrim që të vendoste depozita në shumën e përgjithshme prej 0 /zero/ milion Euro).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2019

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

31. Detyrime të kontraktuara dhe kontingjente (vazhdim)

Detyrimet të kontraktuara kreditore (vazhdim)

Detyrime të tjera

Detyrime e tjera përbëhen nga:

	2019	2018
Kontrata për shërbime	172	11
Kontrata per renovim dhe riparim në objekt	339	37
Kontrata për pajisje	123	146
Gjithsej	634	194

Në vitin 2009, Kosova u bë anëtare e organizatave të grupit të Bankës Botërore – Banka Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim (BNRZH), Asociacioni Ndërkombëtare për Zhvillim (ANZH), dhe Agjencia për Garantimin e Investimeve Shumëpalëshe (AGISH). Në lidhje me këtë anëtarësim, BQK-ja vepron si depozitare. Kjo është në përputhje me Ligjin nr. 03/L-209 për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës dhe Ligjin nr. 03-L-152 për Anëtarësimin e Republikës së Kosovës në Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe Organizatat e Grupit të Bankës Botërore.

Në qershor 2009, Qeveria e Kosovës lëshoi letra premtimi për të bërë pagesa lidhur me anëtarësimet në agjencitë e Bankës Botërore të lartpërmendura, sipas kërkesës dhe instruksioneve të pagesës së tyre. Shuma totale më 31 dhjetor 2019 ishte 645 mijë dhe më 2018 e këtyre letrave të premtimit ishte 645 mijë Euro.

32. Transaksionet me palët e lidhura

Palët e lidhura përfshijnë Menaxhmentin Kyç dhe Bordin e Bankës Qendrore. Kompensimet e tyre paraqiten si më poshtë:

	2019	2018
Kompenzimet për Bordin e BQK-së	78	90
Kompenzimet per Komitetin e Auditmit	10	9
Kompenzimet për Menaxhmentin e lartë	149	147
Gjithsej	237	246

33. Ngjarjet pasuese

Nuk ka ngjarje të rëndësishme pasuese pas datës së bilancit për të cilat do të ketë nevojë të bëhen rregullime ose shënime shpjeguese shtesë në këto pasqyra financiare. Kjo përfshin gjithashtu, vlerësimin tonë mbi vlerësimet e efektit financiar ne pasqyrat e BQK-së edhe nga situata pandemike e covid-19.

Kjo faqe është lënë qëllimisht e zbrazët

10. Shtojca Statistikore

Kjo faqe është lënë qëllimisht e zbrazët

1.1. Pasqyra e korporatave financiare – asetet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto								Kërkesat e brendshme							
	Kërkesat ndaj jorezidentëve							Detyrimet ndaj jorezidentëve	Kërkesat ndaj qeverisë qendrore			Kërkesat ndaj sektorëve tjerë	Kreditë			
	Ari monetar dhe DST-të	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	prej të cilave:		Kuota në FMN	Aksionet dhe ekuitetet tjera		Kërkesat ndaj qeverisë qendrore	Detyrimet ndaj qeverisë qendrore	prej të cilave:					
				Korpo. publike jofinanc.	Korpo. tjera financ.						Eko. familjare		Korpo. publike jofinanc.	Korpo. tjera jofinanciare	Ekono. familjare	
2009	1,700.5	2,036.2	60.3	910.1	724.5	64.3	144.3	335.7	571.5	-846.3	—	846.3	1,417.8	1,396.1	1,052.3	343.5
2010	1,935.4	2,365.6	64.0	1,235.7	525.2	68.5	269.3	430.2	788.9	-802.7	22.1	824.8	1,591.6	1,568.3	1,127.7	434.2
2011	2,047.3	2,425.6	65.1	1,338.9	230.0	70.1	533.1	378.2	998.8	-778.0	20.5	798.4	1,776.8	1,750.8	1,233.1	514.6
2012	2,224.1	2,660.4	63.3	1,147.7	486.0	68.8	666.5	436.3	1,195.5	-651.7	186.8	838.5	1,847.2	1,819.4	1,271.3	546.3
2013	2,452.7	2,908.3	59.6	1,037.9	818.7	65.9	651.2	455.6	1,369.1	-515.0	258.9	774.0	1,884.2	1,859.9	1,291.1	567.7
2014	2,546.6	3,011.6	62.5	1,313.0	315.7	70.4	1,024.4	465.0	1,609.0	-386.7	349.2	735.9	1,995.8	1,971.5	1,345.5	625.3
2015	2,610.3	3,133.4	65.1	1,271.6	351.3	75.1	1,086.3	523.2	1,864.8	-278.4	481.2	759.6	2,143.2	2,114.8	1,416.3	697.7
2016	2,705.6	3,249.5	56.0	648.0	712.5	105.3	1,307.4	543.9	2,221.0	-160.1	582.2	742.3	2,381.1	2,354.7	1,552.3	799.1
2017	2,784.8	3,441.8	66.3	715.9	639.2	98.1	1,483.0	657.0	2,561.2	-123.4	714.1	838.1	2,684.6	2,650.8	1,747.6	900.4
2018	2,610.2	3,288.1	64.9	602.2	739.8	100.3	1,231.8	677.9	3,049.2	48.5	839.5	791.0	3,000.8	2,970.2	1,965.0	1,000.8
2019	2,869.3	3,574.8	63.7	511.5	723.8	102.1	1,485.3	705.4	3,513.2	181.2	931.7	750.6	3,332.0	3,298.3	2,189.5	1,104.7

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/01%20Financial%20Corporations%20Survey.xls

1.2. Pasqyra e korporatave financiare – Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat									Kreditë	Rezervat teknike të sigurimit			Kapitali aksionar dhe të tjera	Zëra tjerë (neto)
	Depozitat e transfe-rueshme	prej të cilave:			Depozita tjera	prej të cilave:			Ekuiteti neto i ekonomive familjare në fondet e pension.		Pagesa e pre-mive dhe rezerva-ve				
		Korpo. publike jofinanc.	Korpo. tjera financ.	Eko. familjare		Korpo. publike jofinanciare	Korpo. tjera jofinanciare	Ekono. familjare							
2009	1,444.3	483.2	50.1	184.0	237.7	961.0	73.9	82.9	801.9	...	422.3	380.8	41.5	326.1	77.7
2010	1,744.2	621.2	83.8	218.6	303.5	1,123.1	42.8	83.4	995.9	...	540.5	493.7	46.8	361.0	74.0
2011	1,933.6	658.4	68.1	208.1	360.9	1,275.1	60.8	79.7	1,129.6	...	647.8	593.3	54.5	389.7	76.5
2012	2,076.6	700.2	13.8	257.5	407.2	1,376.5	61.8	78.2	1,232.9	...	814.9	745.1	69.8	399.2	128.9
2013	2,275.3	848.0	16.4	299.6	506.6	1,427.3	55.7	98.2	1,268.4	...	990.3	919.0	71.3	403.9	152.4
2014	2,353.7	1,133.9	21.1	338.4	743.5	1,219.8	51.6	58.0	1,104.8	...	1,173.8	1,094.1	79.7	453.2	175.8
2015	2,514.6	1,378.4	11.1	413.8	919.0	1,136.3	20.6	68.3	1,046.8	...	1,329.6	1,237.3	92.3	530.5	100.4
2016	2,739.7	1,630.1	24.7	456.0	1,116.0	1,109.6	32.2	70.8	1,006.2	...	1,546.0	1,425.4	120.6	542.4	98.4
2017	2,888.4	1,780.2	59.2	491.6	1,191.8	1,108.2	35.1	89.9	978.7	...	1,766.5	1,652.8	113.8	621.0	70.0
2018	3,118.2	1,962.6	80.5	527.0	1,316.1	1,155.6	30.2	98.4	1,018.2	...	1,807.2	1,689.0	118.2	658.6	75.4
2019	3,490.5	2,261.8	61.5	657.3	1,496.9	1,228.7	29.0	90.3	1,105.0	...	2,106.6	1,976.5	130.2	697.4	87.9

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/01%20Financial%20Corporations%20Survey.xls

2.1. Pasqyra e korporatave depozituese - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto							Kërkesat e brendshme								
	Kërkesat ndaj jorezidentëve						Minus: Detyrimet ndaj jorez.	Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore			Kërkesat ndaj sektorëve tjerë					
	Paraja e gatshme	Depo- zita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kuota e FMN- së	Kërkesat ndaj qeverisë qendrore	Minus: detyrimet ndaj qev.. qendrore		Kreditë								
								prej të cilave:								
						Korp. tjera jofinan.		Ekono-mitë familjare								
2009	1,531.9	1,782.4	111.4	910.0	626.7	64.3	250.6	442.9	-846.3	—	846.3	1,289.3	1,289.0	942.9	343.5	
2010	1,594.1	1,935.0	164.3	1,235.7	372.7	68.5	340.9	654.9	-802.7	22.1	824.8	1,453.3	1,452.9	1,006.6	434.2	
2011	1,583.3	1,879.9	124.9	1,338.8	227.0	70.1	296.6	888.2	-777.9	20.5	798.4	1,666.1	1,665.6	1,130.6	514.6	
2012	1,616.7	1,989.7	141.4	1,147.6	482.7	68.8	373.1	1,075.9	-665.7	172.9	838.5	1,741.6	1,740.9	1,172.9	546.3	
2013	1,859.7	2,252.6	157.9	1,037.8	815.3	65.9	392.9	1,219.0	-568.2	205.8	774.0	1,787.2	1,786.0	1,196.7	567.7	
2014	1,579.0	1,982.2	160.4	1,312.9	311.6	70.4	403.2	1,441.6	-441.4	294.5	735.9	1,883.0	1,881.9	1,248.7	625.3	
2015	1,581.8	2,042.3	190.6	1,271.5	347.4	75.1	460.5	1,641.4	-378.9	380.7	759.6	2,020.3	2,019.2	1,312.0	697.7	
2016	1,493.1	1,936.8	316.7	647.9	709.5	105.3	443.7	1,971.5	-259.4	482.9	742.3	2,230.9	2,229.6	1,419.2	799.1	
2017	1,419.6	1,945.7	357.2	707.6	637.6	98.1	526.1	2,254.7	-240.2	597.9	838.1	2,495.0	2,485.1	1,577.1	900.4	
2018	1,421.7	1,931.4	483.8	482.2	738.3	100.3	509.7	2,572.8	-184.6	606.4	791.0	2,757.4	2,755.1	1,743.2	1,000.8	
2019	1,576.9	2,085.6	509.8	723.1	632.3	102.1	508.7	2,885.7	-146.7	603.9	750.6	3,032.4	3,030.9	1,915.2	1,104.7	

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/02%20Depository%20Corporations%20Survey.xls

2.2. Pasqyra e korporatave depozituese - Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozita e përfshira në paranë e gjerë											Depozit a jashtë parasë së gjerë	Kapita li aksion are dhe të tjera	Zëra tjerë (neto)
	Depozitat e transferueshme						Depozita tjera							
	prej të cilave:						prej të cilave:							
	Korp. tjera finan ciare	Korp. publik e jofina n.	Korp. tjera jofina n.	Ekono. familjar e			Korp. tjera financ iare	Korp. publik e jofina n.	Korp. tjera jofina n.	Ek. familjar e				
2009	1,548.5	621.4	138.2	50.1	184.0	237.7	927.0	60.7	73.9	71.7	718.5	98.1	249.1	79.1
2010	1,747.9	674.3	53.1	83.8	218.6	305.1	1,073.6	85.2	30.2	73.5	883.7	138.2	278.5	84.4
2011	1,902.2	705.3	37.8	77.2	208.1	363.3	1,196.9	91.0	49.2	71.7	979.9	175.8	302.9	90.6
2012	2,036.8	759.5	41.9	31.2	257.5	408.9	1,277.3	100.4	49.8	70.5	1,053.1	206.2	321.1	128.5
2013	2,389.2	1,097.1	226.5	39.1	299.6	509.0	1,292.1	62.2	43.7	92.3	1,088.9	209.7	329.0	151.5
2014	2,287.4	1,194.7	60.8	21.1	338.4	745.2	1,092.7	67.2	39.4	50.2	930.6	208.7	373.8	150.6
2015	2,415.6	1,476.0	97.6	11.1	413.8	919.0	939.6	37.4	7.8	55.0	838.9	252.2	444.4	111.7
2016	2,639.1	1,700.3	70.9	24.7	456.0	1,116.0	938.7	50.5	20.1	56.4	811.3	243.3	474.1	108.3
2017	2,806.9	1,869.2	89.8	59.2	491.6	1,191.8	937.7	68.2	22.9	66.3	775.8	261.6	523.3	82.5
2018	3,030.0	2,047.4	84.9	80.5	527.0	1,316.1	982.6	126.7	17.5	60.8	768.9	329.3	552.2	83.0
2019	3,393.4	2,338.2	76.4	61.5	657.3	1,496.9	1,055.2	201.0	16.0	56.5	777.3	438.9	576.5	53.8

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/02%20Depository%20Corporations%20Survey.xls

Tabela 3.1. Pasqyra e BQK-së - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto										Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore	Kërkesat neto ndaj sektorëve tjerë
	Kërkesat ndaj jorezidentëve							Minus: detyrimet ndaj jorezidentëve	prej të cilave:			
	DST-të	Paraja e gatshme	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kuota e FMN-së	Alokimi i DST-ve të FMN-së	Përdorimi i fondeve të FMN-së					
2009	1,088.3	1,198.5	60.3	21.8	522.3	529.7	64.3	110.2	60.3	49.1	-681.5	0.2
2010	1,085.9	1,224.8	64.0	60.2	832.3	199.2	68.5	138.9	64.2	73.0	-791.0	0.5
2011	1,074.1	1,214.2	65.1	13.5	1,038.8	25.0	70.1	140.1	65.7	73.7	-776.7	0.5
2012	1,125.7	1,356.0	63.3	16.8	921.0	286.0	68.8	230.3	64.6	165.3	-724.8	0.7
2013	1,286.3	1,504.3	59.6	27.4	790.5	560.8	65.9	218.0	61.9	155.8	-667.5	1.2
2014	1,044.7	1,266.4	62.5	29.2	983.5	120.5	70.4	221.6	66.1	155.2	-628.8	1.1
2015	1,046.4	1,302.6	65.1	15.3	1,046.3	100.2	75.1	256.1	70.5	184.8	-599.4	1.1
2016	895.2	1,161.7	56.0	154.8	402.7	438.4	105.3	266.5	70.6	193.7	-493.1	1.4
2017	939.4	1,242.6	66.3	188.5	491.0	394.3	98.1	303.2	65.7	235.0	-473.6	9.7
2018	933.9	1,239.6	64.9	285.4	219.0	565.5	100.3	305.7	67.2	236.1	-431.6	2.1
2019	938.2	1,219.1	63.7	302.2	357.9	393.3	102.1	281.0	68.4	209.9	-421.4	1.4

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/03%20CBK%20Survey.xls

Tabela 3.2. Pasqyra e BQK-së - Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat e përfshira në bazën monetarë							Depozitat e përjashtuar nga bazamonetare			Kapitali dhe të tjera			Zëra tjerë (neto)
	Depozitat e transferueshme				Depozita tjera			Korporata tjera jofinanciare	Qeveria lokale	prej të cilave:				
	Korp. tjera financiare	Qeveria lokale	Korp. publike jofinan.	Korp. tjera financiare	Korp. tjera financiare	Kapitali	Profiti humbja e vitit							
2009	130.8	130.8	129.7	...	1.1	44.9	30.0	3.7	-2.0
2010	45.6	45.6	43.9	...	0.0	48.0	30.0	3.1	-1.8
2011	39.5	39.5	36.8	...	0.2	50.0	30.0	1.5	-1.3
2012	51.5	51.5	49.8	...	0.0	50.4	30.0	0.3	-2.4
2013	239.0	239.0	236.6	...	0.0	50.5	30.0	0.2	-2.7
2014	53.0	53.0	40.5	...	10.9	50.8	30.0	0.4	-2.7
2015	83.4	83.4	82.3	...	0.3	51.6	30.0	0.7	-3.3
2016	59.6	59.6	51.2	...	7.7	53.3	30.0	1.6	-5.8
2017	96.6	96.6	52.7	...	43.1	52.4	30.0	-0.9	-5.3
2018	111.6	111.6	49.3	...	61.6	54.5	30.0	2.2	-5.1
2019	52.9	52.9	51.0	...	1.1	56.1	30.0	1.8	-5.8

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/03%20CBK%20Survey.xls

Tabela 4.1. Pasqyra e KTD-ve - Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto								Kërk. ndaj BQK-së	Kërk. neto ndaj qeverisë qendrore	Kërkesat ndaj sektorëve tjerë				
	Kërkesat jorez.	ndaj prej të cilave:			Minus: det. ndaj jorezidentëve	ndaj prej të cilave:		Kreditë			Kreditë	prej të cilave:			
		Paraja e gatshme	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve		Depozita	Kreditë					Korp. publike jofinan.	Korp. tjera jofinan.	Ek. familjare	
2009	444.0	583.9	89.6	387.7	97.0	140.0	65.5	74.5	233.1	-164.9	1,289.0	1,289.0	0.3	942.9	343.5
2010	507.6	709.8	103.5	403.5	173.4	202.2	85.5	116.7	203.4	-11.6	1,457.5	1,452.7	6.3	1,006.6	434.2
2011	509.2	665.7	111.5	300.0	202.0	156.5	64.8	90.5	220.0	-1.2	1,666.1	1,664.1	1.5	1,130.6	514.6
2012	490.9	633.7	124.6	226.6	196.7	142.8	87.6	50.3	301.1	59.2	1,741.6	1,740.5	1.4	1,172.9	546.3
2013	573.4	748.3	130.6	247.3	254.4	174.9	90.4	82.4	332.8	99.4	1,786.0	1,786.0	0.2	1,196.7	568.6
2014	534.3	715.8	131.2	329.4	191.1	181.5	90.6	87.8	315.9	187.3	1,881.9	1,881.8	0.6	1,248.7	625.3
2015	535.7	740.0	175.5	225.2	247.2	204.3	116.0	85.9	315.7	220.7	2,019.0	2,019.0	0.6	1,324.1	685.6
2016	597.9	775.1	161.9	245.2	271.1	177.2	74.1	95.9	295.4	233.7	2,229.6	2,229.6	2.9	1,419.2	799.1
2017	480.2	703.1	168.7	216.6	243.4	222.9	117.9	102.5	330.7	233.4	2,485.10	2,485.1	2.4	1,577.1	900.8
2018	487.8	691.8	198.5	263.2	172.8	204.0	108.6	91.9	343.3	247.0	2,755.2	2,755.2	4.0	1,743.2	1,001.2
2019	639.2	866.5	207.6	365.1	239.1	227.2	119.4	106.0	414.9	274.7	3,030.9	3,030.9	3.4	1,915.2	1,105.4

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/04%20Other%20Depository%20Corporations%20Survey.xls

Tabela 4.2. Pasqyra e KTD-ve- Detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozitat e përfshira në parinë e gjerë											Dep. jashtë parasë së gjerë	prej të cilave:		Kapit a-li aksio-nar dhe tjera	Zëra tjerë (neto)
	Depozitat e transferueshme						Depozita tjera						Korp. tjera jofin. a.	Ek. familja-re		
	prej të cilave:				Korp. tjera finan.	Korp. publike jofin. a.	Korp. tjera jofin. a.	Ek. familja-re								
Korp. tjera finan.	Korp. publik e jofin. a.	Korp. tjera jofin. a.	Ek. familjare													
2009	1,417.6	490.6	8.5	48.9	184.0	237.7	927.0	60.7	73.9	71.7	718.5	98.1	11.2	83.5	204.6	81.0
2010	1,702.2	628.6	9.2	83.8	218.6	303.5	1,074.1	85.2	30.2	73.5	884.2	138.2	9.9	112.2	230.4	85.7
2011	1,863.3	665.9	10.1	67.9	208.1	360.9	1,197.4	91.0	49.2	71.7	980.2	175.8	8.0	149.7	252.8	102.2
2012	1,986.0	708.0	9.6	13.8	257.5	407.2	1,278.0	100.4	49.8	70.5	1,053.	206.2	7.8	179.8	270.7	129.8
2013	2,149.5	857.3	11.8	16.4	299.6	506.6	1,292.2	62.2	43.7	92.3	1,088.9	209.7	5.9	179.4	277.8	154.4
2014	2,234.4	1,141.7	20.4	10.2	338.4	743.5	1,092.7	67.2	39.4	50.2	930.6	208.7	7.8	174.2	323.0	153.3
2015	2,349.6	1,392.0	14.5	10.9	413.8	919.1	957.5	37.6	12.8	54.3	852.3	232.7	13.9	193.1	393.8	115.0
2016	2,579.4	1,640.7	19.0	17.0	456.0	1,116.0	938.7	50.5	20.1	56.4	811.2	243.3	14.3	195.0	420.9	113.3
2017	2,710.3	1,772.7	36.3	16.0	491.6	1,191.8	937.7	68.2	22.9	66.3	775.8	261.6	23.6	202.9	471.0	86.7
2018	2,918.4	1,935.8	34.8	18.9	527.0	1,316.1	982.6	126.7	17.5	60.8	768.9	329.3	37.6	249.3	497.7	88.0
2019	3,340.5	2,285.3	24.6	60.4	657.3	1,496.9	1,055.2	201.0	16.0	56.5	777.3	438.9	33.8	327.7	520.3	60.0

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/04%20Other%20Depository%20Corporations%20Survey.xls

Tabela 5.1. Pasqyra e KTF-ve – Asetet e jashtme neto dhe kërkesat e brendshme

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto						Kërkesat ndaj korporatave depozituese						Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore	Kërkesat ndaj sektorëve tjerë	Kreditë	
	Kërkesat ndaj jorezidentëve	prej të cilave:		Minus: detyrimet ndaj jorezidentëve	Kreditë	BQK	Korporata tjera depozituese			Kërkesat neto ndaj qeverisë qendrore						
		Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kapitali aksionar dhe tjera				Depozitë të transferueshme	Depozita tjera	Depozitë të transferueshme		Depozita tjera					
2009	168.6	253.8	97.9	144.3	85.1	85.1	200.0	129.7	129.7	...	70.3	7.4	62.9	-	130.8	109.4
2010	341.3	430.5	152.5	269.3	89.2	89.2	142.8	43.9	43.9	...	98.8	8.2	90.6	-	139.7	116.9
2011	464.0	545.7	3.2	533.1	81.7	81.7	138.1	27.7	27.7	...	110.4	7.3	103.1	-	128.1	102.5
2012	607.6	670.8	3.3	666.5	63.2	63.2	154.0	32.4	32.4	...	121.6	9.7	111.9	13.9	125.5	98.3
2013	593.0	655.8	3.5	651.2	62.7	62.7	313.0	213.9	213.9	...	99.1	14.6	84.5	53.1	117.5	94.4
2014	967.6	1,029.4	4.0	1,024.4	61.8	61.8	119.5	15.7	15.7	...	103.7	13.6	90.1	54.7	119.9	96.8
2015	1,028.4	1,091.1	3.9	1,086.3	62.7	62.7	162.8	55.4	55.4	...	107.3	21.8	85.6	100.5	131.6	104.2
2016	1,212.5	1,312.7	3.0	1,307.4	100.2	100.2	136.6	20.6	20.6	...	116.0	26.3	89.7	99.3	158.1	133.1
2017	1,365.1	1,496.0	1.5	1,483.0	130.9	130.9	178.4	18.6	18.6	...	159.8	47.7	112.1	116.8	194.5	170.5
2018	1,188.4	1,356.7	1.5	1,231.8	168.3	168.3	235.4	10.8	10.8	...	224.6	73.8	150.8	233.1	250.2	221.9
2019	1,292.5	1,489.2	1.4	1,485.3	196.7	196.7	306.5	7.7	7.7	...	298.8	80.7	218.1	327.9	306.6	274.3

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: https://bqk-kos.org/repository/docs/time_series/5f%20OFC%20Balance%20Sheet.xls

Tabela 5.2. Pasqyra e KTF-ve – detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Kreditë	Rezervat teknike të sigurimit				Kapitali aksionar dhe tjera					Zëra tjerë			
		Kapitali neto i ekonom. familjare në rez. e sig. të jetës	Kapitali neto i ek. familjare në fondet pensionale	Parapag. i premive dhe rez. kundrejt kërk. kum.	Fondet e kontribuar nga pronarët	Fitimet e pashpërdara	Rezervat e përgjithshme dhe ato të veçanta	Profiti/humbja vjetore	Detyrime tjera	Minus: asete tjera	Plus: përshtatja e konsolidimit			
2009	2.9	422.3	...	380.8	41.5	77.0	53.4	19.4	7.2	-3.1	-2.7	13.1	15.8	...
2010	2.9	540.5	...	493.7	46.8	82.5	59.7	13.6	7.2	2.0	-2.1	20.9	23.1	...
2011	3.3	647.8	...	593.3	54.5	85.4	60.4	13.3	10.8	0.9	-6.3	16.1	22.4	...
2012	7.2	814.9	...	745.1	69.8	78.1	63.5	9.8	10.7	-6.4	0.7	29.0	28.4	...
2013	6.8	990.3	...	919.0	71.3	75.6	64.2	1.3	11.1	-1.0	3.9	29.8	25.9	...
2014	3.2	1,173.8	...	1,094.1	79.7	78.5	64.3	-0.5	14.4	0.3	6.1	30.9	24.8	...
2015	1.0	1,329.5	...	1,237.3	92.1	86.1	76.9	-2.7	17.3	-5.4	6.4	31.2	24.8	...
2016	2.1	1,546.0	...	1,425.4	120.6	68.3	94.9	-9.5	3.8	-20.9	-10.0	21.0	31.0	...
2017	5.8	1,766.5	...	1,652.8	113.8	97.7	107.3	-27.0	3.8	13.6	-15.1	21.8	36.9	...
2018	3.0	1,807.2	...	1,689.0	118.2	106.4	106.0	-16.1	5.0	11.5	-9.5	30.6	40.1	...
2019	8.0	2,106.6	...	1,976.5	130.2	121.0	114.9	-6.9	6.5	6.5	-2.2	45.4	47.6	...

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: https://bqk-kos.org/repository/docs/time_series/5f%20OFC%20Balance%20Sheet.xls

Tabela 6.1. Depozitat e klientëve në valutën euro në KTD-të – Sipas maturitetit fillestar, sektorët kryesorë

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithsej depozita në euro														Jorezidentë
	Qeveria	Korporatat financiare							Korporatat jofinanciare			Sektorë tjerë vendor			
		Korporatat tjera depozituese	Ndërmjetësit tjerë financiarë	Kompanitë e sigurimit	Fondet pensionale	Ndihm. financiar	Korporatat publike jofinanciare	Korporatat tjera jofinanciare	Ekonomitë familjare	OJSHEF					
2009	1,639.7	165.0	77.8	6.1	5.9	43.1	22.2	0.4	371.5	121.6	249.9	962.2	948.8	13.4	63.2
2010	1,827.7	11.7	102.0	7.2	7.8	47.6	38.6	0.6	414.9	122.3	292.5	1,220.0	1,206.1	14.0	79.1
2011	1,982.4	2.7	117.5	9.9	6.8	57.2	43.1	0.5	406.6	128.5	278.1	1,395.6	1,373.4	22.1	60.0
2012	2,162.7	0.7	120.0	3.8	6.2	64.3	45.3	0.4	401.7	75.6	326.1	1,558.6	1,535.4	23.2	81.7
2013	2,314.0	1.8	88.1	2.5	7.4	72.3	5.7	0.3	455.6	72.1	383.5	1,685.1	1,658.7	26.4	83.4
2014	2,426.6	8.8	104.4	2.6	5.1	79.3	17.1	0.3	449.7	61.8	388.0	1,781.6	1,751.1	30.6	82.1
2015	2,579.9	5.9	73.2	3.3	5.0	59.0	4.8	1.1	499.9	31.4	468.5	1,895.5	1,862.3	33.2	105.3
2016	2,779.6	5.6	96.6	5.6	6.9	59.0	23.7	1.1	560.4	49.0	511.5	2,053.4	2,021.5	31.9	63.7
2017	2,960.4	11.7	133.6	6.7	10.9	59.7	52.6	3.7	615.1	51.0	564.1	2,087.0	2,047.9	39.0	113.0
2018	3,221.6	15.6	204.5	14.0	8.4	55.5	124.9	1.7	659.0	49.1	609.8	2,236.0	2,193.8	42.1	106.5
2019	3,760.3	14.9	298.3	9.3	21.2	89.0	176.5	2.3	821.9	89.4	732.5	2,511.2	2,462.5	47.7	114.0

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/08%20Deposits%20at%20ODC%20-%20deposits%20in%20euro.xls

Tabela 6.2. Depozitat e klientëve në valutën joeuro në KTD-të - Sipas maturitetit fillestar, sektorët kryesor

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozita në jo euro														Jorezidentë	
	Korporat at financiar e	prej të cilave:					Korporat at jofinanciar	prej të cilave:			Sektorë tjerë vendor					
		BQK	Korp. tjera depozituese	Ndërm. tjerë financiar	Komp-anitë e sigurimit	Korp. publik e jofinanciar		Korp. tjera jofinanciar	Ekonomitë familjare			OJSHEF				
									Depozitat e transferueshme	Depozitat e kursimit	Depoziti tjera					
2009	112.0	2.0	...	1.1	...	0.9	18.3	1.3	17.0	91.1	90.9	29.7	...	61.1	0.2	0.7
2010	113.7	3.1	...	2.9	13.6	4.3	9.3	93.8	93.3	33.1	25.9	34.3	0.5	3.1
2011	131.4	0.3	...	0.3	9.8	0.1	9.7	117.5	117.0	46.5	31.7	38.9	0.4	3.8
2012	120.9	1.6	...	1.2	0.2	...	9.6	...	9.6	104.9	104.7	45.7	27.0	32.0	0.2	4.8
2013	136.9	0.7	0.4	...	14.2	...	14.2	116.7	116.2	59.6	29.6	27.0	0.5	5.2
2014	113.0	0.3	0.3	...	8.5	...	8.5	97.8	97.2	63.2	21.5	12.6	0.6	6.5
2015	124.3	0.2	...	0.2	13.5	...	13.5	102.8	102.2	76.6	19.3	6.2	0.6	7.8
2016	128.9	0.8	0.7	...	15.9	0.2	15.7	101.9	100.8	78.3	17.4	5.1	1.1	10.4
2017	148.1	0.6	0.5	...	17.6	0.1	17.5	122.9	122.6	99.3	17.0	6.2	0.3	7.0
2018	170.9	6.1	...	5.5	0.5	...	15.7	...	15.6	140.8	140.4	116.9	17.1	6.4	0.4	8.3
2019	165.6	6.0	...	5.0	0.7	...	15.0	...	15.0	138.9	138.5	115.2	16.0	7.2	0.5	5.5

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/09%20Deposits%20at%20ODC%20-%20deposits%20in%20non-euro.xls

Tabela 6.3. Kreditë e KTD-ve – Sektorët kryesorë institucionalë

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithsej kreditë																Kreditë në valutën jo euro	
	Korporatat financiare				Korporatat jofinanciare							Sektorët e tjerë të brendshëm						Jo rezidentë
	prej të cilave:				prej të cilave:							prej të cilave:						
	Ndërmj. tjerë financiar	Komp. e sigurimit	Korp. publike jofinan.	Korporatat tjera jofinanciare	Deri në 1 vit	Mbi 1 vit dhe deri në 5 vite	Mbi 5 vite	Ek. familjare	Deri në 1 vit	Mbi 1 vit dhe deri në 5 vite	Mbi 5 vite							
2009												1,289.0	2.3	1.2	1.1	943.2	0.3	942.9
2010	1,458.6	9.9	6.8	3.0	1,010.3	6.2	1,004.1	255.2	493.8	255.1	434.3	434.2	26.5	232.5	175.1	1.6	2.5	
2011	1,698.1	16.4	14.7	1.7	1,129.7	1.5	1,128.2	298.8	563.7	265.7	512.4	510.9	44.0	256.7	210.2	32.3	7.3	
2012	1,763.4	19.8	16.3	3.5	1,171.2	1.4	1,169.8	313.4	586.5	269.9	542.9	542.6	52.2	256.2	234.2	22.5	6.9	
2013	1,805.8	20.4	17.3	3.1	1,194.7	0.2	1,194.5	378.0	569.0	247.5	564.7	563.9	65.4	253.6	244.9	19.8	6.1	
2014	1,882.2	7.1	5.8	1.3	1,247.0	0.6	1,246.4	380.7	590.5	275.2	621.8	621.6	55.9	285.0	280.7	0.4	6.0	
2015	2,019.3	8.7	7.4	1.1	1,322.2	0.6	1,321.6	306.9	671.5	343.2	682.2	682.0	58.2	280.7	343.1	0.3	5.9	
2016	2,230.0	7.9	7.5	0.3	1,420.8	2.9	1,417.9	405.9	638.2	373.8	796.5	796.2	56.1	307.2	432.8	0.4	4.2	
2017	2,485.3	4.9	4.5	0.1	1,577.1	2.4	1,574.7	366.8	702.9	505.0	897.6	897.2	48.9	319.3	529.0	0.4	5.3	
2018	2,755.5	6.9	5.4	0.1	1,745.7	4.0	1,741.7	311.1	817.8	612.8	998.5	998.2	50.2	326.9	621.1	0.3	4.1	
2019	3,031.9	7.0	6.8	0.1	1,916.9	3.4	1,913.5	294.5	921.7	697.3	1,102.8	1,102.0	49.8	331.9	720.3	0.8	4.3	

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/12%20ODC%20loans%20-%20by%20economic%20sectors.xls

Tabela 6.4. Kreditë e ndërmarrjeve nga KTD-të - Sektorët kryesorë ekonomikë

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithsej									
	Bujqësia			Industria, energjia dhe ndërtimi			Shërbimet			
	Deri në 1 vit	Mbi 1 vit		Deri në 1 vit	Mbi 1 vit		Deri në 1 vit	Mbi 1 vit		
2009	945.5	38.2	3.8	34.4	236.7	53.3	183.4	670.5	113.2	557.3
2010	1,022.8	38.2	1.7	36.5	269.3	77.1	192.2	715.3	192.8	522.4
2011	1,149.5	40.5	0.8	39.7	284.7	82.3	202.4	824.4	235.7	588.6
2012	1,194.2	43.6	3.0	40.6	290.4	74.1	216.2	860.2	262.4	597.8
2013	1,217.4	45.8	3.3	42.5	291.4	95.8	195.6	880.2	321.2	559.0
2014	1,256.4	49.8	4.1	45.7	300.0	92.4	207.6	906.6	319.1	587.5
2015	1,333.4	59.9	4.6	55.3	300.6	79.1	221.6	972.9	285.6	687.2
2016	1,410.1	59.7	9.1	50.6	324.8	93.7	231.2	1,025.5	322.2	703.4
2017	1,563.7	67.7	10.7	57.1	371.5	100.1	271.5	1,124.4	254.8	869.6
2018	1,734.3	67.7	18.4	49.3	428.5	93.6	335.0	1,238.1	249.1	989.0
2019	1,904.1	70.6	10.6	60.0	493.0	107.6	385.3	1,238.1	163.5	1,074.6

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/12%20ODC%20loans%20-%20by%20economic%20sectors.xls

Tabela 6.5. Norma efektive e interesit në depozita të KTD-ve

(Mesatarja vjetore, në përqindje)

Përshkrimi	Depozitat e reja							Depozitat e transferueshme	Depozitat e kursimit
	Deri në 1 muaj	Mbi 1 muaj deri në 3 muaj	Mbi 3 muaj deri në 6 muaj	Mbi 6 muaj deri në 1 vit	Mbi 1 vit deri në 2 vite	Mbi 2 vite			
KORPORATAT JO-FINANCIARE DHE EKONOMITË FAMILJARE									
2009	4.3	3.3	3.7	5.6	4.7	2.4	3.2	0.5	2.8
2010	3.8	2.8	3.0	3.6	4.5	4.7	5.3	0.5	2.3
2011	3.5	2.5	3.1	3.1	4.2	4.6	5.1	0.7	2.1
2012	3.6	2.3	3.2	3.0	4.3	4.5	5.2	0.7	2.0
2013	3.4	2.0	2.7	2.7	3.7	4.4	4.8	0.6	1.7
2014	1.1	0.5	0.6	0.5	1.2	1.4	1.9	0.1	0.7
2015	0.9	0.4	0.8	0.4	0.7	1.0	1.9	0.0	0.3
2016	1.0	0.5	0.5	0.4	0.9	1.0	2.0	0.0	0.3
2017	1.0	0.7	0.4	0.4	0.1	1.1	1.6	0.0	0.3
2018	1.3	0.6	0.5	0.4	1.2	1.3	1.9	0.0	0.4
2019	1.5	0.5	0.6	0.6	1.3	1.5	1.8	0.0	0.4
Korporatat jo-financiare									
2009	.	3.3	3.9	5.6	5.0	...	5.7	0.8	2.9
2010	3.9	2.9	3.2	4.3	5.2	4.6	5.2	0.9	2.4
2011	3.5	2.4	3.7	3.8	5.0	5.0	5.3	1.0	2.2
2012	3.5	2.1	3.8	3.7	5.0	4.9	5.3	0.9	2.1
2013	3.5	1.5	2.8	2.7	3.7	4.6	4.8	0.7	2.0
2014	1.3	0.6	0.8	0.5	1.4	1.2	1.9	0.2	0.8
2015	1.1	0.7	1.0	0.3	1.0	1.0	1.9	0.1	0.1
2016	1.4	0.6	0.5	0.4	1.4	1.4	1.8	0.0	0.1
2017	1.4	0.9	0.9	0.8	1.3	1.5	1.9	0.0	0.3
2018	1.6	1.0	1.1	1.2	1.6	1.7	2.4	0.0	0.4
2019	1.8	1.0	1.8	0.9	1.6	1.8	1.8	0.0	0.5
Ekonomitë familjare									
2009	.	3.2	3.5	...	4.4	4.8	5.4	0.2	2.6
2010	3.7	2.8	2.8	3.4	4.4	4.6	5.3	0.3	2.3
2011	3.6	2.5	2.6	2.9	4.2	4.5	5.1	0.4	2.1
2012	3.6	2.4	2.5	2.8	4.2	4.5	5.2	0.5	2.0
2013	3.5	2.1	2.3	2.6	3.7	4.3	4.8	0.6	1.6
2014	1.1	0.5	0.6	0.4	1.0	1.3	1.9	0.1	0.7
2015	0.9	0.4	0.6	0.4	0.7	0.9	1.9	0.0	0.3
2016	0.9	0.5	0.5	0.4	0.7	1.0	2.0	0.0	0.3
2017	0.9	0.7	0.4	0.4	0.8	1.1	1.6	0.0	0.3
2018	1.2	0.3	0.4	0.4	1.1	1.2	1.8	0.0	0.3
2019	1.3	0.2	0.3	0.6	1.2	1.3	1.8	0.0	0.3

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun:

http://www.bqkos.org/repository/docs/time_series/13a%20ODC%20effective%20interest%20rates%20on%20deposits.xls

Tabela 6.6. Normat efektive të interesit në kredi të KTD-ve

(Mesatarja vjetore, në përqindje)

Përshkrimi	Kreditë e reja									Mbitërheqjet	Linjat kreditore
	Kreditë konsumuse	Kreditë hipotekare	Kreditë me kushte favorizuse	Kreditë e tjera							
					Bujqësore	Industriale	Shërbyese	Sektorët tjerë			
KORPORATAT JOFINANCIARE DHE EKONOMITË FAMILJARE											
2009	14.3	13.1	10.6	16.2	14.6
2010	14.4	13.9	11.8	6.6	16.5	25.7	15.2	15.5	15.3	12.9	14.0
2011	13.8	13.9	11.5	7.9	14.5	23.7	13.9	13.9	16.1	12.1	13.2
2012	12.7	12.4	10.6	7.4	13.2	20.7	12.5	13.2	16.0	10.7	11.6
2013	11.8	11.6	10.1	7.6	12.3	17.4	12.3	11.9	13.7	9.3	11.4
2014	10.6	10.9	9.1	4.6	10.6	13.2	10.4	10.7	10.9	9.5	11.3
2015	8.3	9.0	7.4	4.7	8.2	9.8	8.0	8.1	8.9	8.2	9.5
2016	7.5	8.3	6.5	3.7	7.0	8.3	7.0	7.1	6.8	7.1	8.6
2017	6.8	7.8	5.9	3.6	6.5	7.7	6.4	6.5	6.6	6.7	7.9
2018	6.6	7.5	6.0	2.9	6.3	9.2	6.1	6.4	6.3	6.7	6.8
2019	6.5	7.0	5.7	2.9	6.4	9.1	6.4	6.3	6.3	7.1	6.8
Korporatat jofinanciare											
2009	14.6	14.6
2010	16.5	.	.	6.9	16.5	25.7	15.2	15.5	15.3	12.5	14.0
2011	14.4	.	.	7.6	14.4	24.2	13.9	13.9	16.1	11.8	13.2
2012	13.2	.	.	7.5	13.2	21.1	12.5	13.2	16.0	10.5	11.6
2013	12.3	.	.	7.0	12.3	17.6	12.3	11.9	13.7	9.1	11.4
2014	10.6	.	.	5.5	10.6	13.2	10.4	10.7	10.9	9.3	11.3
2015	8.1	.	.	2.9	8.1	9.3	8.0	8.1	8.9	7.9	9.5
2016	7.0	.	.	3.0	7.0	7.7	7.0	7.1	6.8	6.8	8.6
2017	6.4	.	.	3.6	6.4	7.2	6.4	6.5	6.6	6.5	7.9
2018	6.3	.	.	2.9	6.3	7.7	6.1	6.4	6.3	6.5	6.8
2019	6.3	.	.	2.9	6.3	7.2	6.4	6.3	6.3	6.7	6.8
Ekonomitë familjare											
2009	.	13.1	10.6	17.7	.
2010	13.5	13.9	11.8	6.4	25.0	25.0	.	.	.	22.3	.
2011	13.4	13.9	11.5	8.2	22.4	22.4	.	.	.	18.9	.
2012	12.2	12.4	10.6	7.0	19.8	19.8	.	.	.	15.2	.
2013	11.3	11.6	10.1	6.8	16.4	16.4	.	.	.	14.7	.
2014	10.6	10.9	9.1	3.9	15.4	15.4	.	.	.	13.6	.
2015	8.7	9.0	7.4	5.1	13.3	13.3	.	.	.	13.1	.
2016	8.0	8.3	6.5	3.9	12.0	12.0	.	.	.	12.8	.
2017	7.4	7.8	5.9	2.9	12.5	12.5	.	.	.	13.7	.
2018	7.2	7.5	6.0	2.9	11.0	11.0	.	.	.	16.4	.
2019	6.8	7.0	5.7	2.9	10.6	10.6	.	.	.	16.4	.

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun:

http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/13%20ODC%20effective%20interest%20rates%20on%20loans.xls

Tabela 7.1 Bilanci i Pagesave të Kosovës - Komponentët kryesorë

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Bilanci nga llogaria rrjedhese dhe kapitale							Bilanci nga llogaria financiare					Gabimet dhe harresat
	Llogaria rrjedhese						Llogaria kapitale	Investimet direkte	Investimet portofolo	Investimet tjera	Asetet rezervë		
	Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat parësore	Të ardhurat dytësore									
2009	-273.4	-373.7	-1,646.3	227.4	61.8	983.4	100.3	-109.0	-276.9	124.4	138.3	-94.8	164.4
2010	-494.8	-516.1	-1,741.6	176.0	67.0	982.5	21.3	-297.2	-331.1	48.6	-57.4	42.7	197.6
2011	-569.4	-611.4	-2,047.1	395.7	111.2	928.8	42.0	-377.5	-378.9	57.8	4.8	-61.2	191.8
2012	-280.2	-293.1	-2,050.1	499.6	153.6	1,103.7	13.0	-232.4	-213.3	185.7	-420.5	215.8	47.8
2013	-144.3	-179.0	-1,995.6	520.0	121.5	1,175.0	34.7	-132.2	-250.2	139.3	14.4	-35.7	12.1
2014	-363.4	-384.6	-2,058.6	459.9	113.8	1,100.3	21.2	-145.0	-123.8	13.3	22.6	-57.0	218.4
2015	-471.4	-497.3	-2,109.3	457.1	92.6	1,062.4	25.8	-312.3	-271.8	18.6	-132.8	73.6	159.1
2016	-467.2	-481.4	-2,290.8	638.8	74.5	1,096.1	14.2	-199.1	-177.2	343.6	-264.0	-101.5	268.1
2017	-360.4	-348.6	-2,464.2	827.3	127.4	1,161.0	-11.8	-276.2	-212.0	14.7	-148.8	69.8	84.2
2018	-519.9	-508.8	-2,737.7	855.8	113.1	1,260.0	-11.1	-335.5	-225.8	-199.9	3.4	86.8	184.4
2019	-419.1	-410.2	-2,840.2	926.9	148.9	1,354.2	-8.9	-180.5	-205.9	59.0	-128.8	95.2	238.6

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/26%20Balance%20of%20payments%20-%20main%20components.xls

7.2. Llogaria rrjedhese

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Bilanci					Kredi					Debi				
	Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat parësore	Të ardhurat dytësore		Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat parësore	Të ardhurat dytësore		Mallrat	Shërbimet	Të ardhurat parësore	Të ardhurat dytësore	
2009	-373.7	-1,646.3	227.4	61.8	983.4	1,984.5	172.5	521.7	183.5	1,106.8	2,358.2	1,818.8	294.3	121.7	123.4
2010	-516.1	-1,741.6	176.0	67.0	982.5	2,147.2	299.2	574.3	186.3	1,087.4	2,663.3	2,040.8	398.3	119.2	105.0
2011	-611.4	-2,047.1	395.7	111.2	928.8	2,417.0	316.5	820.3	239.0	1,041.3	3,028.4	2,363.7	424.5	127.8	112.5
2012	-293.1	-2,050.1	499.6	153.6	1,103.7	2,614.1	281.9	894.5	230.0	1,207.7	2,907.2	2,332.0	394.8	76.4	104.0
2013	-179.0	-1,995.6	520.0	121.5	1,175.0	2,678.4	291.5	875.1	227.5	1,284.3	2,857.4	2,287.0	355.1	106.0	109.3
2014	-384.6	-2,058.6	459.9	113.8	1,100.3	2,667.3	324.3	928.6	215.8	1,198.7	3,052.0	2,382.9	468.7	102.0	98.4
2015	-497.3	-2,109.3	457.1	92.6	1,062.4	2,628.2	322.5	951.5	221.7	1,132.5	3,125.5	2,431.8	494.4	129.1	70.2
2016	-481.4	-2,290.8	638.8	74.5	1,096.1	2,822.9	307.9	1,130.6	212.8	1,171.6	3,304.3	2,598.7	491.8	138.3	75.4
2017	-348.6	-2,464.2	827.3	127.4	1,161.0	3,195.3	378.4	1,358.8	230.0	1,228.2	3,543.9	2,842.6	531.5	102.6	67.2
2018	-508.8	-2,737.7	855.8	113.1	1,260.0	3,531.3	375.8	1,561.5	264.2	1,328.8	4,040.1	3,114.5	705.8	151.1	68.8
2019	-410.2	-2,840.2	926.9	148.9	1,354.2	3,754.5	393.2	1,676.3	277.7	1,407.2	4,164.7	3,233.5	749.4	128.8	53.1

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/26a%20Current%20account.xls

7.3.1 Të ardhurat parësore

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Bilanci				Kredi				Debi			
		Kompenzimi i punëtorve	Të ardhurat nga investimet	Të ardhurat tjera parësore		Kompenzimi i punëtorve	Të ardhurat nga investimet	Të ardhurat tjera parësore		Kompenzimi i punëtorve	Të ardhurat nga investimet	Të ardhurat tjera parësore
2009	61.8	168.7	-106.9	-	183.5	169.7	13.9	0.0	121.7	1.0	120.8	-
2010	67.0	171.6	-104.6	-	186.3	176.1	10.1	0.0	119.2	4.5	114.7	-
2011	111.2	208.1	-96.9	-	239.0	221.2	17.8	0.0	127.8	13.1	114.7	-
2012	153.6	214.3	-60.6	-	230.0	219.9	10.1	0.0	76.4	5.6	70.8	-
2013	121.5	218.9	-97.4	-	227.5	223.2	4.3	0.0	106.0	4.3	101.6	-
2014	113.8	200.4	-85.9	-0.7	215.8	206.5	8.0	1.3	102.0	6.1	93.9	2.0
2015	92.6	205.7	-112.0	-1.0	221.7	210.3	9.6	1.8	129.1	4.6	121.6	2.8
2016	74.5	194.2	-116.7	-3.0	212.8	199.9	11.3	1.6	138.3	5.7	128.0	4.6
2017	127.4	217.3	-86.8	-3.9	230.1	222.6	5.7	1.7	102.6	5.3	91.7	5.6
2018	113.1	237.0	-121.4	-2.5	264.2	247.6	14.1	2.5	151.1	10.6	135.5	5.0
2019	148.9	257.1	-104.1	-4.1	277.7	264.5	10.3	2.9	128.8	7.4	114.4	7.0

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/28%20Primary%20Income.xls

7.3.2 Të ardhurat dytësore

(Në milionë euro)

Përshkrimi	Të ardhurat dytësore			Kredi			Debi		
		Qeveria	Korporatat financiare, korporatat jofinanciare, ekonomitë familjare, dhe OJSHEF-të		Qeveria	Korporatat financiare, korporatat jofinanciare, ekonomitë familjare, dhe OJSHEF-të		Qeveria	Korporatat financiare, korporatat jofinanciare, ekonomitë familjare, dhe OJSHEF-të
2009	983.4	322.9	660.5	1,106.8	322.9	783.9	123.4	-	123.4
2010	982.5	319.5	662.9	1,087.4	319.5	767.9	105.0	-	105.0
2011	928.8	322.2	606.6	1,041.3	322.2	719.1	112.5	-	112.5
2012	1,103.7	401.6	702.2	1,207.7	401.6	806.1	103.9	-	103.9
2013	1,175.0	369.7	805.3	1,284.3	369.7	914.6	109.3	-	109.3
2014	1,100.3	291.9	808.4	1,198.7	291.9	906.8	98.4	-	98.4
2015	1,062.4	202.9	859.5	1,132.5	202.9	929.6	70.2	-	70.2
2016	1,096.1	207.2	888.9	1,171.6	207.2	964.3	75.4	-	75.4
2017	1,161.0	199.7	961.3	1,228.2	199.7	1,028.5	67.2	-	67.2
2018	1,260.0	226.1	1,033.9	1,328.8	226.1	1,102.7	68.8	-	68.8
2019	1,354.2	236.6	1,117.6	1,407.2	236.6	1,170.6	53.1	-	53.1

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/29%20Secondary%20Income.xls

7.4. Dërgesat e migrantëve - Sipas shteteve

(Në përqindje)

Përshkrimi	Gjermania	Zvicra	Italia	Austria	Belgjika	SHBA	Suedia	Franca	Norvegjia	Kanada	Anglia	Danima.	Finlanda	Holanda	Slovenia	Të tjera
2009	37.5	21.1	10.4	5.7	3.1	2.8	3.2	3.8	2.8	1.9	1.4	0.9	1.1	1.2	1.3	2.2
2010 T1	34.8	21	8.8	5.7	2.6	3.9	3.1	3.5	2.8	1.3	1.5	0.9	1.1	1.2	3.4	4.4
2011 T1	32.7	23.7	7.5	5.6	2.8	4.6	3.9	3.8	2.8	1.5	1.5	0.7	0.8	1.2	3.9	3
T2	32.8	23	7	5.5	2	4	3.1	3.7	2.8	2.1	1.3	0.9	1	1	3.9	6.1
T3	33.8	23.4	6.2	5.5	2.9	2.3	3.6	4.2	2.6	2	1.2	0.6	0.8	1	3.3	6.7
T4	33.7	22.1	7.4	5.5	2.7	3.9	3.4	3.8	2.8	1.9	1.4	0.7	0.9	1.1	4	4.9
2012 T1	30.9	23.7	4.8	6	1.1	6.3	3.6	2.8	4.9	0.7	3.2	0.8	0.7	0.5	5	5
T2	37.4	26.3	8.4	6.4	6.6	3.9	0.8	0.4	1.3	0.1	1.9	0.1	0.1	0.1	5.4	0.8
T3	34.6	22.6	7.9	5.9	3.2	3.9	3.1	3.2	2.8	1.5	1.8	0.7	0.8	0.8	3.6	3.7
T4	34.5	21	8.5	6.2	2.6	3.8	3.3	3.3	2.3	1.9	1.8	0.5	0.8	...	3.7	5.9
2013 T1	33.6	22.5	7.5	5.8	2.7	4.2	3.4	3.5	3	1.6	1.8	0.7	0.9	1	3.7	4.3
T2	33.3	25.5	5.9	5.7	2.5	4.6	2.5	1.4	2.3	1.3	4	0.8	0.9	1	5.3	3.1
T3	33.6	24.4	6.6	7.8	2.5	4.3	3.5	4.5	2.3	0.4	1.9	0.7	0.8	0.9	4.9	1.1
T4	35.3	22.7	10.6	4.6	1.6	4.4	2.1	5	2.7	1.8	1.7	0.5	0.6	1.5	0.5	4.2
2014 T1	36.7	21.4	5.9	3.8	2.3	6	3.1	4.1	2.3	1.5	3.1	0.4	0.6	1.1	0.8	7
T2	36.6	23.7	5.4	4.5	2.1	6.4	2.7	3.2	2.4	1.3	3.3	0.4	0.6	0.6	1.5	5.6
T3	35.5	23.9	4.6	3.6	2.1	6.5	3.4	3.5	2.6	1.9	3	0.5	0.7	0.7	1.1	6.5
T4	36.8	21.1	3.8	3.1	4	6.1	2.4	2.4	5.5	0.7	3.1	1	0.3	0.1	2.2	7.3
2015 T1	35.2	21.8	5	3.9	3.3	8.1	2.9	3.6	3.1	1.6	1.6	0.4	0.7	0.9	0.8	7.2
T2	36.9	21.6	3.6	3.5	2.3	8.2	2.5	1.6	4	3.5	3.7	0.2	0.6	0.7	0.5	6.6
T3	35.9	23.8	5.6	3.4	2.1	7.4	3.2	3.7	2.1	1.5	3.3	0.3	0.6	0.6	0.7	5.8
T4	38.8	22.2	5.1	3.3	2.2	8.4	2.9	3.3	1.8	1.5	3	0.4	0.6	0.7	1.3	4.4
2016 T1	37.8	21.3	5.9	3.8	2.4	7.6	3.2	3.7	1.7	1.5	3.3	0.4	0.7	0.8	0.7	5.2
T2	37.6	21.8	5.2	3.7	2.2	6.4	3	3.5	1.8	1.4	3.1	0.5	0.6	0.8	1.7	6.5
T3	35.1	24	5.6	3.3	2.2	6.6	4.2	3.9	2.5	1.8	2.5	0.3	0.7	0.5	1.5	5.2
T4	38.0	23.5	4.3	3.6	2.4	6.9	3.1	4.0	2.1	1.5	2.8	0.3	0.7	0.7	0.5	5.9
2017 T1	38.5	22.8	4.5	3.9	2.5	7.7	3.3	3.9	1.9	1.5	3.0	0.4	0.9	0.6	0.5	4.3
T2	39.9	22.5	4.2	3.8	2.8	6.9	3.3	3.8	1.9	1.5	3.1	0.4	0.7	0.6	0.4	4.2
T3	39.3	22.8	4.5	3.8	2.7	6.1	3.6	4.3	2.0	1.7	2.4	0.4	0.7	0.5	0.5	4.7
T4	39.4	21.8	4.5	3.7	2.6	7.1	3.5	4.3	1.7	1.6	2.5	0.4	0.9	0.6	0.6	4.8
2018 T1	39.8	21.5	5.0	4.0	2.6	6.4	3.2	4.4	1.6	1.5	2.6	0.3	0.8	0.6	0.4	5.3
T2	41.1	20.5	4.6	4.1	2.5	6.5	3.5	4.2	2.1	1.4	2.4	0.3	0.6	0.5	0.5	5.2
T3	38.8	21.9	5.0	4.0	2.3	6.7	3.5	4.3	2.1	1.2	2.1	0.4	0.8	0.5	0.5	5.9
T4	42.1	22.8	4.9	4.2	2.5	7.4	3.3	4.4	1.8	1.4	2.2	0.3	0.8	0.6	0.6	0.7
2019 T1	40.7	20.4	5.3	4.1	2.4	7.1	3.0	4.2	1.6	1.3	2.2	0.3	1.0	0.5	0.5	5.3
T2	41.8	19.3	4.9	3.9	2.6	7.1	3.1	4.3	1.7	1.4	2.1	0.4	0.8	0.5	0.5	5.6
T3	39.2	20.8	4.8	4.1	2.2	6.8	3.1	4.4	1.9	1.5	2.0	0.4	0.9	0.5	0.6	6.9
T4	41.2	20.4	4.7	3.9	2.4	7.3	2.6	4.3	1.5	1.3	2.2	0.3	0.8	0.6	0.6	5.9

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/32%20Remittances-by%20country.xls

8.1. Investimet direkte – sipas kriterit gjeografik

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2018)

Shteti	Gjithsej Investimet Direkte hyrëse			Gjithsej Investimet Direkte dalëse		
		Ekuiteti	Transaksionet kapitale tjera		Ekuiteti	Transaksione kapitale tjera
Bashkimi Evropian	1,529.9	1,254.8	275.1	138.5	129.7	8.7
AT Austria	235.4	196.8	38.6	8.5	7.6	0.9
BE Belgjika	43.0	37.7	5.4	4.0	3.9	0.1
BG Bullgaria	37.3	6.8	30.5	0.7	0.7	...
CY Qipro	12.1	3.4	8.7	19.7	19.6	0.1
FR Franca	32.7	29.2	3.5	4.7	4.7	...
DE Gjermania	502.9	461.2	41.7	47.9	43.8	4.1
GR Greqia	7.9	7.0	0.9	2.3	2.3	...
HR Kroacia	9.1	9.0	0.1	6.4	6.3	0.1
IT Italia	41.5	39.1	2.3	6.2	6.2	...
NL Holanda	33.8	20.9	12.9	6.4	3.0	3.4
RO Rumania	0.3	1.7	-1.5	0.5	0.5	...
SI Sllovenia	213.9	123.3	90.6	10.4	10.4	0.0
SE Suedia	70.1	69.7	0.3	2.5	2.5	...
GB Britania e Madhe	188.9	172.2	16.8	11.6	11.5	0.1
Vende tjera të BE-së	101.1	76.8	24.3	6.8	6.8	...
Vende Tjera Evropiane	1,209.1	982.6	226.4	251.2	225.7	25.5
AL Shqipëria	179.5	115.6	63.9	121.4	109.6	11.8
MK Maqedonia	17.3	12.5	4.8	25.7	24.9	0.8
ME Mali i Zi	10.9	9.4	1.5	27.5	26.3	1.3
NO Norvegjia	35.6	34.3	1.2	1.6	1.6	...
RS Serbia	13.8	11.6	2.2	8.7	8.7	...
CH Zvicra	482.6	441.7	40.9	23.5	23.0	0.5
TR Turqia	449.3	341.3	108.1	18.5	7.4	11.1
Vende Tjera Evropiane	20.0	16.2	3.8	24.2	24.2	0.0
Vende Tjera	284.7	209.7	75.0	24.9	23.8	1.1
US Shtetet e Bashkuara	190.5	146.2	44.4	15.3	14.2	1.1
AE Emiratet e Bashkuara Arabe	30.1	10.6	19.5	2.3	2.3	...
Vende Tjera	64.1	52.9	11.1	7.4	7.4	0.0
Vende tjera (jo të alokuar)	936.0	936.0
ZZ Jo të specifikuar	936.0	936.0
Gjithsej	3,959.7	3,383.1	576.5	414.5	379.2	35.3

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34a%20Direct%20investment%20in%20Kosovo%20by%20geographical%20breakdown.xls

9.1. Asetet në formë të investimeve portfolio sipas shteteve

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2019)

Vendi	Ekuiteti	Gjithsejtë letrat me vlerë të borxhit	Gjithsejtë letrat me vlerë të borxhit		Total
			Letrat me vlerë të borxhit afatgjatë	Letrat me vlerë të borxhit afatshkurtë	
AT Austria	-	65.6	65.6	-	65.6
BE Belgjika	-	0.0	0.0	-	0.0
BG Bullgaria	-	0.0	0.0	-	0.0
CH Zvicra	-	1.5	1.5	-	1.5
DE Gjermania	1.2	27.6	27.6	-	28.8
DK Danimarka	-	1.6	1.6	-	1.6
FR Franca	359.6	12.4	12.4	-	372.0
GR Greqia	-	0.6	0.6	-	0.6
IE Irlanda	490.8	27.5	27.5	-	518.3
IS Islanda	-	0.0	0.0	-	0.0
IT Italia	-	-	-	-	-
LU Luksemburgu	583.1	41.6	41.6	-	624.6
NL Holanda	-	13.5	13.5	-	13.5
PL Polonia	-	22.5	22.5	-	22.5
RO Romania	-	0.2	0.2	-	0.2
SE Suedia	-	7.2	7.2	-	7.2
SI Sllovenia	-	6.1	5.9	0.2	6.1
US Shtetet e Bashkuara	50.7	68.0	55.9	12.0	118.6
ZZ Te tjera	-	48.2	48.2	-	48.2
Gjithsejtë vlera e investimeve portfolio	1,485.3	344.0	331.8	12.2	1,829.3

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqkko.org/repository/docs/time_series/34f%20Portfolio%20Investments%20Position.xls

10.1. Pozicioni i investimeve ndërkombëtare – komponentët kryesorë

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Neto	Asetet					Detyrimet			
		Investimet direkte	Investimet portfolio	Investimet Tjera	Asetet rezervë	Investimet direkte	Investimet portfolio	Investimet tjera		
2009	484.2	2,816.9	59.1	622.0	1,559.4	576.5	2,332.7	1,589.8	0.0	742.9
2010	406.8	3,234.8	96.6	693.8	1,832.0	612.5	2,828.0	1,971.0	0.0	857.0
2011	113.6	3,304.8	102.0	740.2	1,908.2	554.4	3,191.2	2,326.1	0.0	865.1
2012	135.8	3,592.0	117.8	986.6	1,760.6	726.9	3,456.3	2,524.3	0.0	931.9
2013	258.6	3,997.4	147.5	1,192.6	1,963.2	694.1	3,738.8	2,816.4	0.0	922.4
2014	196.5	4,175.8	174.6	1,274.7	2,081.5	645.0	3,979.3	2,961.4	0.0	1,017.9
2015	-43.0	4,366.0	211.5	1,383.3	2,063.5	707.8	4,409.0	3,254.4	0.0	1,154.6
2016	-81.0	4,547.7	261.2	1,789.3	1,892.2	605.1	4,628.7	3,405.4	0.0	1,223.3
2017	-99.9	4,837.9	304.5	1,904.8	1,945.2	683.4	4,937.9	3,518.9	0.0	1,418.9
2018	-409.4	4,766.2	348.4	1,613.3	2,035.2	769.3	5,175.6	3,691.5	0.0	1,484.1
2019	-401.6	5,162.7	414.5	1,829.3	2,055.1	863.7	5,564.3	3,959.7	0.0	1,604.6

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34b%20International%20Investments%20Position.xls

10.2. Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare - Sipas sektorëve

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare NETO												
	Gjithsej	Banka Qendrore e Republikës së Kosovës			Bankat			Qeveria			Sektorët tjerë		
		Asetet	Detyrimet		Asetet	Detyrimet		Asetet	Detyrimet		Asetet	Detyrimet	
2009	484.2	1,089.3	1,149.6	60.3	427.3	583.9	156.7	-249.0	0.0	249.0	-783.3	1,083.4	1,866.7
2010	406.8	1,106.9	1,172.8	65.9	488.0	709.8	221.8	-260.0	0.0	260.0	-928.1	1,352.2	2,280.3
2011	113.6	1,094.5	1,161.0	66.4	479.1	675.5	196.4	-253.6	0.0	253.6	-1,206.4	1,468.4	2,674.8
2012	135.8	1,238.8	1,303.7	65.0	458.0	633.6	175.6	-336.5	0.0	336.5	-1,224.5	1,654.7	2,879.3
2013	258.6	1,392.1	1,454.2	62.1	540.2	748.3	208.1	-321.8	0.0	321.8	-1,351.9	1,794.9	3,146.9
2014	196.5	1,146.5	1,212.9	66.3	481.6	715.8	234.2	-326.4	0.0	326.4	-1,105.2	2,247.1	3,352.3
2015	-43.0	1,174.9	1,245.5	70.6	480.9	740.0	259.1	-371.2	0.0	371.2	-1,327.6	2,380.5	3,708.1
2016	-81.0	1,011.1	1,082.0	70.9	539.2	775.1	235.9	-373.8	0.0	373.8	-1,257.6	2,690.6	3,948.2
2017	-99.9	1,102.5	1,168.4	65.9	429.7	710.1	280.3	-422.2	0.0	422.2	-1,210.0	2,959.5	4,169.5
2018	-409.4	1,096.3	1,163.7	67.4	426.2	691.9	265.6	-416.4	0.0	416.4	-1,515.6	2,910.6	4,426.2
2019	-401.6	1,072.5	1,141.8	69.3	568.1	866.5	298.4	-409.1	0.0	409.1	-1,633.0	3,154.4	4,787.4

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34c%20International%20Investment%20Position%20-%20by%20sectors.xls

10.3.1 Pozicioni i investimeve ndërkombëtare – asetet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

	PIN Neto	Asetet ndërkombëtare të Kosovës								
		Ekuiteti				Borxhi				
			Investimet jashtë vendit	Letrat me vlerë të kapitalit		Investimet jashtë vendit	Letrat me vlerë të borxhit	Investimet Tjera	Asetet Rezervë	
2009	484.2	2,816.9	191.7	51.6	140.1	2,625.2	7.4	481.9	1,559.4	576.5
2010	406.8	3,234.8	280.6	86.4	194.2	2,954.3	10.2	499.6	1,832.0	612.5
2011	113.6	3,304.8	398.0	102.0	296.0	2,906.8	0.0	444.3	1,908.2	554.4
2012	135.8	3,592.0	784.2	117.8	666.3	2,807.9	0.0	320.3	1,760.6	726.9
2013	258.6	3,997.4	786.2	135.4	650.8	3,211.2	12.1	541.7	1,963.2	694.1
2014	196.5	4,175.8	1,186.3	161.9	1,024.4	2,989.5	12.6	250.3	2,081.5	645.0
2015	-43.0	4,366.0	1,284.9	198.6	1,086.3	3,081.1	13.0	296.9	2,063.5	707.8
2016	-81.0	4,547.7	1,550.4	243.1	1,307.4	2,997.3	18.1	481.9	1,892.2	605.1
2017	-99.9	4,837.9	1,762.3	279.3	1,483.0	3,075.6	25.2	421.8	1,945.2	683.4
2018	-409.4	4,766.2	1,546.6	314.8	1,231.8	3,219.5	33.6	381.5	2,035.2	769.3
2019	-401.6	5,162.7	1,864.5	379.2	1,485.3	3,298.2	35.3	344.0	2,055.1	863.7

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34e%20IIP%20Assets%20and%20Liabilities.xls

10.3.2 Pozicioni i investimeve ndërkombëtare – detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	PIN Neto	Detyrimet							
		Kapitali ndërkombëtar				Borxhi ndërkombëtar			
			Investimet direkte	Kapitali dhe aksione të fondeve investive		Investimet direkte	Instrumentet e borxhit	Investimet Tjera	
2009	484.2	2,332.7	1,139.4	1,139.4	0.0	1,193.3	450.4	0.0	742.9
2010	406.8	2,828.0	1,455.3	1,455.3	0.0	1,372.8	515.8	0.0	857.0
2011	113.6	3,191.2	1,760.7	1,760.7	0.0	1,430.5	565.4	0.0	865.1
2012	135.8	3,456.3	1,938.4	1,938.4	0.0	1,517.8	585.9	0.0	931.9
2013	258.6	3,738.8	2,129.9	2,129.9	0.0	1,608.9	686.5	0.0	922.4
2014	196.5	3,979.3	2,241.4	2,241.4	0.0	1,737.9	720.0	0.0	1,017.9
2015	-43.0	4,409.0	2,476.3	2,476.3	0.0	1,932.7	778.2	0.0	1,154.6
2016	-81.0	4,628.7	2,612.7	2,612.7	0.0	2,016.0	792.7	0.0	1,223.3
2017	-99.9	4,937.9	2,848.2	2,848.2	0.0	2,089.6	670.7	0.0	1,418.9
2018	-409.4	5,175.6	3,138.4	3,138.4	0.0	2,037.2	553.1	0.0	1,484.1
2019	-401.6	5,564.3	3,383.1	3,383.1	0.0	2,181.1	576.5	0.0	1,604.6

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjenden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34e%20IIP%20Assets%20and%20Liabilities.xls

11.1. Borxhi i jashtëm – pozicioni bruto

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2019)

Përshkrimi	Gjithsej borxhi i jashtëm bruto																			
	Borxhi publik dhe borxhi publik i garantuar											Borxhi i sektorit privat i pagartuar						Investimet direkte: kreditimi në mes të kompanive		
	Qeveria				Banka Qendrore e Republikës së Kosovës			Korporatat Publike Jo-financiare				Korporata depozituese, me përjashtim të Bankës Qendrore			Sektorë tjerë					
	Afat shkurt		Afat gjatë		Afat shkurt		Afat gjatë		Afat shkurt		Afat gjatë		Afat shkurt		Afat gjatë		Afat shkurt		Afat gjatë	
2009	1,191.4	309.3	249	-	249	60.3	0.8	59.5	-	-	-	882.1	156.7	156.7	-	275	221.2		53.8	450.4
2010	1,371.5	325.9	260	-	260	65.9	1.7	64.2	-	-	-	1,045.6	221.8	221.8	-	308	232.7	75.4	515.8	
2011	1,428.4	320	253.6	-	253.6	66.4	0.7	65.7	-	-	-	1,108.4	196.4	196.4	-	346.6	259.8	86.8	565.4	
2012	1,517.3	401.4	336.5	-	336.5	65	0.4	64.6	-	-	-	1,115.9	175.6	175.6	-	354.4	321	33.5	585.9	
2013	1,608.2	383.9	321.8	-	321.8	62.1	0.3	61.9	-	-	-	1,224.3	208.1	208.1	-	329.7	281.1	48.5	686.5	
2014	1,737.1	392.8	326.4	-	326.4	66.3	0.3	66.1	-	-	-	1,344.3	234.2	234.2	-	390.1	294.8	95.3	720	
2015	1,931.8	441.8	371.2	-	371.2	70.6	0.1	70.5	-	-	-	1,490.0	259.1	259.1	-	452.8	313.8	139	778.2	
2016	2,015.1	444.6	373.8	-	373.8	70.9	0.1	70.8	-	-	-	1,570.5	235.9	235.9	-	541.9	353.1	188.8	792.7	
2017	2,088.5	499.3	422.2	-	422.2	65.9	0.1	65.8	11.3	-	11.3	1,589.3	280.3	280.3	-	638.1	416.6	221.5	670.7	
2018	2,035.7	498.4	416.4	-	416.4	67.4	0.1	67.2	14.6	-	14.6	1,537.3	265.6	217.5	48.1	718.6	480.8	237.8	553.1	
2019	2,179.4	499.0	409.1	-	409.1	69.3	0.4	69.0	20.6	-	20.6	1,680.4	298.4	206.8	91.6	805.5	546.3	259.1	576.5	

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34/%20Gross%20External%20Debt%20Position.xls

11.2. Plani i kthimit të Borxhit të Jashtëm Publik

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2019)

Përshkrimi	Një vit ose më pak (dita muaj)						Mbi një vit deri në dy vite				Viti i tretë	Viti i katërt	Viti i pestë	Mbi 5 vite deri në 10 vite	Mbi 10 vite deri në 15 vite	Mbi 15 vite
	I menjëherëshëm	0 - 3	4-6	7 - 9	10 - 12	13 - 18	19 - 24									
Borxhi i Jashtëm i Sektorit Publik	34.3	-	3.5	10.2	3.6	16.9	100.3	54.5	45.8	76.9	29.1	27.6	115.3	57.2	89.5	
Kryegjëja	29.4	-	3.5	7.7	3.6	14.5	95.8	52.2	43.6	72.8	25.5	24.4	105.4	56.1	89.5	
Interesi	4.9	-	-	2.5	-	2.4	4.5	2.3	2.2	4.1	3.6	3.2	9.9	1.0	-	
Borxhi i Jashtëm i Sektorit Privat i Garantuar nga Qeveria	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kryegjëja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Interesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gjithsej	34.3	-	3.5	10.2	3.6	16.9	100.3	54.5	45.8	76.9	29.1	27.6	115.3	57.2	89.5	
Kryegjëja	29.4	-	3.5	7.7	3.6	14.5	95.8	52.2	43.6	72.8	25.5	24.4	105.4	56.1	89.5	
Interesi	4.9	-	-	2.5	-	2.4	4.5	2.3	2.2	4.1	3.6	3.2	9.9	1.0	-	

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34/%20Public%20Sector%20Debt%20Service%20Payment.xls

11.3. Borxhi i Jashtëm Bruto - Sipas kreditorëve

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2019)

Përshkrimi	Gjithsej borxhi i jashtëm bruto						
	Borxhi i jashtëm bruto përjashtuar investimet direkte						Investimet Direkte: Kreditimi ndërmjet kompanive
		Qeveria	Banka Qendrore e Republikës së Kosovës	Korporata Depozituese, me përjashtim të Bankës Qendrore	Sektorët tjerë		
Fondi Monetar Ndërkombëtar	201.6	201.6	132.6	69.0	-	-	-
Banka Botërore	196.2	196.2	196.2	-	-	-	-
BNRZH	135.6	135.6	135.6	-	-	-	-
SHNZH	60.5	60.5	60.5	-	-	-	-
Kreditorët tjerë	1,781.7	1,205.1	80.3	0.4	298.4	826.0	576.5
Gjithsej Borxhi	2,179.4	1,602.9	409.1	69.3	298.4	826.0	576.5

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34h%20Gross%20External%20Debt%20Statistics%20-%20by%20creditors.xls

11.4. Pozicioni Neto i Borxhit të Jashtëm

(Në milionë euro: Gjendja më 31 dhjetor 2019)

Përshkrimi	Borxhi i jashtëm bruto (1)	Asetet e jashtme në instrumente borxhi (2)	Borxhi i jashtëm neto (3)=(1)-(2)
Qeveria e përgjithshme	409.1	-	409.1
Afatshkurtër	-	-	-
Afatgjatë	409.1	-	409.1
Alokimet e drejtës speciale të tirazhit (DST-të)	-	-	-
Valuta dhe depozita	-	-	-
Letra me vlerë të borxhit	-	-	-
Kreditë	409.1	-	409.1
Kreditë tregtare dhe paradhëniet	-	-	-
Instrumente tjera të borxhit	-	-	-
Banka Qendrore	69.3	1,141.8	-1,072.5
Afatshkurtër	0.4	660.1	-659.7
Valuta dhe depozita	0.4	660.1	-659.7
Letra me vlerë të borxhit	-	-	-
Kreditë	-	-	-
Kreditë tregtare dhe paradhëniet	-	-	-
Instrumente tjera të borxhit	-	-	-
Afatgjatë	69.0	481.7	-412.8
Alokimet e drejtës së tirazhit (DST-të)	69.0	88.4	-19.5
Valuta dhe depozita	-	-	-
Letra me vlerë të borxhit	-	393.3	-393.3
Kreditë	-	-	-
Kreditë tregtare dhe paradhëniet	-	-	-
Instrumente tjera të borxhit	-	-	-
Korporata depozituese, me përjashtim të Bankës Qendrore	298.4	866.5	-568.1
Afatshkurtër	206.8	866.5	-659.6
Valuta dhe depozita	190.6	572.8	-382.2
Letra me vlerë të borxhit	-	239.1	-239.1
Kreditë	14.4	49.3	-34.9
Kreditë tregtare dhe paradhëniet	-	-	-
Instrumente tjera të borxhit	1.8	5.3	-3.5
Afatgjatë	91.6	0.0	91.6
Sektorë tjerë	826.0	1,254.5	-428.5
Afatshkurtër	546.3	21.1	525.2
Valuta dhe depozita	-	-	-
Letra me vlerë të borxhit	-	0.2	-0.2
Kreditë	319.1	-	319.1
Kreditë tregtare dhe paradhëniet	227.2	20.9	206.3
Instrumente tjera të borxhit	-	-	-
Afatgjatë prej të cilave:	279.7	1,233.5	-953.7
Valuta dhe depozita	-	1,232.5	-1,232.5
Letra me vlerë të borxhit	-	1.0	-1.0
Kreditë	279.7	-	279.7
Investimet Direkte: Kreditimi ndërmjet kompanive	576.5	35.3	541.2
Detyrime borxhi të ndërmarrjeve të investimit direkt ndaj investitorëve direktë	-	16.4	-16.4
Detyrime borxhi të investitorëve direktë ndaj ndërmarrjeve të investimit direkt	576.5	18.5	558.0
Detyrime borxhi ndaj ndërmarrjeve të lidhura	0.0	0.3	-0.3
Borxhi i Jashtëm NETO (3)	2,179.4	3,298.2	-1,118.8

Shënim: informata më të detajuara për këtë tabelë gjinden në linkun: http://www.bqk-kos.org/repository/docs/time_series/34q%20Net%20External%20Debt%20Position.xls.

Katalogimi në botim - (CIP)
Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”

336.1/.5(496.51)“2019”

Raporti vjetor 2019 / Banka Qendrore e Republikës së Kosovës. - Prishtinë : Banka Qendrore e Republikës së Kosovës, 2020. - 181 f. ; 21 cm.

ISBN 978-9951-8977-9-2

ISBN 978-9951-8977-9-2

Rr. Garibaldi, nr.33, 10000 Prishtinë,
Republika e Kosovës
Tel: +383 38 222 055; Fax: +383 38 243 763
Web: www.bqk-kos.org